

BIBLIOTHÈQUE DU MUSÉE DES TATRY
À ZAKOPANE

NR 6

WŁADYSŁAW SEMKOWICZ
PROFESSEUR À L'UNIVERSITÉ DE CRACOVIE

DOCUMENTS
POUR SERVIR À L'HISTOIRE DE LA
COLONISATION DE LA HAUTE ORAWA

Ière PARTIE
LES CHARTES

PUBLICATION SUBVENTIONNÉE PAR LE FONDS DE LA CULTURE NATIONALE

ZAKOPANE 1932
ÉDITÉ PAR LE MUSÉE DES TATRY À ZAKOPANE

WYDAWNICTWA MUZEUM TATRZAŃSKIEGO
IM. DRA T. CHAŁUBIŃSKIEGO W ZAKOPANEM
NR 6

WŁADYSŁAW SEMKOWICZ
PROFESOR UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

Pamięci

MATERJAŁY ŹRÓDŁOWE DO DZIEJÓW OSADNICTWA GÓRNEJ ORAWY

CZEŚĆ I.
DOKUMENTY

WYDANE Z ZASIĘKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

Wydz. Bibl. Prawnicza

1806097585

ZAKOPANE 1932
NAKŁADEM MUZEUM TATRZAŃSKIEGO W ZAKOPANEM

WYDAWCA: WYDAWNICTWO TATRZAŃSKIE
WYDAWCA: WYDAWNICTWO TATRZAŃSKIE

MATERIAŁY RÓŻNE
DO DZIAŁÓW OSADNICZYCH
W GÓRACH TATRZAŃSKICH

Inv. 5067

Seminarium Historyczno - Prawne	
L. F. J. 1935	
Dział <u>V</u>	Nr. <u>1719</u>

PRZEDMOWA

Pamięci

KS. JÓZEFA KOHÚTHA

zasłużonego badacza dziejów wsi orawskiej

oraz nieustrudzonego zbieracza

dokumentów historycznych Orawy

poświęca tę część zbioru

WYDAWCA

PRZEDMOWA

Wydawnictwo niniejsze obejmuje materiały źródłowe do dziejów osadnictwa górnej Orawy.

Dlaczego ten właśnie zakątek obrał wydawca? Bez wątpienia odgrywał dlań niemalą rolę sentyment osobisty, jaki żywi od lat dla Orawy, przyczem gruntowne poznanie kraju w czasie niejednokrotnych, dłuższych tam pobytów i wędrówek, stanowiły pobudkę bezpośrednią. Lecz do tego przyłączyły się ponadto jeszcze szczególne zainteresowania naukowe wydawcy problemami osadniczymi na pograniczach ziem polskich, zwłaszcza związkiem między rozwojem osadnictwa a kształtowaniem się granic na tle naturalnych warunków geograficznych¹⁾. Z pośród zewnętrznych granic Polski karpackie odcinki: spiski, orawski oraz czadecki należą do najciekawszych, z tego względu, że tam element etniczny polski przekracza granicę polityczną. O ile jednak odcinek spiski jest dobrze zaopatrzony w wydawnictwa źródłowe, zwłaszcza w materiał dokumentalny, bardzo dawny i obfity²⁾, o tyle odcinki górno-orawski i czadecki pozostawiają pod tym względem wiele do życzenia, oczywista wskutek tego przedewszyst-

¹⁾ Por. ostatnie prace wydawcy na ten temat: Geograficzne podstawy Polski Chrobrego (Kwart. Hist. r. 1925); Historyczne podstawy rozwoju dziejowego śląska (Historja śląska. T. I, wyd. Pol. Akad. Umiej., Kraków 1932); Rola czynników geogr. w rozwoju dziejowym Polski (Ziemia z r. 1927).

²⁾ W polskiej literaturze historycznej posiada pogranicze spiskie szereg monografij, z których najważniejszą jest praca St. Zachorowskiego, Węgiersko-polskie osadnictwo Spiżu do poł. XIV w. (Rozpr. Akad. Umiej. Wydz. H. F. t. 52).

kiem, że nie były tak dostępne osadnictwu jak tamten, i że ono późno stosunkowo tam wtargnęło.

Jeśli o górną Orawę idzie, to poza kilkunastu przywilejami sołtysiami, wydanymi przez ks. Józefa Kohútha w «Slovenskom Letopise» ¹⁾, częściowo w skrótach, zresztą w sposób nie odpowiadający dzisiejszym wymogom naukowym, częściowo zaś w krótkich streszczeniach, zawartych w jego opowiadaniach z dziejów Orawy w «Katolickich Nowinach» z lat 1887—9, brak był zupełny jakichkolwiek wydawnictw do dziejów górnej Orawy. Zresztą obu tych publikacji, dawno wyczerpanych w samej Słowacji i tam nawet dość trudno dostępnych, nie było dotąd w żadnej bibliotece krakowskiej ²⁾ a zapewne i wogóle polskiej, gdyż dawniejsza nauka nasza Orawą i jej dziejami niemal zupełnie się nie interesowała. Korzystali z tych dokumentów, zebranych przez Kohútha, jedynie słowaccy dziejopisowie Orawy, ks. St. Haluška, ks. Matuš Pajdussák ³⁾ i inż. Andrzej Kavulják ⁴⁾.

U nas zainteresowanie dziejami Orawy datuje się dopiero od chwili, gdy po wojnie światowej i wskrzeszeniu państwa polskiego zagadnienie jej kresów południowych i przyszłej tamże granicy stało się aktualnem. Podpisany już wtedy, przed laty 12, zajął się kwestją rozwoju granicy południowej Polski w czasach historycznych ⁵⁾, ale właśnie na odcinku orawskim natrafił na największe trudności w wykazaniu rozwoju dziejowego dawnej granicy, głównie z powodu zupełnego braku wydanych źródeł. Dopiero później, po bliższem poznaniu Orawy, przekonał się wydawca, że zachowało się tam jeszcze dotąd w rękach prywatnych, zwłaszcza u rodzin, pochodzących od dawnych sołtysów orawskich, a poza tem w szeregu

¹⁾ T. I (1876), V (1881) i VI (1882).

²⁾ Dopiero przed paru laty Biblioteka Jagiellońska otrzymała tę publikację w darze od Maticy Slovenskej.

³⁾ Arvamegyei Almanach 1912.

⁴⁾ Hrad Orava, Turč. Sv. Martin, 1927.

⁵⁾ Granica polsko-węgierska w oświeceniu historycznem (Pamiętnik Tow. Tatr. z r. 1920).

publicznych słowackich zbiorów archiwalnych, sporo dokumentów historycznych, wprowadzie niezbyt stosunkowo dawnych, ale rzucających bardzo ciekawe światło na proces osadniczy w puszczy beskidzkiej w ciągu wieków XVI—XVII, proces, który ma wiele cech pierwotnych, przypominających niekiedy stosunki o kilka wieków wprowadzie starsze, ale nie posiadające tak obfitego i bezpośredniego materiału źródłowego, jak to osadnictwo, które pozostawiło po sobie obfite i bezcenne świadectwa pisemne, pozwalające śledzić żywcem niejako jego rozwój. Jest ten proces osadniczy ciekawy dla nauki z trzech względów: naprzód dlatego, że przypada na obszar, przez który przechodziła granica polityczna o charakterze granicy naturalnej, przekroczonej przez element polski, napływający od północy. Powtórę dlatego, że jest to równocześnie sfera zetknięcia się dwóch elementów etnicznych, polskiego i słowackiego, które wprowadzie zajmują obok siebie obszary naogół dość zwarte i wyraźnie rozgraniczone, jednak pewne osmotyczne wpływy i oddziaływania wzajemne, religijne, kulturalne, polityczne, a przede wszystkim gospodarcze występują w tych źródłach bardzo wyraźnie, jako zjawiska niezmiernie ciekawe dla badań nad stosunkiem dwóch odłamów etnicznych, bezpośrednio z sobą sąsiadujących. Wreszcie jak trzeci czynnik, biorący w samych początkach udział w kształtowaniu się osadnictwa na górnej Orawie, to element wołoski, który odegrał ważną, choć mało jeszcze dotąd zbadaną rolę w kolonizacji pastersko-rolnej całego łańcucha karpackiego¹⁾. Na te i inne zagadnienia rzuca światło materiał, zawarty w niniejszem wydawnictwie.

Chodziłoby o kwestję ram wydawnictwa: ram terytorjalnych, chronologicznych i rzeczowych.

Jeśli mowa o pierwszych, to polskiego wydawcę interesują przede wszystkim obszary, zasiedlone przez lud przybyły

¹⁾ Por. Z. Pacewiczowej *Osadnictwo pasterskie i wędrowki w Tatrach i na Podtatrzu* (Prace Komisji Geogr. Pol. Akad. Umiej. nr 1. Kraków 1931) oraz K. Dobrowolskiego *Migracje wołoskie na ziemiach polskich* (Pamiętn. V Zjazdu hist. pol. 1930, t. I).

z Polski, przez polskich górali, którzy w górnych dolinach dopływów rzek Białej i Czarnej Orawy oraz Orawicy, obsiedli wieńcem południowe zbocza Pilska i Babiej Góry, sięgając dalej na południu w obszar wododziału rzek Orawy i Czarnego Dunajca, hen aż po podnóża Tatr Zachodnich. Osady te po dziś dzień zachowały pomimo pewnego nalołu słowackiego swój etnicznie polski charakter, przejawiający się w języku, stroju i zwyczaju ludowym. Wyznaczona przez Radę Ambasadorów granica przecięła to etnograficznie polskie terytorjum górnej Orawy, przyznając wschodnią jego część Polsce, a zachodnią pozostawiając przy Czechosłowacji. Wydawnictwo niniejsze, jako historyczne, nie ogranicza się oczywiście do dzisiejszego podziału politycznego, ale obejmuje wszystkie osady polskich górali na Orawie, tak po stronie polskiej, jak i czechosłowackiej, aż po linię, wyznaczającą etnograficzny zasięg tych górali (z uwzględnieniem osad o ludności mieszanej)¹⁾. Osady te bowiem nie zmieniły zasadniczo swego etnicznego charakteru od chwili założenia aż po dzień dzisiejszy. Podpisany jednak tuszy, że wydawnictwo jego pobudzi słowackich miłośników przeszłości Orawy do kontynuowania tej pracy na terenie sąsiedniego osadnictwa słowackiego, gdyż dopiero wówczas będzie można mieć pełny obraz rozwoju stosunków osadniczych na całej Orawie.

Pod względem ram chronologicznych starał się wydawca sięgnąć wstecz do czasów, w których pojawiają się najdawniejsze ślady związków górnej Orawy z Polską, występujące na tem pograniczu wyraźniej już w wieku XIV, a doprowadzić je do końca wieku XVII, w którym proces osadniczy polski już się zakończył i skryształizował²⁾.

Wreszcie rzeczowo wciągnął wydawca wszelki ma-

¹⁾ Są to osady: Jablonka, Piekielnik, Orawka, Podwilk, Podsarnie, Harkabuz, Bukowina, Podszkle, Lipnica Wielka, Lipnica Mała, Zubrzyca Dolna, Zubrzyca Górna, Chyżne, Głodówka, Suchagóra, Rabcza, Rabczyca, Polhora, Sihelne, Klin Zakamienny, Nowoć, Mutne i Wesole.

²⁾ Założenie Herducki przez Erdödy'ch w XVIII w. nie wchodzi już w ramy tego wydawnictwa.

terjał mu dostępny, mogący rzucić światło na rozwój polskiego osadnictwa na Orawie, ze względu zaś na obfitość i różnorodność tego materiału podzielił go na dwie części, mające być pomieszczone w dwóch tomikach. Część pierwsza, wydana w niniejszym tomie, zawiera dokumenty, część druga, która pojawi się w jednym z najbliższych tomów, obejmie korespondencję i materiał aktowy: urbarze, rejestry podatkowe, wizytacje kościelne, akta procesowe i t. p. W tym też drugim tomie zamierza wydawca przedstawić we wstępie, na podstawie już całego zebranego przez siebie materiału, zarys dziejów osadnictwa polskiego na Orawie, zaopatrzony mapą osadnictwa.

Materiał dokumentalny, zawarty w niniejszym tomie, zaczerpnięty został z różnych źródeł i zbiorów, tak publicznych, jak i prywatnych.

Najwięcej stosunkowo tekstów, bo przeszło 1/4, pochodzi ze zbioru ks. Józefa Kohútha, przechowanego obecnie w Archiwum Słowackiego Muzeum Narodowego w Turczańskim św. Marcinie. Ś. p. ks. Kohúth dziekan-proboszcz w Dolnym Kubinie, zmarły w r. 1900, zebrał ogromny materiał do dziejów całej Orawy, który częściowo ogłosił — jak wyżej wspomniano — w «Slovenskom Letopise», a ponadto użytkował go w krótkich monografiach poszczególnych osad orawskich, które pojawiały się w «Katolických Novinách». Wędrując po całej Orawie, ratował od zatury te bezcenne zażytki przeszłości, czego zaś nie mógł zdobyć w oryginale, lub choćby w dawnej kopji, to odpisywał skrzętnie i notował. Szczególnie cenne w tym zbiorze są oryginalne dyplomy sołtysów orawskich, które w niniejszem wydawnictwie znalazły właściwe miejsce. Tak powstał Kohúthowy zbiór materiałów, który niewątpliwie zamierzał on kiedyś opublikować lub przynajmniej użytkować w obszernej monografji Orawy. Podpisany świadom, że spełnia część dzieła zamierzonego przez tego niestrudzonego miłośnika i znawcę dziejów Orawy, odczuwa dlań wielką wdzięczność, a dla pamięci Jego żywi głęboką cześć, której dał wyraz, poświęcając cieniom Jego ten

pierwszy tomik swego wydawnictwa. Przy tej sposobności poczuwa się do obowiązku złożenia szczerzej podziękii Zarządowi Słowackiego Muzeum Narodowego za udostępnienie zbiorów, a archiwarjuszce Pani Dr Marji Opočenskej-Jeršowej za życzliwą pomoc podczas pracy w temże Muzeum.

Niemniej pierwszorzędny i bogaty materiał źródłowy do dziejów górnej Orawy znalazł się w Archiwum Zamków Orawskich. Z jego też zbiorów ogłaszamy równie sporą ilość dokumentów, jakkolwiek tylko część ich dochowała się tam w oryginałach, reszta zaś w dobrych urzędowych kopjach. Wspominając o korzystaniu z tego Archiwum, niestety dotąd przez polską naukę niezbadanego i niewyzyskanego ¹⁾, wydawca nie może pominąć milczeniem dwóch mężów, związanych z Zamkiem, jego Archiwum i dziejami. Pierwszym z nich jest sędziwy strażnik zbiorów archiwalnych, P. Mikołaj Kubinyi, autor znakomitego dzieła o Zamkach Orawskich ²⁾, mąż nie tylko zadziwiający każdego, kto się z nim zetknął, swoją rozległą wiedzą i żywotnością umysłu, niezwykłą w tak podeszłym wieku, ale także ujmujący wielką swą uprzejmością i uczynnością, z jaką służy każdemu pracownikowi naukowemu, który przyjdzie korzystać z bogatych zbiorów Zamków Orawskich. Podpisany, doznawszy kilkakrotnie tej życzliwości P. Kubinyi'ego, pozwala sobie wyrazić Mu na tem miejscu serdeczne podziękowanie. Drugi mieszkaniec Podzamku Orawskiego, związany z Orawą pochodzeniem, a z jej prastarem grodziskiem węzłami szczerego umiłowania i pracą wieloletnią nad jego przeszłością, to P. Inż. A. Kavulják, autor pięknej monografji p. t. «Hrad Orava». Każdą wolną chwilę od zawodowych zajęć poświęca on pracy nad dziejami swej ojczystej ziemi, gromadząc śladem Kohútha materiały do osadnictwa Orawy. Jego życzliwości i cennym wskazówkom zawdzięcza podpisany bardzo wiele, przedewszystkiem szereg tekstów

¹⁾ Notatkę o zawartości Archiwum Zamków Orawskich i znaczeniu jego zbiorów dla nauki polskiej, podałem Drowi K. Piotrowiczowi do publikacji p. t. Polonica zagranicą, wyd. w Nauce Polskiej. T. XIII.

²⁾ Árva Vára, 2 wyd. Budapeszt 1892.

w tem wydawnictwie, pochodzących z jego odpisów. Za tę ważną przysługę, jak niemniej za łaskawą pomoc przy korekcie, składam Mu tutaj gorące dzięki.

Pewne uzupełnienie materiałów, pochodzących z Archiwum Zamków Orawskich znalazł podpisany w Budapeszteńskim Archiwum Państwowem, którego Dyrektorowi P. Dezyderemu Csanky'emu za wszelkie ułatwienia niniejszem dziękuję. Z prawdziwą też wdzięcznością wspominam pomoc, jakiej mi użyczał archiwarjusz tamtejszy P. Dr Bela Kossanyi, który mi nadto nadesłał szereg odpisów z tegoż Archiwum.

Z osób prywatnych, które, mając w swem posiadaniu rodzinne zbiory archiwalne, nie szczędziły wydawcy szczodrej pomocy, użyczając mu przechowywanych u siebie dokumentów, na samym czele wymienić trzeba P. Albina Wilczka żupnego notariusza w Trzcianie, który posiada po ojcu, śp. Eugenjuszu, obfity zbiór dokumentów, częścią w oryginałach, częścią w odpisach, do rodzin sołtysich Wilczków, Bukowińskich i Moniaków. Archiwum to, dzięki uprzejmości P. Albina i stryja jego P. Alfonsa Wilczków, było mi dostępne i zostało zużytkowane, za co należy im się szczerza podzięka. Po Wilczkach zachowali pewne dokumenty PP. Divéky'owie: Prof. Adorjan i brat jego Aleksander w Podwilku, których uprzejmości też niejedno zawdzięczam. Cenne dokumenty do rodziny Moniaków znalazły się pod samą Babią Górą w Zubrzycy Górnej, przechowywane pieczołowicie i w największym porządku przez P. Helenę zam. Wilczek i brata jej P. Radcę Aleksandra Lattyaka, którym również winienem wdzięczność za użyczenie dokumentów ze swego archiwum. W Zubrzycy Górnej garść źródeł znalazła się nadto w farze, gdzie dzięki uprzejmości proboszcza ks. J. Maślaka mogłem je wyzyskać. Piękny zbiór posiada ks. Marcin Jabłoński, proboszcz w Orawce, znawca dziejów kościelnych Orawy, który również bardzo chętnie otworzył mi swoje materiały. Pośrednictwu P. Józefa Gebury, dyrektora Banku słowackiego w Trzcianie, który od początku żywo interesował się mojami badaniami, sam posiadając w tym zakresie rozległe wiadomo-

ści i wiele notat, zawdzięczam otrzymanie kilku ciekawych dokumentów od P. F. Klinowskiego z Trnavy, odnoszących się do rodziny Klinowskich, a P. W. Haber z Łapsz Niżnych na Spiszu uzyskał dla mnie ciekawy akt nobilitacyjny Sczechowiczów od jednej z ostatnich dziedziczek tego rodu, P. Elżbiety z Sczechowiczów Cieluszkowej. Wszystkim tym osobom wyrażam słowa żywej wdzięczności.

Co się tyczy zasad wydawniczych, to trzymałem się tych wzorów, które ustaliły ostatnie wydawnictwa Polskiej Akademji Umiejętności, oparte na zasadzie «Instrukcji wydawniczej dla źródeł średniowiecznych» (Kraków 1925). Teksty jednak słowiańskie podaliśmy w pisowni literalnie wiernej, wychodząc z założenia, że modernizacja tychże bez fachowego przygotowania językowego nie byłaby bezpieczna, a ponadto sądząc, że wierne oddanie tych tekstów może mieć pewne znaczenie także dla lingwistów. Jedyna zmiana, jaką wprowadzono w tych tekstach (oprócz nowoczesnej interpunkcji), polega na oddzieleniu przyimków (np. k nam).

Szereg podobizn dokumentów orawskich oraz herbów rodzin sołtysich ma służyć do ożywienia suchego materiału wydawnictwa.

Indeks imion i miejscowości umieszczony będzie przy końcu II części wydawnictwa.

W Krakowie, d. 24 lipca 1932.

Wydawca.

WYKAZ DOKUMENTÓW

	Str.
1. <i>Kraków, 14 czerwca 1359.</i> — Wyjątek z ordynacji Bodzanty biskupa krakowskiego w sprawie dziesięcin: w dystryktach około Długopola i Czorsztyna, mianowicie przy drodze, wiodącej z Myślenic do Twardoszyzna i od Słonej góry w kierunku na górę Obidową aż do Dunajca, ze względu na nieurodzajność ziemi i surowy klimat udziela biskup ulg mieszkańcom w składaniu dziesięciny kościelnej	1
2. (<i>B. m. 1368</i>). — Wyjątek ze statutu króla Kazimierza Wielkiego o przewozie soli i solarzach: zabrania Węgrom, przewożącym sól (wielicką) na Węgry, sprzedawać ją w granicach Polski i ustanawia w tym celu strażnika w Jabłonce, mającego nad tem czuwać, grożąc, że przyłapany ma utracić całą sól wraz z końmi, strażnik zaś ma pobierać jeden wiardunek tygodniowo	2
3. <i>Buda, 19 lutego 1438.</i> — Albrecht król Węgier etc. Mikołajowi, Jerzemu i Grzegorzowi synom Piotra Plathy'ego z Wielkiej Paludzy, oraz ich bratu stryjecznemu Tomaszowi synowi Walentyna ponownie nadaje oprócz kilku posiadłości w stolicy liptowskiej i turczańskiej, także włość Czimhowę w stolicy orawskiej, położoną między posiadłością Nádasd (= Trzcianą) a granicami Królestwa Polskiego	5
4. <i>Buda, 4 marca 1520.</i> — Ludwik król Węgier i Czech do wszystkich ludzi wszelkiego stanu w stolicach liptowskiej, orawskiej i turczańskiej: poleca na prośbę Jerzego, Aleksego i Jana Thurzonów z Bethlemowiec (Bethlenfalva) złożyć w konwencie P. M. w Turcu świadectwo w sprawie drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyzna na Orawie do Żywca w Polsce	7
5. <i>Konwent P. M. w Turcu, w kwietniu 1520.</i> — Uriel prepozyt wraz z konwentem klasztoru P. M. w Turcu (locus credibilis) stwierdzają, że w myśl mandatu króla Ludwika z d. 4 marca 1520 r. (ob. Nr poprzedni) wydelegowali brata Alberta kapłana, celem zebrania zeznań świadków w sprawie wolności drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyzna do Żywca, które to zeznanie złożył on następnie do rejestrów tegoż konwentu	8

6. *Rybniki, 16 grudnia 1564.* — Wacław Sedlnický (starszy) z Choltic i na Rybniku składa świadectwo przed osobną komisją Księstwa Raciborskiego, że gdy przed laty był posiadaczem Państwa Orawskiego, Michał i Hanusz Plathy'owie usiłowali przywłaszczyć sobie lasy i łąki między Trzcianą a Czimhową na Orawie i osadzić tam swych poddanych, do czego on jednak nie dopuszczał 11

7. *Zamek Orawski, 21 kwietnia 1575.* — Katarzyna Zrińska wdowa po Franciszku Thurzonie, wynagradzając pracę i trudy wolnego sołtysa Wincentego Jablonowskiego i czterech siedlaków wołoskich w posiadłości swej Jablonce, należącej do Zamku Orawskiego, zwalnia ich na przeciąg lat 15 od wszelkich powinności z wyjątkiem dani baraniej, tudzież określa granice tejże posiadłości 12

8. *Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.* — Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia Feliksa Wilczka sołtysa oraz dwudziestu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości Wielkie Ondrejowskie, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robót na lat 16, określając prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny 14

9. *Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.* — Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia Wilgę sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości Orawka, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robocizn na przeciąg lat 16, określając szczegółowo prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny 15

10. *Kapituła Spiska, 1 maja 1586.* — Kapituła Spiska oznajmia o proteście wniesionym przez Andrzeja Andaházy'ego imieniem Franciszka i Michała Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko Jerzemu Thurzonowi z powodu zajęcia jeszcze przez ojca tegoż, Franciszka Thurzona, przed laty około 25, części terytorjum, należącego do Czimhowej, posiadłości Plathy'ch, i założenia na niem nowych osad: Ljeska, Starejhory (sic), Jablonki i in., które do terytorjum Jerzy Thurzo jeszcze bardziej rozszerzył i czerpie z niego pożytki . . 17

11. *Praga, 24 sierpnia 1595.* — Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi synowi Franciszka zatwierdza i rozszerza przywilej ces. Ferdynanda z d. 6 grudnia r. 1557, ojcu jego w przedmiocie nadania Orawy udzielony, polecając wybranym mężom wprowadzenie Jerzego Thurzona, względnie jego spadkobierców, w posiadanie Zamku Orawskiego 19

12. *Kapituła Ostrzyhomska, 16 stycznia 1596.* — Protest szlachty orawskiej, sąsiadującej z posiadłościami Jerzego Thurzona na Orawie, z powodu naruszenia granic ich posiadłości; pośród nich wnoszą protest Plathy'owie z Czimhowej o zajęcie przez niego części obszaru tejże włości i założenie na nim szeregu osad 19

13. *Bylcza, 16 sierpnia 1596.* — Jerzy Thurzo na prośbę Feliksa Wilczka sołtysa i całej osady posiadłości wołoskiej Wielkie Ondrejowskie, należącej do Zamku Orawskiego, transumuje i zatwierdza przywilej Jana Abaffy'ego dla tegoż Feliksa Wilczka i dwudziestu siedlaków wołoskich w Wielkim Ondrejowskim, wydany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 (ob. wyżej Nr 8) 20

14. *Bylcza, 20 sierpnia 1596.* — Jerzy Thurzo transumuje i zatwierdza przywilej Jana Abaffy'ego dla Jerzego Wilgi sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w Orawce, wydany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 (ob. wyżej Nr 9) 21

15. *Bylcza, 30 marca 1597.* — Jerzy Thurzo na prośby Macieja sołtysa Jablonki transumuje i zatwierdza przywilej nieboszczki matki swej Katarzyny Zrińskiej dla Wincentego Jabłonowskiego sołtysa i siedlaków wołoskich w Jablonce na Orawie, wydany w Zamku Orawskim d. 21 kwietnia 1575 (ob. wyżej Nr 7), dodając Maciejowi prawo osadzenia na swoim gruncie dwóch siedlaków 22

16. *Praga, 7 marca 1606.* — Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi z Bethlemowicz żupanowi orawskiemu za zasługi, położone w walkach z Turkami i w czasie zamieszek wewnętrznych (bunt hajduków Boczkajowskich), zatwierdza poprzednie przywileje ces. Ferdynanda, Maksymiljana i swój własny w przedmiocie nadania Zamku Orawskiego, udzielone ojcu jego Franciszkowi Thurzonowi i jemu samemu, wyliczając miasta i wsie, należące do tegoż Zamku, i przelewając na Jerzego Thurzona i jego spadkobierców całe swoje prawo królewskie w tych dobrach 24

17. *B. m., 1606.* — Jerzy Thurzo obniża dla pewnych powodów czynsze i robocizny 83 siedlakom we wsiach: Jablonka, sub Kuliżek, sub Wilczek, sub Sarna, sub Harkabuz, Bukowina, Podszkle i Piekienik 25

18. *Kapituła Ostrzyhomska, 2 lutego 1607.* — Protest Michała i Mikołaja Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko wprowadzeniu Jerzego Thurzona we władanie Zamku Orawskiego z powodu odezwania szeregu nowozałożonych osad od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia ich do Zamku Orawskiego 26

19. *Zamek Orawski, 8 sierpnia 1608.* — Jerzy Thurzo poleca sołtysowi z Jelesny (Głodówki) wybierać cło od podróżujących, określa wysokość cła i nakazuje mu starać się o naprawę dróg 26

20. *Zamek Orawski, 9 sierpnia 1608.* — Jerzy Thurzo nadaje poddanemu swemu Janowi Ramzie z Górnego Stepanowa, po ucieczce poprzedniego sołtysa Lazara, sołtystwo w posiadłości Rabcza, należącej do Zamku Orawskiego, z obowiązkiem osadzenia w niej pięciu siedlaków wołoskich, zwolnionych na przeciąg dwóch lat od wszelkich danin i robocizn, po upływie którego to czasu

- mają płacić wyszczególnione w przywileju daniny; wreszcie okre-
 śła granice teje posiadłości 27
21. *Weliczna, 7 września 1609.* — Relacja Michała Skrabaka
 z Zaskalicy sędziego szlachty i Jerzego Chutki z Rewisznego zaprzy-
 siężonego assessora przed sądem szlacheckim stolicy orawskiej
 w sprawie najazdu, dokonanego przez Demetrjusza Ogińskiego z No-
 wego Targu na posiadłość Piekienik, należącą do stolicy orawskiej,
 której to posiadłości granice dokładnie opisują 28
22. *Bylcza, 29 czerwca 1612.* — Jerzy Thurzo, mając na wzglę-
 dzie potrzeby religijne dziewięciu nowozałożonych osad na Orawie:
 Namiestowa, Bobrowa, Ślanicy, Zubrohławy, Klina, Wawreczki, Ja-
 sienicy, Polhory i Rabczy, zezwala przeznaczyć osiedle w Namie-
 stowie zwane Krsmilovska, nabyte przez parafjan za 29 fl., na sie-
 dzibę przyszłego pastora kościoła (ewangelickiego) i rektora szkoły,
 polecając wybudować jak najrychlej w Namiestowie świątynię wraz
 z cmentarzem, a w Zubrohławie cmentarz, wreszcie ustanawia opłaty
 i danie parafjan poszczególnych osad dla tegoż pastora i rektora 30
23. *Zamek Orawski, 18 lipca 1613.* — Jerzy Thurzo, pragnąc
 z jednej strony pomnożyć i ujednolicić dochody z dóbr swoich
 zamkowych, z drugiej zaś po doznanych klęskach wojennych dać
 wytchnąć ludności poddanej, na podstawie ugody z mieszkańcami
 wsi wołoskich: Jablonka, Orawka pod Wilczkiem, Orawka pod Ku-
 lichem, Orawka pod Sarną, Orawka pod Harkabuzem, Bukowina
 z Podszklem i Piekienik określa szczegółowo ich daniny i powinności 33
24. *B. m., 1614.* — Rozgraniczenie posiadłości Górnej i Dolnej
 Zubrzyce 36
25. *Zamek Orawski, 4 października 1614.* — Jerzy Thurzo na pro-
 śbę Pawła soltysa i pięciu siedlaków wołoskich w posiadłości Sucha-
 hora, należącej do Zamku Orawskiego, określa na podstawie umowy
 ich prawa i powinności oraz wyznacza granice teje posiadłości . 36
26. *Kapituła Spiska, 17 października 1614.* — Kapituła Spiska
 oznajmia, że ks. Jerzy Rutkowiec kanonik kapituły wniósł imieniem
 rodziny Plathy'ch z Wielkiej Paludzy protest przeciwko Jerzemu
 Thurzonowi z Bethlemowicz żupanowi stolicy orawskiej z powodu
 oderwania od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia do Zamku
 Orawskiego szeregu pól oraz osad założonych na obszarze między
 posiadłością Nádasd (= Trzciana) a granicami Królestwa Polskiego 38
27. *Bylcza, 17 marca 1615.* — Jerzy Thurzo nadaje soltystwo
 Marcinowi Wilczkowi w Orawce zwanej inaczej Wielkie Ondre-
 jowskie, po bezpotomnej śmierci teścia jego Marcina, poprzedniego
 soltysa, przyczem określa robocizny i daniny tak soltysa jak i sied-
 laków wołoskich, wreszcie oznacza granice posiadłości przez
 osobną komisję wytyczone 39

28. *Bytcza, 17 lipca 1615.* — Jerzy Thurzo Pawłowi Breznitskiemu starszemu soltysowi, jego pomocnikowi Jerzemu Regule oraz sześciu siedlakom wołoskim za zasługi i trudy około założenia osady Nowa Kamieńska (Klin Zakamienny) nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów danin i robocizny, z wyjątkiem dani baraniej, określając ich prawa i powinności po upływie lat wolnizny; oznacza wkońcu granice tej posiadłości 43

29. *Zamek Orawski, 20 sierpnia 1615.* — Jerzy Thurzo w obecności i za zgodą swych poddanych orawskich dokonywa przydziału hał, szalasów i pastwisk między poszczególne gminy, wyznaczając zarazem dla każdej z nich kontyngent trzód paść się mających oraz określając wysokość dani, jaką mają składać do zamku 45

30. *(Podejrzany). Bytcza, 29 września 1616.* — Jerzy Thurzo Jakubowi Ramzie soltysowi i czterem siedlakom wołoskim z Górnych Rabczyc za trudy około założenia osady i trzebieńcia gęstych lasów nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów, danin i robocizn, określając ich prawa i powinności po upływie tej wolnizny; oznacza nadto granice tej posiadłości 49

31. *Bytcza, 3 grudnia 1616.* — Jerzy Thurzo na prośbę Kaspra Kulizka i ośmiu siedlaków wołoskich z Orawki pod Kulichem czyli Niepołomnicy, z powodu ich odległego zamieszkania zmienia ich powinności urbarjalne, określając nowe czynsze, daniny i robocizny tak siedlaków jak i soltysa; wkońcu podaje granice tejże posiadłości wedle nowej reambulacji 52

32. *Bytcza, 9 grudnia 1618.* — Elżbieta Czobor wdowa po Jerzym Thurzonie palatynie węgierskim i syn jej Emeryk Thurzo nadają w posiadłości Ondrejowskie al. Orawka sub Wilczek całe osiedle kolońskie po Błażeju Lenkwarze na rzecz sług kościoła w tejże posiadłości 55

33. *Bytcza, 13 grudnia 1618.* — Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają ugodę z Janem Králem, soltysem Lipnicy Wyżniej, założonej przed 10 laty, co do dochodów z soltystwa oraz od 5 siedlaków wołoskich, określając szczegółowo prawa i powinności tychże aż do czasu reambulacji granic 56

34. *Bytcza, 5 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo na prośby Andrzeja Moniaka soltysa i sześciu siedlaków z Górnej Zubrzycy czyli Bubenskigo, z powodu ich odległego zamieszkania udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach na nowo określonych warunkach, które mają obowiązywać siedlaków po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny 58

35. *Bytcza, 5 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i Emeryk Thurzo na prośbę Jana Urbańca soltysa i czterech osadników w Chyżnem udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach, określając

- szczegółowo ich przyszły wymiar, mający obowiązywać po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny 60
36. *Bylcza, 5 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i Emeryk Thurzo na prośby Wojciecha Szyszki i pięciu siedlaków w Niżniej Zubrzycy udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach na nowo określonych warunkach, które obowiązywać mają siedlaków po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny 62
37. *Bylcza, 6 stycznia 1619.* — Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają umowę co do czynszów, danin i robocizn z Walentym soltyssem oraz podległymi mu pięciu wołoskimi siedlakami w Bukowinie i ośmiu w Podszklu, tudzież opisują granice Bukowiny i Podszkla 65
38. *Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.* — Helena Thurzo małżonka Kaspra Illyésházy'ego dyrektora Państwa Orawskiego zezwala Romanowi Namiestowskiemu i Maciejowi Oszczandzie, Polakowi, założyć nową osadę w miejscu zwanem Wesele, zwalniając ich na przeciąg lat 16 od wszelkich danin, ciężarów i robocizn, z wyjątkiem dani baraniej, oraz określając granice tej osady 67
39. *Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.* — Kasper Illyésházy dyrektor Państwa Orawskiego zezwala Maciejowi Nowaczykowi z Rabczy zwanemu Maga oraz bratu jego Jurkowi Nowaczykowi zwanemu Mazurak na założenie i osadzenie w lasach między Polhorą a Rabczą nowej dziedziny Sihelne, udzielając jej szesnastoletniej wolnizny i wydzielając dwa lany soltysie 69
40. *Trenczyn, 9 marca 1630.* — Kasper Illyésházy dyrektor Zamku Orawskiego, na prośby Macieja soltysa Jabłonkowskiego, uwzględniając jego ubóstwo i obciążenie daninami, wydziela mu pewną część ziemi, określa jej granice i zastrzega należne opłaty 69
41. *Orawka, 13 kwietnia 1632.* — Jan, Krzysztof, Majcher i Maciej, synowie zmarłego Macieja Wilczka, dzielą się dziedzicznym soltystwem na Orawce 71
42. *Zamek Orawski, 16 maja 1640.* — Kasper Illyésházy hrabia Trenczyna, żupy trenczyńskiej i liptowskiej dziedziczny a orawskiej najwyższy żupan etc. na prośbę urzędników Zamku Orawskiego opisuje granice Górnej Lipnicy na podstawie reambulacji, dokonanej przez Jirzyka Abaffy'ego kapitana i Andrasza Trsten-sky'ego urzędnika Zamku 72
43. *Jablonka, 30 listopada 1640.* — Maciej Wilczek i Zofja wdowa po Janie Wilczku zawierają ugodę co do ogrodów i pól jego, których ona używa 74
44. *Jablonka, 5 lipca 1647.* — Ugoda tymczasowa między poddany mi Czarnego Dunajca, Podczerwiennego i Chocholowa z jednej, a Pieklielnika i Suchejgóry z drugiej strony w sprawie zajmowania

bydła na pogranicznych pastwiskach i wspólnego użytkowania tychże, tudzież w sprawie wzajemnego wydawania złoczyńców i wymierzania sprawiedliwości przez urzędy Zamków Orawskiego i Nowotarskiego, aż do zebrania generalnej komisji granicznej 75

45. *Požoń, 20 lipca 1655.* — Cesarz Ferdynand III, wynagradzając zasługi i niezmordowaną od ośmiu lat pracę księdza Jana Szczechowicza około nawracania na wiarę katolicką i głoszenia słowa Bożego w różnych komitatach węgierskich, zwłaszcza w spiskim i orawskim, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego braci jego Andrzeja, Sebastjana, Błażeja, Jakuba i Macieja, oraz siostry Annę, Zuzannę i Reginę, nadając im herb, którego opis, zgodnie z umieszczoną na czele aktu jego miniatułą, szczegółowo przytacza 76

46. *Kasztel św. Zofji, 20 lipca 1657.* — Stefan Thököly, stwierdzając, że Roman Namiestowski i zmarły Maciej Oszczanda, Polak, obdarzeni d. 23 sierpnia r. 1629 przez Helenę Thurzo przywilejem na założenie wsi Wesele, zawiedli pokładanych w nich nadziei i na szkodę swych panów lokacji zaniedbali, udziela ponownego przywileju synowi tegoż Romana, soltysowi Jerzemu Namiestowskiemu al. Weselowskiemu i sześciu siedlakom, za ich zasługi około założenia osady, określając ich powinności wedle prawa wołoskiego . . . 82

47. *Czimhowa, 7 października 1658.* — Andrzej Plathy z Wielkiej Paludzy księdzu Janowi Szczechowiczowi z Ratulowa, parochowi i wicearchidiakonowi powszechności katolików na Orawie oraz prepozytowi kościoła św. Michała Arch. w Walko sprzedaje pół soltystwa w dziedzynie swej Czimhowej za 100 talarów 85

48. *Orawka, 1 kwietnia 1659.* — Testament ks. Jana Szczechowicza parocha i wicearchidiakona powszechności katolików orawskich 86

49. *Podzamek Orawski, 5 kwietnia 1659.* — Sąd żupny orawski przysądza Kubie Smolce zw. Marczak i Janowi Słowikowi soltystwo w Nowej Rabczy przeciwko Stanisławowi Płachociakowi i Szczęsnemu Taladze 93

50. *Trzciana, 23 kwietnia 1659.* — Miasto Twardoszyn mieszkańcom wsi Bystrej (w Orawicach) za nowo wykarczowane obszary wypłaca sumę 200 flor. węgierskich 96

51. *(Zamek Orawski), 21 maja 1659.* — Jeremjasz Porubský «prowizor» dóbr orawskich i Jakub Dedinský dokonują reambulacji granic wsi Bystrej 96

52. *Zamek Orawski, 6 czerwca 1659.* — Stefan Thököly, biorąc na wzgląd okoliczność, że mieszkańcy wsi Bystrej, niedawno założonej w górach nad rzeką Orawicą, z powodu surowości przyrody popadli w ubóstwo, tak że nie mogą opłacać rocznego czynszu w wysokości 98 flor. i wyrządzają szkody w sąsiednich lasach, na

prośbę mieszkańców miasta Twardoszyna nadaje im terytorjum wsi Bystrej za czynszem rocznym 240 flor. i innemi zwyklemi powinnościami, inserując równocześnie akt reambulacji granic tejże wsi, dokonanej d. 21 maja tegoż roku 98

53. *Zamek Orawski, 24 czerwca 1659.* — Stefan Thököly zatwierdza Jana Kitkę i brata jego Jura na soltystwie w Polhorze, które oni na mocy prawa bliższości przeciwko Szczęsnemu Taladze sądownie odzyskali, dawszy mu pewne odszkodowanie pieniężne; równocześnie upoważnia Jana Kitkę do splacenia brata swego Jura i objęcia całego soltystwa dla siebie 101

54. *Zamek Orawski, 10 maja 1660.* — Stefan Thököly grunt soltysi we wsi Jablonce, opróżniony po śmierci (bez potomka męskiego) Jakuba Jabłonkowskiego, daje bratu jego stryjecznemu Janowi, który ma otoczyć opieką i wyposażyć pozostałe córki Jakuba . . . 103

55. *Zamek Orawski, 25 października 1662.* — Stefan Thököly na prośbę Jaśka Słowika soltysa Górnej Rabczycy zatwierdza Rabczycanom polany, pasieki i wyrobiska we wsi wspomnianej, nadane im niegdyś do użytku przez Jerzego Thurzona, przyczem opisuje granice tej osady 105

56. *Zamek Orawski, 24 lutego 1663.* — Stefan Thököly Janowi i Andrzejowi Mazurakom synom Jurka Nowaczyka zwanego Mazurak, soltysom Sihelnego, nadaje i darowuje części lądu soltysiego po zmarłym stryju ich Macieju Nowaczyku, które oni z rąk postronnych wykupili, i upoważnia ich do wykupu od Marcina Żrebczaka reszty tego lądu, pozbytej przez wspomnianego Macieja, oraz do splacenia Andrzeja Gracza, pasierba tegoż Macieja, za wystawione własnym nakładem budynki 109

57. *Zamek Orawski, 20 maja 1663.* — Stefan Thököly Janowi Słowikowi soltysowi Nowej Rabczycy nadaje i zatwierdza soltystwo w tejże osadzie, częścią odziedziczone po ojcu Krzysztofie a częścią odkupione od Marka Smolki, udzielając mu równocześnie pewnych ulg w spełnianiu powinności soltysich 111

58. *Mutne, 18 czerwca 1663.* — Jan Rewicky dyrektor spraw i Jeremiasz Porubsky urzędnik Państwa Orawskiego z rozkazu Stefana Thököly'ego dokonują obejścia i oznaczenia znakami i kopcami granic wsi Mutne, które szczegółowo opisują 114

59. *Zamek Orawski, 21 stycznia 1664.* — Stefan Thököly na prośby Pawła soltysa nowej osady Mutne, syna niegdyś Macieja Benczyka, w imieniu także spółnika swego Piotra, syna niegdyś Macieja Klena, zatwierdza i transumuje dokument graniczny tejże osady, wydany przez Jana Rewicky'ego dyrektora spraw i Jeremiasza Porubsky'ego urzędnika Państwa Orawskiego d. 18 czerwca r. 1663, z zastrzeżeniem należytego spełniania powinności i składa-

nia czynszów i danin oraz z zakazem dalszego cerhlowania i wyrabiania lasów i gajów 117

60. *Podzamek Orawski, 28 czerwca 1664.* — Sąd żupny orawski na wezwanie zarządu Zamku Orawskiego zatwierdza ugodę między Matuszem Ostroszem soltysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, który pojawiwszy matkę jego za małżonkę, wyjednał sobie dokumenty na soltystwo górno-zubrzyckie. W ugodzie tej zobowiązuje się Moniak wydać Ostroszowi wspomniane dokumenty, wzamian zaco ten ostatni pozostawia Moniaka dożywotnio w posiadaniu pewnych gruntów i pożytków 119

61. *(Zamek Orawski) 18 listopada 1665.* — Jan Rewisky dyrektor spraw i Andrzej Raphanidae urzędnik Państwa Orawskiego, jako komisarze Stefana Thököly'ego, na prośby mieszkańców wsi Wesele, obszedłszy i znakami zaopatrzywszy granice tejsze wsi, podają dokładny ich opis 121

62. *Podzamek Orawski, 17 czerwca 1667.* — Wyrok sądu żupnego orawskiego w sprawie między Matuszem Ostroszem soltysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, skazujący tego ostatniego na wydanie Ostroszowi dokumentu na wspomniane soltystwo oraz do wypełnienia wszelkich zobowiązań, wynikłych z zawartej z nim przed trzema laty umowy o soltystwo 128

63. *Zamek Orawski, 19 października 1667.* — Stefan Thököly na prośby Jaśka Słowika soltysa (Górnej) Rabczycy poleca wyznaczonej komisji zbadać na miejscu cerhle, polany i «pasieki», które Rabczycanie mozolnie, choć bez zezwolenia jego, w lasach zamkowych «wyrobili», zezwala je stosownie do orzeczenia tej komisji przyłączyć do «chotar» Rabczyckiego z zastrzeżeniem podwyższenia im czynszu, wreszcie zatwierdza nowe granice tejsze osady przez komisję ustalone i w dokumencie opisane 130

64. *Zamek Orawski, 27 lutego 1668.* — Stefan Thököly transumuje i zatwierdza dokument sądu stołecznego orawskiego z d. 28 czerwca r. 1664 w sprawie ugody między Matuszem Ostroszem soltysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem 135

65. *Zamek Orawski, 23 czerwca 1669.* — Stefan Thököly pól soltystwa w Rabczycy, opróżnionego wskutek bezpotomnej śmierci Mikołaja Marczaka, sprzedaje za 300 talarów Jakubowi Klinowskiemu, z obowiązkiem spłacenia długów poprzednika, przyczem określa jego powinności i daniny 136

66. *Dolna Zubrzyca, 14 czerwca 1669 — Jablonka, 16 marca 1670.* — Różne protokoły (w polskim i słowackim języku spisane w sprawie sporu między Szymonem Bednarzem a soltysem Górnej Zubrzycy o grunt tamże 138

67. *Jabłonka, 11 kwietnia 1670.* — Uгода między Janem Janikowym soltysem Jabłonkowskim a stryjami jego Janem, Maciejem i Andrzejem Jabłonkowskimi w sprawie używania młyna 140
68. *Weliczna, 6 marca 1672.* — Mikołaj Draskowith dyrektor pełnomocny Zamku Orawskiego, na prośbę Jana Słowiczaka i Jakuba Klinowskiego soltysów Nowej Rabczycy, transumuje i zatwierdza wyrok sądu stołecznego orawskiego z d. 5 kwietnia r. 1659 142
69. *Obóz pod Św. Janem, 15 października 1672.* — Paweł Esterhazy królewski radca i Krainy Węgierskiej najwyższy generał ostrzega ziemian i chłopów na Orawie, aby się nie łączyli z buntownikami i zdrajcami, grożąc w przeciwnym razie wojskowemi represaljami 143
70. *B. m., przed 27 czerwca 1673.* — Stanisław i Mikołaj Wilczkowie z Wielkiej Orawki, Mateusz Moniak z Górnej Zubrzycy, oraz Jan Wilczek i Jan Bukowiński z Bukowiny i Podszkła upraszają cesarza Leopolda o wynagrodzenie im zasług, położonych około stłumienia buntu na Orawie, przez podniesienie ich do stanu szlacheckiego i nadanie herbu, którego projekt zamieszczają 145
71. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarz Leopold Mateusza Moniaka soltysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wydane podczas tłumienia buntu na Orawie, zwalnia od wszelkich czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, opłacanych dotąd z należącej doń połowy soltystwa wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, zakazując urzędnikom tak swoim węgierskim jak i zamkowym orawskim niepokożenia uprzywilejowanego soltysa i jego dziedziców jakimikolwiek uroszczeniami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i w wierności dla siebie i swych następców 150
72. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takież sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i powinowatego jego Jana Wilczka soltysów w Bukowinie-Podszklu 152
73. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takież sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, soltysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku) 153
74. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarz Leopold Mateusza Moniaka, soltysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wydane podczas tłumienia buntu na Orawie, zwolniwszy od płacenia czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, poleca wprowadzić w posiadanie i władztwo połowy soltystwa w Górnej Zubrzycy, wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i wierności dla siebie i swoich następców 154

75. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka powinowatych, sołtysów w Podszklu i Bukowinie 156

76. *Wiedeń, 27 czerwca 1673.* — Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, sołtysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku) 157

77. *Wiedeń, 17 lutego 1674.* — Cesarz Leopold, wynagradzając wierność i niepospolite zasługi Jana Wilczka, wyświadczone w czasie tłumienia buntu na Orawie, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego żonę jego Zofję Bukowińską, syna Aleksandra, córkę Annę, oraz Jana Bukowińskiego z jego żoną Zofją Wilczek i córką Agnieszką, nadając im herb, którego opis, zgodny z zamieszczoną na czele aktu miniatułą, szczegółowo przytacza . . . 159

78. *Wiedeń, 20 lutego 1674.* — Cesarza Leopolda takiż sam jak poprzedni przywilej nobilitacyjny dla Mikołaja Wilczka, którego podnosi do dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu, szczegółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Dorotę Senkowicz, Stanisława z żoną Zofją Moniak, Tomasza z żoną Zuzanną Harkabuz, braci swoich, Adama z żoną Zofją Repitzky, synem jego Janem i córkami Marją i Anną, oraz Walentyna z żoną Zofją Słowik i synem jego A., braci swych stryjecznych, wreszcie Alberta syna Mikołaja 165

79. *Wiedeń, 21 lutego 1674.* — Cesarza Leopolda takiż sam, jak dwa poprzednie, przywilej nobilitacyjny dla Mateusza Moniaka, którego podnosi do dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu, szczegółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Annę Nowobilską, synów Jana i Stanisława, oraz córki Zofję i Annę . . . 166

80. *Weliczna, 30 marca 1674.* — Sąd stolicy orawskiej zaświadcza, że przedłożony mu akt nobilitacyjny cesarza Leopolda dla Mateusza Moniaka i żony jego Anny Nowobilskiej polecił uroczyście obwołać i opublikować 167

81. *Weliczna, 30 kwietnia 1674.* — Sąd stolicy orawskiej wydaje Janowi Wilczkowi zaświadczenie o wniesieniu przez Macieja Pongracza w imieniu Jerzego Illyésházy'ego, dyrektora Zamku Orawskiego, i innych komposesorów Państwa Orawskiego protestu przeciwko nobilitacji Moniaka, Wilczków i Bukowińskiego 169

82. *Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.* — Kapituła Spiska (jako locus credibilis) donosi cesarzowi Leopoldowi, że w myśl jego przywileju dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka, powinowatych, z d. 27 czerwca 1673, który dosłownie przytacza, dokonała w d. 15 czerwca 1674 r. wraz z wyznaczonym w tym celu przez cesarza zaprzysiężonym asesorem Aleksandrem Abaffym w obecności wyszczególnio-

nych świadków wprowadzenia wyż wspomnianych w soltystwo Podszkła i Bukowiny, zwolnione od wszelkich czynszów, opłat i danin, przeciwko czemu wniesiony został protest ze strony przedstawiciela skarbu, oraz niektórych krewnych tychże soltysów 171

83. *Kapituła Spiska, 1 lipca 1674.* — Takież sam akt Kapituły Spiskiej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, donoszący o dokonaniu w d. 15 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyż wspomnianych w soltystwo Wielkiej Orawki, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest 174

84. *Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.* — Takież sam akt Kapituły Spiskiej dla Mateusza Moniaka, donoszący o dokonaniu w d. 16 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyż wymienionego w pół soltystwa Zubrzycy Górnej, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest 177

85. *Zubrzyca Górna, 23 czerwca 1677.* — Sąd stolicy orawskiej stwierdza dojście do skutku ugody między szlachetnymi Mikołajem, Stanisławem i Janem Wilczkiem, Janem Bukowińskim i Zofją Bukowińską żoną Jana Wilczka z jednej a Mateuszem Moniakiem z drugiej strony o hale Sylec i Czernic, którą to ugodę przez strony zaprzysiężoną i karą umowną zabezpieczoną dosłownie przytacza 179

86. *Požoń, 17 lutego 1682.* — Przełożony i radcy Kamery Węgierskiej zaświadcza, że protest przeciw nobilitacji rodzin Wilczków, Moniaków i Bukowińskich imieniem skarbu królewskiego wniesiony został bez wiedzy, woli i nakazu tejże Kamery 182

87. *Rabka we dworze, 27 lutego 1685.* — Krzysztof Pytel i Wojciech Papiesz z Orawki (= Podwilka) na prośbę gromady a osobliwie Stanisława Wilczka z Orawki zobowiązują się zadośćuczynić za zniewagi i rabunek, dokonany przez zbójników Pietrzaków na osobie Jana Skopińskiego towarzysza pancernego z dywizji Hieronima Lubomirskiego marszałka nadw. koron., gdy z wyprawy tureckiej do domu powracał 183

88. *(Zubrzyca Górna) 1671—1687.* — Różne protokoły umów i ugód między Zubrzyczanami u ich soltysa udzielane i (w polskim języku) spisane 186

89. *Jablonka, 20 maja 1690.* — Jan Ghillany, Jan Okoliczany i Stefan Hrabowszky z ramienia Jerzego Erdödy de Monyowkerék, dyrektora Zamku Orawskiego, na prośbę Marcina Ramzy alias Rabczańskiego soltysa Rabczy transumuje przywilej Jerzego Thurzona, wydany w Zamku Orawskim d. 9 sierpnia 1608 r. (ob. wyżej pod Nrem 20) 188

90. *Zamek Orawski, 11 czerwca 1691.* — Franciszek Dessevffy prefekt i Stefan Hrabowszky dyrektor Zamku Orawskiego, mając na względzie pomnożenie dochodów swoich panów, komposesorów

wspomnianego zamku, zezwalają Michałowi Jurczakowi sołtysowi Wasilowa założyć na wydzielonym obszarze pod Beskidem powyżej Klina Zakamiennego nową osadę zwaną Jurków (= dziś Nowoć), której granice szczegółowo opisują, z obowiązkiem płacenia w przyszości czynszu w wysokości 100 talarów 188

91. *Wiedeń, 26 listopada 1696.* — Cesarz Leopold na żale i skargi szlacheckich rodzin Wilczków, Bukowińskich i Moniaków, podniesionych niedawno do stanu szlacheckiego i zwolnionych od wszelkich czynszów i danin, których mimo to Państwo Orawskie obciąża nieproporcjonalnie wysokimi podatkami i ciężarami, nakazuje Jerzemu Erdödy'emu, najwyższemu żupanowi tegoż Państwa Orawskiego, aby przestrzegając ustawowej równości stanu szlacheckiego, zapobiegł uciążaniu wspomnianych rodzin, zwrócił im niesłusznie ściągnięte kwoty podatkowe, oraz zabrane przy egzekucji bydło . . . 191

92. *(Maków), 23 grudnia 1703.* — Stefan z Białej Bielski posesor Makowa stwierdza, że szlachetny Stanisław Moniak posesor Zubrzycy Górnej na Orawie, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech z rodziną swoją do Polski i zamieszkał w jego domu we wsi Grzechyni, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy 194

93. *Jordanów, 16 października 1708.* — Rada miasta Jordanowa zaświadcza, że szlachetny Stanisław Moniak z Zubrzycy Górnej, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech do Polski i zamieszkał z rodziną swą we wsi Sidzinie koło Jordanowa, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy 195

SPIS RYCIN

	Str.
Fragment Statutu solnego króla Kazimierza W-kiego z r. 1368 ze wzmianką o Jabłonce	4
Akt Jerzego Thurzo z d. 20 sierpnia 1615 r. w przedmiocie rozdziału hal orawskich między poszczególne gminy na Orawie	47
Minjatura z herbem Szezechowiczów na akcie nobilitacyjnym ces. Ferdynanda III z r. 1655	79
Przywilej hr. Stefana Thököly'ego dla Jana Słowika sołtysa Nowej Rabczycy z 20 maja 1663	112
Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zu- brzycy (strona prawa)	146
Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zu- brzycy (strona lewa)	147
Fresk ścienny w kościele farnym w Orawce z wyobrażeniem herbu rodzin Wilczków, Moniaków i Bukowińskich, w otoczeniu her- bów państwowych	148
Przywilej cesarza Leopolda I dla Wilczków z d. 27 czerwca 1673 r. .	154
Minjatura z herbem Wilczków, Moniaków i Bukowińskich na aktach nobilitacyjnych cesarza Leopolda I z r. 1674	161
Akt nobilitacyjny cesarza Leopolda I dla Moniaków z d. 21 lutego 1674 r.	166

1.

Kraków, 14 czerwca 1359.

Wyjątek z ordynacji Bodzanty biskupa krakowskiego w sprawie dziesięcin: w dystryktach około Długopola i Czorsztyna, mianowicie przy drodze, wiodącej z Myślenic do Twardoszyna i od Słonej góry w kierunku na górę Obidową aż do Dunajca, ze względu na nieurodzajność ziemi i surowy klimat udziela biskup ulg mieszkańcom w składaniu dziesięciny kościelnej.

Or. obecnie nieznany.

Kop. 1. bliskoczesna pergaminowa w Archiwum klasztoru św. Andrzeja w Krakowie. — **2.** z wieku XV w Liber Antiquus Kapituły Kat. Krak., k. 38.

Wyd. 1. Długosz J., *Historiae Polonicae* lib. IX, wyd. Przeździecki T. III, str. 273—6. — **2.** Łaski J., *Commune inciliti Polonie regni privilegium* (1506), k. 55. — **3.** Bandtke J., *Jus Polonicum*, str. 163. — **4.** Kodeks dyplomatyczny Małopolski T. III, str. 127—130, nr 730.

Uw. Statut niniejszy zasługuje na uwagę ze względu na pierwszą w nim wzmiankę o drodze, wiodącej z Myślenic do Twardoszyna na Orawę, gdzie była już podówczas nadgraniczna stacja celna węgierska.¹

1. ¹ Już conajmniej w 2 poł. XIII w., jak świadczy dokument króla Beli IV, wydany błędnie i pod mylną datą r. 1261 przez Wenzla C. D. A., XI, 499, z poprawną zaś datą 1265 w czasopiśmie Szazadok z r. 1909 str. 878 (ob. Szenthpétery, *Regesta stirpis Arpadianae*, cz. III, str. 443, nr. 1452, z oryg. transumplu króla Stefana V z r. 1270 (por. też Dr. Maria Jeršová-Opočenská na str. 2—6 *Slovenského Diplomátára*, dod. do Sborníka Muz. Sloven. Spol. roč. XXV, 1931).

(§ 4). Verum quia in districtibus circa Długopole et Czornsteyn sub ea limitacione, videlicet circa viam, que currit de Myslimicze versus Twardoszczino et inter Slonagora versus montem, qui dicitur Obydoua, usque in Dunayecz, ut intelleximus, sunt agri steriles et frigora grandia diucius terram premunt, ita, quod paucio tempore anni inibi laboratur, volentes graciosius agere cum incolis districtuum predictorum, statuimus, quod incole predicti, qui iam ibi locati sunt vel inposterum locabuntur, in festo sancti Martini predicto pro decima prediali de quolibet manso tres scotos grossorum Pragensium annis singulis solvant, quam pecuniam scolteti locorum predictorum colligent nobisque vel procuratori nostro presentabunt, prout in casu simili superius est expressum.

2.

(B. m. 1368).

Wyjątek ze statutu króla Kazimierza Wielkiego o przewozie soli i solarzach: zabrania Węgrom, przewożącym sól (wielicką) na Węgry, sprzedawać ją w granicach Polski i ustanawia w tym celu strażnika w Jabłonce, mającego nad tem czuwać, grożąc, że przyłapany ma utracić całą sól wraz z końmi, strażnik zaś ma pobierać jeden wiardunek tygodniowo.

Or. obecnie nieznany.

Kop. Biblioteka Ossolińskich we Lwowie, rękopis nr 23, k. 10 pod nagłówkiem: Nota. Constitutiones sive modos regendi zuppas; et qualiter salsatores de Cracovia debent tenere eorum fora sive statuta.

Wyd. Helcel A. Z., Starodawne prawa polskiego pomniki T. I, str. 224—5.

Uw. Statut, z którego podaje się niżej wyjątek, nie posiada daty, mieści się jednak w rękopisie bezpośrednio po ustawie urzędnienia żup krakowskich soli, wydanej przez króla Kazimierza Wielkiego w r. 1368 i z tegoż niewątpliwie

pochodzi roku (ob. Kutrzeba St., *Historja źródeł dawnego prawa polskiego* T. I, str. 161). — Wspomniana w statucie Jabłonka jest niewątpliwie Jabłanką orawską, która — jak wynika z ustanowienia w niej strażnika solnego — leżała podówczas w granicach Polski. Innej Jabłonki na pograniczu polsko-węgierskiem ani dawniej nie było, ani dziś niema. Nie może tu być mowa o Jabłankowie śląskim, gdyż Śląsk za czasów Kazimierza Wielkiego nie należał do Polski, nie może też to być Jabłonów, węg. Vörösalma, słowac. Červenica, nad Tarczą w Saryszu, przy drodze z Muszyny do Preszowa, gdyż pomijając odmienną końcówkę, leży on już w głębi obszaru państwowego węgierskiego, przeszło 20 klm. od granicy polskiej. Z tego też względu wykluczyć trzeba występujący już w r. 1249 Jabłonów na Spiszu (Szepesalmás), położony tuż pod Spiskim grodem (na płu. zach.), a więc leżący już w obrębie Węgier dość daleko od polskiej granicy.¹ Jabłonki, jako stacji kontrolnej dla wywozu soli na Węgry, szukać trzeba raczej w bezpośredniej bliskości granicy polsko-węgierskiej, przy jednej z trzech dróg, wiodących podówczas z ziemi krakowskiej na Węgry, t. j. przy drodze orawskiej, spiskiej i szaryskiej. Znajdując jedynie przy drodze orawskiej (ob. dokument poprzedni) później osadę tej nazwy, położoną tuż naprzeciw Twardoszyń, który był wówczas stacją celną węgierską na pograniczu polskiem, nie możemy mieć wątpliwości, że Jabłonka statutu kazimierzowskiego jest Jabłanką orawską, w czem nas utwierdza i ten wzgląd, że jeszcze znacznie później, w w. XVII, była tam składnica soli polskiej, wywożonej na Węgry (ob. w II części tego wydawnictwa).

Item statutum est a domino Rege et ab antiquis zuppariis, quod Vngari, qui recipiunt sal versus Vngariam super equos, non debent sal vendere in graniciis regni, sed debent deducere sal versus Vngariam extra granicies. Et hoc fit, ut salsatores, qui emunt

2. ¹ Obie te miejscowości przytacza prof. Chaloupecký, *Staré Slovensko*, str. 75 i 105, niesłusznie jednak dopatrując się związku tej nazwy z położeniem pogranicznym osad.

Item Statutum est a domino Rege et ab antiquis Zuppariis qd
 Vngari qui recipiunt Sal vsus duarum super equos non debent
 sal vendere in granariis Regni. Et debent deducere sal vsus vngarum
 extra granarios et hoc fit ut Salsatores qui emunt sal in Bancis
 apud Zupparium possint eorum sal melius vendere ut non habeant
 dampnum. Quia si vngari non deducerent sal de granariis tunc
 Salsatores nunquam possent vendere sal eorum. Causa est quia vngari
 eorum sal habent per quatuor grossos quemlibet centenarium et
 ita habent in bono foro et p[ro]p[ri]a debet constitui unus homo in
 Jablonka qui illud custodit. Quia quando unus arripit qui talia
 facit ille debet perdere totum sal cum equis perpetualiter. Et ille qui
 custodit ea debet habere omni septimana unum fertonem.

Fragment Statutu solnego króla Kazimierza W-kiego z r. 1368 ze wzmianką o Jablonce.

sal in bancis apud zupparium, possint eorum sal melius vendere,
 ut non habeant dampnum. Quia si Vngari non deducerent sal de
 graniciis, tunc salsatores nunquam possent vendere sal eorum.
 Causa est, quia Vngari eorum sal habent per quatuor grossos
 quemlibet centenarium, et ita habent in bono foro. Et propterea
 debet constitui unus homo in Jablonka, qui illud custodit; quia
 quando unum arripit, qui talia facit, ille debet perdere totum
 sal cum equis perpetualiter. Et ille, qui custodit ea, debet habere
 omni septimana unum fertonem.

3.

Buda, 19 lutego 1438.

Albrecht król Wegier etc. Mikołajowi, Jerzemu i Grzego-
 rzowi synom Piotra Plathy'ego z Wielkiej Paludzy, oraz ich
 bratu stryjecznemu Tomaszowi synowi Walentyna ponownie
 nadaje oprócz kilku posiadłości w stolicy liptowskiej i turczań-

skiej, także włość Czimhowę w stolicy orawskiej, położoną między posiadłością Nádasd (= Trzcianą) a granicami Królestwa Polskiego.

Or. ma się znajdować w archiwum rodziny Plathy'ch na Węgrzech, nie był nam jednak dostępny.

Kop. 1. Archiwum Słowackiego Narodowego Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha, Fasc. Čimhova, luźna kopja z w. XVIII). — **2.** Tamże, autoryzowany odpis aktów, dotyczących długoletniego sporu Plathy'ch z Thurzonami, wydany przez Kapitułę Ostrzyhomską d. 26 września r. 1800 (z archiwum miasta Trzciany).

Reg. Dokładny regest tego przywileju mieści się w Arch. Zamków Orawskich w dziale Actorum Familiae Plathy, Fasc. 22, Nr 1 (w ekstrakcie z d. 8 października r. 1614). — Por. też Turul 1899, str. 55 w artykule Mailátha ze wzmianką, że oryginał znajduje się w archiwum p. Juljusza Plathy'ego sub lit. T. Fasc. 23, Nr 496. — Wzmianka o tym przywileju znajduje się w artykule ks. J. Kohútha p. t. Čimhová na Orave, w Katolických Novinách R. 1888, str. 100.

Nos Albertus Dei gratia rex Hungariae, Dalmaciae, Croatiae etc. Quod nos attentis et consideratis fidelitatibus et fidelium servitorum gratuitis meritis et sinceris complacentiis fidelium nostrorum Nicolai, Georgii et Gregorii filiorum Petri Plathi cognominati de Nagy Palugya, prius excellentissimo condam principi domino et patri nostro domino Sigismundo Romanorum imperatori semper augusto ac Hungariae etc. regi felicis coronae sub locorum (et) temporum varietate, tandem vero nostrae maiestati post felicem nostram in regem Hungariae coronationem cum omni fidelitate, fervore et inviolatae fidei constancia iuxta eorum possibilitatis exigentiam exhibitis et impensis, horum intuitu ipsos Nicolaum, Georgium et Gregorium, ut iidem in posterum ad impendenda nobis ulteriora fidelia obsequia ferventius incitentur, regaliū antidotorum munificentis praemiare volentes, quasdam possessiones eorundem Nicolai, Georgii et Gregorii ac Thomae filii condam Va-

lentini de eadem Nagy Palugya, patruelis fratris eorum, predictam Nagy Palugya vocatam in Liptoviensi comitatu ac Felső Kálnok et Gywek vocatas in Thurocz comitatibus habitas, item praedium Chemechova apellatum, in comitatu Arva inter possessionem nostram Nádásd¹ nuncupatam ac metas regni Poloniae, uti dicitur, situatum, in quarum quieto dominio iidem Nicolaus, Georgius et Gregorius suos ac ipsius Thomae,^a fratris ipsorum, progenitores hactenus praeextitisse, se ipsosque et eundem fratrem eorum existere asserunt etiam de praesenti, item totum et omne ius nostrum regium, si quod in eisdem possessionibus haberemus, et nostram quibuscunque modis, causis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis ipsarum et eiusdem utilitatibus et pertinentiis, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, montibus, vallibus, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis et decursibus aquarum molendinisque et locis molendinorum ac generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis, ad praedictas possessiones praediumque praenotatum de iure spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus praemissis, sic uti superius nostrae exposita sunt maiestati, stantibus et se habentibus, annotatis Nicolao, Georgio et Gregorio filiis Petri et per eos praeattacto Thomae filio Valentini eorundemque haeredibus et posteritatibus universis, unicuique scilicet quoad suam partem ipsam iuxta antiquam divisionem inter eos factam concernentibus, novae nostrae donationis titulo dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quae dum nobis in specie reportatae fuerint, in formam novi privilegii redigi faciemus. Datum Budae, feria quarta proxima ante festum Cathedrae B. Petri apostoli anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo.

3. ^a *w kopjach mylnie Petri.*

3. ¹ *Nádásd jest to węgierska nazwa Trzciany (Trstend).*

4.

Buda, 4 marca 1520.

Ludwik król Węgier i Czech do wszystkich ludzi wszelkiego stanu w stolicach liptowskiej, orawskiej i turczańskiej: poleca na prośbę Jerzego, Aleksego i Jana Thurzonów z Bethlemowiec (Bethlenfalva) złożyć w konwencie P. M. w Turcu świadectwo w sprawie drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyna na Orawie do Żywca w Polsce.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią wystawcy, w Archiwum Zamków Orawskich, Neoreg. Act. Fasc. 1085, Nr 13.

Kop. Odpis sporządzony z oryginału przez P. Mik. Kubinyi'ego, dyrektora Archiwum Zamków Orawskich, z którego podano poniższy ekscerpt.

(Ekscerpt:) Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc... Expositum est maiestati nostre in personis fidelium nostrorum egregiorum Georgii, Alexii et Johannis Thurzo de Bethlenffalua comitum camere nostre Cremniciensis, quod ipsi quandam attestacionem ratione et pretextu cuiusdam publice vie, qua itur ab oppido fidelis nostri spectabilis et magnifici Joannis de Zapolya comitis perpetui terre Scepusiensis et waywode nostri Transilvaniensis et comitis Siculorum nostrorum, Thwerdosyn vocitato, usque oppidum generosorum dominorum Komoroczky, Sywche appellatum, in confinibus videlicet regni Polonie situm, per vos celebrari facere haberent... Fidelitatibus vestris... mandamus, quatenus... in presentia testimonii iudicum nobilium nostrorum honorabilis conventus ecclesiae de Thurocz... personaliter accedere, ibique ad fidem vestram Deo debitam fidelitatemque nobis et sacro nostro regio diademati observandam, qualis vobis de interrogatis constat rectitudo. Datum Bude, in dominica Reminiscere anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo...

5.

Konwent P. M. w Turcu, w kwietniu 1520.

Uriel prepozyt wraz z konwentem klasztoru P. M. w Turcu (*locus credibilis*) stwierdzają, że w myśl mandatu króla Ludwika z d. 4 marca 1520 r. (ob. Nr poprzedni) wydelegowali brata Alberta kapłana, celem zebrania zeznań świadków w sprawie wolności drogi publicznej, wiodącej z Twardoszyňa do Żywca, które to zeznanie złożył on następnie do rejestrów tegoż konwentu.

Or. w Archiwum Zamków Orawskich j. w. pod poprzednim Nrem.

Uw. Podaje się tu w wyciągach tylko bardziej interesujące zeznania świadków.

I. Dnia 10 kwietnia r. 1520 przybył brat Albert do miejscowości Bodog-Azzonffalva, siedziby sądu stolicy liprowskiej, gdzie przesłuchani zostali następujący świadkowie:

1. Jacobus de Paryshaza an. 70 fassus fuisset: quod ab antiquo et semper fuisset via publica et libera ab oppido Thwardosyn ad oppidum Sywce.

2. Michael de Benedekfalwa an. 70: quod ipse fuisset familiaris egregii quondam Petri Komorowsky, tunc... per viam illam et ipse multociens ibat cum prefato domino suo illam viam ab oppido Thwardosyn ad Sywce.

3. Petrus Plathy de Naghpalwdya an. 60: quod ipse cum nobili Mathia de Felsömalethyn prope illam viam pervenisset, ubi pontes inveteratos conspexisset, terram fossorum asserebat annotatus Mathias.

4. Ladislaus de Bykowina an. 70: quod sibi¹ olim fuisset gener et ille multas res venales per eandem viam apportasset.

5. Michael de Belcz an. 80: quod ipse ante annos quinquaginta

5. ¹ T. j. zapewne Komorowskiemu.

ginta cum rebus suis empticiis liber per eandem viam ambulasset et quod serenissimus princeps et dominus Kazimirus rex Poloniae etc. in anno etiam quinquaginta... post invasionem huius regni Hungariae per eandem viam ad propria revenisset.²

6. Jacobus de Rozthoka an. 80: quod ipse in eadem via ambulasset tantoper publica et libera, et cum prefatus dominus Kazimirus rex Poloniae iter post devastationem et invasionem huius Regni per eandem reversus fuisset.

7. Petrus de Mathiaffalwa an. 60: Benedictus de Isypffalwa an. 50 et Urbanus de Marceffalwa an. 60: ipsam viam fuisse veterem, liberam, iustam et publicam et per eandem sepiissime ambulasset.

8. Benedictus Kizel de Bobrownyk an. 80: quod ipse pisces de oppido Sywczy ad comitatum Lyptho libere per eandem viam portasset et duxisset.

9. Michael de Wydaffelde notarius eiusdem comitis an. 80: cum annotatus quondam Petrus Komorowsky castra Arwa et Lykawa serenissimo quondam principi domino Mathie regi Hungarie et Bohemie etc. felicis memorie subpendisset et resignasset, idem Petrus Komorowsky per eandem viam cum universis bonis et rebus suis ad oppidum suum Sywcze procesisset.³

10. Georgius vicecomes et iudex nobilium necnon universi nobiles eiusdem comitatus Lypthoviensis... fassi fuissent: eandem ipsam viam semper fuisse, que ducit ab oppido Thwrdosyn ad Sywcze, liberam et publicam.

II. Providi Georgius Zarewucky iudex, Andreas Bodlyk, Johannes Bukavicz, Georgius Olaz, Petrus Dobryk, Thomas Sutor, Martinus Krubey iurati, nec non Thomas Lojnyk, Martinus Faber, Leonardus Kanfel et Mathias Zwetok, in oppido prefati domini Johannis waywode...⁴ Rosenberk vocato commorantes, uno sensu et forma... fassi fuissent: quod prefata via libera et paci-

5. ² *Nie król Kazimierz, lecz syn jego królewicz Kazimierz brał udział w wyprawie węgierskiej, z której powrócił na Rużomberok do Myślenic w styczniu r. 1472, jak podaje Długosz, Hist. Pol., T. V, str. 565.*

³ *Było to w r. 1474. Długosz, Hist. Pol. T. V, str. 603.* ⁴ *Jan Zapolya, wojewoda transylwański.*

fica semper fuisset. Et protunc prefatus condam Petrus Komorovsky possessor castrorum Arva et Lykawa aliqua bona et res suas de ipsis castris ad oppidum Sywcze portare habuisset et iterum exinde de oppido Sywcze ad castra annotata semper per eandem viam transducere et supportare. Similiter et post resignationem illorum castrorum cum omnibus rebus et bonis suis ad dictum oppidum Sywcze profectus fuisset.

III. Tandem feria IV... idem noster homo (= *presbiter Albertus*) ad possessionem annotati Johannis waywode Felso Kwbyn vocatam in comitatu de Arva accessisset, ibique nobilis Mathias de eadem Felso Kwbin vicecomes, necnon Nicolaus de eadem et Petrus de Medzihradno iudex nobilium eiusdem comitatus de Arwa... fassi fuissent hac ordine: quod cum ipsi pridem acceptis litteris prescriptis sue serenitatis... ad possessionem Naghffalwa vocatam, locum scilicet sedis iudicarie, eorundem universos nobiles et ignobiles eiusdem comitatus Arva convocassent, de premissisque diligenter inquerentes, hanc infrascriptam resumpsissent testitudinem:

1. Idem vero nobiles Paulus Orszag, Petrus Mozkowich, Johannes Lacha, Marcus, alter Johannes, Lewko et Petrus Koroda de Felso Kwbyn predicta fassi sunt isto modo: quod ipsi annis plurimis retroactis de prefato oppido Zywcze per viam, que ducit ad Thwardossin, mercenaria ipsorum et cuprum et plumbum, sales, pannos et alias res semper per viam publicam et libere hinc et illinc duxissent.

2. Item providi Andreas iudex et iurati tres de Naghffalwa predicta, qui approbate vite et honeste iam prope centum annos agentes fuerint, fassi fuissent isto modo: quod illa via fuisset publica et est et libera et multas res per eandem adduxissent.

3. Jacobus iudex oppidi predicti Thwardossyn cum suis iuratis fassus fuisset isto modo: quod ipse de oppido Sywcze plumbum, de oppido vero Thwerdosyn cuprum vexisset, ubi tunc fuisset statura ponderamentorum cupri et plumbi et repositorium eorundem, et prior via illic fuisset, quae ad Darnovecz facta est, et quod alii iudices aliarum villarum in eodem comitatu Arwa similiter fassi fuissent, verum primo requisiti pari modoque fuissent atte-

stati, quia semper et ab antiquo fuisset via per silvam ad Sywehe publica et libera.

4. Item Petrus iudex in Trstena similiter fassus fuisset, quod semper per viam illam liber transitus fuisset cum omnibus rebus illic ducentibus.

Pretensasque literas nostras... annotatis dominis Georgio, Alexio et Johanni Thurzo duximus concedendas. Datum tercio die diei ultime exequutionis prenotate anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo.

6.

Rybniki, 16 grudnia 1564.

Wacław Sedlnický (starszy) z Choltic i na Rybniku składa świadectwo przed osobną komisją Księstwa Raciborskiego, że gdy przed laty był posiadaczem Państwa Orawskiego, Michał i Hanusz Plathy'owie usiłowali przywłaszczyć sobie lasy i łąki między Trzcianą a Czimhową na Orawie i osadzić tam swych poddanych, do czego on jednak nie dopuszczał.

Or. w Archiwum Zamków Orawskich, zaopatrzony pieczęcią wystawcy. Odpis jego zawdzięczam uprzejmości P. Mik. Kubiny'ego, dyrektora Archiwum Zamków Orawskich.

Nos Venceslaus Sedlniczky senior a Cholticz et in Rybniky etc. notum facio presentibus coram omnibus et singulis, quibus nosse fuerit oportunum, quod requisitus per specialem commissionem generosi domini domini Georgii Oppersdorf liberi baronis in Quercu et Frydstayn etc., capitanei ducatus Rathiboriensis, de more et consuetudine eiusdem ducatus, ut testimonium veritatis perhiberem magnifico ac generoso domino domino Ferencz Thurzoni de Bethlemfalua sacratissimi Romanorum imperatoris etc. consiliario, pronunc domino sedis et districtus Orauiensis, de quibusdam fundis, ad idem dominium pertinentibus, quod quidem testimonium meum tale est: Quum ante ali-

quot elapsos annos fuisset in possessione sedis sive domini Orauiensis, conabantur et attentabant dominus Plati Michael et Plati Hanusz usurpare et invadere silvas et prata inter Trstena ab ea parte fluvii, ex adverso Czimogowe defluentis, volebantque inibi subditos suos incolere, sed ego illis, quamdiu in possessione fui, semper restiti, adeo quod nunquam in his fundis quidque amplius detruncare vel resecare libere ausi fuerint aut attentaverint. Nihilominus si quid in suum usum aut utilitatem huius fundi me aliquando permittente sibi usurpassent, cogeantur de eo mihi praestare servilia offitia. Haec in veritate ita se habere et certo constare, mea conscientia, fide et anima hisce literis testatum facio, quibus meum proprium sigillum in evidentius testimonium applicavi, meaque manu subscripsi. Datum in Rybniky, 16 decembris anno millesimo quingentesimo sexagesimo quarto.

Venceslaus Sedlniczky de Choltitz mp.

7.

Zamek Orawski, 21 kwietnia 1575.

Katarzyna Zrińska wdowa po Franciszku Thurzonie, wynagradzając pracę i trudy wolnego sołtysa Wincentego Jabłonowskiego i czterech siedlaków wołoskich w posiadłości swej Jabłonce, należącej do Zamku Orawskiego, zwalnia ich na przeciąg lat 15 od wszelkich powinności z wyjątkiem dani baraniej, tudzież określa granice tejże posiadłości.

Or. obecnie nieznany.

Kop. Transumpt Jerzego Thurzona dla Macieja sołtysa Jabłonki z d. 30 marca 1597 r. (ob. niżej Nr 15).

Wyd. Ks. Kohúth J. w Slovenskom Letopise T. V (1881), str. 318/9 (wedle Kop.).

Reg. Ks. Kohúth J. w Katolickych Novinách R. 1888, str. 123.

Nos Catherina de Zrinio magnifici condam domini Francisci Thurzo de Bethlenffalwa comitis comitatus Arvensis relicta

memoriae commendamus per praesentes litteras nostras quibus expedit universis, quod nos consideratis multiplicibus laboribus et aliis molestiis circumspectorum unius liberi sculteti Wincentii Jablonowsky et caeterorum quatuor colonorum seu Walachorum possessionis nostrae Jabluonka, ad arcem Arua pertinentium, quos quidem labores perpassi sunt in extruendis de novo domibus et extirpandis terris pro agricultura necessariis, eosdem quatuor colonos, qui iam ab octo annis libertate usi sunt, adhuc per septem, reliquos vero, qui in posterum domos et alia aedificia in eo loco erecturi sunt, per quindecim annos ab omnibus solutionibus et censibus eximendos et supportandos duximus. Ea tamen conditione, ut quicumque eorum oves seu agnos aut capras habuerint et in metis, montibus et pascuis huius arcis Arua eas pascuerint, tales singulis annis amodo in futurum a singulis centum pecoribus quinque oves aut agnos nobis dare et solvere tenebuntur. Expleta tandem praefata eorundem libertate vel exemptione ad instar aliorum nostrorum Walachorum sessionalium, omnes census, labores, muneralia aliaque omnia onera nobis ad dictam arcem Arua perpetuo praestare et exhibere debeant et teneantur. Tibi vero praefato Wincentio sculteto, filiis, successoribus et posteritatibus tuis contulimus facultatem et auctoritatem in metis vestris iuxta dimensionem vobis datam et ostensam. Quae quidem metae incipiuntur a quodam prato ultra fluvium Lypnicza habitum, Lenarthowsky Kwt vocato, indeque tendit ad fluvium Hyzny vocatum, ab hinc deflectit ad quendam fluvium Pekelnyk vocatum, illinc progreditur ad fluvium Ondreyowsky nuncupatum, indeque tendit trans fluvium Orawka usque ad montem Beskith nominatum et ibi terminatur; ubi tibi visum fuerit in praefatis metis liberum molendinum instar aliorum scultetorum unius rotae erigendi. Quocirca vobis egregiis et nobilebus praefecto, provisorii, castellano aliisque officialibus dictae arcis nostrae modernis et futuris harum serie comittimus, ut dictum scultetum Wincentium suosque haeredes et posteritates eo iure, veluti caeteros scultetos, ac alios incolas eiusdem possessionis Jablonka vocatae in praefata exemptione et libertate intra praemissum tempus conservare et tenere debeatis, neque eos contra formam exemptionis

huius nostrae ad ullam censuum solutionem cogere et compellere audeatis, secus non facturi, presentibus perlectis exhibitisque restitutis. Datum in arce Arwa, die vigesima prima mensis aprilis anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo quinto.

8.

Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.

Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia *Feliksa Wilczka* sołtysa oraz dwudziestu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości *Wielkie Ondrejowskie*, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robót na lat 16, określając prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią wystawcy, wiszącą na sznurze jedwabnym, u p. *Albina Wilczka* w *Trzcianie*.

Kop. Transumpt *Jerzego Thurzona* z 16 sierpnia 1596 (ob. niżej Nr 13).

Wydł. Ks. *Kohúth J.* w *Slov. Letop. T. V* (1881), str. 317—318 «z originalu, który má p. kr. notár *August Divéky*».

Reg. Ks. *Kohúth J.* w *Katol. Novinách R.* 1889, str. 92.

Ego Joannes Abbaffy de Nagy Abbafalwa praefectus arcis Arwa significo per praesentes litteras nostras universis et singulis quorum interest, quod habita primo ratione augendorum proven-tuum domini mei magnifici domini *Georgii Thurzo* de *Betlem-falwa* comitis comitatus *Aruensis*, tandem consideratis et per-pensis multiplicibus et variis laboribus providi *Foelicis Wylczko* iudicis et viginti colonorum *Walachorum* possessionis novae *Wielke Ondreyowske* vocatae, in comitatu *Aruensi* existentis et ad arcem Arwa pertinentis, quos quidem labores iidem iudex et coloni in extirpandis agris et pratis excolendaque possessione praescripta in locis silvosis et asperis magna cum diligentia et sedulitate sub-

ire non formidarunt, ex autoritate officii mei iisdem iudici et colonis Walachis viginti dedi et concessi libertatem ab omnibus censibus, servitiis et laboribus ad arcem Arua solvendis et praestandis per annos decem et sex a data praesentium computando. Ea condicione, ut elapso termino prescripto libertatis eorum praenominati Foelix Wylczko iudex servitia iudicialia et viginti coloni Walachi census, labores et omnia quoque servitia ad instar ceterorum Walachorum comitatus Aruensis solvere et praestare ad arcem Arwa debeant et teneantur. Praeterea eidem Foelici Wylczko iudici colonos duos et inquilinos duos pro se ipso constituendi, item molendinum unius lapidis molaris et unam serram pro scindendis asseribus in proprium ipsius usum erigendi et extruendi, denique pascuis Polsky Salas vocatis utendi in metis praescriptae possessionis propriis, iam per certos homines ad id missos excisis et deputatis, ex praefata autoritate officii nostri do et concedo facultatem sibi et posteritatibus suis universis in perpetuum, salvo iure proprietatis praenominati domini mei. Ea condicione, ut de omni proventu praescriptae serrae (donec eam habuerit) idem iudex et posteri ipsius decimam ad arcem Arwa dare et solvere debent et tenentur. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praedicto Foelici Wylczko iudici et colonis Walachis viginti praesentes litteras meas sub appensione sigilli mei usualis roboratas in modum privilegii extradandas duxi. Datum in arce Arwa, in festo B. Georgii martyris anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

9.

Zamek Orawski, 24 kwietnia 1585.

Jan Abaffy przełożony Zamku Orawskiego zwalnia Jerzego Wilgę sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w nowej posiadłości Orawka, należącej do tegoż Zamku, od wszelkich czynszów, posług i robocizn na przeciąg lat 16, określając szczegółowo prawa i powinności wspomnianego sołtysa po upływie czasu wolnizny.

Or. obecnie nieznany.

Kop. Transumpt Jerzego Thurzona z 20 sierpnia 1596
(ob. niżej Nr 14).

Reg. Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. V (1881), str. 318,
oraz w Katol. Novinách R. 1889, str. 92.

Ego Joannes Abbaffy de Nagy Abbaffalwa praefectus arcis Arwa significo per presentes litteras meas universis et singulis quorum interest, quod habita primo ratione augendorum proven-
tuum domini mei magnifici domini Georgii Thurzo de Bethlenffal-
wa comitis comitatus Arwensis, tandem consideratis et perpensis
multiplicibus et variis laboribus providi Georgii Wilga iudicis nec
non colonorum Walachorum novem possessionis novae Orawka
vocatae, in comitatu Arwensi existentis et ad arcem Arwa perti-
nentis, quos quidem labores iidem iudex et coloni in extirpandis
agris et pratis excolendaque possessione suprascripta in locis syl-
vosis et asperis magna cum diligentia et sedulitate subire non for-
midarunt, ex autoritate officii mei iisdem iudici et colonis Wala-
chis novem dedi et concessi libertatem ab omnibus censibus, ser-
vitiis et laboribus ad arcem Arua solvendis et praestandis per an-
nos decem et sex a data presentium computando. Ea conditione,
ut elapso termino praescripto libertatis eorum prenominati Geor-
gius Wilga iudex servitia iudicialia et novem coloni census, la-
bores et omnia quoque servicia ad instar reliquorum Walacho-
rum comitatus Arwensis solvere et praestare ad arcem Arva de-
beant et teneantur. Praeterea eidem Georgio Wilga iudici colo-
num unum et inquilinos duos pro se ipso constituendi, item mo-
lendinum unius lapidis molaris et unam serram pro scindendis
asseribus in proprium ipsius usum erigendi et exstruendi in metis
praescriptae possessionis propriis, iam per certos homines ad id
missos excisis et deputatis, ex praefata autoritate officii mei do
et concedo facultatem sibi et posteritatibus suis universis in per-
petuum, salvo iure proprietatis praenominati domini mei. Ea con-
ditione, ut de omni proventu praescriptae serrae (donec eam ha-
buerit) idem Georgius Wilga iudex aut posterius eius decimam ad
arcem Arva dare et solvere debeant ac teneantur. In cuius rei me-

moriā firmitatemque perpetuā praedicto Georgio Wilga iudici et colonis Walachalibus novem praesentes litteras meas sub appensione sigilli mei usualis roboratas in modum privilegii extradandas duxi. Datum in arce Arwa, in festo B. Georgii mart. anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo quinto.

10.

Kapituła Spiska 1 maja 1586.

Kapituła Spiska oznajmia o proteście wniesionym przez Andrzeja Andaházy'ego imieniem Franciszka i Michała Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko Jerzemu Thurzonowi z powodu zajęcia jeszcze przez ojca tegoż, Franciszka Thurzona, przed laty około 25, części terytorjum, należącego do Czimhowej, posiadłości Plathy'ch, i założenia na niem nowych osad: Ljeska, Starejhory (sic), Jabłonki i in., które to terytorjum Jerzy Thurzo jeszcze bardziej rozszerzył i czerpie z niego pożytki.

Or. papierowy z pieczęcią Kapituły Spiskiej w Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 22, nr 17.

Nos capitulum ecclesiae Scepusiensis memoriae communi per praesentes significamus quibus expedit universis, quod nobilis Andreas Andahazy coram nobis personaliter constitutus, nominibus et in personis nobilium Francisci et Michaelis Plathy de Nagy Palwgya sollenni cum protestatione proposuit tali modo: Quomodo magnificus quondam dominus Franciscus Thwrzo de Bethlehemfalwa comes comitatus Arwensis, sacrae quondam caesareae et regiae maiestatis Ferdinandi consiliarius ac eiusdem aulicae camerae praefectus, anno cuius iam circiter vigesima quinta praeteriisset revolutio, metas et territorium olim predii tunc vero et etiam nunc possessionis Czemhova in praedicto comitatu Arwensi violenter invasisset et per egregium Joannem Kryskowsky

praefectum et officiales ac subditos dicti castri in Arwa, in praedicto comitatu Aruensi existentis habiti, constitutos et existentes, alias in actione tunc contra eosdem per egregios quondam Michaellem seniore et Joannem utrumque Plathy fundata clarius specificata, invadi ac pro se et dicto castro imo ab eadem possessione violenter occupari fecisset, illincque alias etiam novas quasdam possessiones, puta Lyeszko, Ztarahora, Jabluncza et alias plures ibidem vi et potentia mediante exstrui et aedificari fecisset, in praedictum et damnum et derogationem privilegii dicti olim praedii. Tunc vero ut occupatio facta est et nunc possessionis Czernhowa vocatae in supradicto comitatu Arvensi existentis sitae, imo etiam ad praesens magnificus dominus Georgius Thwrzo de praefata Bethlehemfalwa ibidem comes Arwensis, filius eiusdem quondam domini Francisci Thwrzo, eadem loca iamdicta vi et potentia mediante auxisset auctaque eadem modo violento teneret et possideret etiam (eodem) modo. Unde praefatus Andreas Andahazy nomine quorum supra solenniter protestatus est, praefatum dominum Georgium Thwrzo ab eiusmodi violenta praescriptorum locorum et novarum inibi erectarum possessionum detentione, ulteriori auctione earundemque usuum et fructuum perceptione et generaliter qualicunque usurpatione, sacram quoque caesaream et regiam maiestatem eorundem locorum eidem domino Georgio Thwrzo vel etiam quibuscunque aliis a collatione et perpetua vel alias qualicunque datione inhiberet et contradiceret palam et manifeste, prout inhibuit et contradixit coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in festo beatorum Philippi et Jacobi apostolorum anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo sexto.

11.

Praga, 24 sierpnia 1595.

Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi synowi Franciszka zatwierdza i rozszerza przywilej ces. Ferdynanda z d. 6 grudnia r. 1557, ojcu jego w przed-

miocie nadania Orawy udzielony, polecając wybranym mężom wprowadzenie Jerzego Thurzona względnie jego spadkobierców w posiadanie Zamku Orawskiego.

Or. obecnie nieznany.

Kop. w Archiwum Słowackiego Narodowego Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie, akta, dotyczące sporu Plathy z Thurzonami z 26 września r. 1800 (ob. wyżej pod Nrem 3. Kop. 2).

12.

Kapituła Ostrzyhomska, 16 stycznia 1596.

Protest szlachty orawskiej, sąsiadującej z posiadłościami Jerzego Thurzona na Orawie, z powodu naruszenia granic ich posiadłości; pośród nich wnoszą protest Plathy'owie z Czimhowej o zajęcie przez niego części obszaru tejże włości i założenie na nim szeregu osad.

Kop. w Archiwum Słow. Nar. Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie, j. w. pod Nrem 3 (Kop. 2).

...Verum expost, nondum elapsis 16 diebus praemissae introductionis et statuitionis, hic in capitulo nostro coram nobis primo in festo B. Marcelli papae, hoc est 16 januarii, providus Laurentius Polczik in personis Michaelis filii alterius Michaelis necnon Francisci filii Joannis olim Plathy, in quantum metae possessionis Czemuhow, inter possessionem Nadasd et limites regni Poloniae in comitatu Arvensi situatae, a praefatis Michaeli et Francisco Plathy parenteque ipsorum abstractae et pertinentiis praescriptae arcis Arva applicatae, ac in iisdem metis praetactae possessionis Czemuhowa possessiones Lieszko et aliae in territorio praetitulatae possessionis Nadasd versus regnum Poloniae erectae sunt noviter... (contradixit).

13.

Bytcza, 16 sierpnia 1596.

Jerzy Thurzo na prośbę Feliksa Wilczka sołtysa i całej osady posiadłości wołoskiej Wielkie Ondrejowskie, należącej do Zamku Orawskiego, transumuje i zatwierdza przywilej Jana Abaffy'ego dla tegoż Feliksa Wilczka i dwudziestu siedlaków wołoskich w Wielkim Ondrejowskim, wydany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 (ob. wyżej Nr 8).

Or. w archiwum Divékych w Podwilku na Orawie (niewątpliwie po Wilczkach z Danielek). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, po pieczęci pozostał tylko sznur spleciony z nici jedwabnych fioletowo-różowo-biało-niebieskich.

Nos Georgius Thvrzo de Bethlenffalwa perpetuus comes comitatus Arwensis ac castrorum Arwa, Lethawa et Bytche haereditarius dominus etc. memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, qualiter providi Felix Wilczko scultetus necnon tota communitas possessionis nostrae Valachalis Wielké Ondreyowské vocitatae, ad arcem nostram Arwa in eodem comitatu Arwensi exstructam spectantis, nostram veniens in praesentiam debita praecum cum instantia rogaverunt, quatenus literas egregii condam Joannis Abbaffy de Nagy-Abba-ffalwa praetactae arcis nostrae Arwa protunc praefecti, super nova praedictae possessionis fundatione ac situatione libertateque eorum, ipsis in modum privilegii sub pendenti sigillo extradatas, omniaque et singula in eis contenta ratas, gratas et accepta habentes praesentibusque literis nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali inseri et inscribi facien(do), praemissae collationi ac aliis omnibus et singulis inferius in tenore earundem literarum clarius expressis et specificatis, autoritate nostra, qua per Dei gratiam, tanquam dominus eorum terrestris ad praesens pleno iure fungimur, beni-

gnum consensum pariter et assensum praeberere digneremur. Quorum quidem literarum tenor talis est:

Tu następuje dokument Jana Abbaffy'ego z Nagy-Abbaffalwa prefekta Zamku Orawskiego dla Feliksa Wilczka, datowany w Zamku Orawskim d. 24 kwietnia 1585 r. (ob. wyżej Nr 8).

Nos itaque requisitione et petitionibus praedictorum sculteti et incolarum saepefatae possessionis nostrae Wielké Ondreowské nuncupatae modo quo supra nobis factis eaque qua decuit benignitate exauditis pariter et admissis, praescriptas literas privilegiales non abrasas, non cancellatas nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes praesentibusque literis nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas et inscriptas quoad omnes earum continentias, clasulas et articulos, ratas, gratas et acceptas habentes, iisdem nostrum praebuimus imo praebemus gratiosum consensum pariter et assensum. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Actum in arce nostra praenotata Bytche, die decima sexta mensis augusti, anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, sacratissimo principe ac domino Rudolpho secundo Romanorum imperatore semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rege, domino nostro clementissimo, feliciter regnante.

Georgius Thurzo de Betlenfalva comes Arvensis etc. mp.

14.

Bytcha, 20 sierpnia 1596.

Jerzy Thurzo transumuje i zatwierdza przywilej Jana Abbaffy'ego dla Jerzego Wilgi sołtysa oraz dziewięciu siedlaków wołoskich w Orawce, wydany w Zamkach Orawskich 24 kwietnia 1585.

Or. dziś nieznany, znajdował się w r. 1881 w posiadaniu ks. Józefa Kohútha (ob. Reg.); po pieczęci pozostał sznur z nici modro-czerwono-zielonych.

Kop. w Archiwum Słow. Muzeum Narod. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha, wedle którego odnosi się ten dokument do Podsarnia).

Reg. Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. V (1881), str. 318.

Uw. Dokumentu tego nie podaje się tu in extenso ze względu na to, że posiada formularz taki sam, jak akt poprzedni a pod względem rzeczowym nie przynosi nic nowego.

15.

Bytcza, 30 marca 1597.

Jerzy Thurzo na prośby Macieja sołtysa Jabłonki transumuje i zatwierdza przywilej nieboszczki matki swej Katarzyny Zrińskiej dla Wincentego Jabłonowskiego sołtysa i siedlaków wołoskich w Jabłonce na Orawie, wydany w Zamku Orawskim d. 21 kwietnia 1575 (zob. wyżej Nr 7), dodając Maciejowi prawo osadzenia na swoim gruncie dwóch siedlaków.

Or. obecnie w Arch. Słow. Muzeum Narod. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiory ks. Józefa Kohútha). Dokument pergaminowy, bardzo zniszczony, pokurczony, zczerniały, w prawej części wzdłuż zakładki roztargany, zakładka częściowo zerwana, częściowo pismo na niej wyblakłe. Po pieczęci pozostał ślad sznurka niebiesko-czerwono-zielonego. — Na zakładce z lewej strony inną ręką dopisane: Unus colonus retorquetur pro domo parochiali roteque dimidium partem hoc anno solvant. Georgius Thurzo ultima januarii 1602 mp. Z prawej strony zapisek inną późniejszą ręką: Ab anno 1620 scultetus Jablonkoviensis ab inquilinis quinque solvet pactam in urbario novo specificatam, utpote pecuniae paratae fl. 18, vitulum 1, galinas N. 6, anseres N. 2, attagines N. 2. Actum in arce Arva die 13 novembris A. D. 1627. Caspar Ileshazy mp. Na odwrociu dokumentu zapisek ręką z końca XVII w.: Praesentes litteras donationales et confirmationales nunc vel successive iurisdictioni et autho-

ritati dominorum terrestrium uti et aliis inhabitatoribus Jablonkoviensibus quoad integritatem iuris eorum non praeiudicarent, pari modo urbarialibus quoque pensionibus et dantiis hactenus auctis vel successive augendis minus derogarent, in omnibus suis punctis, clausulis et articulis, tota denique earum in parte aprobantur, ratificantur et confirmantur. Datum in opido Nagy Falu die 5^a mensis julii anno 1695. Comes Georgius Erdödy mp.

Kop. 1. Odpis z w. XVII w Arch. Muz. w Turczańskim Św. Marcinie. **2.** Widymat wydany przez sąd w Felső Lehota d. 31 grudnia 1766 w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce.

Wyd. Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. V (1881), str. 319—20.

Reg. Ks. Kohúth J. w Katol. Novinách R. 1888, str. 123.

Nos Georgius Thurzo de Betlehenffalva, perpetuus comes comitatus Arvensis necnon castrorum Arwa, Lethawa, Bitche et Hricho dominus etc. memoriae commendamus per praesentes litteras nostras singulis quibus expedit universis, quod providus Matthias scultetus possessionis nostrae Jablunca, utpote in comitatu Arwensi ac ad castrum nostrum dictum Arwa spectantis, nostram veniens in presentiam exhibuit et praesentavit nobis quasdam litteras generosae ac magnificae condam dominae Catharinae perpetuae comitissae de Zrinio etc., genitricis nostrae charissimae, in papyro patentes confectas, petendo non debita precum cum instantia, ut easdem litteras et singula in eis contenta in parcameno describi faciendo, ratas, gratas et accepta habere ac pro ipso haeredibusque suis auctoritate nostra confirmare vellemus. Quarum quidem tenor talis est:

Tu następuje tekst dokumentu Katarzyny de Zrinio, wydany w Zamku Orawskim d. 21 kwietnia 1575 r. (ob. wyżej Nr 7).

Nos itaque praemissis petitionibus inclinati, perattactas litteras memoratae olim dominae genitricis nostrae charissimae piaec recordationis modo antelato nobis praesentatas in omnibus punctis, clausulis et actis ac omni sui parte ratas, gratas et accep-

tas habentes, aprobavimus, ratificavimus et confirmavimus, imo aprobamus, ratificamus et confirmamus, hoc per expressum adiecto, ut idem Mathias scultetus pro sua suorumque propria necessitate duos colonos, alterum quidem in fundo scultetiali, alterum vero in terris recens extirpatis, sic tamen, ut absque illis alii viginti coloni sessionati in eadem possessione Jablonka habeantur, constituere possit et valeat. Harum nostrarum litterarum, in modum privilegii redactarum ac saepefato Mathiae sculteto ipsiusque haeredibus et successoribus universis concessarum, fide et instantia mediante. Datum in praenotata arce nostra Bitche, die 30 mensis martii anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo septimo.

Georgius Thurzo de Betlenfalva comes Arvensis mp.

16.

Praga, 7 marca 1606.

Rudolf II cesarz rzymski i król Węgier etc. Jerzemu Thurzonowi z Bethlemowiec żupanowi orawskiemu za zasługi, położone w walkach z Turkami i w czasie zamieszek wewnętrznych (bunt hajduków Boczkajowskich), zatwierdza poprzednie przywileje ces. Ferdynanda, Maksymiljana i swój własny w przedmiocie nadania Zamku Orawskiego, udzielone ojcu jego Franciszkowi Thurzonowi i jemu samemu, wyliczając miasta i wsie, należące do tegoż Zamku, i przelewając na Jerzego Thurzona i jego spadkobierców całe swoje prawo królewskie w tych dobrach.

Or. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum Państwowe w Budapeszcie, akta król. węg. Kancelarji nadwornej, Conceptus Expeditionum nr 1498 anni 1606. — **2.** Tamże, Libri Regii T. V, str. 761—763. — **3.** Transumpt Kapituły Ostrzyhomskiej w odpisie tamże, akta król. węg. Kamery nadw. N. R. A. Fasc. 619, nr 27. — **4.** Arch. Muz. w Turczańskim Św. Marcinie, j. w. pod Nrem 3 (Kop. 2).

Wyd. Wagner K., *Analecta Scepusii* T. IV, str. 117/8 (w przypisku).

Przeł. słowacki. Kavulják A., *Hrad Orava* (T. Sv. Martin 1927), str. 136.

(Ekscerpt) Nos... totalem et integram arcem nostram Arva vocatam in praefato comitatu Arvensi existentem habitam ...simul cum totalibus et integris oppidis Nagyfalva, Trsztena et Thurdossin vocatis, theloneoque ibidem in Thurdossin habito, necnon villis possessionibus Kralovany ac theloneo ibidem existenti, Zasskow, Parnicze, Zazriva, Zahrabowe, Zabrez, Poruba, Gaczelowa, Jaszenowa, Dubowa Colonorum et Valachorum, Also Kubin, Zaszkalicza, Mokred, Knezia, Bziny, Nagy Bisterecz, Nagy et Kis Lehota, Benyowa Lehota, Mezibrodia, Pribiss, Puczow, Chlebnicze, Maletina, Dlhaluka, Podbielye, Bielypotok, Niznia Vess et Krasnahuorka nuncupatis, aliisque cunctis possessionibus, villis ac praediis de novo, tam per dictum dominum Franciscum Thurzo parentem eius, quam per ipsum etiam Georgium Thurzo, intra metas et territoria eiusdem castri Arva fundatis et erectis, inposterumque fundandis et erigendis etc. ...ad praelibatam arcem Arva de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus... Totum insuper et omne ius nostrum regium, quod in saepedicto castro nostro Arva ac praenominatis cunctis eiusdem oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibus et quibuslibet iuribus possessionariis ad idem, easdem et eadem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus... praefato Georgio Thurzo haeredibusque et posteritatibus eiusdem utriusque sexus universis etc. dederimus, donaverimus et contulerimus, velimusque eundem in dominium eiusdem arcis Arva notatae... introduci... Datum in arce nostra regia Pragensi, septima die mensis martii anno Domini millesimo sexcentesimo sexto.

17.

B. m., 1606.

Jerzy Thurzo obniża dla pewnych powodów czynsze i robocizny 83 siedlakom we wsiach: Jabłonka, sub Kuliżek, sub

Wilczek, sub Sarna, sub Harkabuz, Bukowina, Podszkle i Piekielnik.

Or. brak. Wiadomość o tym przywileju i streszczenie jego mieści się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w II części tego wydawnictwa).

18.

Kapituła Ostrzyhomska, 2 lutego 1607.

Protest Michała i Mikołaja Plathy'ch z Wielkiej Paludzy przeciwko wprowadzeniu Jerzego Thurzona we władanie Zamku Orawskiego z powodu oderwania szeregu nowozałożonych osad od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia ich do Zamku Orawskiego.

Kop. jak wyżej pod Nrem 16, Kop. 1—4.

...Item secunda die dicti mensis februarii egregii Michael Plathy de Nagy Palugya et Nicolaus Plathy de eadem suis propriis ac reliquorum fratrum suorum nominibus et personis praetactae statuitioni quoad possessiones Liesko, Jablonka, Felseö-Keozepseö - Also Orawky, Bukowina, Pekelnik, Pozkليا, Vitanova, Zucha Hora, Illyessna et Ztudenky in territorio alias predii regalis nunc vero possessionis eorum Czemuhowa in comitatu Arvensi existentis habitae, ab eadem possessione Czemuhowa avulso et ad praetactam arcem Arva applicato, extractas et fundatas... (contradixerunt). Datum sedecimo die ultimi diei executionis praemissae anno Domini millesimo sexcentesimo septimo.

19.

Zamek Orawski, 8 sierpnia 1608.

Jerzy Thurzo poleca sołtysowi z Jeleśny (Głodówki) wybierać cło od podróżujących, określa wysokość cła i nakazuje mu starać się o naprawę dróg.

Or. brak. Wspomina o tem zarządzeniu urbarz Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w II części tego wydawnictwa).

20.

Zamek Orawski, 9 sierpnia 1608.

Jerzy Thurzo nadaje poddanemu swemu Janowi Ramzie z Górnego Stepanowa, po ucieczce poprzedniego sołtysa Lazara, sołtystwo w posiadłości Rabcza, należącej do Zamku Orawskiego, z obowiązkiem osadzenia w niej pięciu siedlaków wołoskich, zwolnionych na przeciąg dwóch lat od wszelkich danin i robocizn, po upływie którego to czasu mają płacić wyszczególnione w przywileju daniny; wreszcie określa granice tejże posiadłości.

Or. dziś nieznany.

Kop. Transumpt Jana Ghillany'ego, Jana Okolicsany'ego i Stefana Hrabowszky'ego z 13 marca r. 1690 w Archiwum Slov. Muz. Narod. w Turcz. Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha); ob. niżej pod tą datą.

Nos comes Georgius Thurzo de Bethlemffalva comes de Arva eiusdemque comitatus Arvensis perpetuus comes etc. damus pro memoria, significantes tenore praesentium quibus expedit universis, quod nos perpendentes et considerantes probitatem et fidelia servitia providi Joannis Ramza de Felseö Stepanovo subditi nostri, quibus nos hactenus humiliter demereri arduit, in futurumque pari fidelitate et diligentia, ut nobis utilis sit, se contendere velle promisit, eidem Joanni Ramza, haeredibusque et posteritatibus ipsius universis totalem scultetiam nostram in possessione Rabcza vocata, ad castrum nostrum Arva omnino in eodem comitatu Arvensi exstructum spectante, cum cunctis suis utilitatibus et continentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem scultetiam (quae per aufugitionem prioris sculteti nomine Lazary in nos legitime devoluta extiterat), de iure et ab

antiquo spectantem et pertinentem, debentibus, novae nostrae donationis titulo dandam esse duximus et concedendam. Ea expressa cum conditione, ut videlicet idem scultetus noster in et ad possessionem nostram Rabcza colonos Valachales N^o quinque conquirat, locet et situet, libertateque ab omni et quacunque contributionum et laborum praestitione et pensione per integri bienii spacium a data praesenti computando, utantur et gaudeant. Qua libertate expleta idem quidem scultetus vecturam vini mediam, vecturam salis mediam, attagines duos, a mola et serra, si eas erexerit, proventum solitum nobis dare, alia denique onera et contributiones in urbario specificata instar aliorum scultetorum nostrorum Arvensium ad praenotatam arcem Arva administrare debebit et tenebitur, coloni autem quinque secundum eisdem urbarii contenta a sessionibus per agnos quatuor (decimam solitam ovium durante etiam ista duorum annorum exemptione). Item a caulis ad continuos Valachos mardures quinque, attagines quinque, vitulum unum, gallinas quindecim, anseres quinque, ova quinquaginta et alias impositiones ac muneralia quotannis praestare debebunt eruntque obligati. Metae eiusdem possessionis distinctae sunt tali modo:

Niže Gelsova na Jaruchu na blato, od Zubriczkeho od Polhory na Zarity, od Zubreyhlavy zas na tuže Jaruhu.

Imo damus, donamus et concedimus iure perpetuo et irrevocabiliter eximimus et supportamus omni comodo ut supra, harum vigore testimonio litterarum mediante. Datum in arce nostra Arva, die nona augusti anno Domini M.DCVIII.

Comes Georgius Thurzo mp.

21.

Weliczna, 7 września 1609.

Relacja Michała Skrabaka z Zaskalicy sędziego szlachty i Jerzego Chutki z Rewisznego zaprzysiężonego assessora przed sądem szlacheckim stolicy orawskiej w sprawie najazdu, dokonanego przez Demetriusza Ogińskiego z Nowego Targu na

posiadłość Piekielnik, należącą do stolicy orawskiej, której to posiadłości granice dokładnie opisują.

Or. pap. z pieczęciami w Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 16, nr 6, z nadpisem: Littere recognitionales.

Nos universitas nobilium comitatus Arvensis damus pro memoria, quod cum nos feria secunda proxima ante festum Nativitatis B-mae Mariae Virginis anno millesimo sexcentesimo nono hoc presenti in oppido Naghfalw loco sedis nostrae iudiciariae solito in generali congregatione nostra pro tractandis et concludendis rectis negotiis publicis istius comitatus nostri Arwensis constituti fuissetus et comparuissetus, egregii et nobiles Michael Skrabak de Zaskalyczya iudex nobilium et Georgius Chwtka de Rewyssne iuratus assessor nostri, sub eiusdem sedis nostrae iudiciariae in presentiam nostri exurgentes, nobis sub iuramento eorum in generali decreto contento fideliter retulerunt in hunc modum:

Qualiter ipsi anno iam praescripto millesimo sexcentesimo nono die tertia mensis septembris ad instantiam illustris, spectabilis ac magnifici domini comitis Georgii Thwrzo de Bethlenfalwa comitis de Arwa eiusdemque comitatus Arvensis comitis perpetui, ad possessionem Pekelnyk suae illustrissimae dominationis consequenterque metas eiusdem in comitatu eodem Arwensi existentes dehabitas accessissent, in quas metas Demetrius Oghynsky Polonus de Nowytarg, assumptis secum quam plurimis subditis et iobagionibus suis, armatis et potentiariis, manibus cum falsis et eorundem secum ad quinquaginta quinque adductis, die vigesimo octavo mensis augusti proxime praeterito in proprio territorio iam praescripto suae illustrissimae dominationis eiusdem possessionis Pekelnyk vocatae, fruges mixtim authumnales et vernaes defalcari iussissent defalcatosque ad 55 currus appositas et acceptas Poloniam invexissent vi et potentia mediante. Quae loca et terrae arabiles, in quibus haec violentia est facta, iidem iudex nobilium et iuris assessor nostri sicut oculata demonstratione vidissent esse ex hac parte montis Bezkyd vocati, qui mons dividit metas intra comitatum Arvensem et regnum Poloniae, et aquae ab illo monte Bezkyd defluunt infra ad comitatum Arven-

sem penes quandam domum, quam Poloni aedificaverunt in proprio territorio suae ill-mae dominationis prope limites eiusdem regni Poloniae; unde duo rivuli oriuntur sub illo monte Bezkyd vocato, quorum unus defluit in regnum Poloniae versus oppidum Nowytargh vocatum et dicitur Zaluzny Potok, alter vero defluit in comitatum Arwensem k Czyrney Orawe versus et vocatur Czyrny Pekelnyk, in quo rivulo sunt aedificatae metae scultetorum de eadem possessione Pekelnyk, de possessione Jablonka dicta suae ill-mae dominationis, qui rivulus cadit in fluvium Czerna Orawa dictum; infra tandem illum fluvium superius praescriptum Czyrny Pekelnyk, ex illa parte montis eiusdem Beskyd vocati a comitatu Arwensi in propriis metis suae ill-mae dominationis tanquam ad binam explosionem bombarde, idem Polonus cum prefatis subditis et iobagionibus suis fruges praescriptas defalcando et etiam in recta parte iam per subditos suae ill-mae dominationis defalcatas et inventas et in currus appositas et acceptas Poloniam modo praemisso invexissent...

Datum in Nagyffalu, feria 2 proxima ante festum Nativitatis Beatissimae Virginis anno Domini 1609.

22.

Bytcha, 29 czerwca 1612.

Jerzy Thurzo, mając na względzie potrzeby religijne dziecięciu nowozałożonych osad na Orawie: Namiestowa, Bobrowa, Ślanicy, Zubrohlawy, Klina, Wawreczki, Jasienicy, Połhory i Rabczy, zezwala przeznaczyć osiedle w Namiestowie zwane Krismilovska, nabyte przez parafjan za 29 fl., na siedzibę przyszłego pastora kościoła (ewangelickiego) i rektora szkoły, polecając wybudować jak najrychlej w Namiestowie świątynię wraz z cmentarzem, a w Zubrohlawie cmentarz, wreszcie ustanawia opłaty i danie parafjan poszczególnych osad dla tegoż pastora i rektora.

Or. obecnie nieznany.

Kop. Archiwum Ślow. Narod. Muzeum w Turcz. Św. Marcynie, zbiór ks. J. Kohútha Fasc. II, Namestovo, rkps. pt. *Inventarium ecclesiae Romano-catholicae Arvensis in parochia Namestoviensi sub me Alberlo Jurczak eiusdem ecclesiae Namestoviensis parrocho memoriae mandatum a. D. 1678, k. 2'—4'.*

Nos comes Georgius Thurzo de Bethlenfalva regni Hungariae palatinus, iudex Cumanorum necnon de Arva perpetuus eiusdem comitatus supremus ac perpetuus comes, ss. caes. regiaeque m-tis intimus consiliarius ac per regnum Hungariae locumtenens, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod cum mandatum illud magni illius doctoris gentium Pauli apostoli non ad solos Collosenses, quibus scriptum erat, cap. 3, verum ad omnes pios et christianos magistratus pertineat, ut videlicet verbum Christi habitet in nobis abundanter, nos etiam ex debito officii nostri tanquam dominus terrestris possessionum novem a novo fundatarum et erectarum, Namestov, Bobrov, Slanice, Zubrohlava, Klin, Vavrecka, Jasenice, Polhora et Rabcza vocatarum, ad arcem nostram Arva in eodem comitatu Arvensi exstructarum, spectantium et pertinentium, condignum respectum ac rationem habentes, utque verbum Christi in eis opulenter habitare, sacramenta legitime administrari sicque multarum animarum saluti consuli possit, unanimi incolarum earundem possessionum accedente consensu ac voluntate concessimus et annuimus, ut in eadem possessione Namestov sessio colonialis integra Krismilovska vocata ac ab haeredibus florenis Hungaricalibus viginti novem per parochianos coempta cum suis utilitatibus et pertinentiis quibilibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem sessionem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinentibus, pro residentia futuri pastoris ecclesiae et rectoris scholae deputetur; utque ibidem in Namestov templum cum coemiterio, in Zubrohlava vero propter pagos viciniore et exundationes aquarum coemiterium similiter quam primum exaedificetur. Proventus futuri pastoris

ac rectoris tales erunt: nempe praeter terras sessionis iam dictae Krismilovska, a qua census, datia et contributiones ad arcem nostram Arva secundum urbarium exigi vel labores praestare soliti deinceps non exigentur vel praestabuntur, Vavrecka sub cubulos quatuor, Bobrovienses itidem sub cubulos quatuor extirpaturos terram obtulerunt. Metretae in Bobrov coloni 7 per unum cubulum mixturae hordei, Slanice similiter 7, Zubrohlawa 7, Klin $6\frac{1}{2}$, idem Vavrecka coloni 8, idem Jasenice 6, singuli per coretum unum sili-ginis et duos mixturae hordei, Namestov 11 sicut Jasenice, Polhora 6, singuli coloni per duas medias buthyrri, Rabeza 6 similiter in buthyrro. Accidentia: a copula pro media vini, ab intimatione den. 3; introductio sponsae mantile et candelam cum denario 1 afferet; a baptismo denarios 5; puerpera candelam 1, den. 1 et gallinam; a cantu in funere den 12; offertorium annuale singulis feriis, videlicet Nativitatis et Resurrectionis Domini ac S. Pentecostes, Visitationis, Epiphaniae tempore singuli coloni den. 3; inquilini per obulos 3; inquilini singuli coretum unum avenae, alias domos inhabitantes den. 6; arationem quoque promittunt pastori pro uno anno et hyemalium et vernalium frugum, ligna singuli per unum plastrum, praesertim sub initium. Rectoris scholae proventus tertia pars ex templo et funeralibus a pastore; a baptismo per obulum; a pulsu den. 3 in funere; inquilini per coretum $\frac{1}{2}$ avenae; coloni ad Lokczam pertinentes hactenus per coretum unum avenae; ad Terstenam pertinentes per den. 8; mensa apud pastorem diebus dominicis et festis; aedes habet in area parochiali, aedificiola alia ac horreum, hortum similiter satis amplum et longum. Pro emptione vero aedium parochiae et scholae pro earum instauratione meliori, item pro advectione pastoris singuli coloni ordinarunt den. 75, sculteti per florenum 1. In quorum omnium firmitus robur ac testimonium literas hasce chyrographo et sigillo nostro palatinali communitas eisdem parochianis dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra Bittchensi, die festo BB. Petri et Pauli apostolorum Domini anno Domini 1612.

Comes Georgius Thurzo mp.

23.

Zamek Orawski, 18 lipca 1613.

Jerzy Thurzo, pragnąc z jednej strony pomnożyć i ujednolicić dochody z dóbr swoich zamkowych, z drugiej zaś po doznanych klęskach wojennych dać wytchnąć ludności poddanej, na podstawie ugody z mieszkańcami wsi wołoskich: Jablonka, Orawka pod Wilczkiem, Orawka pod Kulichem, Orawka pod Sarną, Orawka pod Harkabuzem, Bukowina z Podszklem i Piekelnik określa szczegółowo ich daniny i powinności.

Or. obecnie nieznany.

Kop. 1. Luźna kopja «imitativa» papierowa z XVII w. w Archiwum Zamków Orawskich. Fasc. 10, nr 6. — **2.** Także kopja papierowa z XVII w. w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce. — **3.** Kopja urzędowa z r. 1766 w zbiorze ks. J. Kohútha w Archiwum Muzeum Narod. w Turcz. Św. Marcinie. — **4.** Tamże fragment kopji z XVII w.

Wyd. Ks. Kohúth Józef w Slov. Letop. T. V (1881), 320—1 «ex authentica copia» (prawdopodobnie z Kop. 3).

Uw. Tekst niniejszy zaczerpnięto z Kop. 1. Odmianki podaje się z Wyd. Wspomina o tym przywileju urbarz Zamku Orawskiego z r. 1619.

Nos comes Georgius Thurzo de Bettlehem Ffalva^a regni Hungariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arva perpetuus eiusdem comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Mattiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae, marchionis Moraviae, comitis Tyrolis et Habsburgi etc. intimus consiliarius et per Hungariam locum tenens, damus pro memoria, significantes quibus expedit universis, quod nos re-

23. ^a Betthlenffalva Slov. Letop.

ditus nostros augere ac impensionem pecuniarum pactatarum, ac victualium ad culinam nostram praestandorum aequalitatem aliquam inter subditos nostros constituere volentes, etsi certos ob respectus, signanter ut post tam diuturnas calamitates, quibus Regnum hoc tam ab externo hoste Turca multorum annorum retro actorum spatio, quam ab internis haydonibus tempore insurrectionis Bocskaianae afflictum et oppressum est, subditi nostri respirare resque et oeconomias suas favente Deo in meliorem statum redigere potuissent, cum incolis possessionum subnotatarum, ad arcem nostram Arva in eodem comitatu Arvensi exstructam spectantium, sic concluderamus et transigeramus, ut videlicet anno primo hoc est millesimo sexcentesimo septimo saltem per octo, sequentibus vero per duodecim florenos Hungaricales singuli coloni Valachales a suis sessionibus nobis quotannis solvissent; quia tamen iam adspirante benigno numine alma ac desiderata pace ab aliquot retroactis annis vigente tum annone copia, laudetur Deus, mediocri usi, iidem subditi nostri res suas non nihil in optatum statum deduxerunt, cum ipsis denuo novam ex parte^b talium pecuniarum pactatarum fecimus transactionem, ut videlicet a festo Nativitatis Beati Ioannis Baptistae recens elapso computando nobis singuli coloni per florenos Hungaricales quindecim, exceptis duabus possessionibus Podszarnu ab octo et Kulich simili ab octo colonis, tanquam tenuioribus, qui saltem per florenos quatuordecim donec et ipsi melius valeant, duranteque nostro ac haeredum nostrorum beneplacito, quotannis angariatim solvere debeant ac teneantur, tali modo: nempe Jablonka ab octodecim, Welček ab novemdecim, Harkabuz a sex, Bukovina a quinque, Pockle a septem et Pekelnik ab undecim colonis, in toto numero octuaginta tres colonos^c constituendo. Tum singuli Jablon(kenses) coloni, per rates tres duas prestantes, tertiam viliores annuatim pendere. Quibus caeterarum antelatarum possessionum coloni singuli per trabes tres, necnon coloni sub Kulizek rates octo in subsidium dare ac in eadem Jablonka quolibet anno si-

23. ^b *Te dwa wyrazy tylko w Slov. Let.* ^c *Ten wyraz dodany w Slov. Let.*

stere debeant, ad haec baptismi et nuptiarum opem. Item ad exequias (quas benignum a nobis numen elongare dignetur) solita muneraria; ab ovibus vigesimam. Item publicas contractus et inter subditos contributiones ac impositiones^d solent subire^e: necessitate urgente cum reliquis nostris subditis armati insurgere semper sint obstricti et obligati. Annuimus et id benigne, ut videlicet iisdem possessionibus singulas lites (exceptis criminalibus) in possessione praenominata Jablonka praesente semper homine aliquo arcensi iure mediante revidere discernereque liceat et sit^f integrum, parteque iudicio tali non contenta ad ius nostrum arcense appellatione concessa et salva remanente. Victualia porro singulis anni dabunt: Jablonka bovem saginatum No unum^g, capones No octodecim, gallinas No triginta sex, anseres No octodecim, ova No ducenta, attagines No octodecim, lini fasciculos 36. Item Orawka sub Welcsek^h dabit saginatum bovem No 1, capones No novemdecim, gallinas No 38, anseres No 19, ova No ducentena, attagines numero 19, lini fasciculos 38. Oravka sub Kulich vitulum No 1, capones No 9, gallinas No 18, anseres No 9, ova No quingentaⁱ, attagines No 9, lini fasciculos 18. Oravka sub Szarna vitulos No 2, capones No 8, gallinas No 16, anseres No 6, ova No octuaginta, attagines No 8, lini fasciculos No 16. Orawka sub Harkabus vitulum No 1, capones No 6, gallinas No 12, anseres No 6, ova No 60, attagines No 6, lini fasciculos No 12. Bukovina cum Poskle vitulos No 2, capones No 13, gallinas numero 34, anseres No 13, ova No trecentena quinquagintaⁱ, attagines No 13, lini fasciculos No 26. Postremo possessio Pekelnik dat vitulos No 2, capones No 11, gallinas 22, anseres 11, ova 100, attagines No 11, lini fasciculos 22. Ab aliis autem contributionibus et impositionibus nominatim a caseorum ovilium et halecum nostrorum distractione liberos eos reddimus et immunes. Harum nostrarum vi-

23. ^d nec non praestationes *Slov. Let.* ^e solvere sub błędnie w *Slov. Let.* ^f sic błędnie *Kop. 1.* ^g We wszystkich wsiach darena wołu w *Kop. 1* podana na pięć sztuk, co i ze stylizacją nie jest w zgodzie. *Kopja*, na której oparł swoje *Wyd. ks. Kohúth*, ma unum (bovem, vitulum). ^h Włcek *Slov. Let.* ⁱ centum *Slov. Let.* ^j trecentena quinquaginta *Slov. Let.*

gore et testimonio literarum mediante. Datum in arce nostra Arva, die 18 julii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo tertio.

Comes Georgius Thurzo mp.

24.

B. m. 1614.

Rozgraniczenie posiadłości Górnej i Dolnej Zubrzycy.

Or. brak. Wzmianka o tem rozgraniczeniu mieści się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w II części tego wydawnictwa).

25.

Zamek Orawski, 4 października 1614.

Jerzy Thurzo na prośbę Pawła sołtysa i pięciu siedlaków wołoskich w posiadłości Suchahora, należącej do Zamku Orawskiego, określa na podstawie umowy ich prawa i powinności oraz wyznacza granice tejże posiadłości.

Or. Koncept tego aktu znajduje się w Arch. Państw. w Budapeszcie w dziale Acta Publica com. Georgio Thurzo (sygn. A. 2702). Fasc. 2, nr 55, § 18, pt. Litterae exemptionales comitis palatini pro Paulo sculteto Szuchohorensi.

Wyd. 1. Schwartner, *De scultetiis per Hungariam quondam obviis* (Budín 1815), str. 167—169. — **2.** Kadlec Karel, *Valaši a valašské právo*, I. c. čís. 16, str. 500—501 (z Wyd. 1).

Reg. Ks. Kohúth J. w *Katolických Novinách R.* 1888, str. 92.

Nos Comes Georgius Thurzo de Bethlenfalva regni Hungariae palatinus... necnon de Arva perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini dom. Matthiae, Dei gratia electi Rom. imperatoris... intimus con-

siliarius et per Hungariam locumtenens, damus pro memoria, significantes tenore praesentium quibus expedit universis, quod nos debitum habentes respectum demissae supplicationis Pauli sculteti ac quinque colonorum Valachalium possessionis nostrae Sucha Hora dictae, ad arcem nostram Arva omnino in eodem comitatu Arvensi exstructam spectantis, considerantes et id, quod eadem possessio remote ab eadem arce nostra distaret, cum eisdem colonis conclusimus tali modo: ut videlicet ipsi per singulas angarias a festo B. Michaelis archangeli recens elapso incipiendo, florenos hung. octuaginta necnon vigesimam ovium, vitulum numero unum, gallinas No 15, anseres No 5, ova No 50, attagines No 5, nobis durante nostro ac haeredum nostrorum beneplacito, quotannis solvere ac pendere, tempore necessitatis armati insurgere arcemque restaurare debeant et teneantur; ab aliis autem oneribus, datis et laboribus, excepta decima archiepiscopali et impositionibus publicis comitatus, ac muneribus tempore nuptialium, sive baptismalium solemnitatum, necnon funebrium exequiarum, quas divina prolongare velit benignitas, pro possibilitate ipsis imponendis, omnino immunes et exemptos esse volumus. Tibi vero Paulo sculteto haeredibusque ac posteritatibus tuis universis, eandem scultetiam, qua alias hucusque libere usus es, cum omnibus pertinentiis et utilitatibus quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub veris eiusdem possessionis metis existentibus et habitis, novae nostrae donationis titulo conferimus ac concedimus, perpetuo possidendam, tenendam et habendam. A qua quidem scultetia quotannis vecturam vini et salis mediam, sive pro utraque florenos hung. septemdecim cum dimidio; a mola, si eam habueris, aureos Cremnicenses duos, necnon vigesimam ovium nobis dare et praestare; item equam hybernare, tempore necessitatis insurgere, arcem restaurare, muneralia denique congrua conferre, tu haeredesque et successores tui universi debetis et tenebimini. Metae porro eiusdem possessionis distinctae sunt isto modo: a Polonia usque cacumen montis Beszkid, qui regnum hoc Hungariae a Polonia distinguit, a meridie ad montis Carpathi summitatem, ab occidente cum Ielessnensibus, a sep-

tentrione cum Chisne, a Chisne vicissim ad Beszkid. In quorum omnium maius robur ac testimonium literas hasce sigillo nostro et manus subscriptione roboratas eisdem sculteto et colonis Suchohorensibus dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra suprascripta Arva, die quarta octobris anno Domini millesimo sexcentesimo decimo quarto.

Comes Georgius Thurzo mp.

26.

Kapituła Spiska, 17 października 1614.

Kapituła Spiska oznajmia, że ks. Jerzy Rutkowicz kanonik kapituły wniósł imieniem rodziny Plathy'ch z Wielkiej Paludzy protest przeciwko Jerzemu Thurzonowi z Bethlemowiec żupanowi stolicy orawskiej z powodu oderwania od ich posiadłości Czimhowej i przyłączenia do Zamku Orawskiego szeregu pól oraz osad założonych na obszarze między posiadłością Nádasd (= Trzciana) a granicami Królestwa Polskiego.

Or. papierowy z pieczęcią Kapituły Spiskiej w Archiwum Słow. Muzeum Narod. w Turcz. św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha).

Kop. Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 12, nr 53.

Nos capitulum ecclesiae Scepusiensis memoriae comendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod admodum reverendus dominus Georgius Rutkouicius de Nagy Palugya, socius, frater et concanonicus noster, nostrorum personaliter veniens in conspectum, egregiorum Andreae senioris olim Johannis Michaelis senioris et alterius Andreae iunioris condam alterius Michaelis Platy filiorum, Matthaei, Joannis et Danielis Platy de dicta Nagy Palugya nominibus et in personis, illustrissimum dominum dominum comitem Georgium Thurzo de Bethlemffalua palatinum regni Hungariae, iudicem Cumanorum, comitem de Arwa eiusdemque comitatus Arvensis supremum

ac perpetuum comitem, sacrae caes. regiae m-tis domini nostri clementissimi intimum consiliarium et per Hungariam locumtenentem, ab occupatione territorii alias praedii regalis ad praesens vero possessionis ipsorum Platy Chemyhowa, inter metas possessionis Nadasd comitatus Arvensis et limites Regni Poloniae sitae, in quo territorio, ab ipsa Chemyhowa ipsorum Platy ad arcem suae ill-mae cels. Arwa avulso, Lyezko, Wytanowa, Jablonka, Felseö, Kezepseö et Also Orawky, Bukowyna, Pekelnyk, Pozklya, Szlanycza, Szwcha hora, Chyshno, Hladowka, Sztudienky, Wlczko, Polhora et aliae possessiones extructae sunt, et camporum Chemhovensium Fedorowa, Wrch Bieleho Potoka et aliorum, omnino in metis alias praedii regalis ad praesens vero possessionis ipsorum Platy Chemihowa praenominatae habitorum, sacram etiam caesaream et regiam m-lem dominum nostrum clementissimum a iuris sui superinde regii collatione, capitula denique et conventus ac alia quevis loca credibilia et authenticas personas a literarum suarum superinde extradatarum...^a quomodo libet iam factis vel fiendis, siquidem eadem familia Platy potentiae dicti illustrissimi domini comitis palatini non posset simili inresistere, prohibuit contradicendo et contradixit, inhibendo publice et manifeste coram nobis, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum feria sexta proxima post festum beati Galli abbatis confessoris anno Domini millesimo sexcentesimo decimo quarto.

27.

Bytcza, 17 marca 1615.

Jerzy Thurzo nadaje sołtystwo Marcinowi Wilczkowi w Orawce zwanej inaczej Wielkie Ondrejowskie, po bezpomotnej śmierci teścia jego Marcina, poprzedniego sołtysa, przy czem określa robocizny i daniny tak sołtysa jak i siedlaków

26. ^a Trzech wyrazów brak w Or.

wołoskich, wreszcie oznacza granice posiadłości przez osobną komisję wytyczone.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany w Archiwum Zamków Orawskich, pieczęć Jerzego Thurzo w czerwonym wosku przez papier wyciśnięta, dobrze zachowana.

Nos comes Georgius Thurzo de Betthlenffalwa regni Hungariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arwa perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. intimus consiliarius et per Hungariam locumtenens, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod nos gratiose expedientes honestatem ac probitatem vitae providi Martini Wylczek subditi hactenus nostri, tum quia eo nomine et respectu deposuit nobis in aurea moneta florenos Hungaricales centum et quinquaginta, totalem scultetiam seu liberum iudicatum in possessione nostra Orawka aliter Welke Ondrejowske dicta, ad arcem nostram Arwa omnino in eodem comitatu Aruensi exstructam et existentem, spectantem, sitam et habitam, et quae alias post decessum sine heredibus ex hac vita providi olim Martini Wilczek sculteti, soceri utpote istius Martini, in nos rite ac legitime devoluta existeret, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem scultetiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, eidem Martino Wylczek ipsiusque heredibus et posteris universis iure perpetuo dandam, conferendam ac concedendam esse duximus. His expressis sub conditionibus, ut videlicet quotannis vecturam vini integram et vecturam salis similiter integraliter praestare, attagines duos dare, a molendino porcum unum saginare vel florenos quinque solvere, operar(ios), dum opus est, intertenere, equam hybernare, vigesim(am) ovium dare, tempore necessitatis armatus insurgere, arcem restaurare, equos curribus nostris more aliorum scultetorum sic ubi necesse fuerit iungere, ad nuptia et baptismatum solenni-

tates, item ad exequias (quas divina prolongare velit clementia) funeralia congrua conferre; a colonis denique eiusdem possessionis Valachal(ibus) No 19 in ducatu suo subiectis pactas et alias contributiones tam ordinarias quam extraordinarias iuste exigere, ad arcemque nostram praescriptam Arwa fideliter administrare, ipsos villanos pie regere ac ne alique desertae sessiones in eadem possessione amplius fiant, aut si quae ad praesens essent, ut populosae quam primum reddantur, diligenter prospicere, aut certe defectum talem a desertis ipsemet sarcire et compensare, tam idem Martinus scultetus, quam haeredes et posterius sui debeant et teneantur, imo damus, conferimus et concedimus iure perpetuo tenendam, utendam pariter et habendam. Solvent autem coloni secun(dum) nobiscum factam ac ad nostram et haeredum nostrorum beneplacitum duraturam conclusionem a sessionibus integris novemdecim per hungaricales fl. 15 facien(tes) fl. 285, bovem No 1, capones No 19, gallinas No 38, anseres No 19, ova No 200, attagines No 19, lini fasciculos No 38; ac pro florenis nostris duodecim avenae cubulos Arvenses 64. Ad impositiones denique alias, in prioribus literis nostris eisdem possessionibus Orawky et Jablonka comuniter latis specificatas, pro tempore pendendas similiter obligati erunt et adstricti. Metae porro eiusdem possessionis sub Wilczek, per egregios et nobiles Michaellem Susskowich pronunc provisorem et Georgium Abaffy castellanum arcis nostrae praelibatae Arwa ac Matthiam Sztanik et Stanislaum Sudorsky aliosque duodecim adiunctos ipsis iudices scultetos et wayuodam Valachorum circa 27 proxime elapsi mensis octobris excisae et distinctae, sunt tali modo:

Wlczkuow^a pak chotar z strany wichodni zaczina se od Beskidu a tahne se poledni mezu, mezy Swientkem a Geleniem dolu až do reky Orawki. Odtud hore z druhej strany reky hore na medzu a medzu prosto medzy Kendrus Jakuba z Podsaarny a Ssimka Wlczkoweho, odtud hore prosto na gednu rakitu a odtud zas hore prosto na medzu a tudy ku kopczu kamennemu. Odtud dolu do potoka Ondregowskeho, kteri z Podschli tiecze, po za po-

27. ^a odtąd inną ręką.

tok na kamenne kopcze prez rolu podle potuoczka gedneho i hore tym potuoczkiem na klinczek, kde se dwa potuoczki w gedno schodi. Odtud pak dalej hore prostred pasek na znaki až k wrchu, který k Polskemu tahne na gednu gedlu nakresanu, od tej gedle hore na geden kopecz wrch polany Polskeho k zapadu. Odtud k poledni na geden buk dolu koniec tej polany a odtud malo wyzej popod wrch na gednu gedlu znakowitu, potem malo prez dolinku k druhej gedli a od tej kragom zas k wrchu k tretiej gedli. Tam odtud potom kragem repiska až na wrch Polskeho na kopecz, odtud dolu k poledni kragem chotare Bukowinskeho poza Soliska dolu k Surowej hore a k chotari Kuliżkowemu. Odtud k zapadu podle medze Matiege Kuliżkowej a Wranowej prez wrch po znaczach až do Hlubokiej doliny na znaki na gedli, odtud prosto na wrch na geden buk surowy wyrubany, odtud dolu kragem paseky Talarowskej do potoka, kde gest tež znak na gedli. Odtud medzu Wranowu a Wlczkowu prez czestu, která wede od Kuliżka k Wlczkowi prosto na gednu wrchowinku dolu wrchowinku do Czernej Orawy a od Czernej Orawy k stranie polnocni wedle chotara Kuliżkowego hore po Słowensku czestu k Bubenskej polane, která tahnje odtud Zubriczkim chotarem zas na Beskid, Beskidom pak k wychod slunczi k chotaru Sarnowemu, kde se skonawa.

Neve^b sylvis excisis necessaria materia lignea eandem possessionem destitui aliquando contingat, statuimus, ut nemus vetitum seu sylvam prohibitam habeant tali modo:^c

od chotaru Sarnio Zubriczkeho poczawssi okolo Bubenskeho až po chotar Czyżinski a po Beskid.

In quorum omnium fidem et testimonium perpetuum litteras hasce sigillo nostro et manu subscriptione roboratas eidem Martino Wylczek sculteto ac toti possessioni antelatae dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra Bytchensi, die decima septima mensis martii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo quinto.

Comes Georgius Thurzo mp.

G. Zawodsky.

27. ^b odtąd wraca 1-sza ręka.

^c odtąd ręka 2-ga.

28.

Bytcha, 17 lipca 1615.

Jerzy Thurzo Pawłowi Breznitsky'emu starszemu sołtysowi, jego pomocnikowi Jerzemu Regule oraz sześciu siedlakom wołoskim za zasługi i trudy około założenia osady Nowa Kamieńska (Klin Zakamienny) nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów danin i robocizny, z wyjątkiem dani baraniej, określając ich prawa i powinności po upływie lat wolnizny; oznacza wkońcu granice tej posiadłości.

Or. pergaminowy w Arch. Słow. Muz. Narod. w Turzańskim Sw. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha). Pismo wyblakłe, zwłaszcza na zagięciach trudno czytelne, pieczęć wyciśnięta w czerwonym wosku pod tekstem, wykruszona.

Kop. urzędowa z w. XVIII w Arch. Zamk. Oraw. Fasc. 77, Nr. 47.

Nos comes Georgius Thyrzo de Betthlemffalva regni Hvn-gariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arua perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes, sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. intimus consiliarius et per Hungariam locumtenens, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod nos debitum et gratiosum habentes respectum fidelitatis et aliorum complacentiarum, quas providus Pavlus Breznitsky senior pronunc scultetus a multis retroactis annis probe et diligenter nobis exhibuit, studuit, exhibiturumque se deinceps eiam obtulit, expendent quoque multiplices labores et difficultates, quos et quas Paulus scultetus cum suo adiuncto Georgio Regula necnon sex coloni Valachales in fundanda populosaque reddenda possessione nostra Nouo Kamenska vocata, ad arcem nostram Arva omnino in eodem comitatu Arvensi extructam spectante, densissimas sylvas crudasque radices earum succidendo, extirpando ac excolendo sufferre et perpeti coguntur, eidem sculteto ac sex colonis Va-

lachelibus ab omni censuum contributione, laborum ac impositionum quarumvis ad praedictam arcem nostram Arua ordinarie vel extraordinarie quotannis praestandorum onere per sedecim annorum decursum a festo B. Jacobi apostoli recens venturo computando, solo vigesima ovium seu agnorum excepta, quam more solito instar aliorum liberorum scultetorum et subditorum nostrorum huius quoque libertatis tempore nobis annuatim solvere seu pendere debebunt et tenebuntur, libertatem ac immunitatem dandam esse duximus et concedendam. Imo damus et concedimus, ea expressa cum conditione, ut tali sedecennali libertate expleta iidem sex coloni Walachales instar aliorum colonorum Valachalium omnes census, contributiones, datia et impositiones ad sepefatam arcem nostram Arua, secundum urbarium vel vero secundum nostram aut haeredum et successorum nostrorum dispositionem, pendere et praestare debeant sintque obligati. Tibi vero Pavlo Breznitsky seniori sculteto, tuisque haeredibus et posteritatibus universis in eadem possessione Kamenska scultetiam novam erigendi ac ad eam colonum unum ultra priores sex constituendi, habendi et tenendi plenariam damus facultatis potestatem, sic ut idem quoque Georgius Regula tibi adiunctus suique haeredes solius scultetiae, non vero coloni, partem mediam habere et possidere possint et valeant. A qua quidem scultetia, post expletum praemissae libertatis tempus, tu tuique haeredes et posteritates universi cum memorato adiuncto Georgio Regula vecturam vini et salis mediam, a mola farinaria, si fuerit extracta, porcum unum saginatum et operarium intertenere, a serra asseres centum quotannis solvere, equam hybernare, tempore necessitatis armati insurgere, arcem nostram praetactam restaurare, attagines... ad solemnitates nuptiarum et (*kilkanaście wyrazów zatarłych*) et teneamini. Metae (*kilka wyrazów zatarłych*) demonstrate sunt tali modo:

Poczna od wjchodnej strany od welikeho plawu hore welkym potokom na wrch Kamenneho a wrchem Kamennym k Bieleg Orawě, odtud' na geden grun oselny a hore tym grunom na wrch reczeny neywjžssy Kicžerka Klin gmenowana, odtud zas na neywjžssy Kicžerku gmenowanu puol Komarnykowa karcžmka

dolu tak Komarnikowom chodnikiem na neywyższy Kiczerku, od tey Kiczerky dolu Trirovskym hrebenom do rieky Krussecznicza reczeneg na welky plaw, a tu se skonawa.

In quorum omnium maius robur et testimonium litteras hasce chirographo et sigillo nostro communitas eidem sculteto et colonis dandas esse duximus et concedendas. Datum in arce nostra Byttche, die decima septima mensis iulii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo quinto.

Comes Georgius Thurzo mp. Csobor Erzebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

29.

Zamek Orawski, 20 sierpnia 1615.

Jerzy Thurzo w obecności i za zgodą swych poddanych orawskich dokonywa przydziału hal, szalasów i pastwisk między poszczególne gminy, wyznaczając zarazem dla każdej z nich kontyngent trzód paść się mających oraz określając wysokość dani, jaką mają składać do zamku.

Or. Archiwum Zamków Orawskich, pergamin dość gruby, na zagięciach popękany, pismo naogół wyraźne, tylko w dolnych wierszach wyblakłe. Na sznurkach lnianych białoróżowo-niebieskiej barwy wisi pieczęć Jerzego Thurzona, wyciśnięta w czerwonym wosku, silnie nadwyreżona. Na odwrociu sygnatura Fasc. nr 1.

Kop. papierowa współczesna w archiwum Divékych w Podwilku (niewątpliwie po Wilczkach), dobrze zachowana, tylko na zagięciach przedarta, pod tekstem podpis wystawcy ręką pisarza.

Uw. Wydaje się tu akt ten z Or., w przypisach zaś podaje się odmiany z Kop.

Nos comes Georgivs Thurso de Betthlenffalwa regni Hungariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arva perpetuus

eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. intimus consiliarius et per Hungariam locumtenens, memoriae commendamus tenore presentium, significantes quibus expedit universis, quod nos, uti in aliis ad inspectionem et procuracionem nostram, in universis ditionibus et bonis nostris spectantibus et pertinere debentibus bonum, laudabilem, Deo gratum et hominibus acceptum ordinem servare et retinere volentes, inter subditos quoscumque, ad arcem nostram Arva in eodem comitatu Arvensi exstructam spectantes, ratione caularum alpiumque, montium ac pascuorum, in eodem comitatu Arvensi existentium, in praesentia eorundem subditorum nostrorum iisdemque consentientibus, talem ut sequitur earundem caularum et alpium una cum numero gregis sylvestris quotannis intertenendum fecimus limitationem, distinctionem ac conclusionem ad nostrorum heredum et successorum nostrorum beneplacitum duraturam. Adiicientes quoque alias cautelas et appendices prioribus annis ex parte eiusmodi caularum proventusque annui, tam ab ipsis caulibus quam a grege annuatim ad arcem nostram Arva solvendi, observari solitas. Hocque per expressum adiecto, sive aluerint et intertenuerint iidem subditi nostri tanta pecora, tamen quotannis a tot pecoribus, quod ad singulas caulas adscripta sunt,olvere tenebuntur idque tali modo:

Possessio Zazrywa^a tenebit alpes et caulas Okruhlicza^b et Ostry Wrch vocatas, in quibus quotannis alet et inter(te)nebit gregis ovium No 700. Hrustin tenebit alpes Dwa Drżetiny vocatas, alet No 700. Wanyowka et Krussecznycza^c tenebit alpes Klobuczna vocatas, alet No 400. Breza alpes pol Minczowa^d a Magurku tenebit, alet vero No 600. Lokcze alpes pol Minczowa^d a Pjlsko^e, alet No 500. Tepessow Pjlsko^e vocatam habebit, alet No 500. Jensoniczka alpes Dwe Pjlsko^e vocatas cum Kluczka et Chmelpecho,

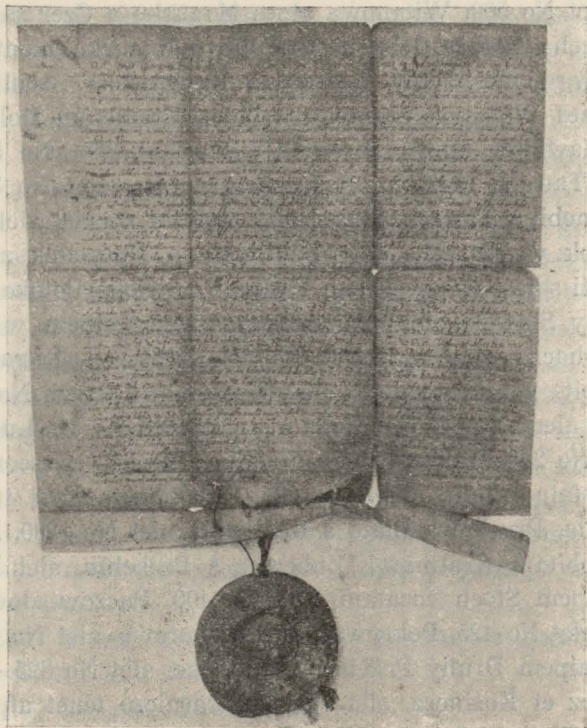
29. ^a Zazrywa.

^b Okruhlica.

^c Wanyowka et Krussecznica.

^d Mynczowa. ^e Pjlsko.

alet No 600. Wawreczka alpem Plżecznicze alias Slepkowa^f vocatam, alet No 200. Namestow alpes w Pjlsku Randowa una, Randa altera et tertia Kubowa vocatae, alet No 700. Slanycze^g alpes w Babe Lukaczikowa, altera Dluhossowska alias Stanko Gur-

Akt Jerzego Thurzo z d. 20 sierpnia 1615 r. w przedmiocie rozdziału hal orawskich między poszczególne gminy na Orawie.

czowa aut Jalowecz, alet No 600. Vstia w Babe Kohutowa, altera Ustianskeho, tertia Stanczowa, alet No 700. Zubrohlawa w Babie Zubryczkeho^h alias Drapala vocatas, alet No 300. Buobrowⁱ w Babie Guriczowa, alet No 500. Also Lipnycze tenebit Roh^j Baby, alet

29. ^f Plżecznicze alias Slepkowa. ^g Slanicze. ^h Babe Zubrickeho. Buobrowo. ⁱ Roch.

No 400. Pekelnyk alpe^m Polycze vocatam, alet No 400. Wylczek Ssilecz^k też na Policzech,¹ alet No 400. Kulich Gassparuow salass na Policzech, alet No 350. Bukowina tenebit na Policzech Bukowinski^h alpe^m, alet No 450. Liesek alpe^m Biely Potok vocatam alet No 350. Brezowicze alpes Skorussinu s polianamy a z Suchu Dolinu, alet No 500. Witanowa alpes Magurku a Czer salass, alet No 350. Sucha Hora a Gelessna Czapliowu Magurku, alent No 200. Trsztiensky^m cum vicinis Lucznu a Buobroweczⁿ scultetus No 600. Joannes Walassek propter morbidas Kremennu Dolinu, alet No 100. Zawidow alpe^m Jaworinka vocatam, alet No 500. Zuberche w Tatrach holi No 13 Jaczkow vocata, alet No 300. Habuowka tenebit w Tatrach salass No 19 Salatin vocata, alet No 150. Biely Potok w Tatrach Mały Salatinecz a Marssalek z Bieleho Potoka drži salass Latany; item Fetkio^o z Bieleho Potoka drži salass Zeleny Stawek, alent No 600. Podbielie^p alpe^m w Tatrach No 16 Rohacze vocatam, alent No 325. Niżnia w Tatrach No 7 prior Osobita vocata, alent No 400. Krasna w Tatrach No 10 Pusty Vplaz, alent No 325. Dluhaluka w Tatrach No 12 Luczna vocata, alet No 260. Dubowa holia Osobita a Lysek^q wsseczkej die^{dine} i z Malu Lhotu, alent No 625. Chlebnycze alpes tres tenet Byla^r Skala, Prykowa Błato a Redikalni, alet No 1200. Malatina alpe^m Osobita z Kratinami, Zuberecz a Prebehlu, alet No 1200. Prybiss alpe^m Stoch vocatam, alet No 400. Puczow alpe^m Nove vocatam, alet No 425. Pokrywacz alpe^m Surowa, alet No 332. Mezibrodie^s alpe^m Druhy Požehov a Hlubo^{ke}, alet No 325. Dubowa tenet Chocz et Kozinecz, alet No 500. Parnicze tenet alpes czelu Ozniczu a Stochu kus, alent No 600. Constituentes in tota summa novemdecem milia octingenti sexaginta septem.

Vayvodae praesenti donec serviverit conceditur Kraliowanka,^t in qua alet pecora No 300. Sequenti wayvodae saltem No 200. Si plures alere voluerint, ab illis censum solitum nobis solvent.

29. ^k Wlczek Sylec. ¹ Policoch. ^m Trstensky. ⁿ Bobrowecz a Lucznu. ^o Fetko. ^p Podbyela. ^q Lysek. ^r Bila. ^s Medzibrodye. ^t Kralovyanka.

Ubi praeterea notandum: Secundum semel factam ac urbario Arvensi insertam conclusionem a singulis pecudibus dabunt quotannis subditi per denarios 8. Item agnellos censuales similiter iuxta urbarium pendere ac eos per anni spatium apud se alere debebunt. Item censum autumnalem more solito ab eisdem gregibus solvent. A singulis denique caulis uti hactenus per flor. 1 den. 12¹/₂ ad arcem nostram Arva administrabunt. Extra pagos prenomatos sunt aliae possessiones, quae oves alunt, sed quia paucas habent, iis nullae alpes aut caulae sunt collatae, verum tempore verno circa festum sancti Georgii conscriptio illarum institui et seorsive regestrum haberi debet. Suprascriptae possessiones alpihus et caulis quomodocumque sive grege ovium sive iumentis voluerint uti, illis erit liberum. Possessiones tamen, quibus caulae non sunt collatae, priorum possessionum ovium numerum associatione et compascuatione sub amissione gregis supplere minime audebunt. Si ex nobilibus quemquam sua pecora subditorum nostrorum pecoribus aggregare nostrisque pascuis uti contingeat, ab illis quoque vigesimam^u ovium nobis solvere tenebuntur. Sic subditi etiam nostri, quibus caulae non sunt collatae, aliis sese associare in alpihusque suos greges inter(te)nere poterint. Sic tamen, ut tempore conscriptionis numerum eorum fideliter sub iuramento referant ac tandiu proventum solitum nobis ab illis pendant.

Actum in arce nostra Arva, die vigesima augusti anno millesimo sexcentesimo decimo quinto.

Comes Georgius Thurzo mp.

30.

(Podejrzany).

Bytcha, 29 września 1616.

Jerzy Thurzo Jakubowi Ramzie sołtysowi i czterem siedlakom wołoskim z Górnych Rabczyc za trudy około założe-

29. ^u w Or. zatarte zupełnie, w Kop. vigore, w Urb. vigesimam, jak być powinno.

nia osady i trzebień gęstych lasów nadaje wolność na lat 16 od wszelkich czynszów, danin i robocizn, określając ich prawa i powinności po upływie tej wolnizny; oznacza nadto granice tej posiadłości.

Dokument pergaminowy w Arch. Słow. Muzeum Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha) ze śladem pieczęci wyciśniętej pod tekstem.

Uw. Dokument ten daje powód do pewnych podejrzeń przedewszystkiem z powodu niewłasnoręczności podpisu Jerzego Thurzona; ponadto odcisk pieczęci jest podejrzan, robiąc wrażenie, że go wcale nie było, a tylko masa wosku została na pergaminie rozbabrana, aby naśladowała pieczęć. Także stylizacja przywileju jest niezwykła, po opisie bowiem granic powraca on znów do powinności soltysa. Wreszcie zwraca uwagę różnica in minus niektórych danin w porównaniu z urbarzem z r. 1619 (zob. cz. II). Że Rabczyca istotnie została założona w r. 1616, stwierdza tenże urbarz, nie ulega też podejrzeniu opis granic obszaru rabczyckiego; jedynie dla niektórych danin mógł być ten dokument podrobiony w czasie wygasania wolnizny, może przed r. 1662, kiedy o przywilej starał się Jan Słowik (ob. w tem wydawnictwie Nr 55 i 57).

Nos comes Georgius Thurzo de Betthlenffalva regni Hvn-gariae palatinus et iudex Cumanorum necnon de Arua perpetuus eiusdemque comitatus supremus ac perpetuus comes et sacratissimi principis ac domini domini Matthiae Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hvngariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. intimus consiliarius et per Hvngariam locumtenens, memoriae comendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod nos perpensis et consideratis variis ac multiplicibus laboribus aliisque molestiis, quos et quas providi Jacobus Ramza scultetus ac coloni Valachales quatuor possessionis nostrae Felseő Rabčice vocatae, ad castrum nostrum Arva omnino in eodem co-

mitatu Arwensi exstructum spectan(tis), circa foundationem et plantationem eiusdem possessionis, sylvarum densissimarum extirpationem et culturam agrorum sufferre et perpeti coguntur, fideliterque ac diligenter exhibituros se esse promiserunt, eosdem scultetum et quatuor colonos Valachales a data praesentium computando integrorum sedecim annorum spacium ab omni censuum contributione laborumque ad eandem arcem nostram Arva praestandorum et solvendorum onere eximendos supportandos ac libertandos esse duximus. Qua quidem libertate expleta praenotati quatuor coloni Valachales secundum contenta urbarii nostri haec solvere ac quotannis praestare debebunt videlicet: a sessionibus quatuor per agnos quatuor, vigesimam ovium a caulis ad continuos Valachos et pedites ac singuli per mardurem unum. Incumbet illis praeterea arcis restauratio, tempore necessitatis insurrectio, munerarium collatio, victualia denique in culinam nostram dabunt haec: vitulum No unum, capones quatuor, galinas octo, anseres quatuor, ova quadraginta et attagines quatuor. Tibi vero praefato Jacobo Ramža sculteto tuisque haeredibus et posteritatibus universis cunctis illis praerogativis et libertatibus, quibus caeteri sculteti nostri in eodem comitatu Arwensi commorantes de iure vel consuetudine fruuntur, equidem utendi, fruendi ac gaudendi, in proprium denique usum duos colonos extra priores nostros quatuor, necnon molam duobus lapidibus ac serram scindendis asseribus aptam, a quibus tamen hac libertate expleta proventum solitum nobis pendere debebis in propriis eiusdem possessionis metis iam excisis vulgo sic descriptis:

Počnuce od wrchu Zbognyckeho prosto na wrch Zwolensky, odtud k pulnoczy prosto dolu potokom Hlubokim až do ricky, odtud pres ricku prosto pres bor wrchom Solnym až na Gurcow Wysoky, který leží pod holu Kohutowu, odtud obratiwsse se na prawu ruku k vychodu slunce prosto po pod hole po wysse borrow na studnycký, kde cuzoziemcy splak zberawaly, odtud prosto pres ricku Bystru recženu, pod buczinu Buobrowsku a pres wrchowiny až na wrsek Prypory řečeny, od wrchu Pryporneho obratiwsse se ku poledny dolu wrchom prosto znaky a kryžmy

učinienimy až do potoka Krywanyka reczeneho, který vychazy z ponyže lanu Dominoveho tímže dolu potokom neb wrchowinom až na polanu Kuokuotku řečenu, kde gest na smrcku kryž wyrubany, od toho kryže obratiwsse se k zapadu sluncy prosto pres wrchowiny Krywaniky řečene až na wrch Prtonow, odtud pres Krywan Ssandrow na werssek Zbognicky, tam se schazegi chotare Zubrohlawsky, Rabczansky a Noweg Rabčicze skonawa a zawira se.

In hiis itaque signatis metis et territoriis introscriptis extruendi et erigendi plenariam damus et concedimus facultatem. Porro vecturam vini mediam et salis similiter mediam, a mola et serra per fl. tres quotannis praestare, equam hibernare, attagines duos dare, muneralia instar aliorum scultetorum conferre, insurgere, arcem restaurare necessitate poscente similiter debebis, haeredes et successores tui debebunt ac tenebuntur. Imo eximimus, supportamus et libertamus donamusque et concedimus. Harum nostrarum chyrographo et sigillo nostro munitarum, vigore et testimonio literarum. Datum in arce nostra Bytchensi, die festo beati Michaelis archangeli anno Domini millesimo sexcentesimo decimo sexto.

Comes Georgius Thurzo mp.

31.

Bytcha, 3 grudnia 1616.

Jerzy Thurzo na prośbę Kaspra Kuliżka i ośmiu siedlaków wołoskich z Orawki pod Kulichem czyli Niepołomnicy, z powodu ich odległego zamieszkania zmienia ich powinności urbarjalne, określając nowe czynsze, daniny i robocizny tak siedlaków jak i sottysa; wkońcu podaje granice tejże posiadłości wedle nowej reambulacji.

Or. pergaminowy, był niegdyś (w farze?) w Orawce, gdzie go odpisał ks. J. Kohúth, dziś nie jest znany. Nie zna-

lażem go też w zbiorze jego w Arch. Słow. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie.

Kop. 1. Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 12, nr 53. — **2.** Odpis ks. J. Kohútha w zbiorach jego w Arch. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie.

Wyd. Slovenský Letopis T. V (1881), str. 327—8 («z originalu na psej koži w Oravke»), tekst przepelniony błędami i z opuszczeniami.

Nos comes Georgius Thurzo de Bettlemffalva reg. Hvng. palatinus... Mathiae regis... locumtenens... memorie commendamus... quod nos debitum et gratiosum habentes respectum humilis petitionis providorum Caspari Kuližek sculteti necnon octo colonorum Valachalium in possessione Orawka pod Kulichom alias Nepolomnicza vocata... respectu remote habitationis urbarium ita modificamus: octo coloni singuli angariatim fl. 14 solvent, item vitulum unum, capones 8, gallinas 16, anseres 8, ova 100, attagines 8, lini fasciculos 18 nobis dare, tum denique necessitate poscente armati insurgere, arcem et allodia restaurare, muneralia conferre, vigesimam ovium et mellis proventum solitum; item rates bonas No 8 quotannis ad Jablonka usque demitti facere, nos insuper, dominam consortem ac liberos nostros, si quando in medium eorum venerimus, cum vicinis possessionibus honorifice recipere ac equos administrare debeant et teneantur. Ab aliis autem censibus et datiis et laboribus ad eandem arcem nostram Arua prae-cise praestandis et solvendis eosdem colonos nostros supportandos et eximendos esse duximus. Tibi vero Casparo sculteto tuisque haeredibus et posteritatibus universis totalem scultetiam in eadem possessione nostra habitam, qua nempe et progenitor olim tuus pacifice usus fuisset, cum cunctis eiusdem scultetiae pertinentiis et utilitatibus quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, novae nostrae donationis titulo dandas esse duximus et concedendas. Necnon molendinum unius lapidis, item serram scindendis asseribus aptam, a quibus proventum secundum urbarium solvere operariorumque intertenere, vecturam denique vini

et salis mediam, sive pro hoc utroque florenos Hung. 17½, attagines duos quotannis dare, equam nostram hybernare sive flor. unum pro non hybernatione eius pendere. Praeterea tempore necessitatis armatus insurgere, arcem restaurare, muneralia conferre, vicesimam ovium dare debebis haeredesque tui debebunt et tenebuntur. Metae porro eiusdem possessionis iuxta novissimam reambulationem, revisionem ac distinctionem earum per modernum provisorem nostrum egregium Michaellem Susskovith ac ceteros sibi adjunctos servitores et subditos nostros sic habent:

Chotar Kuližkuow začina se w půl wrchu chotára Dolnio-zubrickeho od gedneg nakresaneg gedle, a odtud kragem oračin Jablonkowskych tahne dolu do hory do potuocžka prosto; odtud hore na stare znaky mezy Jablonkowskym a chotarem Kuližkowym obnowene, a odtud dale zase medzuow mezy Swynkem z Podkuliha a Pištiurkem z Jablonky wršky do Černeg Orawy; odtud pres Orawu hore Swinkowym potuocžkem na gehu wrchowinu, od wrchowiny pak po pod wrch na kresy do potoka Wiselskeho, hore tim potuocžkem na krag hori Suroweg na kopecz; odtud kragem hori Suroweg a hore wrchom a hore k wychodu wrchom k Polskemu Wlcžkowemu pres solniska podle Wlcžkeweho chotára a prez wrchy do gednej hlubokeg doliny na znaki wykresané; z tej pak doliny na wrch na geden veliky buk na samem wrchu za zarubkem Mattiege Kuližkowym; od toho buka do potoka medzuow, ktera gest mezy Kuližkem a Wlcžkem po za wranu prosto do gedneho potuocžka wrchowiny k půlnocy, dolu tym potuocžkom do Černeg Orawy, odtud za Černu Orawu chotarem Wlcžkowym až k Slowenskeg cestie od Bubenskego gduci na wršek na znaky a dolu tymi znaky uboču na pokos ponad geden potuocěk, ktery do Zubrice padá pres paseku a zas k teg gedle, kde se byl začal chotár.

Imo damus, donamus et concedimus. Datum in arce nostra Byttche, die 3 mensis decembris anno Domini 1616.

Comes Georgius Thurzo mp.

32.

Bytcha, 9 grudnia 1618.

Elżbieta Czobor wdowa po Jerzym Thurzonie palatynie węgierskim i syn jej Emeryk Thurzo nadają w posiadłości Ondrejowskie al. Orawka sub Wilczek całe osiedle kolońskie po Błażeju Lenkwarze na rzecz sług kościoła w tejże posiadłości.

Or. ma być wedle ks. J. Kohútha w Archiwum Kap. Spiskiej pod sygnaturą 1813, nr 126, lecz napróżno szukaliśmy go tam w r. 1929.

Kop. 1. Luźny odpis z XVII/XVIII w. w farze w Podwilku. — **2.** Odpis ks. J. Kohútha w Arch. Słow. Muz. Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha).

Wyd. Ks. Kohúth J. w Slovenským Letopisie, Roc. V (1881), str. 228—9 (z Or. lecz w skróceniu).

Reg. Ks. Kohúth J. w Katol. Novinách R. 1889, str. 93.

Uw. W braku oryginału podajemy poniżej tekst aktu z Kop. 1. Wzmianka o tym przywileju mieści się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1619 (ob. w części II).

Nos comitissa Elisabeth Czobor de Czobor Zentt Mihály illustrissimi olim domini comitis Georgii Thurzo de Bethlemfalva, regni Hungariae palatini relictā vidua ac comes Emericus Thurzo de Bethlemfalva comes perpetuus de Arva, eiusdemque comitatus Arvensis supremus ac perpetuus comes, sacrae caesareae regiaeque maiestatis tabulae utriusque assessor, baro etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quod nos sacri ministerii ecclesiastici debitum, ut decet, habentes respectum, cupientesque ubique in bonis et tenuis nostris illud benedicente Domino copiose propagari et dilatari, tum Martini sculteti et subditorum nostrorum, in possessione Ondreiovske alias Oravka sub Viltsek dicta ad arcem nostram Arva vocatam omnino in eodem comitatu Ar-

vensi consistentem spectante commorantium, humillimae supplicationis ad nos propterea factae benignum habentes aspectum, totalem fundum seu sessionem colonicalem, quae olim cuiusdam Blasii Lenkwar praefuisset, cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem sessionem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, pro loco habitationis et residentiae ministrorum ecclesiae in eadem possessione recens fundatae et erectae moderni et futurorum reddigendum eisdemque ad libere utendum et possidendum, prout hactenus ex gratiosa collatione praenotati olim domini comitis palatini sanctae reminiscentiae per loci eiusdem ministrum posessa fuisse perhiberetur, dandam, conferendam et concedendam esse duximus. Ita tamen, ut eadem sessione colonicali eiusque attinentiis nemo alius quam legitimi parochi illius ecclesiae utantur et ponantur. Ab aliis autem daciis, contributionibus, impositionibus et laboribus, ab eadem sessione secundum urbarium vel aliter qualitercumque ad praedictam arcem nostram provenire debentibus, eundem fundum liberum et exemptum esse volumus, imo damus, conferimus et concedimus eximimusque et supportamus. Datum in arce Bytchensi, die 9-a mensis decembris anno millesimo sexcentesimo decimo octavo.

33.

Bytcza, 13 grudnia 1618.

Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają ugodę z Janem Królem, soltysem Lipnicy Wyżniej, założonej przed 10 laty, co do dochodów z soltystwa oraz od 5 siedlaków wołoskich, określając szczegółowo prawa i powinności tychże aż do czasu reambulacji granic.

Or. nieznany.

Kop. na pergaminie, widymowana w Zamku Orawskim d. 21 listopada r. 1761 przez Franc. Abaffy'ego sędziego szlachty i Daniela Parniczky'ego, asesora na jednej kar-

cie z reambulacją Lipnicy Górnej z r. 1640 (ob. niżej pod Nrem 42) w Archiwum Ślow. Muz. Nar. w Turcz. Św. Marcynie (zbiór ks. J. Kohútha).

Nos comitissa Elizabetha Czobor de Czobor Szent Michaly illustrissimi olim domini comitis regni Hungariae palatini etc. relicta vidua et comes Emericus Thurzo de Bethlemfalva comes perpetuus de Arva eiusdemque comitatus Arvensis supremus et perpetuus comes, sacrae cesareae regiaeque maiestatis tabulae utriusque baro, assessor etc. Damus pro memoria, quod nos urbarium bonorum nostrorum Arvensium in iis possessionibus, quae a tempore foundationis suae in libertate hucusque persistebant, in bonum ordinem redigere, proventusque nostros rectificare volentes, inter caeteros cum provido viro Joanne Král alias iudice sculteto possessionis nostrae Lipnica Wyssnya, ad arcem nostram Arva spectantis, ante annos decem fundari caeptae, de futuris proventus annuis, tam ab eadem scultetia quam a colonis Valachalium No quinque provenire debentibus, talem ut sequitur fecimus, transegerimus conclusionem. Joannes Král scultetus tenet sessiones integras duas et habet colonum unum extra alios quinque infra denotatos, vecturam vini solvet mediam aut flor. 10, vecturam salis mediam aut flor. 7 d. 50; attagines centum vel florenos 5 solvet; decimam ovium dare, equam hybernare aut flor. 1; insurgere, arcem restaurare et muneralia conferre tenetur; scandalorum decimam a colonis exigere et ad arcem administrare debet. Coloni ibidem quilibet dabunt per se 10 ad beneplacitum, facit per annum 58; libertas illius illis concessa per annos quinque, quorum servitiorum tempore veris dante Deo revidebitur. Vicualia solvent, vitulos No 2 aut flor. 2, capones No 5 vel pro singulis denarios 10, gallinas No 10 aut pro singulis d. 6, anseres No 5 sive pro singulis d. 12, ova No 75 vel d. 16, attagines No 5 aut pro singulis d. 25, porcellos No 5 vel fl. 1, lini fasciculos No 10. In quorum testimonium et certitudinem litteras hasce eidem sculteto et vicinis ipsius eo usque saltem, donec videlicet reambulatio metalis facta et absoluta fuerit, dedimus. Datum in arce no-

stra Biczensi, die decima tertia mensis decembris anno Domini millesimo sexcentesimo decimo octavo.

Czobor Erzebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

34.

Bytcha, 5 stycznia 1619.

Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo na prośby Andrzeja Moniaka sołtysa i sześciu siedlaków z Górnej Zubrzycy czyli Bubenskiego, z powodu ich odległego zamieszkania udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach na nowo określonych warunkach, które mają obowiązywać siedlaków po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny.

Or. pergaminowy z dwiema wyciśniętymi pieczęciami wystawców, przechowuje się dotąd w farze w Górnej Zubrzycy w dobrym stanie.

Wyd. Ks. Kohúth J. w Slovenskom Letopise. Rocz. I (1876), str. 235—6.

Reg. Ks. Kohúth J. w Katolických Novinách R. 1887, str. 139.

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Szent Michalu wysoce oswjceneho nekdy hraběte a pána pána Girjka Thurzy ginače královstwy tohto vherského palatinusa etc. pozustala wdowa, a hrabie Imrich Thurzo z Betthlemffalwy hrabe z Orawy a tehože widieku orawského hlawný wečity isspan etc. známo činjme tymto nassim listem wssem wubecz y pospolite gednomu každemu, komužby wedeti slusselo, že my magjce laskawy a duležity pozor na uniženu žadost poddanych nassjch Ondrege Moniaka ssoltysa, a ssest sedlakow w dedine nasseg Horny Zubrjče ginač Bubenske rečeneg, k zamku nassemu Orawe w widieku tomtu orawskem gsucym prysluchagjcyh, pred nas predloženu, k tomu tež chtegjce gim, gakžto ponekud vzdalenym od pracy a robot, kterimi powinni k zamku odbywati, gake take polechčenj učiniti,

takto sme s nimi dokonali a do nasseg y potomkůw nassjch dobreg wuole ge držeti uminili: totiss, aby geden každý sedlak dawal do roka hotoweg summy deset zlatych vhersk(ych), a to na cztyri terminy. Item społeczne wsseczkych ssest dwoge telecz aneb fl. 2, kopunow ssest aneb za každého po den 10, slepjcž dwa-naczte aneb za každú po den. 6, husy ssest aneb za každú po den. 12, wagecz ssedesat aneb wsse za cztyri den. 1, gerabkůw ssest aneb wsse za každého po den. 25, lnu dwanaczte kytt, prasiecz ssest aneb za každé po den. 25. K tomu tež kdybikolwek potreba ukazowala, dlužni budu gednomyslnie ze zbrogu powstati, zamek poprawowati, dari dawati, daň aneb desatek od owecz podle poslednjho nasseho vloženy w widieku temto orawskem včineného wibywati, a gestlibi se nam kedy prihodilo mezi nich prigiti, z okolnymi dedinami budu powinni nas vcztiwě chowati, konek odważeny dawati. Od ginssje pak dawek, napadkůw a zbywek, ktereby k tomuže zamku nassemu Orawe wedle vrbaru wikonawati meli, tych gistych sedlakůw nassjch winjmame a oslobozugeme, nadawajcže gim na to gesste za vplne dwa roký, od tohoto wčylegssjho 1619 počjtage, slobody a lhoty takoweg, gakowu dosawad meli a vžjwali, kterassto kdy gim wistogj, teprw budu na tento spuoseb, gakosme s nimi wysse dokonali, na terminy platiti. Tobie pak Ondregowi Moniakowi ssoltysowi y twogim wssem potomkom nadawáme a daruwáme cele to rychtarstwj, na kterem nyri sedjss, spolu z gednym sedlakom, mimo tech ssesti nassjch tamže gssucych, ze wsseczkymi geho duochodky a puožitky, gakowymkoli gmenem gmenowane byti mohu a od dáwna k nemu prinaležegu y take prynaležeti se doznáwagu; krom toho mlyn mucžny o gednom kameny, od ktereho nam budess platiti každého roku po peti zlatych vherskych, robotnjka gedneho držeti, item pilu k rezany desek dopusstiamé wistawiti, od kterege nam tež duochodek zwykly wedle vrbaru budess platiti, mimo toho půl ffuru wjna, a půl ffuru soli dlužen budess priwesti aneb misto toho půl osmnacžta zlateho vherskeho každý rok budess nam platiti, dwa gerabky aneb po den. 25 za každého dawati; a ponewadž klišny zimowati ne budess, zato po gednem zlatem platiti budess. Nadto nadewsseczko, budeli vřkazowat pjlna potreba,

ze zbroju powstati, zamek opravowati, daň od owecz anebo desatek wibywati, dari dawati ty sam powinowat budess y potomczy take twogj wssetczy dlužny budu. Chotare co se tkne, ten takowy miti budete, gakowy se w kratkem čase wimeria, a wam w obzwlastniem nassem liste k rukam oddá. Gakož syce tyto wsseczky wecy wyss dotcene tobie y twogim potomkum nadávámé, darugeme, a k slobodnemu vžjwany pusstiane spuosebom hore nadepsanym. Pro lepssy toho wsseho gistotu list tento ruku nassjch podepsanjm a pečetj pritjsknutjm stwrzeny sme gim widali. Genž gest psan a dan na zamku nassem Bytčži, pateho dne mesyce januarii letha Panie tyseczyho ssestisteho dewatnaczteho wyss napsaneho.

Czobor Erzebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

35.

Bytča, 5 stycznia 1619.

Elžbieta Czobor i Emeryk Thurzo na prośbę Jana Urbańca sottysa i czterech osadników w Chyźnem udziela im ulg w czynszach, daninach i robociznach, określając szczegółowo ich przyszły wymiar, mający obowiązywać po upływie dwóch jeszcze lat wolnizny.

Or. pergaminowy w posiadaniu p. Karola Lattyaka w Chyźnem. U dołu w środku pieczęć Elżbiety Czobor wyciśnięta w czerwonym wosku przez papier.

Kop. papierowa z r. 1800 w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce (różni się od oryginału tylko odmienną pisownią).

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Szenth Mihalu wysoce oswiceného někdy hrabete a pána pána Girika Thurzy ginače kralowstwy tohoto Vherskeho palatinusa etc. pozustala wdowa, a hrabie Imrich Thurzo z Betthlemffalwy hrabie z Orawy a tehože widieku orawskeho hlawný wečity iszpan etc. známo činime

tymto naszym listem wszem wůbecz y obzwlasztie gednomu každemu, komužbi wedeti sluszelo, že my magice laskawy pozor na uniženu žadost poddanych naszych Jana Vrbancza szoltysa a čtyr sedlakow w dedine naszego Chyžné řečeneg obywagicych a k zamku naszemu Orawe prysłuchagicych, pred nas predloženu, k tomu tež chtegice gim od praci a robot, kterimi powinni k zamku odbywati, gake take polechčeny učiniti, takto sme s nimi dokonali a do naszego y potomkůw naszych dobreg wuole ge držeti uminili: totisztoby geden každý sedlak dawal do roka hotoweg summy deset zlatych vher(skych), a to na čtyri terminy. Item pospolu wszetcy čtyre dwoge telecz aneb fl. 2, kopuny čtyri aneb za každého po d. 10, slepek osm aneb za každú po d. 6, husy čtyri aneb za každú d. 12, wagecz čtyridcet aneb wsze za čtyri d. 1, gerabky čtyri, aneb za každého d. 25, prasyecz tolikož 4 aneb za každé po d. 25. K tomu tež kdybikolwek potreba ukazowala, dlužny budu ze zbrogu powstati, zamek poprawowati, dari dawati, desatek od owecz anebo daň podle poslednyho nášeho uloženy w widieku tomto orawskem učineneho wibywati, a gestliby se nam kedy prihodilo mezy nich prygiti, z okolnymi dedinami budu powinni nas ucziwě chowati y take kone k odwaženy dawati. Od ginšych pak cysůw, dawek a zbywek, ktereby zwlasznie k temuže zamku naszemu Orawe wikonawati wedle urbaru meli, tych gistych sedlakůw naszych winimame a oslobozugeme, nadawagice gim na to geste za uplne dwa roky, od tohoto wčylegsziho 1619 počitagice, slobody a lhoty takoweg, gakowu dosawad meli a užíwali, krome to miti chtegice, aby nam predce mezy tym od luk Chyžne řečenych po dwu a tridceti zlatych za ty dwa roky platili, zatym gak wistogi sloboda, budu wedle toho, gako sme wysze s nimi dokonali, na terminy platiti. Tobie pak Janowi Vrbanczowi szoltysowi a twogim potomkom wszeczky m nadawame cele to rychtarstwi, na kterem sedisz nyini spolu z gednym sedlakom, mimo tech čtyr naszych tamže gsucych, ze wszeczky meho duochodky a puožitky, gakowymkoli gmenem gmenowane byti mohu a od dawna k nemu prinaležegu y take prinaležeti se doznawagu; krom toho mlyn mucžny o gednom kameny, od ktereho nam budesz platiti každého roku po pultretim zlatom vher(skym) a ro-

botnika drżeti, item pilu k rezany desek dopuszcziamie wistawiti, od ktereĝ nam teŝ duochodek zwykly budeŝ platiti wedle urbaru, mimo toho pŭl fura wina a pul fura soli dluŝen budeŝ priwesti aneb za oba sedmnaczte zlatych padesate penezi budeŝ nam platiti kaŝdeho roku, dwa gerabky aneb misto toho d. 50 budeŝ dawati; a ŝe klišny ne budeŝ zymowati od toho toliĝo po zlatem masz dawati. Nadto nadewŝeczĝo, budeli potreba wihledawat, ze zbrogu powŝtati, zamek poprawowati, dari dawati, dan od owecz anebo desatek wiwywati, powinowat budeŝ y potomcy twogi dluŝny budu. Chotare co se tkne, ten takowy miti budete, ĝakowy se w krátkem čase wimeria, a wám w obzwlasztņiem naszym liŝte k rukam odda. Ĝakoŝ tyto wszechky wecy wysz dočteny tobie y twogim potomkŭm nadawame, spustiame, a k slobodnému uŝiwany daruwame spuŝobem nadepsanym. Pro lepszy toho wszeĝo ĝistotu, liŝt tento ruku naszych podepsanim a pečetĭ pritisknutim ŝtwrzeny ĝsme ĝim widali. Ĝeńŝ ĝest psan a dan na zamku naszym Bytcezi, pateĝo dne mesycze januarii letha Panie tysycyĝo ŝeŝtisteĝo dewatnaczteĝo wysz napsaneĝo.

Czobor Erzsebeth mp. Comes Emericus Thurzo mp.

36.

Bytĝza, 5 ŝtycznia 1619.

Elŝbieta Czobor i Emeryk Thurzo na proŝby Wojciecha ŝyszki i pięciu ŝiedlaków w Niŝniej Zubrzycy udziela im ulĝ w czynszach, daninach i robociznach na nowo okreŝlonych warunkach, które obowiąŝzywać mają ŝiedlaków po upływie dwóch jeŝzcze lat wolnizny.

Or. pergaminowy w Archiwum Słow. Muzeum Nar. w Turĝz. ŝw. Marcinie (zbiór ks. J. Kohŭtha) ze ŝladami dwóch przyciŝniętych pieczęci; na odwrociu ręką w. XVIII/XIX: N° 1°. Collationales comitissae Elizabethae Czobor super immunitatibus perpetuo duraturis Alsó-Zubriczensibus sculte-

tis ad calcem appositis sonantes de a. 1619 die 5 Jan. in arce Bicsensi extradatae; (*inną ręką:*) Anno 1865 fuit ad revisionem in Trstenna ut est aliquid ad sciendum de exordio nostro pago Alsó Zubricza. *Odpis Or. zawdzięczam p. Dr. M. Opočenskej-Jeršovej z T. S. Marcina.*

Wyd. Ks. Kohúth J. w Slovenskom Letopise. Roczn. I (1876), zesz. 3, str. 235.

Reg. Ks. Kohúth J. w Katol. Nov. R. 1887, str. 139 (z błędną datą 1612, sprostowaną na str. 146).

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Szent Michalu vysoce oswiceného někdy hrabete a pána pána Girika Thurzy gináče království tohoto uherského palatinusa etc. pozustala wdowa a hrabe Imrich Thurzo z Betthlemffalwy hrabe z Orawy a tehože widieku Orawského hlawný wečity isspán etc. známo czyníme tymto našim listem všem wúbec i pospolite gednomu každému, komuž by vedeti slusselo, že my magice laskawý a duoležitý pozor na uniženu žadost poddanych nassich Wogtecha Ssyssky ssoltysa a pet sedlakow v dedine nasseg Nižnia Zubrycza řečenej a k zamku nassemu Orawe, w widieku tomto Orawskem gsucem pryslúchagiceg premesskawagicych, pred nás predloženu, k tomu též chte-gicze gim gakožto ponekud uzdálennym od práce a robót, kterými powinni k zamku odbywati, gaké také polechčení učiniti, takto sme s nimi dokonali a do nasseg i potomkow nassich dobreg wuole ge držeti umínili; totiss aby gedenskaždy sedlak dawal do roka deset zlatych uherskych hotoveg summy a to na čtyři terminy. Item společne wsseczkych pet' dvoze telecz aneb fl. 2, kopunow pet' aneb za každého po den. 10. slepicz deset aneb za každu po den. 6, husy pet aneb za každu po den. 12, wagecz padesat aneb wsse za čtyři den. 1, gerabkuow pet aneb za každého po den. 25, prasiecz pet aneb za každé po den. 25, lnu kytł nro 10. K tomu též kdybikolwek potreba ukazowala, dlužni budu gednomyslnie ze zbrogu powstati, zamek poprawowati, dari dawati, dan aneb desatek od owecz podle posledniho nasseho uloženi w widieku tomto Orawskom [u]čineného wiwywati, a jestli by se nam někdy prihodilo meczy nich prigiti, z okolnými dedinami budu powinni nás ucztí-

we chowati, konie k odwažení dawati. Od ginssych pak dawek, náp[a]dkov a zbywek, ktereby k tomuže zamku nassemu Orawe wedle urbaru wykonawati meli, tych gistych sedlakuow nassich winimáme a oslobozugeme, nadawagicze gim na to gesste za uplne dwa roky, od tohoto wčilegssiho 1619 počitage, slobody a lhoty takoweg, gakuwu dosawad meli a užíwali, kterassto kdy gim wistogi, teprow budu na ten spusob, gako sme snimi wysse dokonali, na termíny platiti. Tobie pak Wogtechowi Ssysskowi soltýsowi y two-gim wssem potomkom nadáváme a daruváme cele to rychtarstwi, na kterem nyni sediss spolu z gednym sedlakom mimo tech peti nassich tamže gsucych, ze wsseczkymi gehu duochodky a puožitky, gakowymkoli gmenem gmenovane byti mohu a od dáwna k nemu prynaležegu y take prynaležeti se doznawagu; krom toho mlyn muczny o gednom kameni, od kterého nám budess platiti každeho roku po peti zlatych uherskych, robotnika gedneho držeti, item pilu k rezani desek dopusstiamé wystaweti, od kterež nám tež duochodek zwykly wedle urbaru budess platiti, mimo toho půl furu wina a půl furu soli dlužen budess prywezti aneb misto toho půl osmnacztá zlateho uherskeho každý rok budess nam platiti, dwa gerabky aneb po den. 25 za každeho dawati; a ponewadž klisny zymowati nebudess, za to po gednom zlatem platiti budess. Nadto nadewssecko, bude-li ukazowat pilna potreba, ze zbrogu powstati, zamek opravowati, dan od owecz aneb desatek wibywati, dari dawati ty sam powinowat budess y potomcy take tvogi wssetcy dlužni budu. Chotare ce se tkne, ten takowy miti budete, gakowy se w kratkem čase wimeria a wám w obzwlasstnim nassem liste k rukam odda. Gakož syce tyto wsseczky wěcy wysss dotčene tobe a twogim potomkům nadáváme, darugeme a k slobodnemu užívani pusstiamé spusobem hore napsanym. Pro lepssy toho wsseho gistotu list tento ruku nassich podepsanim a pečeti pritisknutim stwrzený sme gim widali. Genž gest psan a dan na zámku nassem Byttci, pateho dne mesyče januarii lethá Panie tysyeyho ssestisteho devatenaczteho wysss napsaneho.

Czobor Erzebeth mp.

Comes Emericus Thurzo mp.

37.

Bytcza, 6 stycznia 1619.

Elżbieta Czobor i syn jej Emeryk Thurzo zawierają umowę co do czynszów, danin i robocizn z Walentym soltysem oraz podległymi mu pięciu wołoskimi siedlakami w Bukowinie i ośmiu w Podszklu, tudzież opisują granice Bukowiny i Podszkla.

Or. obecnie nieznany.

Kop. Odpis dokonany przez Albina Wilczka z Trzciany w r. 1912 prawdopodobnie z oryginału; kopji tegoż odpisu udzielił mi łaskawie p. Inż. A. Kavulják z Podzamku Orawskiego.

Uw. Opis granic w tym dokumencie zgadza się dokładnie z takimże opisem, znajdującym się w urbarzu Zamku Orawskiego z r. 1677. Wedle niego też poprawiono tu niektóre wątpliwe miejsca, względnie dano z niego odmianki w przypisach.

My hrabinka Alžbeta Czobor z Czobor Zenth-Mihala oswiceneho niekdi hrabietie a pana pana Thurzo Jirika kralowstwi uherského palatinusa etc. pozustala wdowa, i hrabie Imrich Thurzo z Betthlenfalvi hrabie z Orawy, tehož widjeka orawského hlawni a vecziti ispan etc. znamo czynime timto nassim listem, komušbi wedeti slušilo, že mi chteicze v dochodkoch nassich wseligakich, k tomu strani spiže kuchingskeg, kteraby od podanich nassich každi rok vedle urbara wichazeti mela, dobri poradek zriditi a zachowati, z oppaternimi Walentem soltisem zakupnim dedini Bukowina reczeneg a s petmi walaskimi sedlaki na tegže Bukowine osadlimi, k tomu na Podskli z sedlaki osmi pod sprawu tehože soltisa Bukowinskeho prisluhagicimi, a wsse k zamku nassemu Oravie prinaležeicimi, takto sme dokonali: Prednie aby tichže z Bukovini sedlakov pet a z Podskla osem každi rok na termini uložené po fl. 15 uherskich nam platili, czoz v summe

udiela do roku stodewadesat y pet zlatih; k tomu pre kuchinu nassy tjelat No 2, kapunow No 13, slepicz No 26 a komornici No 9, husi No 13, wagecz No 150, jarabkuw No 13, lnu No kitt 26 dawati a wiplacowati nam povinni budu, k temu na krstini, na swadebnie weseli, na pohrebi (ktere milosrdni Pan Buch raczis y oddaliti) wedle poručenj pomocz činiti, dan od dobitka walaskeho a z sindla desatek dawati, zbrognu ruku v čas potrebi powstati, stoliczne obecne tak napadki, gako gini walaski sedlaci odbiwati, k budowani zamku pomoc dawati dluzni budu, od ginich pak robuott a napadkow slobodni zustawagi; tobie pak Walentinowi soltisowi Bukovinskému y twim potomkom a diedicom uplnie soltistwo na tegže Bukowine ze wsseczkimi gehu požitki, s prinaležitostami wseckimi, iakim koli gmenem gmenované mohu biti, k temuže soltistvu od dawna spravedliwe prisluhagici, a v chotare tegže dedini gsucimi, ktereho soltistwa od dawna ti Walent soltis y twogi predkowia uziwali, nowim danim pustiti a swoboditi gsme chteli, jako i pustame a swobodime tim spusobem, abyste ho swobodnie a bezpečne uživali a k nemu sedlaki dwa a komornikow sest derzeli y tuže diedinu Podskla pobožnie radili a spravowali. Od kterehozto soltistwa fur vinni celi kazdi rok, anebo uherskich fl. 20, fur solni celi anebo uherskich fl. 15, k tomu jarabki No 2 anebo d. 50 nam platiti; item od mlina brawa nasieho krmiti gedneho aneb fl. 5 dati, misto pili pak, kterež že pre malost wodi biti nemuže, dopustame, aby sebe druhi mlinecz mocni hned niže perwsseho udelali, a od neho za brawa nám fl. 5 kazdi rok platili, a od obogie gdi potreba robotnika gedneho drzeti, nebo kazdi rok fl. 1 nam dati, k tomu od dobitka dan dawati, klissnu nassi zimovati aneb fl. 1 dawati, zbrognu ruku wedle nás v čas potrebnj powstati, zamek pomahati opravowati, napadki swadebnie, ku krsteni y gine conferowati, desatek z sindla od tech, kteriho robia, wibirati a na zamek administrowati dluzni a powini budete. Chotar tichze dwuch dedin Bukovini a Podskla wedle wimerani a rozsudku niekterich dobrich lidi roku 1616 od slawneg pameti pana palatinusa na to vislanich takto se obsahuge a zawira:

Bukowina z Podsklim magi swog społečny chotar, od ginssich pak chotaruw delie se chotar gegich; začina se strani po-

lédneg od Wiselskeho potoka, tahnuc prosto na wrch polskeho Wilčkowskeho, tam pak wrskom konjec repiska Wilčkowego, potom ubocznu na gednu gedlu znakowitu a od teg prez dolinu na druhu, potom prosto k buku gednemu znakowitému a od toho na wrch ku kopcu u chotára Wlčkowého, odtud prosto pomimo chotar Wlčkow a Sarnow tachne do potoka Podskljan-skeho, odtud wrchom Borsučnim az po pod wrch Ondregowsky, ztud ponize polany Ondregowskiego dolinow pod wrchowinu na gednu luczicu hore, kde gedla wirubana gest, odtud od zarubcow do zarubcow do potoka Okruhleho. S tocho prez wrsski na znaky a na kopce na medzu staru miesti obnowenu mezy Knapikom z pod Harkabuza a Odelgow^a z Bukowiny az do riekj Orawky; z drugheg pak strany mezu^b az na Beskid, od medze pak Beskidom hore k Bukovine ku wsy, odtud k chotaru Pekelniczekemu na znaky a na kopce cestou podle sameg cesty a nikde stran cesty polozenimy az do cesty obraceguci se k polane Bukovinskeho, odtud dolu na cestu na mostek na Wisselski potok a dolu tim potuoczkom k chotaru ku Sstvanowemu^c z Jablonky, odtud pak k zapadu prosto na Podskle^d mimo chotár Kuliškow kragem^e hori Suroweg az na Solisko, kde se bil zaczał y dokonawa se tento chotar gegich.

Pro leppsi teho wsecho gistotu a swedomy list tento ruku nasich podepsanim a peczetmi potvrzeni temuze soltisowi y ostatnim z wrchu psanim gsme widali. Datum in arce nostra Bitchensi, die sexta mensis januarii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo nono.

Czobor Erzébeth mp.

Comes Emericus Thurzo mp.

38.

Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.

Helena Thurzo małżonka Kaspra Illyésházy'ego dyrektora Państwa Orawskiego zezwala Romanowi Namiestow-

37. ^a oddeleny Urb. z r. 1677. ^b medzuw Urb. ^c Kusivansemu Kop.; Kusstwanowému Urb., *może ma być* ku Istvanowemu (= Stefano-wemu?). ^d Polske Urb. ^e krom Urb.

skiemu i Maciejowi Oszczandzie, Polakowi, założyć nową osadę w miejscu zwanem Wesele, zwalniając ich na przeciąg lat 16 od wszelkich danin, ciężarów i robocizn, z wyjątkiem dani baraniej oraz określając granice tej osady.

Or. obecnie nieznaný.

Kop. urzędowa, wystawiona przez sąd szlach. orawski w Istebnem d. 26 marca r. 1771, uszkodzona, w Archiwum Zamku Orawskiego, Fasc. 77, nr 33, której odpis nadesłał mi łaskawie p. Inż. A. Kavulják z Podzamku Orawskiego.

Reg. Wzmianka o tym dokumencie i treść jego znajduje się w przywileju Stefana Thököly'ego z Kezmarku dla Jerzego, syna wspomnianego tu soltysa z Wesela Romana Namiestowskiego, z d. 20 lipca r. 1657 (ob. w tem wydawnictwie pod Nrem 46).

My hrabinka Helena Thurzo z Bethlehemfalvy widata hrabinka z Orawy, welikomožneho pana Illeshazy Gaspara stolicze trenčanského, liptouszkého a orauszkého hlawného isspana, Panstwy take Orawského directora etc. manželka znamo činime, kterak my magize..... w Panstwy Orawskem na misto tich pustich roly, které w mnohich dnom..... prowadime a gim pričinj..... zase ginde osadzeny byly gako.... gistic, w kterich wislalysme byly hlawnich nassich služebnikou orauskich na Wesele misto tak řečene, genž gest od Ziwecz..... strany Beszkidum položene, abi spatrili, mohlaby se tam nowa dedina fundowaty, kterišto referowaly dawacz sprawu, že..... priducz k nam do Kastilu (Svatej) Zoffie Roman Namestousky a Matisz Oszczanda Poljak, chteגיעze..... a slibugicze, že oni dobri obywatelga chcu nowu oszadu na Weszelom..... w pritomnosti pana Girika Abbaffiho kapitanya Zamku Orawi..... spůsobem dokonalsyme: Negprw že..... na te roly a tich walaskich..... wim obecnmj obywatelmi osaditj a mimo toho za se trj rolye pre seba na ssoltiszt..... o sebg, od ktereho potom ge cely fur..... a soly zbiwaty budu. U pom..... w surowu horu..... tehda dawa se gim lehoty aneb slobody sesnast let počínage od tohoto 1629.... od wsselikich dawek aneb po....., krome gestlibi

owcze meli, od tich jako i gini poddany budu powini platity. Dopusztia sa gim take mlin a pila wistawity, a kdy gim lhota wistogj na spusob ginich soltisou prowent budu dawatj. Susedmi swimy zwlaste Namestouczy jakosto chotarniky magj susedsky najzwaty. A ponewadcz y pred..... swobodne uzitky byly, ze w tich horach z dobitkem owcim se ziwily y..... gim zabranowaty toliko, aby..... za skodu nowo osadlim..... pak budu.....

.....počinage od Zwankoweho chodnika proty..... k Rapczy gducz a potom od Namestouskjego chotara od Wohannowa..... pres reku Welky Gaszenicza rečenu až po wrch Netessow od..... po Žabinsky chodnik, odtud potom k Beszkidu..... holi.

Pro lepsi techda swedomi teho tento list ruku nasi podepsanim a peczaty pritisknutim widawame..... Dano w Kastili (Svetej Zoffie), 13-a augusta anno Domini 1629.

Groff Thurzo Helena mp.

39.

Kasztel św. Zofji, 13 sierpnia 1629.

Kasper Illyésházy dyrektor Państwa Orawskiego zezwala Maciejowi Nowaczykowi z Rabczy zwanemu Maga oraz bratu jego Jurkowi Nowaczykowi zwanemu Mazurak na założenie i osadzenie w lasach między Połhorą a Rabczą nowej dziedziny Sihelne, udzielając jej szesnastoletniej wolnizny i wydzielając dwa łany soltysie.

Or. obecnie nieznany. Wzmianka o tym przywileju mieści się w dokumencie Stefana Thököly'ego z d. 24 lutego 1663 (ob. w tem wydawnictwie pod Nrem 56).

40.

Trenczyn, 9 marca 1630.

Kasper Illyésházy dyrektor Zamku Orawskiego, na prośby Macieja soltysa Jablonkowskiego, uwzględniając jego

ubóstwo i obciążenie daninami, wydziela mu pewną część ziemi, określa jej granice i zastrzega należne opłaty.

Or. w Archiwum Slov. Muzeum Narod. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha), dziś częściowo uszkodzony z przyciśniętą pieczęcią wystawcy.

Kop. dwie z XVIII w. pisownią zmodernizowaną tamże w zbiorach ks. J. Kohútha.

Wyd. Slov. Letop. T. V (1881), str. 329 (z Or).

My Illeshazi Gašpar de Ilieshaza widiekůw trenčanskeho, liptowskeho a orawskeho hlawný išpan, statku potomkow wysoce oswjceneho nekdy hrabete pana Thurzo Gyryka kráľowstwy vherskeho palatinusa slawneg pameti narizený director etc. znamo čžinime skrze toto psany wšsem gimžbi wedeti naleželo, kterak gest nam roku pominuleho nekolikrate suplikoval oppatrný Matys soltys Jablonkowsky z obtiežowaním predkladagice, žebi protiwa giným ssoltysom gednak lanu tolkeho nemel, gednak pak od sestí želarów, který prweg do urbaru neboli zapsany, gjsty plat wedle limitacie neboštika p. Litašiho dáwati pomimo rychtarstwa musyl, gešto ginacže dosti w twrdem a neurodnem kutie na maleg živnosti sedj, pokornie prosyce, abychem pozorugicz na to gemu niaky kus lesa, kdebi sobe čžrchliti neco mohel, udelili: My teda chtegicze zwedeti, w čembí wecz stála, wislalisme byli pana Abaffi Girika kapitana a Michala Nižnianskeho toho čžasu vrednika Zamku Orawy ad faciem loci, kterýšto zohledawše dali nam sprawu, žebi slušnu wecz žadal. A protož chtegice, aby i na dalšie predce w poddanosti můohel obstawati, misto nahrady takowito chotar sme mu videlili. Totišto počžna od Chižnicžka potuocžka prosto wedle hory Boroweg, ktera se proti gehu hofferum nese pomimo ffolwarku Woytka Telcza až prawe do Pekelnycka, kde se i skonawa, gak to patrnej znaky a kopce udelane ukazowati magy. Kdešto z priežčin dotčenyh i my gehu w tom potwrdzugeme a k požiwany swobodnemu takowy kus hory puštíame, wšakže na ten spvosob, aby ničžmeneg i zatým pomimo uloženého platu, kteri ordinarie od richtarstwa dawa, gešte osobite

y od tychto take šest hoffery w nowe sporadany duochodek totišto fl. 18, tele No 1, slepic No 6, husy No 2, a jarabky No 2, dawati každoroczne dlužen byl on y potomci geho. Pro wetši toho všeho pewnost a gistotu list tento ruky našeg podepsanjm a pečeti prytsknutim stwrdzeny gemu gsme wydali. Datum na Trenčine, die 9 mensis martii letha Panie tysyceho šestisteho tridcateho.

Caspar Ilieshazy mp.

41.

Orawka, 13 kwietnia 1632.

Jan, Krzysztof, Majcher i Maciej, synowie zmarłego Macieja Wilczka, dzielą się dziedzicznym soltystwem na Orawce.

Or. po polsku pisany w archiwum domowem p. Albina Wilczka w Trzcieńcu (Trstená) na Orawie. Dokument papierowy bez pieczęci, dobrze zachowany, 2 karty folio.

Anno Domini 1632 we wtorek wielkanocny. Stało sie pewne a nieodmienne postanowienie między uciwimy dziatkamj pozostalimj po nieboszcziku panu Marczynie Wilczku, mianowiczie Janem, Krzjstophem, Maychrem y Maczieiem, iz czy wyszej mianowanj bracia, mającz ony dziedzictwo na to soltistwo na Orawce naprzod z dzada swojego nieboszczika Szczesnego Wilczka, takze babky swojey y matky swojey Haliny, tak sie miedzy szobą przes ludzy uccziwých postanowily: iz Jana starszego brata, który gromade rzadzil za nieboszczika oicza ich, takze y teraz gromadą, y czy ludzie, ktorzy na te zgode bily naznaczenie, zasz go za soltisha, aby gromadę rzadzil, obrały. Soltistwem tak sie podzielily: Jan starszy brat z Maczieiem mlodszym bratem mają zostawacz na soltistwie. Krzystophovy Tulaczowke naznacily, na ktorej sie mu mają pomodz zbudowacz. Majchrowy do tej pul roley mają drugiey pul roley przikupicz, czoby tesz za czałą rolą miał, takze y iemu te pul roley mają zaplaczicz, gdisz on to za swe pieniodze własne kupil. Polskim mają sie rozdzielicz na stery częsczy. Zagrodnikow Jan brat tego roku puscil mi po wrbyne a az drugi rok ma kazdy miecz po dwa zagrodniki, poniewaz ich

iest osm. Krzystoph ma na Polskim mieskacz az sie na Tulaczow-
cze zbuduie. Paniey matcze na wiano wszysczy spolnie maią sie
staracz na czasz naznaczony zaplaczicz. Na pana powinnosczj pan-
ských takze pospołu sobie maią pomagacz odbywacz. Statkiem
zbozym y inszimj rzeczamj, czokolwiek ktorému należało, zaraz
sie na ten czasz podzielyly tak siostry iako y bracia y każdy
swoię brał, czo komu należało. To zboze, czo ieszcze iest młoczicz,
maią porządnie wymłoczicz a potym sie podzielicz, do wymierza-
nia y dzielania tego zboza naznaczono ludzj ucczjwých y przj-
sieglicz z gromady, aby sprawiedliwie podzielyly y rozmierzily,
czoby any temu any żadnemu krzywdy nie było, na to iest na-
znaczonj Maycher Pytel, Stanisław Gołuszowsky, Jakub Warzel.
Macziey Miąszowsky, Woyciezieh Kozak. Kolo ostatnich rzeczy maią
szie pieknie medzy szobą pogodzicz. Przy tey ugodzie byl xiadz
Jakub Orauczanskj, Walenty Bukowinsky, Alexander swagier
Bukowinskiego, Woyciezieh Harkabuz, Stanisław Jędraszek, y gro-
mada orawczanska wszystka y Mikolay Spytkowsky, który tę
zgode pissał.

42.

Zamek Orawski, 16 maja 1640.

Kasper Illyésházy hrabia Trenczyna, żupy trenczyńskiej
i liptowskiej dziedziczny a orawskiej najwyższy żupan etc.
na prośbę urzędników Zamku Orawskiego opisuje granice
Górnej Lipnicy na podstawie reambulacji, dokonanej przez
Jirzyka Abaffy'ego kapitana i Andrasza Trstensky'ego urzęd-
nika Zamku.

Or. brak.

Kop. 1. współczesna papierowa w Archiwum Zamku
Orawskiego Fasc. 10, Nr 8. — **2.** Na pergaminie, widymo-
wana w Zamku Orawskim d. 21 listopada r. 1761 przez Franc.
Abaffy'ego sędziego szlachty i Daniela Parniczky'ego ase-

sora, na jednej karcie z przywilejem Elżbiety Czobor i Eme-ryka Thurzona dla Jana Krala soltysa Lipnicy Wyżniej z d. 13 grudnia r. 1618 (ob. w tem wydawnictwie Nr 33), w Archiwum Słow. Muz. Nar. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha).

Uw. W opisie granic podaje się tu odmianki z urbarza Zamków Orawskich z r. 1677.

Nos comes Caspar Illeshazy de Illeshaza perpetuus a Tren-chen eiusdemque comitatus Trenchinensis et Lyptoviensis here-ditarius ac Arvensis supremus comes, eques auratus necnon sa-crae caes. regiae m-tis consiliarius et cubicularius. Znamo činy komu znaty a wedeti slussy, že my magice zreny na unižene sup-plicovany podanich nassich Horney Lipnicze pod soltisom Kra-lom, ktore učinily pany chotara sweho, který gest gim ukazany a wimerany zkrze officialuw zamku nasseho Orawy, aby sme ho gim listowne potwrdily, tak žeby za tim w susedstwy z okolniny susedny mohly zustawaty a swug chotar obranowaty. Kteryžto chotar takto gest: A počina se od Dolneg Lipnicze od Černeg Orawy od kostolneg luky prosto pres buor pusty ku Kozupkowy, ^a tam odtud na pryeky ku kamennemu kopczu, od toho kopcza na wrch potuczka medzy ssoltisem ^b Kralowim a Wasskowim na kopec kamenny, odtud zase na pryek na Kurkowo pole po wrch potuczka, odtud wrchom ^c na pryek pres polya pres potok na gedlu zhorenu, odtud pres potok ass na wrch Kumoweho ^d wirobiska ^e ass do ^f Rastoki, odtud az ^f po rolu tu Rastoku ass do Sleskoweho ^g potoka, ^h tam potom odtud ass na wrch Rowneho ku kopcy kamen-nemu, od toho kopcza pres pole ass do Fedoroweho, od toho na kopec pres polya na pryek ass na medzu Blascăkowu a Wilupkowu na kopec hlineny, odtud zase pres polya ces potuoczek na gednu wrchowinku, od toho pak pres polya na pryek ass do Černeho po-toka, kde se try chotare schadzegy: Zubriczky, Jablonsky ⁱ a Hor-nyolipniczky, odtamtud dolu Černim Potokem ass na pole ku

42. ^a Kozumkowy Urb. ^b ssoltistwem tamže. ^c od tich wrcho-win tamže. ^d Kundoroweho tamže. ^e brak tamže. ^f brak w Kop. ^g Ssilczoweho Urb. ^h brak tamže. ⁱ Jablonkowski tamže.

kopcu na wrch Hlbokeho potoka na kopec hlineny wedle cesty, kade se na Jablonku gde, tam Hlubokim potokem ass do Lipnicze Wissneg, od Lipnicze Wissneg pres buor prosto ass do kopcze, skrz pana Gyryka Abbaffieho kapitana a Andrassa Trstenskeho zamku Orawy ukazany a zawreny. A tak my gim takowy chotar postredkem listu tohoto utwrdzugeme, ktery gest ruku nassy podpisany, a pečety pritisknuty pro lepssy gistotu. Actum et datum in arce nostra Arva, die 16 may 1640.

Comes C. Illeshazy mp.

43.

Jablonka, 30 listopada 1640.

Maciej Wilczek i Zofja wdowa po Janie Wilczku zawierają ugodeę co do ogrodów i pól jego, których ona używa.

Or. po polsku pisany w archiwum domowem p. Albina Wilczka w Trzcianie (Trstená), akt papierowy, 2 karty folio z dwiema pieczętkami Andrzeja Trstensky'ego i Andrzeja Abaffy'ego.

Anno 1640 die ultima novembris przy bytnosczy jegomosczy pana Andrasza Tersczionszkiego vrzednika na ten czas Zamku Orawskiego także y przy bytnosczy jegomosczy pana Andrasza Abbafiego hetmana Zamku Orawskiego stala sie zgoda y postanowienie między Maczieiem Wylczkiem a Zophią wdową y małżonką nieboszcika Jana Wilczka y s synamj iej, że, poniewaz ona y z dzatkamy swoimj do tych czasz na gruncie tegosz Maczieia Wilczka mieska, także y ogrodow y pola, ktore iemu nalezaly do tych czaszow używają, za to tak sie miedzy szobą dobrowolnie pogodzily y iusz by bylo prawo na to oszadzonę a tak na tym sie pogodzily, ze tego roku nastawiajczego to iest anno 1641 ma zaplaczicz taz wdowa za tego Maczieia Wilczka winney fury złotych polskich dziesiecz. Znowu iesly bedzie chciała ten ogrod trzymacz, czo go y przedtým trzymala, tedy będzie powinna zaplaczicz złotych 20 polskich, jako y pirwey dawala. Znowa za przegonisko slu-

była oddadcz viszego pola wyszey chodnika zaraz wedle miedze, czo za to będzie stało. Czo mają między szobą stale a nieodmienne trzymacz pod pokutą na jegomosczy pana flor. uher. 40. Actum na Jabloncze, anno et die ut supra. Coram me Andrea Abbaffy capitaneo arcis Arva mp. Coram me Andrea Trstensky provisore arcis Arva mp.

44.

Jablonka, 5 lipca 1647.

Uгода tymczasowa między poddanymi Czarnego Dunajca, Podczerwiennego i Chochołowa z jednej a Piekiełnika i Suchejgóry z drugiej strony w sprawie zajmowania bydła na pogranicznych pastwiskach i wspólnego użytkowania tychże, tudzież w sprawie wzajemnego wydawania złoczyńców i wymierzania sprawiedliwości przez urzędy Zamków Orawskiego i Nowotarskiego, aż do zebrania generalnej komisji granicznej.

Or. po polsku pisany w Archiwum Zamku Orawskiego, Fasc. 36, nr 22, z pieczętkami Andrzeja Abaffy'ego, Jana Schustrikgha i Jana Trukoczica.

Kop. Odpis w pisowni zmodernizowanej z r. 1747 z podpisami i pieczętkami Jerzego Okolicsany'ego sędziego szlach. i Andrzeja Messka asesora, w temże Archiwum pod tąż sygnaturą.

Przekł. współczesny na język słowacki z Or., tamże.

Actum dato 5-ta iulii anno 1647. Na wiadomosc: (między) wsy Czarnego Donaycza y Pod Czerwiennego, także wsi Chochołowa starostwa nowotarskiego a wsiamy Piekiełnikiem y Suchej Gory z drugiey strony Panstwa Orawskiego z obudwu stron poddaniami stała sie zgoda przesz urzędi z obudwu sztron zamkowe aż do generalney commissii granicznej, między stroną polską y węgierską, da Bog prziszley: Nie mają poddany z obudwu stron s ploney borowey i lesney paszey sobie bidla zajmowacz, opocz

żeby w łąkach a zbożu szkodę jeden drugiemu uczinil, dla czego zaiącz będą mogli, wszakże z nagrodą szkody przesz przisięglích ludzy z obudwu sztron uznaney; a paszám płonám między timi wsiami Czarnim Donajczem a Piekienikiem wsiám zostawuiącz po bagno alias Jarek, ktore idzie od wsi Piekienika a cziaśnie w gorę ku wsi Szuchej Gorze, to wspólną paszą sobie te wsi zostawuią. Także wolne rąbanie suchego drzewa, jednak kopacz łazow a w pola rozrabiaacz z obu stron niemaia, alie w zgodzie y miłości sąmsieckiey maiám spolnie zażiwacz aż do rozgraniczenia generalnego. A gdibi sie przigodziło, żeby zloczincza z ktoregokolwiek panstwa wisz pomienionego na drugą stronę uszedł, powinne go będzie państwo na requisitiám drugiej sztrony bez wszelakiey contradictii widacz y pomoczy dacz poimacz, żeby święta sprawiedliwość miesscze szwe mięcz mogła. Co się doticze sprawiedliwosci w różnych ynszych krziwdach z poddanich czynienia, tę sobie z obudwu sztron ninieysze urzędi zamkowe nieodwłoczną wzaiem czinicz obieczali, y dobrim y cnotliwym słowem mocno przislubili, przy bitnosci przyjaciół z obu stron do tego actu zaproszonych. Actum in Jablonka, anno et die ut supra etc.

Jan z Rogoźnika Rogowszky administrator y podstaroschy nowotarszky mp.

Kristoff Twardowicz Twardowsky mp.

(własnoręcznie:)

Coram me Andrea Abbaffy, capit. arcis Arva mp. Marcin Lużinski mp.

Coram me Jona Schustrikgh ill-mi comitis Gasparis Illeshazy aulae familiaris mp.

Me praesente Johanne Trukoczic iurato notario mp.

45.

Požoń, 20 lipca 1655.

Cesarz Ferdynand III, wynagradzając zasługi i niezmordowaną od ośmiu lat pracę księdza Jana Sczechowicza około nawracania na wiarę katolicką i głoszenia słowa Bożego w róż-

nych komitatach węgierskich, zwłaszcza w spiskim i orawskim, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego braci jego Andrzeja, Sebastjana, Błażeja, Jakuba i Macieja, oraz siostry Annę, Zuzannę i Reginę, nadając im herb, którego opis, zgodnie z umieszczoną na czele aktu jego miniaturą, szczegółowo przytacza.

Or. przechowuje się dziś u p. Elżbiety z Szczehowiczów Cieluszkowej w Lapszach Niżnich na Spiszu. Pergamin dużych rozmiarów, 65×50,5+7 cm., dość dobrze zachowany, tylko na zagięciach popękany, wskutek czego pismo miejscami nieczytelne. — Pieczęć cesarska (z orłem dwugłowym) przywieszona na sznurze jedwabnym biało-różowo-żółtoniebieskim. Miniatura z pięknie wymalowanym herbem dochowała się w żywych barwach. — Na odwrociu zapisek współczesny: Anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto feria tertia proxima ante festum Purificationis Beatissimae Mariae semper Virginis (1 lutego) in oppido Nagyfalu, die videlicet, termino et loco sedis iudicariae et generalis congregationis comitatus Aruensis, praesentes litteras armales a sacratissima caesarea regiaeque maiestate domino domino nostro clementissimo introscriptis donatariis benigne concessas, egregius Nicolaus Messko plenipotentarius dominicae magestatis et nobilium dicti comitatus Aruensis in praenarrata sede iudicaria et generali congregatione in superscripto loco celebrata, una cum supplici eorundem donatariorum libello maiestatis suae superinde exhibito praesentavit et ad publicandum produxit. Quas superscriptus iuratus notarius sedis iudicariae legit et publicavit. Actum anno, die et loco quibus supra. — Lecta et publicata per me Joannem Messko iuratum notarium sedis iudicariae comitatus Aruensis.

Nos Ferdinandus tertius Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniae, Ramae, Seruiae, Gallitiae, Lodo-

meriae, Cumaniae, Bulgariaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, marchio Moraviae, Lucemburgiae ac superioris et inferioris Silesiae, Wirtembergae et Thecae, princeps Sueviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kiburgi et Goritiae, landgravius Alsatie, marchio sacri Romani imperii supra Anasum, Burgouiae ac utriusque Lusatie, dominus marchiae Sclauanicae, Portus Naonis et Salinarum. Memoriae commendamus tenore praesentium, notificantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam maiestati tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelium servitorum meritis fidelis nostri devoti Joannis Schechouith, signanter vero laudabilibus illis et indefessis studiis, quibus ipsum ferventi lucrandis et convertendis animabus zelo ab integris octo annis in diversis comitatibus regni nostri Hungariae, praecipue Scepusiensi et Aruensi, in assidua verbi divini praedicatione, ea cum utilitate desudasse, eoque facto quamplurimas animas ad agnitionem Ecclesiae Romanae orthodoxae fidei induxisse pro comperto habemus ac imposterum quoque constanti devotionis fidelitate perstiturum haud dubitamus, cum ob id itaque tum vero ex gratia et munificentia nostra regia, qua quosque de nobis aut Republica nostra christiana bene meritos, virtutisque colendae studiosos, antecessorum nostrorum divorum quondam Hungariae regum exemplo prosequi, eisque certa virtutum suarum monumenta, quae ad maiora quaeque praestanda eos inviare possent, decernere consuevimus, eundem itaque Joannem Schechowith ac per eum Andream, Sebastianum, Blasium, Jacobum et Matthiam fratres carnales, Annam, Susannam et Reginam sorores e natu atque conditione ignobili, in qua hactenus perstitisse dicuntur, de regiae nostrae potestatis plenitudine et gratia speciali eximentes, in coelum ac numerum verorum ac indubitatorum dicti regni nostri Hungariae partiumque ei annexarum nobilium duximus annumerandum, cooptandum et adscribendos. Annuentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus omnibus illis gratiis, honoribus, indultis, privilegiis, libertatibus et immunitatibus, quibus

*Minjatura z herbem Szzechowiczów na
akcie nobilitacyjnym ces. Ferdynanda III z r. 1655.*

caeteri veri antiqui dicti regni Hungariae partiumque ei annexarum nobiles hactenus quomodolibet de iure vel consuetudine usi sunt et gavisi utifruuntque et gaudent, uti, frui et gaudere possint et valeant, haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint. In cuius quidem nostrae erga eos exhibitae gratiae et clementiae ac liberalitatis testimonium veraeque ac indubitatae nobilitatis signum haec arma seu nobilitatis insignia: scutum videlicet militare erectum coelestini coloris fundum illius trijugi viridi monticulo occupante, in cuius eminentiori seu medio cor humanum naturaliter designatum ex eoque binae alae aquilinae nigrae ex utra[que parte] e medioque earundem gladius libro (?) infixus sursum prominere, super (?) quem..... parte ab utraque hinc sole, illinc haemispherio lunae sibi invicem oppositis et perpetuo micantibus visuntur; sculo incumbentem ga-

leam militarem craticulatam sive apertam, regio diademate columbam naturaliter effigiatam, alis compositis erecte stantem ramusculumque olivae ore ferentem producente, ornatam; a summitate vero sive collo galeae laciniis sive lemniscis hinc flavis et coeruleis illinc vero candidis ramis in scuti extremitates sese passim diffundentibus, scutumque ipsum decenter exornantibus, quemadmodum haec omnia in principio prasentium litterarum nostrarum picturis manu et artificio propriis suis coloribus clarius depicta esse conspiciuntur, eidem Joanni Schechowith ac per ipsum suprafatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis graciose danda duximus et concedenda. Decernentes et ex certa scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus eadem arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum et indubitatorum dicti regni nostri Hungariae parciumque ei annexarum nobilium sub iisdem iuribus, praerogativis, indultis, libertatibus et immunitatibus, quibus caeteri veri, antiqui dicti regni nostri Hungariae partiumque ei annexarum nobiles natura vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisi utunturque et gaudent ubique in praeliis, certaminibus, pugnis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis ac aliis quibusvis exercitiis militaribus et nobilitariis, necnon sigillis, vexillis, velis, cortinis, aulaeis, annulis, clupeis, tentoriis, domibus et sepulchris, generaliter vero in quarumlibet rerum et expeditionum generibus sub verae nobilitatis titulo, quo eos ab omnibus cuiuscunque status, conditionis aut praeeminentiae homines existant insignitos et ornatos dici, nominari, haberive et reputari volumus et mandamus, ferre et gestare, illisque in aevum uti, frui et gaudere possint et valeant, haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint, imo nobilitamus, damus et concedimus praesentium per vigorem. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras privilegiales secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitas eidem Joanni Schechowith ac per ipsum suprafatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis gratiose dandas duximus et conferendas. Datum per manus fidelis nostri nobis dilecti

reverendi Georgii Szelepchény episcopi ecclesiae Nitrensis, locique eiusdem comitis supremi, consiliarii nostri ac per dictum regnum nostrorum Hungariae aulae nostrae cancellarii, in arce nostra regia Poseniensi, die vigesima mensis iunii anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, regnorum nostrorum Romani decimo, Hungariae et reliquorum trigesimo, Bohemiae vero anno vigesimo octavo. Reverendissimis ac venerabilibus in Christo patribus dominis Georgio Lippay de Zombor metropolitanae Strigoniensis ac Joanne Piisky Colocensis et Bachienensis ecclesiarum canonice unitarum archiepiscopis, dicto Georgio Szelepchény Nitriensis, Benedicto Risdy Agriensis, Petro Petretich Zagrabienensis, Sigismundo Zongor Varasdinensis, Joanne Palfavay electo Transylvaniensis, Georgio Szechény electo Vesprimiensis, Paulo Hoffmann electo Quinqueecclesiensis, dicto Joanne Piisky administratore Jauriensis, Matthia Tharnóczy electo Vaciensis, fratre Petro Gyurgyewich electo Sirmiensis, altero fratre Mariano Mareuich electo Bosznensis, tertio fratre Georgio Bielauch electo Tinninienensis, Thomam Pálffy electo Chanadiensis, fratre Joanne Karamuel electi Rosonensis ac Petro Mariany Segniensis et Modrusiensis ecclesiarum episcopis, ecclesiis Dei feliciter gubernantibus. Item spectabilibus ac magnificis comite Francisco Wesselény de Hadad dicti regni nostri Hungariae palatino, dignitate iudicis curiae nostrae regiae vacante, comite Nicolo a Zrinio dictorum regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclauoniae bano, comite Stephano de Chyák tavernicorum, dicto comite Nicolao a Zrinio agazonum, comite Georgio Erdeödy de Monyorokerek cubiculariorum, comite Nicolao Pálffy ab Erdeöd ianitorum, comite Adamo de Battyany dapiferorum, altero comite Adamo Forgach de Ghymes pincernarum comite Francisco de Nadasd curiae nostrorum regaliū in Vngaria magistris ac dicto comite Nicolao Pálffy a prae-libata Erdeöd comite Poseniensi, caeterisque quam plurimis dicti regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores.

Ferdinandus

Georgius Szelepchény
Episcopus Nitriensis mp.

Andreas Ruthkay mp.

46.

Kasztel św. Zofji, 20 lipca 1657.

Stefan Thököly, stwierdzając, że Roman Namiestowski i zmarły Maciej Oszczanda, Polak, obdarzeni d. 23 sierpnia r. 1629 przez Helenę Thurzo przywilejem na założenie wsi Wesele, zawiedli pokładanych w nich nadziei i na szkodę swych panów lokacji zaniedbali, udziela ponownego przywileju synowi tegoż Romana, sołtysowi Jerzemu Namiestowskiemu al. Weselowskiemu i sześciu siedlakom, za ich zasługi około założenia osady, określając ich powinności wedle prawa wołoskiego.

Or. pergaminowy w Archiwum Słow. Muzeum Nar. w Turczańskim Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha) z pieczęcią wystawcy, wyciśniętą przez papier, dziś już wykruśzoną.

Nos comes Stephanus Theokeöli de Kesmark liber baro, eques auratus et comitatus Arvensis supremus comes necnon ex parte haeredum piae recordationis illustrissimi olim comitis domini Georgii Thurzo alias regni Hungariae palatini, arcium Arva et Lietava bonorumque ad easdem pertinentium plenipotentarius director, memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod licet superioribus retroactis annis et temporibus illustrissima comitissa quondam domina Helena Thurzo illustrissimi olim comitis domini Casparis Ilieshazy a Trinchin perpetui etc. praedictarum arcium et bonorum directoris et domini, affinis et antecessoris nostri observandissimi conthoralis, pro ampliando dominio Arvensi augendisque proventibus dominorum amicorum providis Romano Namestowsky et cuidam Matthiae Oszczanda Polono, iam ex hac vita sublato, ad frequentes uti credi par est eorundem supplicationes dedisset concessissetque facultatem novam possessionem seu pagum in

certo loco Wesele appellato, ex hac parte cuiusdam collis Beskid nuncupati, alias limites Hungariae et Poloniae distinguentis, versus dominium Ziweceense adiacente, in crudis utpote vastisque sylvis fundandi, erigendi et locandi. Quos per integros et continuos sedecim annos ab omnibus datiiis, contributionibus et laboribus (excepta ab ovibus, si eas haberent, solita pensione), eximisset exemptosque et immunes fecisset, ea conditione, ut intra praescriptum concessae sibi libertatis tempus pro scultetia quidem integrae vecturae vini et salis tres, pro colonis autem tredecim sessiones constituissent, populosasque reddissent, ad quod etiam praestandum mediante certa transactione sese obstrinxissent: prout de his omnibus litterae antelatae quondam comitissae sub sigillo eiusdem et chyrographo, de data in castello sanctae Sophiae, die decima tertia mensis augusti anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo nono confectae, satis clare testarentur. Quia tamen manifeste comperiretur annotatos Romanum Namestowsky et quondam Matthiam Osczanda abusos praenarratae collationis beneficio toto concessae sibi libertatis tempore sylvas praestantissimas pessundasse et nonnisi proprio lucro quaerendo, quod ex intervenientibus portionum suarum venditionibus in eosdem redundasset, inhiasse, qui iuxta obligationem suam neque scultetiam pro integra vectura vini et salis neque tredecim sessiones colonicales locassent, ut ob paucitatem agrorum seu campi, ibidem extirpati, praetacta scultetia ad medietatem vecturae vini et salis, dictaeque tredecim sessiones colonicales saltem ad sex reduci debuissent. Unde iidem donatarii praespecificata collatione sese exuisse propriaque culpa privasse dignoscentur, qui alias laborum suorum in cultura seu extirpatione campi toleratorum, ex venditionibus, ut praetactum est, portionum suorum condignum fructum et praemium receperant, sine ulla dominorum suorum utilitate. Quare cum ob praerecensitas rationes, tum etiam quia post expirationem libertatis, praeinsertis Romano Namestowsky et quondam Matthiae Osczanda Polono modo praemisso concessae, praenarratae possessionis noviter fundata collatio praecise ad nos spectaret et a nostra dispositione dependeret, ideo debitum habentes respectum fidelitatis fideliumque servitiorum humiliumque obse-

quiorum providi Georgii, praefati Romani Namestowsky filii, moderni sculteti de praedicta Weselowa, et vicinorum ipsius in sex sessionibus colonialibus collocatorum, quae nobis pro ratione temporum et locorum varietate alacriter praestiterunt et imposterum pari fidelitatis constantia praestare impendereque pollicentur, adeoque laborum eorundem, quos ab annis plus quam viginti in extirpandis, excolendisque agris et constituenda praenotata possessione subivissent, denique ad interpositionem nonnullorum servitiorum nostrorum eapropter nobis factam praeannotato Georgio Namestowsky alias Weselowsky eiusdemque haeredibus et posteritatibus universis totalem et integram scultetiam in praescripta nova possessione Weselowo habitam et ad praenominatam arcem Arva pertinentem, partim per eundem excultam et constitutam, partim vero a praerepetito quondam Matthea Osczanda propriis pecuniis acquisitam, cum inquilinis, mola et serrâ aquatica universisque utilitatibus et proventibus cuiusvis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem scultetiam de iure spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et limitibus iam excisis, novae nostrae dominationis titulo iureque perpetuo damus, donamus et conferimus tali sub conditione: Ut imposterum idem sculteti seu iudicis nomen et officium gerat, libertatibus et quibuslibet praerogativis, quibus caeteri sculteti nostri Arvenses utuntur, ipse quoque et haeredes eius uti, frui et gaudere possint et valeant. Incumbet nihilominus eidem et haeredibus ipsius, ut praeannotatam possessionem, seu vicinos suos in sex sessionibus colonialibus dispositos, praesentes et futuros, pie regat et regant, iisdem bono exemplo praesit et praerat, proventus insuper et quosvis redditus iuxta urbanarium superinde conscriptum vel deinceps conscribendum ab iisdem vicinis suis exigere et ad praenominatam arcem Arva debito modo et tempore fideliter administrare, a mola more aliorum scultetorum porcum saginare vel solitum censum solvere, operarium dum opus est intertenere, a serra itidem aquatica centum asseres singulis annis pendere, arcem restaurare, tempore necessitatis insurgere, muneralia dare debeant ac teneantur sintque obstricti et obligati. Praespecificati quoque coloni in sex sessionibus collocati, praesentes et futuri, ad quaevis solita onera ferenda

more aliorum subditorum nostrorum Walachalium praesentibus obstringuntur, habebuntque dependentiam suam a memorato sculteto eisdem praeposito. In quorum omnium maius robur et testimonium praesentes literas nostras, sigilli nostri maioris impressione et manus propriae subscriptione roboratas, praeonomi-
natis sculteto et ipsius vicinis dandas esse duximus et conceden-
das. Datum in castello Sanctae Sophiae, die vigesima mensis ju-
lii, anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo.

Comes Stephanus Theokeöli mp.

47.

Czimhowa, 7 października 1658.

*Andrzej Plathy z Wielkiej Paludzy księdzu Janowi Szczechowiczowi z Ratułowa, parochowi i wicearchidiakonowi po-
wszechności katolików na Orawie oraz prepozytowi kościoła
św. Michała Arch. w Walko sprzedaje pół soltystwa w dzie-
dzinie swej Czimhowej za 100 talarów.*

Or. obecnie nieznany.

Kop. Archiwum Słow. Narod. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie, zbiór ks. J. Kohútha, Fasc. II, Namestovo, rkps pt. *Inventarium ecclesiae Romano-catholicae Arvensis* (j. w. pod Nrem 22) k. 20—21 z nagłówkiem: *Paria literarum fassiona-
lium egregii domini Andreae Plathy super talleros centum.*

Wyd. Ks. Kohúth J. w *Slovenskom Letopise Rocz-
nik VI* (1882), str. 75—6 (z uwagą: «Z archivu fary Na-
mestov.»).

Reg. Ks. Kohúth J. w *Katolických Novinách R. 1888*, str. 101.

Ja Andrass Plati syn urozeneho nekdi pana Plati Pawła z Welkeg Paluce a z widečku tohoto liptowskeho, berucy na sebe tiarchu bratrůw mych stricznych ano y wssech ginich pokrwnych, znamo czynim timto mim psaním gednemu kazdemu komu prina-
leži to weděti a znati bud prwe aneb zatim, že sem ga w meg a sester mych, percupiens eas honeste in matrimonium elocare,

pilneg a naležiteg potrebe ab admodum reverendo mgro J. Sczechowich de Ratulov almae universitatis catholicorum Arvensium parcho ac vicearchidiacono, ecclesiae S. Michaelis Archangeli in Valco praeposito, prigal a skuteczne wiedzihl, imperiales centum dobreg a beżiceg mince in paratis, totizto florenos Hungaricales centum octuaginta. Kteriżto sto tolliarow pusstiam, dawam, darugem gehu dwogictihodnosti legatariis et successoribus eiusdem legitimis, druhu czastku soltistwa meho na Czimhoweg w dedine rečeneg widieczku Orawskem suci a magicy, na ktereg sedi ad praesens Martinus Kuska, singulis annis contribuens collectim talleros quinque in censum k slobodnemu uziwani a wladani ze wssetkymi užitki k teg druheg častce šoltistwa ab antiquo quomodocunque prinależicimi, kteruzto druhu častku soltistwa liberum erit gehu dwogictihodnosti cuicunque voluerit dare, donare, legare, oppignorare. W čzim illius paternitatem legatarios eiusdem et succedaneos omnes et singulis legitimos powinni budeme cum successoribus, haeredibusque meis virtute evictoriae cautionis contra quosvis illegitimos impeditores, damnificatores, causidicos et actores nostris propriis fatigiis et expensis tueovati ac defendowati. Pro lepssu wsseckeheo tohoto gistotu dawame ten list wlasnu ruku mogu podpisanj a pečeti potwrdzeni, pri pritomnosti osob niže podepsanych. Actum in Czimhowa in domo subditi mei Joannis Sikená, septima octobris anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo.

Idem qui supra Andreas Platthy.

Coram me Joanne Oddone Kwasniewsky Terstenensis et Thurdossin. parochi.

Coram me Jacobo Romano Kvasniewsky, Niznensis et Dubow. parcho et in Klin mp.

48.

Orawka, 1 kwietnia 1659.

Testament ks. Jana Sczechowicza parocha i wicearchidiacona powszechności katolików orawskich.

Or. Arch. Kapituły Spiskiej, Scrin. II, fasc. 4, nr 12.

Kop. Archiwum Ślów. Narod. Muzeum w Turcz. Św.

Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha) Fasc. II, Namestov, rkps pt. *Inventarium ecclesiae Romano-catholicae Arvensis in parochia Namestoviensi* (j. w. pod Nrem 22) k. 21'—" z nagłówkiem: *Paria testamenti pie defuncti rev. Sczechovicz.*

Wyd. Ks. Hradzsky J., *Additamenta ad Initia progressus ac praesens status capituli Scepusiensis. Szepesváralja 1903—4, str. 620—4 (w wyjątkach i błędnie).*

In nomine domini. Amen.

Ego mgr Joannes Sczechowith de Ratulow almae universitatis catholicorum parochus ac vicearchidiaconus indignus, talentis et peculio mihi a domino Deo concessis, corpore totus infirmus sed mente bene sana, talem in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti facio testamentariam dispositionem. Animam meam Deo propitio salvandam et S. Matris Ecclesiae Romano-catholicae suffragiis adiuvandam humillime commendo. In corporis vero sepulturam apud sartorem Karpalsky 30 fl. relinquo. Deinde census reemptionalis, a duobus millibus Cracoviae et Casimiriae certis in lapideis inscriptus proveniens, perpetuis semper temporibus ita decurrat in studia trium alumnorum Neoforiensium una cum libris eorundem in usum aeternum legatis, prout in protocollis Cracoviensibus et Neoforiensibus est assignatus.⁴ Census ex quadringentis quadraginta, Neofori octo in domibus collocatis proveniens, faciet Polonicos 30 fl. et gr. 24; ex his coedant praesbytero, qui dicet sacra duo singulis mensibus, unum pro peccatis vivorum aliqua feria quarta, alterum pro salute defunctorum aliqua feria sexta domus Scechovianae, computando per grossos 18 a quolibet sacro, annuatim fl. 14 grossi 12. Hunc praesbyterum intelligo ven. dominum parochum Neoforiensem aut alium ex consensu eius; casu quo gravaretur, tunc Czarno-Dunaiecensem dominum parochum ven. dominum bacchalaureum pro tempore existentem, qui cum suis discipulis, quando dicitur sacrum, pro peccatis domus iam dictae cantabit litanias de B. Maria s. v. polonice cum aliqua devota can-

48. ¹ Por. Baran K., *Fundacja stypendjum dla trzech Nowotarzan ks. Jana Sczechowicza w r. 1653 (odb. ze Sprawozd. gimn. w Nowym Targu 1931).*

tilena figuraliter; ad defunctorum porro sacrum litanias de nomine Jesu, computando a quolibet vice per gr. 15, annuatim fl. 12. Dominis consulibus Neoforiensibus, qui eiusmodi sacra adornabunt sua praesentia, computando per gr. 5 et medium, annuatim fl. 4 grossi Polonici alias cruciferi 12. Parocho catholico Rabcensi pro tempore existenti et successoribus eius legitimis assigno alteram particulam scultetiae in Cymhova, quam emi a generoso domino Andrea Platthy centum talleris imperialibus, in qua ad praesens habitat Martinus Kuska. Hoc tali modo debet intelligi: singulis annis accipiet quinque imperiales a possessore praefatae particulae census reemptionalis praefatus Rabcensis parochus et dicet pro tempore 30 sacra per annum pro defunctis animabus christianis fidelibus, mei etiam non immemor ad quodlibet; casu quo redimeretur, tunc in aliis bonis summa principalis centum talleri fundis liberis, non aliquo modo impeditis, collocabitur et habebit dominus parochus Rabcensis eundem censum pro dictis sacris aut maiorem. Porro census quinque tallerorum, proveniens a ducentis florenis Hungaricis, qui sunt inscripti super domo et agris in Cymhova situatis Michaelis et Joannis Kuska, qui sunt filii quondam Thomae Kuska, quos a generoso domino Ladislao Plathy obtinui, cedet annuatim parocho Cymhoviensi et dicet 30 sacra pro necessitate regni huius et statibus regnicolarum; si redimerentur, tunc procedet sicut et Rabcensis. Si vero illae ecclesiae annihilarentur, tunc praenominati census reemptionales in Ludomirz sub iisdem obligationibus referantur. Successori meo legitimo catholico relinquo parochiam cum domibus campanatoriis, item domo mansionaristarum et domo sacristae, qui illum adiuverent in censu persolvendo arcensibus et in laboribus, pertinentia ad agriculturam: occa una, quatuor rotae cum iuncturis ad rotam, carectam cum falce et alteram ad falcandum, mlotek, babke et ferramenta; item ahenium ad aquam, cribra, ocreae, craticula, ollas, patinas, cochlearia, camelas et alia necessaria domestica. Metretas praeteriti anni imo et superiorum annorum, quia adhuc aliqui mihi nihil dederunt, ex Lipnicza utraque, Jablonka, Oravka a sub Spitkovsky, Oravka Vilcek et Posklia iam hic sunt. Pater vero Jacobus Budsky, qui tempore pestis et ad finem me-

cum hic sat misere perduravit, sicut cum illo conveni, accipiat pro 1658, quo servivit, ex Zubricza utraque, ex Oravicz a sub Sarna, a sub Arkabus (a domino Bukovinski iam accepit medietatem) et ex toto Pekelnik, semper in dictis pagis accipiat rector huius ecclesiae Jacobus Mrazik primam partem, parochus quoque antiquas metretas, quae profecto multae sunt retentae. Item condono illi meum laborem sanguineum, polentae paratae in Superiori Lipnicza apud derelictam Joannis Grazik metretas forte 7, in Zubricza apud Nastalka 10, in Oravka apud Thomam Vilck 12, item in Poskla apud Cicron dictum Glove forte 3, in Pekelnik apud Matthiam Lihosit 4, a qua polenta praeparata dominus parochus solvet et accipiet sibi. Item curabit cum reverendo domino Borovicz illos trecentos talleres, qui sunt retenti ab ill-mo principe archiepiscopo, restitui. Si restituentur, tunc accipiet pater Borovicz centum talleres suos, et ducentos talleres meos dabit ad censum reemptionalem in rata certa bona sub tali censu, sicut sunt 440 Neofori, et faciet censum reemptionalem, accipiet singulis annis illum et orabit pro me et meis, sicut est inibi, quia ego meorum hic multos nummos collocavi, sive quidquam rev-mi episcopi concludendum ratum habeo. Xenodochium sub cura domini parochi habet suum seniore, quem dominus parochus comprobabit infra et supra mansiunculas, e quibus xenodochio solvitur et hortum; item quotiescunque quis veniet cum pane ad vendendum, secundum proportionem panum debet ad xenodochium dare, sic qui pultes, pruna, poma saltem aut quodcunque comestibile habuerit. Templum hoc ex ligno est aedificatum mendicatione parochi et adiutorio quorundam legatorum, habet coemeterium ad circumferentiam; quidquid datur a campanis vel ad corbonam, hoc totum cedit in necessitates templi, quia talis fuit admonitio oretenus suae ss. caes. regiae m-tis Ferdinandi Tertii, Quarti et Leopoldi. Item ab officinis, in quibus comestibilia non venduntur, certi census aut dationes pro templo. Item habet 5 vaccas, a quibus solvit is, qui utitur illis, per fl. 2 Polonicales; unum par boum iuvenecorum apud Albertum Hizniansky, alterum par a Glod, qui sunt apud Martinum Hizniansky, est dandum generoso domino Ladislao Plathy in recompensam areae, ubi stat parochia Czimhovien-

sis. In Cymhova dantur omnia pertinentia ad sacrum una cum universa suppellectili. In Thurdosin etiam omnia, excepto calice, quem accepit ex Cymhova Thurdosini celebraturus apud generosum dominum Matthiam Rokos. In Izdebna infra Nadfalum sunt omnia requisita, exceptis candelis, apud dominum David. In Klinik Zakamenny sunt omnia requisita quoad sacrum utendum, quibus debeo florenos 30 Polonicales, quos illis restituat Joannes Karpalskj, nam iste debet mihi 110; sepulturam idem absolvat. Debeo 25 florenos Polonicales Sebastiano Suffliat Spitalsky; etiam ipsi restituat ipse dictus Karpalsky. Collubium, calceos, caligas, tria indusia et tres inferiores et pileum ex caudis sabellinis accipiet Joannes Scechovicz Blasii filius. Joanni Gronkovay, qui studet in capitulo Scephusiensi, dabitur svedka subducta, item inferiores de pulaxamite, collubium, nigra tibialia et cothurni flavi, tria indusia et tres inferiores, pileum sabellinum et pallium de undulo, qui curabit spiritualis esse; item habebit Sacra Biblia in folio, Horologium principum, Historiam ecclesiasticam in 4°, Breviarium novum cum registro, Conciones funebrales Bartholdi Pontani, Distinctiones theologicas et philosophicas, Processum in iure spirituali Jacobi Janidlovii, in octavo Oraciones Stapletonis, Sistema de modo sciendi omnium facultatum, in minori Aristotelis primus tomus, in quo 14 sententiarum summae, Bessei Concionum libri 2 manu mea propria scripti, item unus liber ad contemplationem, item sacrorum carminum ex 4 evangelistis, Haereticum quare per catholicum quia¹ Kircherii et Theologia et alii. Dato, quod nullus meorum vellet esse spiritualis, ergo illi libri adiungantur illis, qui Cracoviae iam sunt pro alumnis Neoforiensibus. Debita rea, quae mihi debentur Joannes Karpalsky sacrista 110 florenos Polonicales, Hiznansky Albertus septuaginta sine tribus, ex his dabit Sebastiano Sufflet 25, Klinoviensibus 30, quod ego debui, reliquum ad sepulturam expendet. Item debet mihi Joannes Bukovinsky 33 florenos Polonicales, Albertus Vespillo 50, Ladislaus David ex Izdebne 40 Polonicales, item generosus dominus frater eius Sigismundus 8 talleros, Mathias Dohaticky compater meus

48. ¹ Tytuł traktatu Jana Kirchera p. t. Aetiologia, jest tu zmieniony.

florenos 24 Polonicales, Mariana Jablonska imprimis 2 florenos, quos dedi pro semine leni maioris; deinde a sepultura, quam plane regiam feci, relinquo secundum iudicium boni viri Sanna Melchior 26 florenos Polonicales, Hedvigis Nicolai Cesconczak 7 florenos Polonicales, Sophiana Joannes debet mihi 20 florenos Polonicales. Ista omnia debita lego, dono et do venerabili domino Simoni Odrovonsky bacchalaureo artium et phil., plebano Rabensi et exc-mo d. d. Joanni Ratulowsky de eadem artium liberalium magistro et phil. doctori, paracho Fridmanensi, obsecrans eos per misericordiam Dei, ut istius meae ultimae voluntatis testamentariae sint executores et quae sunt disponenda quam citissime disponere, exequenda exequi; idem ab illis expectatum a domino Deo recompensationem de roze celesti et de pinguedine terrae a Deo propitio huius recompensationis cum ingenti benedictione recompensam in coelo habituri omnimodam. Porro istos dominos reverendos patres exc-mum dominum Joannem Ratulowsky plebanum Fridmanensem et ven-lem Simonem Odrovonsky vel maxime propterea rogo istius meae voluntatis executores, quia illi maxime norunt vitam meam, alter fuit praeceptor pater Ratulovsky faventissimus, alter condiscipulus pater Odrovonsky amantissimus. Unde illis meas res et me solum commendo, rogans, ut meae salutis non negligent. Ista quae debita sunt rata, certa, ex aequo inter se dividant. In quorum omnium indubitata fide, robur firmius et testimonium evidentius praesentes manu mea propria subscribo et sigillo usuali ratifico coram personis infra scriptis anno 1659 die vero prima aprilis, in parochia S. Joannis Baptistae a deserto Arvensi in Oravcie.

Mgr Joannes Scechovicz almae universitatis catholicorum Arvensium parochus et vicearchidiaconus ut supra mp.

Coram me Jacobo Mrasik rectore protunc ecclesiae huius B. Joannis Bapt.

Coram me Joanne Palka.

Coram me Joanne Karpalsky, sacrista huius ecclesiae.

Ego Stanislaus Spitzkovsky meo ac fratrum meorum Nicolai et Andreae nomine subscribo, quia ista coram multis aliis etiam bonis viris facta sunt mp.

P. S. Jachimo unum lectum cum duobus magnis pulvinaribus et tribus parvis, lindore et lodice honesta. Joanni studioso Scepusiensi totidem unum lectum cum pulvinaribus 4 talibus et lodice nova, quae est apud sartorem. Tela, cuius habeo centum ulnas paratas, quinquaginta lego pro necessitate ecclesiae Qvacsa-nensi et altera quinquaginta pro necessitate ecclesiae Trium Slac et orent pro me dom. Deum. Debet mihi istud templum ad 300 florenos, rogo successores meos aliquam charitatem erga animam meam. Provisionales a dom. ill-mo Theökely de isto loco, ubi templum et alia hic in Oravicz sunt apud notarium venerabilis capituli, tantum ab ingrossatione illarum solvere.

Approbatio testamenti.

A. D. 1659 die 26 mensis maii testamentum praesens adm. rev-di d. Joannis Scechovicz vicearchidiaconi et parochi catholicorum Arvensium die 25 maii currentis anni defuncti, per introscriptos d. d. testamentarios literis ipsorum obsignatum per rev-dum d. Adalbertum Borovicz, curatorem animarum catholicarum Rabcensem et Namestoviensem in comitatu Arvensi, exhibitum est rev-mo domino domino Joanni Palfalvay episcopo Varadiensi, praeposito Scepusiensi, s. caes. reg. m-tis consiliario ac ill-mi ac rev-mi principis d. d. Georgii Lippay archiepiscopi Strigoniensis etc. in spiritualibus vicario etc., ut illud artificet, approbet et confirmet sua autoritate. In quo testamento duo puncta approbare non potuit: unum ratione praetensorum trecentorum imperialium apud illum dominum, in quantum exstant quietantiae defuncti domini apud rev-mum dominum de perceptis; secundum siquidem iuxta decreta synodalia provincialis synodi a. D. 1611 Tyrnaviae celebratae cap. 1 puncto 24 circa finem: in parochiis defunctorum parochorum libri et sacra suppellex per aedituos pro usu sequentium parochorum sunt conservanda. In aliis iam omnibus punctis et clausulis illud testamentum ratificat, approbat et confirmat antelatus rev-mus dominus, recognoscente et subscribente ex mandato eiusdem rev-mi domini me Martino Solczany ecclesiae collegiatae Scepusiensis canonico, ac praementionati praepositi Scepusiensis in spiritualibus vicario, anno et die quibus supra mp.

49.

Podzamek Orawski, 5 kwietnia 1659.

Sąd żupny orawski przysądza Kubie Smolce zw. Marczak i Janowi Słowikowi sołtystwo w Nowej Rabczy przeciwko Stanisławowi Płachociakowi i Szczęsnemu Taladze.

Or. nieznany.

Kop. w transumpcie Mikołaja Draskovitha z r. 1672 w posiadaniu p. Klinowskiego w Trnawie.

My Simeon Reviczky viceispan, Girik Messko a Peter Reviczky sluznodworscy, item Jakub Dedinszki a Mikulass Medweczky przyjazny a Jan Messko pysar widieka tohoto orawskiego dawame na wedomi timto nassim listem wssem kterimby znati a wedety prynależelo, kterak roku a dne dolu poznamenanych na zadost á requisitij vrozeneho pana Jana Rewiczkeho causarum directora a Jeremiasse Porubského vradnika Panstwy Orawského, w gmene á osobe geho osw-sty pana groff Theökeöly Istwana, predepsanego widieka orawskiego hlawnego ispana, zamkow Orawa á Lyetawa rečenich á panstwy k nim prysluchagiciho plnomoczneho directora, k nam ucinenu, zesslisme se do domu mitneho a hostinskeho, pod Zamkem predečtenim Orawskim gsuceho, kdessto posadziwsse se pro tribunali, spolu y z oppatrnimy Matiassem Stanikem mladssim, Bizik ginačeg nazwanim, prysaznim mestečka Welkeg Wsy, Janem Radlinskim Dolnokubinskim, Mategom Kuskom Twrdossanskim, Missom Parniczkim a ginimy mnohimy rychtary a ssollissy k predoznamenemu Zamku Orawskemu prynależigicim, mezy ginimy causami prednessena a predlozena gest pred nas causa oppatrnich muzow, Kuba syna niekdy Marka Smolky ginaceg Marczak nazwanego á Jana Słowiczaka, syna niekdy Krysstoffa Słowyka, ssoltysow z Noweg Rabcze, podle nowego prawa a saudu od predmenowanego pana directora yakossto dedičnego á zemskeho gegich pana ex speciali gratia gim daneho, hornich pryssow, proty oppatrnim Sobkowym

Plahoczák sinowy a Sstestnemu Talaga zatowy nebosstika niekdy Stanislaw Plachty, dolnim prysom, strani soltystwa wpredepsaneg dedine Noweg Rabčy á w tomto widieku orawskem gsuceho, á to w tento spůsob: Oppatni Georgius Lawryncžik w gмене predečtenich hornich pryssov podle običžege á zwyklosty osweczeni učiniwsse, producuwali pred nami wiss gmenowani nowy saud neb nowe prawo de dato in arce Késmárk die vigesima secunda decembris anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo proxime preterito, tymže hornim prysom spůsobem predoznamenim dopusstene á widane, prydawagicze y to, kterak predgmenowany teprow dolni á na ten čass horni pryssove w roku tysicem ssestistem padesatem čtwtrem dne dwaczateho pateho me-syce lystopadu giz dawno pominulimi, strani predečteneho ssoltystwa prawo wizdwyhnuwssse proti teprowegssim hornim pryssem, gistu sententii prawny od nas niekterich wysseg gmenowanich á ginich na ten czas zde pod Zamkem Orawskym prytonnych sudeczow byly obdrzaly, yako se to z listu die, anno et loco in praescriptis widaneho obssirnegssie dawa znati. Potom producuwal list vrozeneho niekdy pana Feiérpátaky Jana kapitana predepsaneho Zamku Orawskeho, timze hornim prysom de dato in arce Arva die octava januarii anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto wydany, podle ktereho á s priczin neb duwodow w nem dolozenich tenze Georgius Laurinczik w osobach predoznamenich hornich pryssov zadal, zebi moderni actores cum suis haeredibus w slobodnem a spokognem uzitku predgmenowaneho ssoltistwa byli zachowany a utwrzeny. Lyst pak wysse specificowany, ktery teprowegssy dolni pryssove spůsobem predepsanim byli obdryzali, aby prawne bil cassovani, tak zebi sententia w nem obsažena ani teprowani zatim w nasledugiczich casich zadneg wahi gmiti nemohla; zwlasste že tichze dolnich pryssov otec, nekdy Stanislaw Plachta predoznamene ssoltistwo za swe vlastny penize od nebosstyka niekdy Jakuba Ramze byl kupil á nadobyl, ktery podle zryzeny zemskeho to giste ssoltystwo gak swug vlastni nabitek slobodne mohol komu chtel odpredati, yakoz y odpredal otcom predmenowanich hornich pryssov. W kteremžto ssoltystwe otczowe tichto hornich pryssov slobodne az do sweg

smrty zustawali, nibrz take predoznamenu dedinu Nowu Rabczu, co predne predreczeny Jakub Ramza a po nem podepsani Stanislaw Plachta podle zawasku sweho meli ućiniti á neucćinily, poddanimi osadyly, na co se panom swogim dedicćnim gistimi porukowniky zawiazat musely, co teprowegssy horni pryssowe dwoma swetky, gaksto Walentem Bukowskim á Michalom Klapkom, ktery za otczuw gegich porukowniky bily, dosweczowaly. S priczin techda predoznamenich lyst prawni nebo prysudni, gak hore do licene gest, w roku tysicem ssestistem padesatem scćwrtem dne dwacateho pateho mesice listopada giz dawno pominulim czasy, zde pod Zamkom tim Orawskym od prawa wydani, od dolnich prissow teprowegssich na spatek prigawssse, gey sme we wssech punctiech á zawirkach cassowaly á za newazni bit wyhlasyly; pryssow pak hornich pry slobodnem a spokognem uzitku predrecćzeneho ssoltistwa polffuroweho zmocnugeme a utwurzegeme, yakoz prostredkem tegto nasseg prawneg sententiae a deliberatie zustawilisme, zmocnily á utwrdily y gigich wssech nasledugicych potomkuw. Pro lepssy wsseho toho stalost a gistotu list tento prawni podpysanim nassim á peczatek prytisknutim ztwrzeny gim sme widali. Genć gest psan a dan w predepsanem dome mytnem a hostynskem pod Zamkem Orawskym gsucem, dne pateho mesicze dubna roku Pane tisiciho ssestisteho padesateho dewateho.

Simeon Reviczky vicecomes comitatus Arvensis.

Georgius Messko iudex nobilium comitatus Arvensis.

Petrus Reviczky iudex nobilium comitatus Arvensis.

Jacobus Dedinszky iuratus asessor comitatus Arvensis.

Nicolaus Medveczky iuratus assesor comitatus Arvensis.

Joannes Messko sedis iudiciariae comitatus Arvensis iuratus notarius.

Poniżej:

Praesentes litterae confirmantur in omnibus punctis et clausulis in arce Késmárk, die 19 januarii anno 1660.

Comes Stephanus Theökeöly.

50.

Trzciana, 23 kwietnia 1659.

Miasto Twardoszyn mieszkańcom wsi Bystrej (w Orawicach) za nowo wykarczowane obszary wypłaca sumę 200 flor. węgierskich.

Or. brak. Wspomina o takim akcie dokument hr. Stefana Thököly'ego z 6 czerwca r. 1659 (ob. w tem wydawnictwie Nr 52).

51.

(Zamek Orawski), 21 maja 1659.

Jeremjasz Porubský «prowizor» dóbr orawskich i Jakub Dedinský dokonują reambulacji granic wsi Bystrej.

Or. brak.

Kop. w transumpcie hr. Stefana Thököly'ego żupana orawskiego z 6 czerwca r. 1659 (ob. w tem wydawnictwie Nr 52).

Wyd. Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. VI (1882), str. 77—8 («z pôvodiny» t. j. zapewne z transumplu).

Anno Domini 1659 die 21 mensis maji: My Jeremias Porubsky á Jakub Dedinski s poručeni geho osw-sti pana directora, na instanciu mestečka Twrdossina wislysme na chotár Bistranski, kdežto w prytomnosti Girika Trstenskeho, Girika Lieskowskeho, Jana Suchohorskeho, Jaczka Hladowskeho, Jana Witanowskeho, Jana Stančika Brezowickeho, rychtarow á ssoltisow k Zamku Orawe prysluchagících, podle prysachi Adama Benčzaka, Gressa Walentyaka a Kuba Pincžara metalem reambulationem simulque earundem erectionem w predepsanom chotary Bistranskom učinilysme w nasledugici spůsob: Počina se chotar Bistranski od Witanowskeho od potuoczka Medwezieho, který teče od wrchu

niżniego Pohraczkeho a wpaduge do Orawice proti Čziernemu potoku. Tim potuočzkom hore prosto k wichodu slunce, daleg než do pol wrchu pry samom potuočzku urobyl se kopecz y wruby na gedly nad potuočzkom stogiceg. Druhy kopec potom k poledneg strane bokom gduce, pry gedneg welikeg gedli w boku, na kto-reg gedli kryž wikresani. Od toho potuočzka hore na wrch Čisteho grunya wissedsse, predcze k poledneg strane giducz na Staru Polom, wisse polany Gresskoweg, pry dwuch wikrutach pry holy Witanowskeg Magura rečzeneg, kopecz zo zeme gest name-tani. Odtud pres Sihlowi potok bokom gduce pod samim pryporom za potokom pod wrchom Čzert Salass rečzenim, kopecz zo zeme gest wizdwiženy y nakresi na gedlach a smrekoch porobene, wssecko bokom až na Gongorku čzrchlysko tak rečene; wisse ktere-žo čzrchliska pry gedneg welikeg gedly na negžto gsu stare znaki y nowe nakresy, kopecz gest udelany. Z Gongorky predce bo-kom gduce wsse k poledneg strane, až na potuočzek Zapadisti reče-ni, který wpaduge do potoka Tichy nazwaneho, hore tim potokom k wichodu slunce se obratiwsse až do Wrat Kamenich od strani Witanowskeg. Za Wraty pak Kamenimi hole dwe Bistranske, Bo-browecz á Lučzna rečene. Od Wrat Kamenich k zapadu slunce se obratiwsse, od chotare Brezowickeho nad Orawicu na kossarysko pod Kwasničnim. Odtud dolu hrebenom až k jaworu nad Orawi-cow stogicimu. Od toho jawora dolu Orawiczow konec Sucheg Do-lini na wrssek pod samu holu Krasnicku, kdežto pod samim bre-hom, pry dwuch swrčinach kopecz zo zeme gest urobeni. Odtud k zapadu slunce se obratiwsse, pod tuže holu Krasnicku wssecko pod sami breh neb prypor nakresy se porobily až na polanu Jassče-rieze nazwanu, wisse ktere nad wrchowinow Jassčeryčeho potoka kopecz zo zeme gest wizdwiženi. Od toho kopcza wssecko prtyow Krajnickow predce k zapadu slunce gduce surowinamy až k po-toku Blatne rečenemu. Od Blatneho ubočow towže prtyow hore až na polianku Mlačzky nazwanu, wisse ktere kopecz zo zeme gest nametani. Od teg polianki hore na rigel, potom wssecko ri-glom k polnočneg strane se obratiwsse, nad Greskowu polanu. Od-tud predce wssecko riglom až na chodnik, který gde od polan Bre-zowickich nad Čziernim potokom ležicich, pry kteremžto chodniku

z wissneg strani na gedneg gedli nakresy su porobene, a z wyżneg strani pry gedneg wikrute kopecz zo zeme gest udelany. Od toho kopca prosto dolu do Čžierneho potoka. Potom dolu Čžiernim potokom k wichodu slunce, prosto do Orawicze. A tu se zawiera wůkol wssecek chotar Bistranski circumeirca in longitudine et latitudine. Actum anno, die et loco suprascriptis. Idem qui supra Jeremias Porubsky provisor bonorum Aruensium mp. Idem qui supra Jacobus Dedinsky mp.

52.

Zamek Orawski, 6 czerwca 1659.

Stefan Thőköly, biorąc na wzgląd okoliczność, że mieszkańcy wsi Bystrej, niedawno założonej w górach nad rzeką Orawicą, z powodu surowości przyrody popadli w ubóstwo, tak że nie mogą opłacać rocznego czynszu w wysokości 98 flor. i wyrządzają szkody w sąsiednich lasach, na prośbę mieszkańców miasta Twardoszyna nadaje im terytorjum wsi Bystrej za czynszem rocznym 240 flor. i innemi zwykłemi powinnościami, inserując równocześnie akt reambulacji granic tejże wsi, dokonanej d. 21 maja tegoż roku.

Or. pergaminowy z pieczęcią wystawcy w zbiorach ks. J. Kohútha w Archiwum Slov. Narod. Muzeum w Turcz. Św. Marcinie.

Kop. Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 69 c.

Wyd. Ks. Kohúth J. w Slov. Letop. T. VI (1882), str. 55—6 (w skróceniu).

Nos comes Stephanus Theokeölyi de Kesmark comitatus Arvensis supremus comes, necnon arcium Arua et Lyetaua bonorumque ad easdem spectantium plenipotentarius director, damus pro memoria tenore praesentium, significantes quibus expedit universis, quod posteaquam ex fidedignis certarum personarum relationibus intellexissemus incolas possessionis nostrae Bistra nun-

cupatae, ad fluvium Orawica dictum inter vastissimos colles, sub asperrimis montibus Carpaticis noviter fundatae ac ad praedictam arcem nostram Arua pertinentis, tantis expositos esse defectibus, partim ob loci sterilitatem, coelique et aeris inclementiam, partim vero ob raritatem aliarum commoditatum, quibus suas possent augere facultates, ut census annuos, licet satis exiguos, computatis computandis ad florenos saltem nonaginta octo sese extendentes, ad praetactam arcem nostram Arua debitis statisque temporibus administrare et persolvere nequirent, et alias iidem Bistrenses sylvas nostras ibidem circumadiacentes, easdem radicitus extirpando, nimium desolare et pessundare, aliorum quoque vicinorum pagorum territoria coangustare perhiberentur. Ex quo autem inhabitatores oppidi nostri Thvrdossin, itidem ad praenarratam arcem nostram Arua spectantes, propter angustiam territorii sui necessariis pascuis destituerentur, supplicassentque nobis debito cum honore instantes, vellemus praescriptae possessionis Bistra territorium veris suis metis et limitibus distinctum cum suis universis pertinenciis et utilitatibus, inclusis etiam alpinis et aliis foenilibus ad idem de iure spectantibus et spectare debentibus, iisdem Thvrdossiensibus et ipsorum haeredibus ac posteritatibus pro pascuis conferre, cuius respectu, ultra summam per antelatos Bistrenses quotannis pendi solitam, florenos centum et quadraginta duos in toto cum priori censu dictorum Bistrensiarum computando, florenos ducentos et quadraginta singulis annis se soluturos ac in quatuor terminis, scilicet angariatim per florenos sexaginta ad praeinsertam arcem nostram Arua sine ulla difficultate administraturos benevole compromisissent, seque ad id submittendo obligassent. Tali cum conditione, ut oves eorundem, si quas intertenerent, aut imposterum intertenuerint, a connumeratione et exinde proveniente solutione vernali et autumnali essent exemptae; praeterea ut molam et serram scindendis asseribus aptam, quae de facto erectae haberentur, liceat iisdem deinceps quoque habere et tenere. Quapropter ex officio nobis incumbente volentes praedictae arcis nostrae Arua proventus augere, ex quo praesertim reliquorum etiam dominorum possessorum eiusdem arcis et bonorum plenipotentiarum id ipsum utile futurum iudi-

cassent, iuxta quorum determinationem et nonnullorum servitorum, tum etiam scultetorum nostrorum factam superinde limitationem, praenarrati Thvrdossienses praenominatis Bistrensibus pro novis extirpatitiis florenos ducentos Hungaricales paratis numeratisque in pecuniis dedissent et facto ipso assignassent, testantibus id ipsum litteris sub dato in oppido Trstena, feria sancti Georgii militis et martyris anno hoc currente infrascripto confectus.¹ His et superius declaratis rationibus permoti, praespecificatae possessionis Bistra territorium certis metis et limitibus, prout aliae litterae peculiares sub dato die vigesima prima praeteriti mensis maji anno itidem currenti infrascripto. superinde emanatae² et praesentibus de verbo ad verbum insertae testarentur, distinctum, cum omnibus utilitatibus et pertinenciis quibuscumque, quocumque tandem nominis vocabulo vocitatis, alpius etiam inclusis, praeannotatis oppidanis de Thvrdossin modernis scilicet et futuris ex certa scientia nostra animoque deliberato autoritate directoriatus nostri, novae donationis nostrae titulo, pro pascuis conferendum duximus et concedendum, prout dedimus, concessimus et contulimus, hoc per expressum habere volentes, ut iidem oppidani de Thvrdossin iuxta benevolam suam submissionem et obligationem haeredesque et successores eorundem universi praespecificatam summam florenorum ducentorum et quadraginta, in quatuor ut praemisum est terminis, ab anno praesenti infrascripto incipiendo, singulis annis ad manus provisoris nostri Aruensis, moderni vel futuri, infallibiliter administrare debeant sintque obligati. Cuius solutionis et pensionis intuitu praetitulati oppidani eorundemque haeredes et successores universi praenarratum territorium, modo praedeclarato sibi per nos collatum, successivis perpetuis temporibus liberè et pacifice tenere, habere et possidere valebunt. Oves insuper ipsorum, quas habent de praesenti vel in futurum auctiori numero haberent aut habere possent, a praenotata connumeratione tum etiam proveniente exinde vernali et autumnali solutione eximimus et pro exemptis habere volumus. Molam insuper et serram, scindendis asseribus accomodatam, uti

52. ¹ *Taki dokument nie jest mi znany.* ² *Ob, wyżej Nr. 51.*

iam praemissum est, licebit iisdem intertenere, extra quae alias domus, in quibus inquilini habitarent, erigendi facultatem non habebunt. Praeterea respectu fluvii, per praespecificatum territorium decurrentis, Orawica appellati, cuius usum cum eodem territorio praenarratis donatariis nostris contulimus et concessimus, sex capetias sive sexagenas trutarum aut in defectu illorum pro singulis sexagenis, per florenum unum et denarios viginti computando, florenos septem et denarios viginti solvere tenebuntur. Litterarum nihilominus metalium continentia haec est:

Tu następuje akt reambulacyjny granic Bystrej, dokonany przez Jeremjasza Porubsky'ego i Jakuba Dedinsky'ego d. 21 maja r. 1659 (ob. w tem wydawnictwie Nr 51).

Quas nos praesentibus de verbo ad verbum inseri facientes, memoratos oppidanos de Thvrdossin eorundemque haeredes et successores universos circa hanc nostram donationem conservabimus, manu tenebimus et contra quosvis impeditores defendemus, non dubitantes successores etiam nostros idem facturos, officialibus quoque nostris praetactae arcis Arwa, modernis et futuris committimus, quatenus eosdem donatarios nostros in quieto, libero et pacifico usu collati iisdem territorii conservare, protegere et manutenere ac contra quosvis impeditores omnibus modis defendere studeant debeantque et teneantur. In maius et firmitus omnium praemissorum robur et testimonium presentes litteras nostras manus propriae subscriptione et sigilli nostri impressione communivimus. Datum in arce Arwa, die sexta mensis junii anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

Comes Steph. Theokeöly mp.

53.

Zamek Orawski, 24 czerwca 1659.

Stefan Thököly zatwierdza Jana Kitkę i brata jego Jura na sółtystwie w Połhorze, które oni na mocy prawa bliższości przeciwko Szczęsnemu Taladze sądownie odzyskali, dawszy

mu pewne odszkodowanie pieniężne; równocześnie upoważnia Jana Kitkę do spłacenia brata swego Jura i objęcia całego soltystwa dla siebie.

Or. obecnie nieznany.

Kop. sądowa z r. 1775 na podstawie odpisu, sporządzonego w r. 1761 wprost z oryginału przez sąd orawski, w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 77, nr 58. Odpisu tego użył mi p. Inż. A. Kavulják.

My groff Theükeoly Istwan slobodnj pan na Kismarku, widjeka orawského hlawnj ispan, zamkuw Orawa a Lietawa rečenjch, tolikež panstwj k njm prysluchagjeich plnomocnj director, dawame na wedomja timto nassim listem vssem, kterjmbi znati a wedeti prynaleželo, kterak Janek sýn nekdi Tomka Kitky s Polhory predložil gest pred nas, že soltistwo polhorske, ktere s prwo počatku predečtenemu nekdy Tomkowy Kitkowy bilo dane, z ruky na ruky z nemaljm pohorssenjm a duochotku predkow nassich umenssenjm chodilo, když to tenže nebožčik Tomko Kitka Ondregowy Swandowy, on opet Stefanowy Papežowy a Papež Urbanowy Jedlowcowje, Jedlowec pak Stastnemu Talagowy za giste penize byl odpredal to giste soltistwo. Od kudžto predepsaný Janek Kitka z nekterimj swogimj bratry uznawagjee, žeby jeho gakožto prwnj acquisiteoris filium to giste soltistwo de iure slussne a sprawedliwe concernovalo predesslimj časj, a gmenowite dne 23 me-syce marca w roku 1646 pominulem, proti predmenuwanemu Sčas-nemu Talagowi prawo gest wizdwihnul a to predoznamene solti-stwo podle bliskosti a pokrewnosti prawem obdržal, gako o tem proces prawj de dato ut supra die 23 martis anno 1646 widanj obssirnegsse doswečuge. Za ktere soltistwo podle nalezku praw-neho a obssacowany nakterich soltisow na to sporadanich predre-čený Jano Kitka z bratom swogim Gurom (ktereho tenže Jano Kitka toliko z lasky bratrského na to prygal) tolaruw sto y dwacet Sčasnemu Talagowi položili a zaplatili. S teg pryčiny z naležitu uctiwosti pred nas predstupiwsse žádal a prosyl, žeby sme ho geho potomkom na tenže soltistwe stwrdily a zmocnili. Protož

z pryčín wisseg oznamenich prawnj proces praespecificuwanj, ná swem miste zanechawagjce a za slussnj uznawagjce, tolikež gakoli de verbo ad verbum do toho listu nasseho byl wpjsani potwruzgice predečteneho Jana Kitku y geho potomkou zmocnugeme pry užiwani a drženj tohože soltistwa, timto sposobem gakoli gjm skrze nas novae donationis titulo bilo nadane a confirmowane. A ponewadž z predoznameneg summi penežiteg Scasnemu Talagowi tri častky Jano Kitka a Guro brat jeho toliko čtwrtu položil a zaplatil, k tomu tenže Jano Kittka wssecky prawne napadky a utrati sam gest podstupil a predmenowanego bratra sweho Gura ze sameg lasky bratrskeg gak gest predečtene na to soltistwo prygal, bude powinen tenže Gyuro Kitka y geho synowja a potomcy z Janom Kitkom a geho potomky znasseti se; pakližeby nechteli se znasseti, Jano Kitka a geho potomcy budu mjti moc a wladu tomuže Gyurowi Kitkowy y geho potomkom predmenowanego summy penežiteg čtwrtu častku gakožto tolarow tricat zložiti a nawratiti a wšsecko soltistwo sobe prywlastniti. Pro lepssj wssecko tohoto gistotu a stalost tento list podpisanim ruky nasseg y pečety prytisknutim ztvrzenj tomuže Janowi Kitkowy a geho potomkom widawame, genž gest psan a dan na Zamku Orawskem, dne 24 mesyce cerwence roku Pane 1659.

Comes Stephanus Theükeoly mp.

54.

Zamek Orawski, 10 maja 1660.

Stefan Thököly grunt soltysi we wsi Jablonce, opróżniony po śmierci (bez potomka męskiego) Jakuba Jabłonkowskiego, daje bratu jego stryjecznemu Janowi, który ma otoczyć opieką i wyposażyć pozostałe córki Jakuba.

Or. nieznany.

Kop. pergaminowa z końca XVII w. (po r. 1670) w posiadaniu ks. Marcina Jabłońskiego w Orawce.

My hrábe Theökeöli Istwan slobodni pan na Kezmarku, wydeka orawského hlawný isspan a zamkuw Orawského a Lyetawa reczených y panstwy k ným prisluchagjczího plnomoczni director, dawame na wedomy wssem, kterýmby znati a wedety prynáleželo, kterak predesslych časůw opatrny muž Jacobus nekdy opatrneho Szmka Wycziana soltysa Jablonkowského syn, který za žiwobity sweho nyekolyk roku pri Zamku predecztenem Orawskem na urade wogwodowskem poradne a naležite slúžil, a zatým w panstwy nassem frydmanskem urad uradnyczky s pochwalu y s požitkem nassým obnassel, pomymo nadege ludskeg, kdy w naglepssim weku postaweny býl, bes potomkůw mužského pohlawy s tehoto sweta zessel, tolyko dczerky try po sobe zanechawsse. Kterehožto grunt soltysky spolu ze wsseckými užítky k nemu od starodawna prisluchagícymy ad dispositionem nostram pripadol. Preczez magicze slussny pozor na pozustale syroty predepsane nebosscky Jacobusa Jablonkowského, zwlasste wyducze, že s pryczin nedospeleho weku a nespůsobneho pohlawy nemohlyby býti dostateczne ku opatrowany predgmenowaného gruntu a hospodarstwa, žebi do czela spustnul ze sskodůw a z umensseným důchodkůw slawného prytelstwa, a žebi y tye siroty gakowekolwek opatreni a osedrowani z toho gruntu mohli myty, potomne rozważugicze ponižene supplicowany opatrneho muže Jana, druheho Jana Wicziana soltysa Jablonkowského syna a bratra stryczného predeczteného Jacobusa Jablonkowského, k temu take prymlulu obzwlastnych nekterých a statecznych lydy podle neho k nam učinenu powážugicze a samy grunt predoznameny we wsi Jablonkowskeg a wydyeke orawskem gsucy, ze wsseczkymy budunky na nem wistawenymy a wsselygakymy užítky, gakokolwek gmenowane mohlyby býti, k nemu od starodawna y teprw prisluchagjczimy, tomuže Janowy, druheho Jana Wycziana soltysa Jablonkowského synowy a geho potomkům, podle plnomoczenstwy predepsaného directorstwy nasseho wedome a umislne dali a conferovaly z gistých slussných a ważných pryčin predne a gmenowyte: že od nyekolik roků podle uradu sveho soltyskeho predreczenu dedinu Jablonku ryadycze, werne a obzwlasste nam y slawnemu prytelstwu slúžil y zatým wsseligakowu wernost y ochotnost pro-

kazowati slibuge, k tomu tež že ten Jan Wiczyan soltys Jablonkowski nemale dluhy, ktere po neboscykowu bratu gehu strychnem Jacobusowy Jablonkowskem zustaly, weritelum podle obssacowani toho gruntu s pateg častky soltystwa osemdesate zlatych uherskych, na zdegsy liczbu rachugicze, musy platity, mymo teho podle sweho dobrowolneho offerowany každoroczne predreczenym syrotam, pokud wparte budu zustawat, osemnaste zlatych, na zdegsy liczbu rachugicze. Item: zita dve lukna a dobreho chleboweho ssest lukken gim powinnen bude platit a tomu komuby naleželo k rukam oddawat. A kdibi mily pan Bůh ktereckolwek gedneg, druheg, neb treteg sscesty ukazal do manželstwy, gedneg každeg na wesely tenže pan Wiczyan soltis Jablonkowski winakladat bude penizy podle zdegsi liczby dwanaest zlatych. Po widany potom neb po smrti gedneg, druheg, treteg toho platu, gak penežiteho tak obilneho, proty gednegkazdeg spadati bude a ktereby wparte zustawaly, do času widawati, na kteru czobi prinaleželo powinnen bude. Po widani pak wssech trech, gestlibi skrz smrt z sweta zessli, predgmenowany grunt ze wsseckimi užitky k nemu prinaležegiczimy predgmenowany Wiczyan y gehu potomczy weczitym prawom z nasseg collatie pryczin w neg poradkem poznamenanych wladnuti budu. Pro wsseho toho stalost a gistotu tento list skrze nas psani y peczeti nassi pritisknutym stwrdzeni predreczenemu Janowy Wiczianowi Jablonkowskem y gehu potomkom widan y gest psan a dan na Zamku Orawskem, dne desateho mesyce maže roku Pane tisiceho seststisteho sedesateho.

Comes Steph. Theökeöly mp.

55.

Zamek Orawski, 25 października 1662.

Stefan Thököly na prośbę Jaśka Słowika soltysa Górnej Rabczycy zatwierdza Rabczycanom polany, pasieki i wyrobiska we wsi wspomnianej, nadane im niegdyś do użytku przez Jerzego Thurzona, przyczem opisuje granice tej osady.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany, zaopatrzony u dołu pieczęcią Stefana Thököly'ego, wyciśniętą przez papier. Obecnie w posiadaniu p. Klinowskiego z Trnavy.

Kop. Transumpt Kapituły Spiskiej z w. XVII, sporządzony na prośbę Jana i Jakuba Rabczyckich soltysów, bez końca, tak, że daty jego stwierdzić niepodobna (zbiór ks. J. Kohútha w Muzeum Śto-Marcińskiem).

My hrabe Theökeöly Istwán z Kežmarku weczity na Orawe á tohože widieka orawského hlawný a weczity isspan, geho jasnosti cysarskeg a kralowskeg radcze, k tomu zamkúw Orawa a Lietawa y panstwy k nym prysluchagjcech plnomocny director, dawame na wedomy wssem, kterym znaty a wedety prinależy, kterak pozorugjce unyžene supplikowany Jasska Slowika ssoltise z obywatelmy Hornja Rabczicza nazwaneg a gjnych okolnych dedin s túwže Rabčiczow chotarnych, o to pokorne nastawagjcech w roku pomjnułem tisícem ssestistem ssedesatem druhem, wislalsme bily gistic nassich služebnjkůw pana Jana Revicskeho a gjnych, aby tie mjsta očžite spatrily a nas o takowem dokonanj informowaly. Ktery wedle poruczenj nasseho w tomže roku okolo swatku swateho Wawrincze na predecžtene mista zwadlywe wysly, prypogjwsse k sobe Gura Lokežanskeho, Gura Klynowskeho, Ondrega Namestowskeho, Janjka Rabczanskeho a gjnjch mnohich ssoltisuw a richtarůw, wssetky tie polanj a wyrobyska očžite spatrily a podle zeznanj swedkuw pod tuhůw prysahuw z prysahanjch inqvirugjce, kdoby tie polany užiwal a ktereby dedine prysluchaly, to sprawedlywe rozeznały a gistu determinatiu učžinily, a nawratiwsse se odtud nam werne a sprawedliwe oznamily, žeby tie gjste mjsta, polany a wyrobyska y nektera čžastka hory pomezj temžje polanamj gsuceg we hotary Rabczanskem bily, a to yak podle zeznanj mnohich swedkůw tak podle listu nekdj od slawneg pametj Thurzo Gyorgja timžje Rabčičžanom nadaneho, k tomu tež že slobodne bez wsseligakeg prekažky gegjch predkowe y ninegssy pritomnj užiwalj, strany kterych spolu ze ssoltismy a z gjnjmy podle sweho dobreho swedomy neb sumnenny to za sprawedliwe uznaly, že ponewadž Rabcžansscy susedy, Ustiania

a Buobrowanya, ktery na tie polany czihağj a k swjm holiam pry-
pogjły usilugj, na tolko hory, surowyn, polian a pasienkow magj,
že gjch swimy dobitky skonawaty nemohu, ale gjnich okolnych
susedůw statkj za gistj plat na swe hole pryğjmagj a dosty ma-
liczkj duochodek od welikjch užitkow oddawagj. Rabcziczānja
pak tie gjste polany, pasekj a wyrobjska dosty tescze, praczne a mo-
zolne wirobily a okolo tech polyan beze wsseg prekažky od mnoho
rokůw gako w swogem vlastnjm pracowaly, aby gegjch pracze
gjm se winahradity mohla, slussne a naležite tie gjste polanj a wy-
robyska y nektera častka hory Rabcziczānom magj biti oddane.
Takowuto predoznamenjch služebnikůw nassich a ssoltisůw k njm
prypogenjch determinatiu za slussnu uznawsse, a takowe welike
roztržitostj uspokogjt chtegjcze, gj podle plnomoczenstwj, director-
stwj nasseho potwruzegeme a predepsanjm Rabcziczānom y gegjch
potomkům wissoznamene polanj a paseky skrze njch w gegjch
užitkoch wyrobene spolu z horůw, pomežy temjže polanamj gsu-
cow, ku slobodnemu užiwany, gako predtim užiwalj, oddawame
a tichže Rabcziczānow z njnegssimy y budučimy potomky we
wsseckom w tom, pokud znje list od slawneg pameti nekdj Thurzo
Gyorgja¹ nadanj, slobodnjch cžinjme, gako sme y oddaly a po-
twrdily. Aby se pak wsseligake roztržitosty, ktere mezej temyže
Rabcziczāny wznikalj a okolnjmy gegj susedj gjž do cela pre-
trchly, wssecki tie mjsta zwadliwe, gako gsu skrz služebnikůw na-
ssich a predepsanych ssoltisuw spatrene, podle ustanowenj nekdj
slawneg pametj Thurzo Gyorgja na polffurowe ssoltistwo a na
cztiri ralie sedlacke učineneho, kteryžto na spusob gjnjch obi-
watelůw nassich werne a sprawedljwe powinnj budu wibiwatj,
a ponewadž od starych privilegij neb nalezkuw odstupitj nemožne
gest, ale we wssem ge confirmowatj, protož my weducze oprav-
dywe bity, wsseczek chotar gegjch w tenže spusob gak užiwalj do
tohoto lystu nasseho wpisaty sme daly:

Počina se hotar Rabcziczānskj od wrchu Zboğnjckeho,
gjducze prosto až na werssek Zwolenskj, odtud k půlnočneg

55. ¹ Mowa tu zapewne o dokumencie tegoż z 29 września 1616 r.
(ob. wyżej Nr 30).

strane dolu Hlubokim potokom až do rieky, kde gest kopecz wielikj udelanj, a presseda bez rieku prigde na cestu, ktera wedie z Rabczicz do stareg Rabcze, pregde bez cestu a gjde pres bor wrchom Solnym prigde až na Gurčow Wisokj, kterj leži pod holu Kohutowu, odtud obratjwsse se na prawu ruku k wychodu sluncze prosto po pod hole a po wysse borow prigde na studnjczkj, kde czuczozemczj splak zberawalj, odtud predce prosto bez ričku Bystru reczeniu po pod buczinu Buobrowsku a pres wrchowninky prigde na werssek Prypory reczenj, ktery delj chotar Rabcziczanskj Dolnjolypnickj, a podholky Buobrowske; giž odtud k poledneg strane se obratiwsse, gjducze prosto znaky rozdilne znacnjmy, prygde zase na cestu, ktera wedie z Lipnych do Rabczicz a presseda bez cestu gide prosto až do potoka Krywanjka reczeneho, ktery vychazj z ponjže lanu Melczoweho, timže dolu potuoczkom gjducze neb wrchownjnkow prigde až na polanu Kuokuotku reczeniu, kde gest na smreku križ wirubani, od toho kryže odawsse se k zapadu sluncze, gjducze prosto bez wrchownjny Krywanjky reczene, zase prigde na werssek Prtonow, a s toho werssku zegduce pregde bez Krywan Ssandrow, opet prigde na werssek Zbognjczkj, ktery chotare Zubrohlawsky, Rabcžanskj a Rabcziczanskj dely. A tak na tomto werssku zacžina y dokonawa se chotar Rabcziczanskj a na wsseczkj stranj od gjnjch okolnjch dedin, chotarůw, holy a podholkůw wůkola wůkol znakj a kopczj wiss napsanjmy odelenj a odchotareny. Holu negbliss sweho chotare budu gmjtj, kteražto w kratkem čase gjm oddana bude.

Pro dustognejsi wsseho toho stalost a gistotu list tento vlastnůw nassůw rukůw podpisanj a pecžetj prytysknutjm stwrzenj, predepsanym Rabcžjczanom wydawame. Genž gest dan a psan na Zamku Orawe, w tu strelu po swatku s(we)tcho Lukasse apostola a ewangelistj roku Pana tisiczeho ssestisteho ssedesateho druheho.

Comes Stephan Theököly mp.

56.

Zamek Orawski, 24 lutego 1663.

Stefan Thököly Janowi i Andrzejowi Mazurakom synom Jurka Nowaczyka zwanego Mazurak, sołtysom Sihelnego, nadaje i darowuje części łąnu sołtysiego po zmarłym stryju ich Macieju Nowaczyku, które oni z rąk postronnych wykupili, i upoważnia ich do wykupu od Marcina Żrebczaka reszty tego łąnu, pozbytej przez wspomnianego Macieja, oraz do spłacenia Andrzeja Gracza, pasierba tegoż Macieja, za wystawione własnym nakładem budynki.

Or. obecnie nieznany.

Kop. urzędowa z 9 lipca r. 1771 w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 77, nr 34 (z odpisu udzielonego mi przez p. Inż. A. Kavuljaka).

My hrabe Teököly Istvan slobodni pan na Kezmarku, widieka orawskiego hlawni ispan, zamkuw Orawa a Lietawa rečzenich y panstwy k nim prisluchagiciho plnomocni director, dawame na vedomi timto nassim listem wssem, kterim znati a wedetj przinalezi, kterak pred roky tridčesetmi trima neb wice opaterni muss nekdi Mateg Novacsik inacsej Maga nazwani, z Rabese dediny tak recseneg podany, k prejdecestenemu Zamku Orawskemu przinalezegiczzy, spolu s bratom swogim Jurkom Novacsikom gina czeg Mazurák nazwanim, wizadaly sobe listowne priwilegium od slawneg pametj jeho milosty pana Illesházy Gaspara na Trencsine wecitiho widjekuw trenčsanskeho, liptowskeho a orawskiego hlawnego ispana, ritirže paszovaného, a panstwy neb statku liethawskeho y orawskiego toho času directora, naridzeného nasseho predecessora, abi mu slobodne bilo w surowich horach medzy Polhorou a Rabczou dedinami tak rečzenimi sucich a lezicich, dedinu nowu Szihelne nazwanu osadity, podle ktoreho priwilegiálnego listku de dato in Castello Sanctae Sophiae, die 13^a mensis augusti anno Domini 1629° iam dudum praeterito, sobe wida-

neho, magicze za sšessnaste rokuw lehotu spolu zo vsseckuw osadow dwa lany pro sobe na soltistwo wimeraly, s kterich predoznamenemu nekdy Matyowy Magovj geden se dostal, a on za sweho ziwobitj a este pokud mu lehota nebila wistala, giste czastky tohoze lanu poodpredawal, gakozto: nebossticskemu Profusowy gednu stwrt, kteru zatim Jano Mazurak, tohoze Matega Magi bratjanok, od nebosstika nekdi Moronga gako blissy a pokrewny odkupil, i w tento čas wladne, k tomu neboscikowy Martinowy Zrebcasakowy pol stwrtly timze spusobem odpredal, a nektere swim dziewczkam bil rozdál, kteri do gruntow takowich prawa nemagi. Pri nem pak toliko jedna stwrt s toho lanu zustawala, a ze w roku tisícem ssestistem sšedesatem druhem predeczteny Mateg Novacsik, ginačzeg Maga menowany, bez potomkuw a dedičsuw muskeho pohlawy s toho sweta zesel, spolu i z manzelkow swogou, predmenowan gehu wsetku častku tohoze soltisa Szihelnanskeho ze vssetkimi uzitky k neg prisluchačimi opatrnim muzom Janowy a Ondregowy predepsaneho Jurka Novacsika, ginačzeg Mazurak nazwaneho sinom, a nebstika Matja Novacsika, ginačzeg Maga menovaneho bratjankom a poradnim successorom gegich wssem potomkom muskeho pohlawy, na primluwu nekterich, statecsnich a hlawnich lidy y gegich ponizene primluwany, k nam w predepsaneg pricsine ucsinene, nowim nadanim nassim a podle plnomoczenstwy directorstwy nasseho nadawame a daruwame y w ostatnich častkach, od postranich skrze nich wikupenich, gich zmocznugeme, a utwerdujeme, dawaičze im i w tom slobodu, abi ostatne častky toho soltistwa gmenowitge od potomkuw predrečzeneho nekdi Martina Zrebcasaka odkupily a soltistwu pripogili, kdiž ani mi ani slawne pritjelstwo nechceme mnoho soltisuw na soltistwe trpety a drzety. Ponewadz pak Ondreg Gracs pastorek predmenovaneho nekdy Matega Nowaczik, a kteri pri nem a matgeri sweg od rokuw sesnástge na tomze soltistwe zustawal, domluwal se o tu csastku, gakobi gemu bila daruwana, z druheg strani predana skrze gehu otesima nebosstika Matega Novacsika a se zadnim s tim swedomim doswedčsiti nemohlo, azebi swim vlastnim nakladkem na tomze soltistwe y te budunky wistawil, gako se to sčiasťky doswečilo, zebi spoločne s predecštenim očimom swo-

gim nektere budunky wizdwihol i w tom zebi sa dosti stalo, tozme za slussne uznaly, abi mu predepsany Jano a Ondreg Mazurákowga do dwuch mesičuw stiritdczat polskich zlatih oddaly, k tomu i dluch nebstika strika sweho, gakosto toljaruw desat potomkom nebstika Martina Zrebčsak abi zaplatili, obily w zrnjeh i w snopgech tim spusobem, rad wseček hospodársky gakowykoľwek gest, potom rozneho dobitku sedmoro i drobin wseczek na contentowany predečsteniho Ondrega Gracsika zanechawame i zito na ozim zasate k swogeg zrelosti pride, slobodne pre sebe bude muost zabraty, a wizimowawse se pri nem, budje s toho gruntu soltiského vigiti, a predrečenim Janowy a Ondregowi Mazurákom ustupit. Pro lepssi wsseho tohoto stalost a istotu list tento nass podpisem vlastneho gmena naseho i pečsety pritisknutim potwierdzeny predoznamenim Ganovy a Ondregowy Mazurakom widawame. Genz gest psan a dan na Zamku Orawskem, w den swateho Matega apostola roku Pane 1663.

Comes Steph. Tököly mp.

57.

Zamek Orawski, 20 maja 1663.

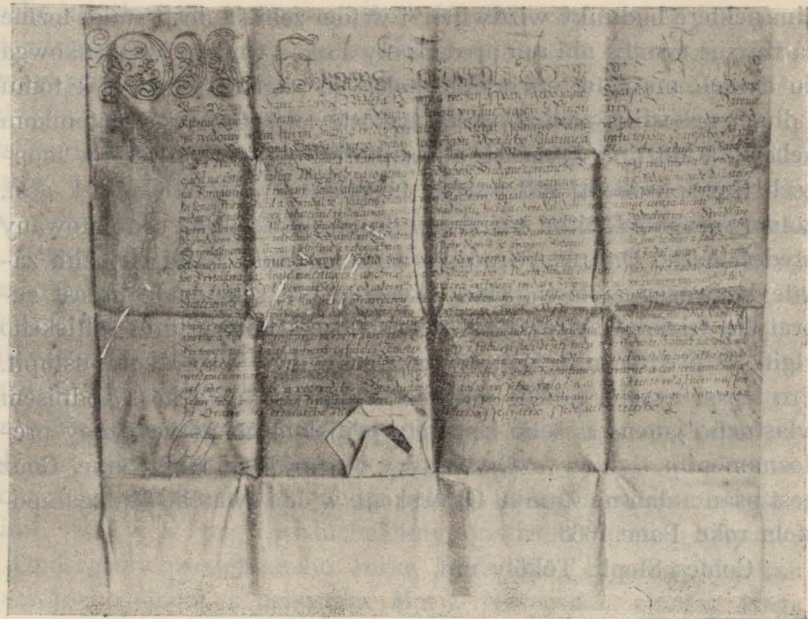
Stefan Thököly Janowi Słowikowi soltysowi Nowej Rabczyicy nadaje i zatwierdza soltystwo w tejże osadzie, częścią odziedziczone po ojcu Krzysztofie a częścią odkupione od Marka Smolki, udzielając mu równocześnie pewnych ulg w spełnianiu powinności soltysich.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią wykruszoną, w zbiorze ks. J. Kohúta w Muzeum Ś-to Marcińskiem.

Kop. na pergaminie urzędowa z 17 maja 1772, tamże.

My a hrabe Theokeöly Istwan z Kežmarkv a ban wečžity na Orawe a tohože widieka hlawný a wečžiti isspan, geho jasnosti cysarskeg a kralowskeg radcze, k tomu zamkum Orawa a Lietawa

57. ^{a-a} te wyrazy wypisane żółtym atramentem.

Przywilej hr. Stefana Thököly'ego dla Jana Słowika soltysa Nowej Rabeczycy z 20 maja 1663.

y panstwy k nym prysluchagicych plnomoczny director, dawame na wedomy wssem, kterym znati a wedeti prynalezi, kterak ssoltistwo polfurowe bylo nagprw nadane od slawneg pameti pana grofa Thurzo Gyorgja toho czasu uherskeho palatinusa, Zamku tohoto Orawskeho y statku ano y widieka wecziteho pana a slawneho isspana, Jakubowy Ramzowy tim sposobem, aby osadu Nowu Rabčicu osadil na cztir sedliakuw walaskych, na co gemu y list od tohoze predgmenowanego pana grofa vlastny ruku podpssany na pargamine gest widany.¹ Tento Jakub Ramža po nekolik rokoch widucze a uznawagicze, že na co se podgal ne bude dostatečni ku konczi priwesti, pustil a odpredal to ssoltistwo Stanislawowi Plachtowi, ten takze zustagicze na tom ssoltistwe nektery

57. ¹ Dokument Jerzego Thurzona z 29 września 1616 (ob. w tem wydawnictwie Nr 30).

rok a widucze, že nebude mozi dostatečné wykonawati rozlične pripadnosti, pustil a odpredal dobrowolne nemine contradicente Krysstofowy Slowikowi a Markowi Smolkowi a gegich potomkum wečznymy časy. Kteražto wecz podle hodnowernych swedkůw doswedčeny prawom w krcźme pod zamkom zaopatrena bila, aby predepsany prodawaczowe ani gegich potomkowe giž wiceg sobe ne priwlastowaly a k tomu ssoltistwu se nedomahaly, ale Krysstow Slowik ze swogimi potomki w tem ssoltistwe bezpečne a stale zusta- wali. A ponewadč Joannes^b Slowyk ssoltis^b sin neboheho Krysstowa Slowika unyžene a pokorne žadal u nas, y u slawneho prytelstwa czastokrate molestugicze, abichme gemu od otcze gehu a Marka Smolki odkupene ssoltistwo nadali a confirmowaly y censi na rok prynaležegjcze od takoweho ssoltystwa wypysane widaly, pozo- rugicze na primluyu mnohich lidi statecznych a uznawsse slussnu a opravdiwu wecz podle dokonany wsseckeho slawneho prytel- stwa familie Thurzowskeg w gedno zebraneho, wpisati sme dali do tohoto lystu nasheho w tento spůsob: Od furowany a wozeny wina ze swimy potomki wečite oslobozuge se, ale každoročné wi- neho furu zlatih deset, solneho furu zlatih osem, od mlina na dwa kamene gsucyho a pily, bud gi wystawi aneb newistawy, wđi zlatih ssest powinien budess každoročné dawati y twogi po- tomci dlužni budu pry tomto nadany, a ustanoweny oficiales za- meccy ninegssi y buduczi stale držeti budu w przypadnostech gi- nich nemolestowali, a že gest dostatečny ke wssem wecem to ssol- tystwo polfurowe ze wssemi weczmi pohnutedlnimi y nepohnu- tedlnimi uplne wssako wpredmenowanemu Joannesowy^b Slo- wykowy^b gako dedjczowy y gehu potomkum oddawame a con- ferugeme wečite, gak sme giz nadaly a potwrdily. Pro dustognegssi toho wsseho stalost a gistotu list tento vlastnow nassow rukow podpisany a pecžeti prytisknutim stwrzeni predepsanemu ssol- tysowi wydawame. Genž gest psan a dan na Zamku Orawe, dne dwacateho maje roku Pane tysiceho ssestysteho ssedesatego tretiho.

Comes Steph. Theökeöly mp.

57. ^{b-b} te wyrazy wypisane żółtym atramentem.

Semkowicz W. Materjały I

58.

Mutne, 18 czerwca 1663.

Jan Rewicky dyrektor spraw i Jeremiasz Porubsky urzędnik Państwa Orawskiego z rozkazu Stefana Thököly'ego dokonują obejścia i oznaczenia znakami i kopcami granic wsi Mutne, które szczegółowo opisują.

Or. obecnie nieznany.

Kop. Transumpt Stefana Thököly'ego z 21 stycznia r. 1664 (ob. w tem wydawnictwie Nr 59).

Mj Ján Revitzky causarum director a Jeremias Porubszky urednik panstwy Zamku Orawskeho, dawame nawedomi timto nassim listem wssem, kterimby znati a wedeti prynależelo, kterak dne a roku in dato praesentium poznamenanih podle obzwla-sstniho rozkazu, a poručeny gehu oswicenosty pana pana groff Tököli Istwana slobodneho pana na Kesmarku a wydgeka oraw-skeho hlawnego ispana, k tomu zamku Orawa a Ljetawa nazwa-nich y panstwy k nim prisluchagicich plnomocneho directora, pana nasseho milostiweho, wisslisme na chotár dediny Muttne nazwaneg, ktery w pritomnosty gistich osob podepsanich, a nižę ze gmena poznamenanih soltissuw, wukol ze wssech stran očjte patriwsse, ocjrklowalisme a gistymi znaky y kopcy wizdwiženimy od chotaruw okolnich dedin sequestrovalisme a odchotarily w spo-sob nasledugicy:

Predne a ponegrprwej tenže chotár počina se njže predečtene dediny ponjže Bartka Pyaneka, na zahrade soltiskeg sediciho, od rgeky Jaszenica nazwaneg, kdessto pri tegže rgece a pri potwočku, od wrchu Netessov řečeneho tekucim, prwni kopec gest udelani, a odtud prosto yde hore timto potwočkom až na wrch Netessov nazwanj, na kterem čtwrti kopec ze zeme a z kamenj gest name-tany, a dwa gine kopce pod timže wrchom pry pnoch tež ze zeme a kamenj su wizdwižene. Potom od wrchu predřečeneho ygde k poledne strane maličko gakoby na prawu stranu se odawsse, bo-

kom prigde k gednemu vykrtu, pry kterem pati kopec udelany. Odtud prigde dolu bokom neb ubočow gduce, prigde k gedne wysoke gedly, nad potwočkom Netessow rečenim suceg, na kterege čtyri karby a križ witgaty, k tomu y ssesty kopec ze zeme z klady a kameny gest nametány. Odtud pres tenže potwoček pressedsse, yde predce bokom horow powisse polanky Grobaroweg z Weseleho, a prigde k jednomu buku welikemu, ponjže Prgehiby polany tak nazwaneg sucimu, na kterem dewet karbuw y križ witgaty a kopec sgedmy prinem wizdwiženy. Odtud predce prosto bokom tuže horu k Prgehibe yduce, prigde k ceste Tyapessowskeg, pod vrchom Weterny nazvanem suceg, pri kterege pod gednim bukom osmy kopec nametany, a na tomže buku czapge rohi y pet karbuw udelanych. Odtud pres tuže cestu pressed a yde kragom bučnika až na samu polanu wisse gmenowanu Priehibu, kdežto pri bučniku medzi dwema pnj bukowimy a gedlowim dewati kopec gest udelany. Odtud obratiwsse se k strane polnočney, dolu tuže polanu spusti se až do potwočka Gyulow nazwaneho, na kteregežto polane try kopce gsu wizdwižene, potom dolu tim potwočkom na zapad slunce se wratiwsse, prigde až k wrchu tež Gyulow nazwanemu, z ktereho potwočka wissed a yde timže wrchom a samim riglom pomimo polanek Tyapessowskich, gakožto Spigutoweg a Katrincsikoweg a spusti se dolu až do rjeki Breza rečeneg, hore kteru gduce prigde až k gednomu potwočku z pod polany Obonowa tekucimu gmenowaneg, kteri tež do tegže rgeky wpaduge. Potom hore timže potwočkom predce k zapadu slunce lgahne, a prigde až na tuže polanu Obonowa rečenu, a odtud winde až na chodnik Tarchownica nazwany. Potom wssecko riglom timže chodnikom neb Tarchownicow k polnočneg strane lgahne, a prigde na druhu polanu Ubočs nazwanu, ktere gedna částka na potok Dossteny wisicy Breznanom prinalezi, a druha částka nad reku Brezu wiss gmenowanu wisici Muttnianom prislucha. Od teg polany predce k polnočneg strane hore pred oznamenim chodnjkom neb Tarchownicow gduce, prigde až na potok, ktery teče z pod wrchu Tarchownica za polanu Woskowo nazwanu, kdežto pritomže chodniku prosto nad potokom

kopecz weliky gest wizdwiżeny. Odtud spustiwsse se do potoka, yde dolu potokom a wjsseda z neho na lewu stranu na wichod slunce pres bor, prigde na gedni sawariny Plany Laz nazwane, kdezto na prostrednjch kopecz gest nametanj. Od toho kopca pres rgeku Breza giz mnohokrat gmenowanu a pres črhliška za nov od Mutneho ležice presseda, prigde na geden potwoček, od Pripora gruna tak rečeneho tekucy, a hore tim potwočkom k wichodneg predce strane prosto až po tenže grun Prypor nazwany, odkud ten potwoček wjchodj a nad nim podle chodnika ginač predrečeneho kopec ze zeme a kameny gest udelany. Odtud prosto zrazom ponad kossariska Ivanovszke k wjchodu slunce popod wrssky horov surowo gduce, prigde do potwočka Snopkowa rečeneho, a pressed pres ten potwoček, tgahne k jednemu riglu, neodchodgacz rgeky Jaszenica rečeneg, od Pilska hole tak gmenowaneg tekuceg, na kteremzto rgli pod Magurkow kopec weliky z kamenj gest nametany, a na gedneg skale tamže samo raste w zemy suceg križ gest wityati. Odtud obratiwsse se k poledny strane dolu gednim potwočkom, od tohože rgla tekucim a do predecteneg reky wpadajicim, prigde k gednomu kossaru pri rece Jaszenica wiš gmenovaneg, s teg strani od Weseleho ležicimu, od toho kossara wsseckeho dolu tuže rjeku presedsse, a pres tuže rjeku njže Mutneho prigde k neg k prwnegssimu kopczu njže wiss pomenovaneho Bartka Pyanka nazvaneho, pry tegže rjece wizdwiżenemu, a tam se počjna y zawgera chotar Mutnansky, wukol a wukol predozname-nimi znaky, kopcy a zakresy od ginich dedin okolnich odchota-renj a naznačeny.

Djalo se w pritomnosti podepsanjch a k nam wjš gmenowan-im pripogenich osob, k tomu tež soltissovo chotarnjch dedin gakošto Jana Breznickeho, Gyurka Lokcsanskeho, syna (?) a Matega Tyapessowszkich, Gura a Matth. Jaszeniczkich, a Gura Veszelo-vskeho y mnohich ginich susedow gegich, ktery s namy y to pilne a bedlive rozważily, že ač prawe zda se biti prestrany chotár tichže Mutnanow, žeby se gim mohlo y roly přičjnit, wssakže wjduce, žeby bil welmy plani a skalnaty, a zatim kdy nowiny neb nowe wyrobky wižigi a zeme wiplaču, častim osgewanim mnohem plan-sse budu. S teg přičjny aby y zatim z strany defalcataie roli ne-

molestowali bud geho oswjcenosty pana directora teprwagsseho neb buduciho bud ostatnich panov possessorov Pánstwy Orawskeho, za slussne uznalisme bity, aby šoltis na pol fure a ostatni geho susedy na trech rolach, gako posawad od nich odbywali, bili zanechany a zachowany y lystem obzwaslstnim w tom ztwrzeny. Pro lepssi wsseho toho stalost a gistotu ljust tento podpisem ruk nassich vlastnich y pečety prytisknutim ztwrzeni, timže Mutnam zme wjdaly. Genž gest psan a dan na Mutnem, w ten pondelek pred swatim Janem Krstitelem roku Pane tisícicho šestisteho ssedesateho tretioho.

Idem qui supra Joannes Revitzky in bonis arcis Arva director mp.

Jeremias Porubszky provissor eorundem bonorum mp.

Coram me Jacobo Dedinsky iurato notario comitatus Arvensis mp.

Me praesente Michaelae Firicz iurato assessore comitatus Arvensis mp.

59.

Zamek Orawski, 21 stycznia 1664.

Stefan Thököly na prośby Pawła sołtysa nowej osady Mutne, syna niegdyś Macieja Benczyka, w imieniu także spółnika swego Piotra, syna niegdyś Macieja Klena, zatwierdza i transumuje dokument graniczny tejże osady, wydany przez Jana Rewicky'ego dyrektora spraw i Jeremiasza Porubsky'ego urzędnika Państwa Orawskiego d. 18 czerwca r. 1663, z zastrzeżeniem należytego spełniania powinności i składania czynszów i danin oraz z zakazem dalszego cerhlowania i wyrabiania lasów i gajów.

Or. obecnie nieznany.

Kop. urzędowa z oryginału wydana przez Jerzego Erdödy'ego w zamku Somolany d. 21 sierpnia 1682 w odpisie wierzytelnym sądowym z 25 czerwca 1761, w Archiwum

Zamków Orawskich Fasc. 77, nr. 32. Z odpisu, użyczonego mi przez p. Inż. A. Kavuljaka.

My hrabe Stephan Thököly slobodny pan na Kežmarku, wydgeka orawského hlawný isspan, zamkuv Orawa a Letawa řeč-ních y panstwy k nim prinaležegiciho plnomocnj director, dawame na wedomy timto nassim listom wssem, kterimby wedeti a znati prysluchalo, kterak opatrný muž Pawel nebstika Matege Benčika sin, noweg dedyni Muttne nazwaneg ku predepsanemu Zamku Orawskemu naležegicy šoltys, w gmene swem a Petra syna nekdy Matege Klena spolnika sweho y ostatnich spolu susedow swich obywateluw mutnanskich, skrze naležite a ponižene supplicowani pred nas predstupiwse, gisty list nekterich služebnikuw a oficyruw nassich orawskich na chotar sobe wimerany widani nam podali a presentowali, prosice a supplicugice, žebysme ten gisty list mocy plnomocenstwy direktorstwy nasseho a consensem nassim potwrdily. Gegichto žadost a supplicovani za slussne uznawsse, list predepsány do tohoto listu nasseho dalysme slovo od slova wpjsáty, ktereho continentia w spůsob nizeg poznamenany nasleduge:

Tu następuje dokument graniczny wsi Mułne, wystawiony przez Jana Rewicky'ego dyrektora spraw i Jeremjasza Porubsky'ego urzędnika Państwa Orawskiego, w Mułnem d. 18 czerwca 1663 (ob. wyżej Nr 58).

Kterižto ljust spůsobem predoznamenim do tohoto ljustu nasseho slovo od slova dalysme wpjsaty a gey gakoto naležite zepsany a wjdanj consensem nassim we wssech geho punctjch a zawirkach zmocnugeme a potwruzugeme, to dokladagice: žeby predgmenowany šoltisy spolu ze wssetkimy susedy swjmj a po njch gegich potomcy na spůsob ginjch nassich orawskich soltisu a walaskich poddanich wsselike powinosty každeho času a každoročne werne a sprawedliwe nam a slawnemu prytelstwu y potomkom nassim odewzdawaly, censy, dawky a wsseligakowe napadky w čas uloženy a naležity podle urbara stareho anebo teš noweho urednikowy nassemu teprwegssimu nebo buducjmu abj ochotno oda-waly. Hory pak aneb hage aby žadnim spůsobem pod pokutu z de-

diny wihnanim daleg črechly, wirubati a hubiti nesmely, weduce, že nge k osobu ale radneg k welike sskode slawnemu prytestlwy gest gegich tamže osadeny. Pro lepsi wsseho toho stalost a gistotu tento ljust naš podpisem nassim vlastnim a pečety pritisknutim ztwrzeny predečtenim soltisom mutnanszkim a gegich susedum widawame, gakož y widalysme. Genž gest psan a wjdan na Zamku nassem Orawskem, w ten pondelek pred swatkem swateho Pawła aposstola Pane na wjru obraceny, roku Pane tisiciho sestisteho ssedesateho čtwrteho.

Comes Stephanus Tököli mp.

60.

Podzamek Orawski, 28 czerwca 1664.

Sąd żupny orawski na wezwanie zarządu Zamku Orawskiego zatwierdza ugodę między Matuszem Ostroszem soltysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, który pojąwszy matkę jego za małżonkę, wyjednał sobie dokumenty na soltystwo górno-zubrzyckie. W ugodzie tej zobowiązuje się Moniak wydać Ostroszowi wspomniane dokumenty, wzamian zaco ten ostatni pozostawia Moniaka dożywotnio w posiadaniu pewnych gruntów i pożytków.

Or. papierowy foljo z 4 pieczętkami podpisanych, wystawcy i świadków, w farze Górnej Zubrzycy.

Kop. Transumpt Stefana Thököly'ego z d. 27 lutego r. 1668 (ob. w tem wydawnictwie Nr 64), tamże.

My Giryk Messko służnodworsky, Mikulass Medwedsky á Albertus Messko prisažny, item Jakub Dedynsky pysar widyeka orawskiego, dawame na wedomy timto nassim listem wssem, kterymby znaty á wedety prinaleželo, kterak roku á dne in dato tohoto listu poznamenanych, na instantij a requisitij panuw officialuw Zamku Orawskiego gmenowyte pana Zmesskal Gyrika kapi-tana, Jana Rewiskeho causarum directora a Jeremiasa Porub-skeho uradnika, w gmene gehu oswicenosty pana pana groff

Theökeöly Isstwana slobodnego pana na Kežmarku a predepsaneho widyeka hlawného isspana, k tomu zamkúw Orawa á Lyethawa y panstwy k nym prysluchagiciho plnomocneho directora k nam učynenu, w dome mytnem tamže pod Zamkem Orawskim suczim comparowawsse, á spolu z Gurom Turkom Weliczanskym, Gurom Rokosinusom Twrdossanskim, Michalom Par-nyczkym, Jasskem Jablonkowskim, Martynom Benyolehotskym á mnohymy ginymy rychtarmy, á ssoltisy tohože Panstwy Orawskeho pro tribunali se posadywsse, mezy ginimy causanti prystupil pred nas oppatrný muž Matuss Ostros Hornyozubrycky ssoltis, obtežugjce se na Ondrega Monyaka očzymá sweho, žeby on wzawsse a pogawsse sobe za manželku matku gehó, kdy on po swem otcy w mladem á osiralem weku byl zustał, wigednal sobe lysty ánebo collatij na predgmenowane ssoltistwo Hornyozubrycke, ktere prawym dedyčnym na predecžteného Mathussa Ostrosa prynależy, žadagyce na neho prawa, že tak neslussne á proty powinnosty dobrego tutora predoznamene ssoltistwo Hornyozubrické opowažil se sub pretextu defectus seminis od gich oswícenosty panuw possessoruw predepsaneho Zamku Orawskeho, na sobe á swich potomkuw impetrowati z nemalým narusseným dedičneho prawa tohože Mattussa Ostrosa. Ktereho žalobu wyslyssawsse a wyrozumewsse napomenulysme stranky, aby od ostrosty prawa odstupiwsse, mezy sebuw pokog učinily ktere podle takoweho napomenuty nasseho chtegyce se dalssich nakladkuw wywarowaty, w spůsob nasledugjcy dokonany mezy sebuw učinily: Predne predoznameny Ondreg Monyak dobrowolne takoweg collatij sweg cedugyce, zawazal se pred namy, že literas privilegiales aneb collatiu na predecžtene ssoltistwo sobe widanu podle nagprwsseg pryhodnosty á nagdaleg do čtwt rt roka predrečenemu Mattussowý Ostros pastorkowý swemu k rukám odda. Podruhe Mattuss Ostros chtegyce y daleg swu naklonnost proty očymowý swemu doswečity, zanechal pry nem čtwt rtu častku gédneg sedlackeg raleg, k tomuže ssoltystwu prysluchagycég a dwuch zahradnykuw y pol mlyna z takowow wymienkow, aby predgmenowanu častku roleg zo dwema zahradnyky a s pol mlynem do sweg smrtý slobodne užíwal, á každoročne na odbytky

panske po ssest tollyaruw do ssoltistwa aby dawal á pomahal. Po smrty pak tohože Ondrega Monyaka očyma predečtneho Mattussa Ostrosa predrečena čtwtřta častka roleg spolu zo dwoma zahradnyky á spol mlynom nye na manželku potomky aneb pokrwnich predepsaneho Ondrega Monyaka než na predgmenowaneho Mattusa Ostrosa á gehu potomky, yakožto dedyčuw statim et immediate bez wsselikich zawoduw ma prypadnuty. Na ktere gegich dokonany tento lyst nass podpisem nassym y pečziatek prylisknutym stwrzeny strankam obydwom wydalysme. Genž gest psan a widan w dome mytnem pod predečtеныm Zamkem Orawskym, w tu sobotu po swatem Jane Krstitely roku Pane tisyciho ssestisteho ssedesateho čtwtřteho.

Idem qui supra iudex nobilium mp.

Idem qui supra iuratus assessor mp.

Idem qui supra Albertus Messko iuratus assessor comitatus Arvensis mp.

Idem qui supra iuratus notarius mp.

61.

(Zamek Orawski) 18 listopada 1665.

Jan Rewisky dyrektor spraw i Andrzej Raphanidae urzędnik Państwa Orawskiego, jako komisarze Stefana Thököly'ego, na prośby mieszkańców wsi Wesele, obszedłszy i znakami zaopatrzywszy granice tejże wsi, podają dokładny ich opis.

Or. papierowy z 4 pieczętkami podpisaných wystawców i świadków w zbiorze ks. J. Kohútha w Muzeum w Turczańskim Św. Marcinie.

My Jan Rewisky causarum director a Andreas Raphanidae uradnik Państwa Orawskeho dawame na wedomy timto nassim listem wssem, kterymby znaty a wedety prynależelo, kterak roku a dne in dato praesentium wznamenanych podle obzwlasstneg

commissie gehu osw-ty pana pana groff Theökeöly Isstwana slobodneho a wečyteho pana na Kezmarku, widyeka orawského hlawného isspana, k tomu zamkŭw Orawa á Lyetawa y panstwy k nym prysluchagyciho plnomocneho directora, pana nasseho milostiwého, na unyžene supplicowany Weselowcow widany, wisslysme na chotar dedyny Wesele nazwaneg á k predoznamenemu Zamku Orawskemu prysluchagyceg, který w prytnosti gistich wydyeckych osob yakožto pana Medweczky Mikulassa služnodworskeho á Alberta Messko prysažneho sudobneg stolyce predečteneho wydyeka orawského, prypogiwssse k sobe nyektorych ssoltisŭw á rychtarŭw, gmenowite Jana Jablonkowskeho, Mařka Jasenickeho, Marka Rabčiczkeho, Petra Klena á Pawla Bencžeka Mutnanskeho y ginich mnohich z okolnich dedyn susedŭw gegich, wukol očyte spatrywssse, gistimy znaky á kopczy wizdwiženymy od chotarow okolnich dedyn odcirklowalygsme á odchotaryly w tento spŭsob, yako nasledowaty bude:

Predne á ponagprweg Weselowsky chotar počyna se poniže predečteneho dedyny Wesele od ryeky Jasenyčza rečeneg, hore gednym potokom od Weterneho Wrchu mezy hagku áneb hagnu horu Jaseniczku á tenže Weterny Wrch tekucym á do predoznameneg ryeky wpadugicym, kdežto nedaleko ryeky weliky kopecz gest nametany, á wisseda s toho potoka na prawu ruku se obratylssse, gide až k gedneg wrchowyńce od polany Michala Switkulaka z Tapessowa tekuceg, a prygde na nižny krag tegže polany Switkulakoweg; odkud se ta wrchowinka počyna, odtud predece prosto gide až na hreben Wrchu Weterneho a odtud hore grunjom obraty se malo k zapadu na lewu ruku á prygde až na polanu Krysstoffa Rakitnyaka tež na Tapessowe messkagyciho, pry ktereg z nižneg strany stogy hruba gedla o trech wrchoch karby naznačena, a za cyel chotarny mezy Tapessowcy a Weselowcy zanechana. Od teg gedle malo na prawu stranu horow bokom yako k polnocy se obratylssse, wigde na krag nižny polanky Grobarowka rečeneg, á prigde k gedněmu smreku welikemu poniže Pryehiby polany tak gmenowaneg gsucymu, na kterem kryž y dewet karbŭw gest wityatich a pry nem kopecz wizdwižený, kterýžto kopecz á smrek bude delit chotar Weselowsky a Mutnansky y po-

lany a surowyny Tapessowske. Odtud gide bez potuoček Netessow k gedneg wysokeg gedly nad tymże potuočkom gsuceg, na ktereg čtyry karby y kryž gest witaty, á pry neg kopecz zo zeme z klady a z kameny nametany. Od teg gedle maličko yakoby na prawu stranu se oddawsse, bokom tahne hore k wrchu Netessow řečenemu á prygde k gednemu wikrutu pod tymże wrchoim ležycymu, pry kterem tež kopecz z kameny gest nametany, á od toho wikrutu prigde na samy wrch Netessow nazwany, na kterem kopecz zo zeme á z kameny gest nahazany. Odtud dolu prosto se pustywsse predce k polnočneg strane na dwa kopce z kameny á zo zeme pry dwuch pnoch wyzdwižene, gide až k potuočku od tohože wrchu Netessow tekucymu, potom prosto dolu tymže potuočkom gide niže dediny Mutneg poniže Bartka Pyátka, na zahrade ssoltiskeg sediciho až do ryeky Jasenyca nazwaneg, kdežto pry tegže ryece á pry potuočku od wrchu Netessowa tekucem tež kopecz gest wizdwiženy, á potom wssecko hore tůw ryekůw Jasenycůw až pod hole z gedneg strany Randowu z druheg pak strany Dudikowu nazwane, mezy ktere taže ryeka tyecze, z kteregžto ryeky k zapadu slunce se obratylsse, po pod holu Dudikowu pry brehu na gedneg hrubeg gedly pry samom koreny čtyry wruby gsu wityate á kopecz z kameny nametany, á hore wisse teg gide na druhu gedlu wruby naznačenu, pry ktereg tež kopecz gest udelany. Odtud gide na buka wruby naznačeneho, potom na geden kleň čtyrma wruby natyaty á na buček dudlawy pry tomže klenu stogycy, od toho klenu predce k wichodu na gedlu dudlawu wipalenu, čtyrma karby naznačenu, á od teg gedle predce prosto k wichodu na grun pod holůw Dudykowůw gsucy, na ktoem kopecz z kameny gest udelany a s toho grunya spusty se dolu do potuočzka od Magury tekuciho, potom bez ten potuoček prosto bokom kragom hory prygde na gednu gedlu, ktera sama na gruny pod Magurkow k pustinam gduce sucym stogy, á odtud na druhu gedlu na tomže gruny stogycy; á zatim spustiwse se dolu ryglom k Pustkam polane tak řečeneg predce k wychodu slunce, gide až do ryeky od Namestowskeg hole Kubanowska řečeneg tekuceg, á presseda bez tu ryeku gide predce k wichodu prosto hore brehom do wrchu Magura

Homolczana nazwaného, kdežto nedaleko od ryeky predečšteneg kopecz z kameny w brehu gest nahazany. Od toho kopcza wssecko brehom na lewu stranu se oddawse á malo k polnocy se obratysse, gide až do pol wrchu, kde tež kopecz z kameny gest udelany; á odtud pod wrch na smrečzka tryma karby naznamenaneho, od toho smrečzka wigde predce tymže grunjom na samy wrch tegže Magury Homolčzaneg, kdežto gest geden buk čtyrma karby naznačeny; á od toho buka predce k polnocy na druhu stranu tohože wrchu Magury se spusťagye, prypada na dwa buky snohowate nedaleko geden od drugeho gsuce, obydwá čtyrma wruby natyate. Odtud horůw surowůw malo na prawu ruku a jako k wychodu slunce se obratysse a na gedno dobre streleny odsedse, prygde na hrubu swrčynu, starym kryžom naznačenu á opet druhym kryžom obnowenu, a od teg gedle opet malo k wichodu gduce á potom k poledňu se obratysse, prychody na gednu mlaku, s ktereg mlaky wichody wrchowyńka aneb potuoček k Sihelnanskemu poly od Magury tekucy, potom dolu tym potuočkom k poledneg predce strane se spustice, prigde na druhu wrchowyńku s pod tegže Magury tekucu, proty ktereg malo z potoka k wichodu slunce se nawratysse, prigde na try gedle po wisse Pássoweg polany sucze, s kterych gedna každa čtyrma wruby gest poznamenowana, á bez tu polanu opet k poledny á maliczko na prawu ruku se oddawsse, prychody na grunik Wrch Slaneg Mlaky řečeny. Odtud predce prosto dolu k wrchowince Oselne nazwaneg, nad kterůw gest buk tryńastmy karby naznačeny; od toho buka gide ku trom gedlam poniže Oselneho gsuczym a karby poznamenany, mezy kterymy kopecz zo zeme á skladya gest wizdwižený, á od toho kopca predce k poledny gduce, prygde na gednu cestu, ktera mezy Sihelnym á Weselym bude chotarna, á tůw cestůw gide prosto až na konyecz pusteho boru, kdežto pry gedneg gedly karby naznačeneg kopecz gest udelany. Odtud predce k poledny horůw surowůw na giste gedle á swrčiziny nakresy á karbamy značene tahnuce, prygde k gedneg gedly čtyrma karby natyateg, á od teg gedle malo na prawu stranu se oddawsse, wtraffy na druhu hrubu gedlu tryma kryžmy naznamenanu, niže ktereg gedle gest pr' á pry teg prty z wissneg strany pry gmenowaneg gedly ge-

den i nižneg pak mezy dwema wikrutamy, druhy kopce gsu wiedzwiżene, ktere kopce á gedla chotar Weselowsky, Sihelnansky á Rabčansky delia á delity budu. Zatym od tegže gedle, try chotare rozdelugyceg, gide bokom k poledny predce po nad wrchowyńky, ktere k stareg Rabčy tahnu, á prygde k gednemu buku pry polane Weselowskeho Krasna bučyna nazwaneg, na kterem su čztyry karby y nakres witiaty; odtud prosto k tegže polane na gednu swrcžynu nakresanu, pry kterege kopecz gest nametany. Odtud dolnym kragom tegže polany prosto bez bucžnik na staru cestu, kde na krywem buku su čztyry karby wityate, od toho buka predce k poledny prygde na welku cestu, ktera wedie k polane Olexowka rečeneg, kterůw cestůw á wrchom polany Olexowsky malo na lewu stranu se obratywsse, prgde nad gednu wrchowyńu w tegže polane gsucu, a pry teg ceste na wrchu polany nad towže wrchowyńow kopecz zo zeme gest udelany; potom dolu polanow prosto k poledny se oddawsse, nad samow wrchowyńkow w mlače, s kterege potuoček se počzyna, pry gedneg swrcžyne opet kopecz gest nametany, á dolu tym potuočkom bez Olexowku polanu k druhege polane Wiwiaska nazwaneg, potom prosto dolu tymže potuočkom pres Wiwiasku tekucym až do potoka od Wahanowa bežiczyho. Odtud dolu tymže potokom niže predrečeneg Wiwiasky polany bežyczym yakoby na zapad slunce, prigde k gedneg wrchowyńe od wrchu Radikalneho tekucege, pry kteregežto mezy dwema gedlany karby naznačenymy s tohože potoka wen wisseda kopecz zo zeme a skladya gest udelany; od teg wrchowyńy na prawu stranu bokom se oddawsse, prygde na gednu hrubu gedlu dwanaste karby naznamenanu, od teg gedle wssecko bokom k poledneg strane á hore k wrchu Radikalnemu se obratywsse, po karbyech á nakresiech na gedlach, bukoch á swrcžynach poznačonych gide až k ceste, ktera od polany Pawlikoweg z Namestowa na wrchu Radikalnom gsucege wedye k Weselemu, pry kteregežto ceste z dola mezy dwoma buky ssestmy karby naznačenymy kopecz gest nametany, a wisse cesty proty timže bukom gedna hruba swrcžyna dwanastmy karby poznamenana. Odtud predce bokom hore k poledny gduce prypada na gedlu z suchym wrchom, na kterege tež karby su wityate, á od teg gedle wissedse

prosto ponad horu na predoznamenu polanu Pawlikowu k gedneg skalcze, na ktere g litery AM gsu wikresane, a prosto wisse teg skalky gide na gedden kopecz w polane á luce Pawlikoweg, nad gednow hlubokow yamow zo zeme a skladia nametany; od teg yami gide na samy grun aneb wrch Radikalneho, nad Pawlykowow stodoluw ležyciho, kdežto wisse klady opaloneg na tomže gruny ležyceg, pry gedneg swrčzyne na samom wrchu Radikalneho gsuceg, kopecz zo zeme z kameny á z klady gest wizdwiženy; á od toho kopca wssecko dolu tymže ryglom wrchu Radikalneho k zapadu slunce se pohnuce, spusty se dolu na rowen, kdežto pod samym wrchom weliky kopecz gest nametany; od toho kopca gide až do predepsaneg ryeky Jasenicza, prez keru presseda prygde k potocku od Weterneho tekucymu á k prwssemu kopczu. A tam se poczyna y zawyra chotar Weselowsky, wukol á wukol od gynich chotaruw predoznamenymy kopczy, karby á nakresy oddeleny á odcirklowany.

Acžkolwek pak Guro ssoltys Weselowsky podle listu noweho nadany na osazeny predoznameneg noweg dedyny We-sele nazwaneg, otczu swemu nebosstykowy Romanowy Namestowskemu widany, chtelby bol dwa wrchy Wahanow á Radikalne gmenowane, spolu z lukamy na nych y okolo nych polanamy a surowinamy ležicimy, sobe a swim susedom chotarom prywlastnity, wssakže ponewaž se hogne á dostatečne dalo znat, že any otecž gehu any on sam ne byl w užitku predecžtenych wrchuw, luk a polan, nibrž obydwu wrchy y luky na nich gsuce Namestowcy gistim prawem wždycky užywaly á posawad užywagy y stodoly swe na nych magy, a od luky Wahanow rečzeneg owssem w čotary Namestowskem gsuceg, podle gisteho listu á nadany, slawneg pámety gehu oswicenosty pana hrabete Thurzo Gyryka de data in arce Bitcha, die duodecima octobris anno Domini millesimo sexcentesimo septimo widaneho, predoznameny Namestowczy každoročne čtyry dukaty kremnyczke gich oswicenosty panom swym orawskym platia, co se s tohože listu patrne dalo znaty. A nakolko bol wiss predgmenowany ssoltys nyektorych polan, yakožto Olexowky, Kubanowky á Belkowky a podle toho w surowinach okolo ležycich, to se tež doswecilo, že tye giste po-

lany Olexowku od Olexy z Klyna, a Kubanyowku z Belkowkow od Namestowcow tolyko zalohom držal, z kterych gednu totižto Olexowku pre pokog á dobre susedstwy predreczeny Klynanya á Namestowczy pry Weselowskom ssoltisowy zanechaly, a užitok tohoročny zo wsseckych trych gemu zebrať dopustily, á za druhe dve polany Kubanyowku á Belkowku čtyryczat y ssest tollyarůw tomuže ssoltysowy Weselowskemu facto ipso položily á nawratyly, a on ge k sobe wzal á prigal. Ktere wrchy z lukamy na nich sucymy y s polanamy á surowinamy okolo nich ležycymy, á od chotara Weselowskeho gistimy kopczy znaky á karby odznačeny-my, pry gmenowanych Namestowcch á Klynanoch, kterym se y listy obzwlasťne na to widaly, zanechalysme, aby podle prawa sobe naležegiciho slobodne zatym yako predtym užywaly á wladaly. Niczmeneg na mesto predoznamenich wrchůw, luk, polan a surowyn Weselowskemu ssoltysowy prypadly dost prostrane á mymo listu noweho nadany wspolene boky dwa, z gedneg y z druheg strany wrchu Weterneho, a treti pod wrchom Netessow nazwanym, po ktery se list noweho nadany wstehowal tež od Weterneho ležycy. Proty kterym mistom a bokom nyekolik sedlakůw se osadilo, co gsme wssecko reambulowaly a očyte widely. Dyalo se toto wssecko w ten pyatek á sobotu po swyátku Rozeslany Apostolůw w roku poznamenanem, á list tento nass pre lepssy gistotu a wssechnich stalost podpisem nassim y pečzatek prytisknutym strwženy, ad ratificationem gehu oswicenosty pana directora widalysme. Genž gest psan a widan post peractam praescriptam reambulationem et metarum erectionem in arce Arwa, die decima octava mensis novembris anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto.

Idem qui supra Joannes Rewisky in bonis arcis Arva caesarum director mp.

Coram me Nicolao Medwedsky iudice nobilium comitatus Arvensis.

Idem qui supra Andreas Raphanidae provisor arcis Arwa mp.

Coram me Alberto Messko iurato assessore comitatus Arvensis.

62.

Podzamek Orawski, 17 czerwca 1667.

Wyrok sądu żupnego orawskiego w sprawie między Matuszem Ostroszem sołtysem Górnej Zubrzyicy a Andrzejem Moniakiem jego ojczymem, skazujący tego ostatniego na wydanie Ostroszowi dokumentu na wspomniane sołtystwo oraz do wypełnienia wszelkich zobowiązań, wynikłych z zawartej z nim przed trzema laty umowy o sołtystwo.

Or. papierowy, dość dobrze zachowany, z czterema pieczęciami sygnetowymi przy podpisach, obecnie przecho-
wywany w farze Górno-Zubrzyckiej. Na grzbiecie zapisek:
List od prawa Mathusowy Ostrossowy ssoltysowy Hornyozubrickemu widany roku 1667; późniejsza ręka dodała sygnaturę: N° 9.

My Jan Guz[ith] viceisspan, Mikulass Medwedsky służniodworsky, Benedik Kubiny a Micháel Skrabak prysažny, tolikež y Mikulass Czemicky pisar stolice sudobneg widyeka tohoto orawskeho, na žadost gich milosty panow officialow Zamku Orawskeho, gmenem gehu oswicenosty pana groffa pana Theökeöly Isstwana z Kežmarku, wečiteho na Orawe á tohože wydyecka orawskeho hlawného a wečyteho isspana, gehu jasnosty cisarskeg á kráľowskeg radce, k tomu zamkŭw Orawa a Lyetawa y panstwy k nym prysluchagyciho plnomocneho directora učynenu, zde pod Zamkem Orawskym w dome mitnem comparowawsse, a tu spolu z opatrnimy Michalom Parnickim, druhym Michalom Osswáldom Weliczanskym, Janom Midelkom Dolnyokubinskim, Ondregom Swrčkom Twrdossanskim, a Jasskom Jablonkowskym y ginimy mnohimy rychtarmy a ssoltisy, k tomuže Zamku Orawskemu prynáležegjimy, ku rozwažený rozličnych praw pred nas predkladanich spolu se posadywsse, mezy ginymj causamj predložena byla sprawa Matthusa Ostrossa ssoltisa Hornyozubrického na tento spůsob:

In causa providi Matthaei Ostross sculteti Felsseö Zubriczensis Georgius Chmeliaryk žalobne predklada, kterak Ondreg Monjak tohoto actora očim, w roku pominulem tiscem ssesstistem ssedesatem cztwrtem zde pod Zamkem Orawskim učinysse gistu zmluwu s tymtože actorem y list na sobe wydawssse, neweducz, odkud pohnuty suce, od toho urputne odstupil, a tohoto actora tak yako predtim bil počal z deditwy wiprety usiluge, kdiž totižto proty zryzeny zemskemu a listu wydanemu tohoto actora privilegia a listy ssoltyske pry sobe gwałtowne drży, a tomuto dedyčowy ssoltysowy odaty nechce. Prytom, yako w tomže contracte dolożeno gest, na dawky a cinsy uloženo, aby každoročne po ssest toliarow odawal, to až posawad newikonat, takže tento actor takowe cinsy za neho platity musel. Prykročuge y to, že kdy tento actor tohože sweho očima pro krywdu sobe učinenu k prawom ninegssym s commisiow pana kapitana rokował, tu incitatus opowrhnusse zohural. Proto idem qui supra žada, aby nagprweg in poena contumaciae tenže incitatus bil posuzeny. Et cum contra absentes omnia iura clamarent, prosy, aby podle contractu gemu gehu listy dedyčne byly nawracene, a ktere penize tenže incitatus zanedbawal odawaty, žeby tomuto actorowy skrze neho byly odane. Deliberatum est: Ponewadž se zgewne da znat z listu pred prawem predloženého, mezy Ondregom Monjakom a Matthusom Ostrossom strany ssoltis[ta] widaného, žeby tenže Ondreg Monjak pri tomže dokonany zawiázal se a bil powinnowaty lyst a collatye na ssoltystwo Matthusa Ostrossa sebe widane tomuže Matthusowy Ostrossowy tak yako dedyčowy predepsaného ssoltistwa k rukam odat a nawratit; doswečuge se y to s tohože listu, že tenže Ondreg Monjak od častky ssoltystwa sobe do smrti sweg daneg každoročne na cins panský predepsanemu Matthusowy Ostrossowy mel napomahaty po ssiesti toliarow. S teg pryczyni zanechawagjce lyst a dokonany mezy timiže strankamy widany, od prawa na swem miste a ten gisti potwruzgice nachodime, aby listy yakowekolwek ma, jak collatii, tak tež y gine, ktereby predepsaného Matthusa prynaležely, bez dalssiho odkladany pod prysahow wydal. Cins take podle listu, ktery ma dawaty na kolko zanedbal, ma winahradit; že pak citowany biwsse Monjak k prawu

panskemu contumacia ductus ne comparował á roskaz panský zle-
chčýl, zato posuzugese na dwanaste zlatih. Pakliby deliberatii
tenže Monjak dosty ne učinil, budto listy nechtelby nawratit, bud-
tež cins zanedbaly nechtelby actorowj nahradit, ma skrze pana
kapitana k tomu prynuceni bity, dan s seho do zamku. Kteryžto
proces prawny spolu y zdeliberatii nassy na zadost predepsaneho
Matthussa Ostrossa od slova do slova w tento list nass inero-
wawsse, gemu ku buduceg gehu obrane pod peczetmj á ruk vlast-
ních podpisanym widawame. Genž gest psan a dan w predozna-
menem dome mitnem, zde pod Zamkem Orawskym gsauem,
dne sedemnaczteho mesice czerwna roku Pane tisiceho ssestisteho
sšedésateho sedmeho.

Idem vicecomes comitatus Arvensis mp.

Idem qui supra iudex nobilium comitatus Arvensis mp.

Idem qui supra Benedictus Kubiný iuratus assessor comi-
tatus Arvensis mp.

Idem qui supra iuratus assessor comitatus Arvensis mp.

63.

Zamek Orawski, 19 października 1667.

*Stefan Thököly na prośby Jaśka Słowika sołtysa (Górnej) Rabczycy poleca wyznaczonej komisji zbadać na miejscu cer-
hle, polany i «pasieki», które Rabczycanie mozolnie, choć bez
zezwoleń jego, w lasach zamkowych «wyrobili», zezwala je
stosownie do orzeczenia tej komisji przyłączyć do «chotar»
Rabczyckiego z zastrzeżeniem podwyższenia im czynszu,
wreszcie zatwierdza nowe granice tejże osady przez komisję
ustalone i w dokumencie opisane.*

Or. pergaminowy z pieczęcią wytłoczoną przez papier
lecz już wykruszoną, w zbiorach ks. J. Kohútha w Muzeum
Ś-to Marcińskiem.

*My hrabe Theökeöly Istwan z Kežmarku weczyty na Orawe
a tohože wídieka Orawskeho hlawný a weczyty isspán, gehu ja-*

snosty cysarskeg a kralowskeg radče, k tomu zamkůw Orawa á Lyetawa y panstwi k nym prysluchagicich plnomocni direktor, dawame na wedomy wssem, kterym znaty á wedety prynaleži, kterak pozorugyce unyžene supplicowani obywatelow Hornya Rabčica nazwaneg a ginich okolnich dedin s towže Rabčiczow chotarnych, o to pokorne nastawagicich, w roku pominulem tisícem ssestistem ssedesatem ssestem wislalisme bili gistich nassich sluzebnykuw, aby chotar Rabčiczanski wssudi wukol od ginich dedin odchotarili. Kteri wedle poručeni nasseho w tomže roku okolo swatku swateho Wawryncze na predeczteni chotar Rabčiczanski wissli, a prypogiwsse k sobe ginich ssoltisuw á richtarůw, ten oczite patrili a wssudi wukol obegducze podle zeznani swedkůw pod tuhůw prysahůw prysahanich, od ostatnich okolnich dedin chotaruw gistimi znaki a kopczy wizdwiženim oddelili a gistu determinatiu na mistech naležicich ućziniwsse, pokudbi se chotar Rabcziczanski wzdawna wstehowal, ukazali. Niczmeneg wssak ponewadcz predepsani Rabčiczania za znaki a kopczy wizdwiženimi pomimo chotare sweho giste polani a luki y czerchle welike w nassich vlastnich horach bez dowoleni nasseho wirobili a wipolili, tie giste polani a paseki wpredgmenowani nassi služebniczi a ssoltisy k nim prypogeni na zamecku potrebu bili zaugali a na nasseg dispositii zanechali. Že pak Jassek Slowik ssoltis z obiwatelmi predrečeneg dediny Rabcziczu mnohokrate swim unyženym supplikowanim o to nastawali, aby predepsane cerchle, polani a wirobiska na dispositii nasseg zanechane gim skrze nas bili oddane, pro tu pryczinu wislalisme poznowu pana Jana Gilanika a Alberta Messka služebnikůw nassich, aby tie mista očite spatrili a ktereghi dedine prysluchati meli, to vedle sweho sumneni sprawedliwe rozważeli. Kterižto wedle poručeni nasseho w roku tomtó bežiczem tisícem ssestistem ssedesatem sedmem w den prwni mesieze žari wisedsse, a prypoiwsse k sobe Missa Parnickeho, Michala Porubského, Ondrega Zabreskeho, Jana Jasenowskeho, Matęga Jasenickeho, Janeka Rabčanskeho a Maticzu Smetaniaka Lipnickeho y ginich okolnych susedůw a richtarůw, wsseczki tie wirobiska na dispositii nasseg zanechane oczite spatrili, a nawratıwsse se odtud, nam werne a sprawedliwe oznamili, žeby tie giste

mista, polani a wyrobiska y nektera cžastka hory pomezi temiže polanami gsuceg negblissie chotaru Rabčičžanskemu bili. Strani kterich spolu z predepsanymi ssoltismi podle sweho dobreho sumneny to za sprawiedliwe uznali, že ponewade Rabččanssti susedi, Ustiania a Buobrowania, kteri na tie polany čihagi a k swim holiám pripogiti vsilugi, na tolko hori, surowin, polian a passenkow pry swich holiach magi, že gich swimi dobitki skonawati ne mohu, ale ginich okolnich suseduw statki za gisti plac na swe hole prigimagi a dosti malicki duochuodek od welikich užitkow oddawagi, Rabččania pak tie giste polany, paseki a wirobiska z nasseg praczne a mozolne wirobili a okolo tich polan bezewsseg prekažki od mnoho rokuw pracowali, abi gegich prace gim se winahradit mohla slussne a naležite, tie giste polani a wyrobiska ku chotary Rabčičžanskemu tak gako nagblissemu prypogene a Rabčičžanom ku užiwany magi biti oddane; wssakže tim spůsobem, aby každoroczne od takowich užitkow, okrem censow predtim uloženich, dwacet tolarůw medzi duochodki slawneho pritelstwa k rukam urednika orawskeho oddawali. Na co tiže Rabčiččania se podzwolili. Takowu to predoznamenych služebnikůw nassich a ssoltisůw k nim prypogenich determinatiu za slussnu uznawsse, a slawneho pritelstwa duochodki rossirowati chtegice, gi podle plnomocenstwi directorstwa nasseho potwruzugeme a predepsanim Rabčiččanom y gegi potomkům wiss oznamene polani a paseki skrze nich w nassich horach wirobene, spolu z horow mezi temi polanami gsucow, ku slobodnemu užiwani a wladani dawame, a k gegich chotaru prypogugeme, hore napsani duochuodek očekawagice, gaksme nadali a prypogili; to obžwlasstne dokladagice, aby pod pokutow wypowiedi zameckeg giž zatim žaden čerchlity, a mimo okurowani domoweho rubati a paliti se nepowažil. Abi se pak wsseliake rozržitosti, ktere strani chotarůw mezi temiže Rabčiččani a okolnymy gegich susedi roznykali, giž docela pretrhli, wssecek chotar gegich spolu z oznamenimi polanami á wirobiski w nowe gim nadanymi, gako gest skrze služebnikůw nassich a predepsanich ssoltisůw od ginich chotaruw odcirklowani a giz po dwakrat wukol odchotareni, do tohoto listu nasseho wpisati sme dali w tento spůsob:

Počina se chotar Rabčičžanski na wrehu polani Mrdolowka nazwaneg wisse wrchowini Hlubokeho potoka, kde pry gednom buku gest kopiecz z zeme a z kameni nametani, chotare Zubrohlawski, Rabčanski a Rabčičžanski delici; potom dolu tim potokom gide prosto do rieki Rabčičža nazwaneg, pry ktere-
reg u tohože potoka dva kopcze su nahazane, a bez rieku presseda prypada na cestu, ktera wedie z Rabčičž do stareg Rabče, pry ktere-
gest gest kopecz z zeme a z kameni nametani, a presseda bez cestu zase gest druhi kopecz nametani; od toho kopcze k' pulnočneg strane se obratiwsse hore gednow mlakow, prychodi na kopecz w gmenowaneho Jasska Slowika hagi wistaweni. Odtud gide timže hagam a borom po gedlach a swrčzinach karbowanich a kryžmy naznaczenich prosto k Solneg tiahnuczi, wigde k tegže Solneg polanie, odtud k polnočneg strane se obratiwsse, bez wodu Slana rečenu pregducze prypada na prt k polane Markoweg weduczu, kde nedeleko wodi pry swrčžine čžtirma karbami natiateg kopecz weliki gest udelani. Odtud towže prtow bez mlaki prigde opet na kopecz wisse mlaki gsuczi, a tak hore po znakoch, wrubiech a kopczoch pry prtly gsucy-
ch tiahnucze, prigde na cestu od Markoweg polani do potoka Bistri weduceg, kde z obidwuch stran cesti gsu kopcze nametane; zatim malo k wichodu sluncze se odawsse, zbehne do tohože potoka Bystreho, a potom hore tim potokom wichazi na druhu prt, ktera od Rabčičž na polanu Ustiansku wedie, a tam pry potoku kopecz gest udelani, a tůwže prtow k wichodu slunce se obratiwsse, gide až na grun, na kterem opet gest kopecz nahazeni, a s toho grunju se spustiwsse, zbehne na Tiarchownicu k holi Ustianskeg weducu, kde pry dwůch bukoch dva kopce su wizdwižene, s teg Tiarchownice predce k wichodu slunce surowow horow dolu se spustiwsse po znakoch a karboch w nekolik mistech poznačenich, prypadne na polanu Skubisakowu z Rabčicz pod samow horow gsuczu, kde tež pry gedli opaleneg kopecz gest wizdwyženi, a od toho kopcza gide pry zarube až do potoka Pryporni nazwaneho, pry kteremž gest kopecz nametani a hore tim potoczkom tiahne až ku gruniku tež Pryporni reczenemu, na kteremž tež kopecz gest nahazeni; a potom na samom wrehu toho gruniku Wrch Čižoweg mlaki rečenem,

pry hore weliki kopecz gest učineni, a ten bude delit chotar Rab-
cičanski, Dolniolipnicki a podholki Buobrowske; giż odtud k po-
ledneg strane se obratiwsse a dolu Čizowow mlakow se spustiwsse,
prosto ponad horu Dolniolipnicku prigde opet na kopecz na ko-
niec hori udelani, a potom beži starimi mezami na wrssek Cy-
żow, kde gest kopecz wistaweni, od toho werssku strhugę se ce-
stuw pod Jaworowi Wrch, a tam pry ceste z gedneg y z druheg
strani gsu kopcze nametane. Odtud predce prosto na tenże Jawo-
rowi Wrch wigduce, prytrefy na kopecz z kameni učineni, a s toho
wrchu k poledni se odawsse po starich mezach, prypadne na Rab-
čični Wrssek, na kterem gest kopecz, a s toho wrssku spusti se
na cestu z Lipnicz do Rabcič weducu, pry ktereğž tež kopecz stogi;
potom prytahne na kopecz Gressa Strielki w čerhliskoch gsuczi,
a s tech beži ku uhlisku Ramżowmu na Kudowskem Gruni gsu-
cimu, odtud bez wrchowinku k hagi Lipnickemu tekucu, presseda
hore do wrchu Kuokuotkow rečeni gduce, prigde k hrubeg gedli,
pry ktereğž kopecz gest wiloženi, potom prypadne na cestu s to-
hože wrchu na polanu Kuokuotkow weducu, pry ktereği dwa kop-
cze su udelane. Od tech giż k zapadu slunce se obratiwsse, ged-
now prtow wychodi na koniec polani Gonsoroweg z Rabčič, kde
opet gest kopecz udelani, potom bokom towže polanow k wrchu
prychodi na kopecz pry wikrutie učineni, a s teg polani bez wrcho-
winku Kriwanik presseda, prychodi na kopecz pry poli Rabči-
čžanskem u hrubeg gedle udelani. Odtud gide na kameni werssek,
kde tež kopecz pry wikrutie učineni, za tim gide na druhi wer-
ssek, na kterem kopecz stogi; odtud opet bez druhi Kriwanik ku
kopczy pri wikrute stogicimu, potom bez obnossku maleho Kriwa-
nika beži wedle meze Markoweg z Rabčičž, a prigde opet na ko-
pecz pry wikrute nanoseni. Odtud gide na gruni proti wiss napsa-
neg polane Mrdolowka ležici, potom tim gruniom tahne na po-
lanu Mrdolowku, a gide k tomu prtui a kopcu, kteri Zubrohławski,
Rabčanski a Rabčičanski chotar deli. A tak pri tomto kopci za-
čina i dokonawa se chotar Rabčičanski, a na wssetki strani od
ginich okolnich dedin, chotarůw, holi a podholkůw wukol a wu-
kol znaki a kopczy wiss napsanimi oddeleni a odchotareni.

Pro dustogneissi toho stalost a gistotu list tento wlastnow

nassow rukůw podpisani, a pečeti pritisknutim stwrzeni, predepsanim Rabčičzanom widawame. Genž gest psan a dan na Zamku Orawe, w tu stredu po swatku swateho Lukasse aposstola a ewangelisti roku Pane tisicecho ssestisteho ssedesateho sedmeho.

Comes Steph. Theököly mp.

64.

Zamek Orawski, 27 lutego 1668.

Stefan Thököly transumuje i zatwierdza dokument sądu stołecznego orawskiego z d. 28 czerwca r. 1664 w sprawie ugody między Matuszem Ostroszem soltysem Górnej Zubrzycy a Andrzejem Moniakiem.

Or. pergaminowy, na zagięciach w paru miejscach przez myszy wyżarty, z wyciśniętą pieczęcią wystawcy, przechowuje się w farze w Górnej Zubrzycy. Na grzbiecie zapissek (ręką ks. J. Kohútha): Matusz Ostros habuit ius scolte-tiale, quod eidem Andreas Moniak (otcim) sibi adiudicari curavit protestanti contra .. ipso Matheo Ostroś 1664.

My Theököly Isstwan z Kežmarku hrabe weczite na Orawe, wydyeka tehož o awskeho hlawný a weczity isspan, geho jasnosty cisarskeg á kralowskeg radcze, k tomu zamkuw Orawa a Lye-thawa reczenich y panstwy k nym należegich plnomoczny director, dawame na wedomy wssem, kterimby wedety a znati naleželo, kterak oppatrný muž Mathus Ostros z Horneg Zubrice k predepsanemu Zamku Orawskemu naležegi[czey.....] pristupiwsse pred nas, praesentoval nam list gisty, strany ssoltystwa Hórnyo-zubriczkeho od prawa sobe widany, z naležitu ucziwosty suppli-kugice, zebysme podle nasseho plnomoczneho directorstwy ten gisty lyst pre neho y pre geho potomkuw potwrdily, kterehozto lystu continentia takowa to gest:

Tu następuje dokument sądu żupnego orawskiego z d. 28 czerwca 1664 (ob. w tem wydawnictwie Nr 60).

...^a slovo do slova dalysme wpisaty do tohoto nasseho listu, gak ponižený supplikowany wysspsaneho Mathussa Ostrosa ssoltisa Horniozubriczkeho, tak tež y na primluwu nekterich hlawnich lydy a služebnikuw nassich prednegssich za neho učinenu, podle plnomocenstwy directorstwy nasseho geysme potwrdily, a we wsseczkych punktieh a zawirkach wzmocnily a upewnily. Pro lepssy wsseho teho stalost a gistotu tento nass lyst wlasneg ruky a gmena nasseho podpisanym, a peczety pritisknutim stwrzeny, predoznamenemu Mathussowu Ostrosowu y gehu potomkum widawame gako y widalysme. Dan na Zamku Orawe, dnie dwacateho sedmeho unora roku Panie tisicihu ssestiteho ssedesateho osmeho.

Comes Stephanus Theökeöly mp.

65.

Zamek Orawski, 23 czerwca 1669.

Stefan Thököly pól sołtystwa w Rabczycy, opróżnionego wskutek bezpotomnej śmierci Mikołaja Marczaka, sprzedaje za 300 talarów Jakubowi Klinowskiemu, z obowiązkiem spłacenia długów poprzednika, przyczem określa jego powinności i daniny.

Or. pergaminowy z pieczęcią wystawcy, wytłoczoną przez papier, lecz częściowo wykruszoną, znajduje się w posiadaniu p. Klinowskiego w Trnawie na Słowacji.

My Theökeöly Istwan z Kežmarku weczite hrabe z Orawy, widieka tohoż orawskiego hlawny a weczity isspan, gehu jasnosty cysarskeg a kralowskeg radcze, k tomu zamków Orawa o Lietháwa y panstwy k nym pryssluchagjcyh plnomoczny direktor, da-

64. ^a początek wiersza wydarty i nieczytelny. Prawdopodobnie brzmiał on wedle znanego formularza: Kterižto lyst spusobem predoznamenim...

wame na wedomy wssem, kterym znaty a wedety prinaležj, kterak Mikulag Marcžak Kuba, Marka Smolky syn, ssoltis Rabcžičky, prostredkem čzasneg smyrty s tohoto sweta witrhnuty nahle biwsse, a potomka muskeg hlavy po sobe nezanechawsse, částka ta, kteru užíwal, totižto polowicza wssecžkeho gruntu a užitkůw ssoltistwa Rabcžičkeho, ze wssemy weczmy pohnutelnjmj y nepohnutelnjmj spadla na dispositiu nassy. Niczmeneg wssak pozorugjcze na gehu welkomožnost pana brata Szunegh Juliusa intercessiu, a tež na nekterych statečnjch lidy prjmluwu podle Jacobusa Klinowskeho učinenu, tie wsseczky užitky ssoltiske, spolu ze zalohy, s polanamy a wirobisky y gjnjmj na pol ssoltistwa Rabcžičzeho zdawna prynaležegjczimj pripadnostiamj, odpredalysme wpredoznamenemu Jacobusowy Klynowskemu za tolary trysto, kterežto peníze medzj duochodkj slawneho pritelstwa gsu dane; a žeby on slobodne pry gruntie zustawatj mohl, podle plnomoczenstwj directorstwa nasseho gemu y gehu potomkum aneb pokrwnosty gehu weczite nadawame a conferugeme. Dluhy pozustale po nebohem Marcžakowj, kterjch se nachodj tolary sto sedemdesate ssest, wsseczkj kterj occupowal, ssoltjstwo wjplatjtj musj, nebo nenj odkudžbj se dlužnjkom zaplatjtj mohlo, w tom abj poddanj zadneho defectu anj skodj nemely; paklyby pre slussne pryčžinj nemohucze obstawatj gjnemu dobrowolne pustjl, teda ten powinien bude wssecžkj wjss napsane peníze y expensa na potrebne weczj uczjnene winahraditj a contentowatj. A ponewadcz tenže Jacobus Kljnowskj instowal u nas y u slawneho prjtelstwa w gedno zebraneho, unižene a pokorne žadagjicze, abysme gemu duochodkj wsseczkj od toho ssoltjstwa na rok prjsluchagjcze zepsane wjdalj, weducze pak a uznawsse za slussne bjťj tomu neodporugjcze podle predkůw nassich uloženj a njnegssjho gednomislne wssecžkeho slawneho pritelstwa dokonanj, do tohoto ljestu nasseho wpjsatsjme dalj w tento spuosob: Od ssoltjstwa polfuroweho zdawna ustanoweneho a skrze slawne pritelstwo potvrzeneho ze spolnjkom swogjm od ffurowanj oslobozuge se, ale každorocžne, že pre wjno nebude choditj, podlužen zlatjch deset; za solnj ffur zlatjch osem; od nezimowanj kljsnj zlatj geden; od mljna na dwa kamene gsuczjho zlatjch pet

a tessliarkj zlatj geden, ze tesslowatj mljnara k potrebe zameczkeg posilatj nebude, takowe duochuodki vrednjkowj panstwj tohot oddawatj a gjne wsseljgake prjpadnosti bedljwe a sprawedliwe wikonawatj a wernost k zamku zachowatj podluzen budess y twogj potomczj z pokrwnjmj dlužnj budu. Pry tomto nassem nadanj a dokonanj nassj succesores ano y officiales stale držeti powjno-wati budu, gehu potomkůw w njcem nemolestugjee. Pro dusto-gnegssj toho wsseho stalost a gjstotu list tento vlastnow rukow nassow podpjsanj a peczetj prjtjsnutjm stwrzeny predoznamene-mu Jacobusowj Klynowskemu, gehu pokrewnostj a potomkům wi-dawame. Genž gest psan a dan na Zamku Orawe, w ten den pred swatkem swateho Jana Krstjtele narozenj, kterj pada w den dwa-cateho tretjho czerwna, roku Pane tisiceho ssestisteho ssedesateho dewateho.

Comes Steph Theökeöly mp.

66.

Dolna Zubrzyca, 14 czerwca 1669

— Jablonka, 16 marca 1670.

Różne protokoły (w polskim i słowackim języku spisane) w sprawie sporu między Szymonem Bednarzem a soltysem Górnej Zubrzycy o grunt tamże.

Or. karta papierowa formatu folio dwiema rękami na obu stronach zapisana, z paru dziurami w środku przez myszy wyżartemi, w farze Górnej Żubrzycy. U dołu zapissek: N° 12 m. 31.

1. Anno 1669 die 14 junii. My nizey podpisany na roskas jegomostzy pana kapitana Zomku Orawy chodzilihmy na Horniu Zubriczu, abich my wibraly szwiadcztwo pod groznom prziszie-gom, yezeli nalezy ten grunt do soltistwa, na kturim teras sziedzy Simon Bednarz; nes to zeznaly, ze ten grunt na kturym Bed-narz ma budinek, to nalezy do gramada, a drugi grunt, na kturim niemas budinku, to do soltistwa tes przinalezy. To zeznaly: 1. Kuba

Gemb...^a, 2. Jendrzey Tirala, 3. Gregorz Obirtalik, 4. Jan Obirta[lik], 5. Martzin Sikora, 6. Simon Sula, 7. Matziey Glusok, 8. Stas Woytziok, 9. Wawrzek Knapcik, 10. Pawel Grobarcik, 11. Blazek Glusocik, 12. [Woy]tziech Msal. To wsisci zeznaly, ze [groma]da za f....^a dzie ze soltisem....^a grundy sol[tiskie] w dzie[dzinie na dolni]m koncu....^a gruntu a gr[omad]a dala....^a na wisnim konczu tes costke gruntu, tak rz[e]cone Kunkawskie; y to zeznaly, ze oni szo kontenczi tim firmakiem; y to zeznaly, ze Kunkawskiemu Jendrzey Matlak s tego gruntu wiplatzil y [wi]sadzil pastorka swoyego, ten pastorek pomieskawszy ro[ki] trzy y zastawil temusto Bednarzowy we dwudziestu talerow, s takom wimuwkom, abi bilo temuz Matlacikowy albo yego bratom wolno wikupitz; y to zeznaly niekturzy, ze tento Bednarz tak muwil kielka razy soltisom: «dayczie moye pieniondze, kturzech ya wam dal». My za slusne usnawamy, aby tento Bednarz, poniewas ziemie pozasziewal, aby y zebrał a na zime do swoyego budinku odwiosł, a soltisom w timto roku aby powinostz wikoniwal, a soltiszy abi yemu na Trzi Krule tich taleruw N° 20 polozyly. Actum in Also Zubrica anno et die ut supra.

Johannes Jablonkowsky cum Johanne Garcarczik dworsky fary Jablonskiey.

2. Ponewacz tak... wssetka d[edina] pod prisahou twrdow zeznala, ze bi ten [pol]ssnurek ku soltistwu prinalezal a Bednarz toliko zastawenim prawem in talleris 20 wladal, a tak tento nalezek, ktery se stal w pritomnosty soltissa Jablonkowskeho a dworskeho, ten y ya we wssitkich punctiech potwrdzuyem, prikazugicze, aby Bednarz swoye penize wzal hore od Monyaka, a Monyak podle listu yeho oswiecczenosty pana meho milostiweho teho polsnura k ssoltistwu applicowal. In Jablonka 16 marcii 1670.

Johannes Gilany capitaneus arcis Arva mp.

3. Anno 1670 die...^a ..dy praw...^a tuto confirmaciu bi...^a napisal pris[sahu]...^a napsani Bed[nar], z welkim krikem s prisanhanim z...^a ty swetkowe, any na to nebili spitowany strany teho ssnuru, než toliko strani kurew prisahaly, acz prawe ssoltis Ja-

blonkowski a dworsky biwsse prisahany na wernost gich oswie-
czenosty, ziadna dubietas ne mela bi bit w gich conscienciach,
wssdali, že aby y Bednar urputne yak do teho času ffalessni-
mi swimi exceperat, zaziwat nemohol, prikazuje se znouu, aby
yed... wissli yesste a znouu inquisicii uczinili z Bednarowey strany
sedliaczy, kterich sebe... wolil: Chuyasa Blasska, Dedicza Miku-
laya, Mattusa Masstelika z Dolney Zubricze, Kuba Masstelika;
z Monyakowey strany: Jablonkowski a dworsky, Woytus Kra-
lik, ^b Maticza, Jan Urbanecz, Bozenik Jablonkowski a Simek No-
waczik, s takim spusobem, jako se y sam podzwolil Bednar, ze
yesli bi se ynakssi nasslo a nedosweczil bi, ze Jablonkowski skri-
wodliwe chodil, aby Bednar bil hrozne karani, a ze bi taller N° 20
biwsse pri mne za tim prepadli. In Jablonka 16 martis 1670.

Johannes Gilany mp.

67.

Jablonka, 11 kwietnia 1670.

*Ugoda między Janem Janikowym soltysem Jablonkow-
skim a stryjami jego Janem, Maciejem i Andrzejem Jablon-
kowskimi w sprawie używania młyna.*

Or. obecnie nieznany. Był on przedłożony do zatwier-
dzenia Stefanowi Thököly'emu, który — jak widać z Kop. —
zaopatrzył go następującą klausulą: Predepsane prytelske me-
dzy strankamy poznamenany my a zegmene podpisanymy
pred osobamy dnu oznamenymy dobrowolne dokonany uci-
nene na zadost Jana Wyczyana soltysa Jablonkowskeho, my
podle plnomoczenstwy directorstwy naszeho we wsseczkych
punktiech a zawirkach gehu upewnucicze, za stale a ne-
zmenytedlne gmyty chceme, jako y upewnugeme a potwtru-
geme. Actum in arce Arva, die 6 magy anno Domini 1670.

Kop. z oryginału wydana urzędowo pod pieczęcią Je-
rzego Erdödy'ego d. 28 czerwca r. 1696 w posiadaniu ks. Mar-
cina Jabłońskiego w Orawce, który mi jej łaskawie użyczył.

66. ^b nad tem nadpisane: tento yest Bednarski.

Leta Pane tisícneho ssestisteho sedemdesateho dne gedena-
steho mesicze dubna. Stalo se pryterske porownani mezy oppatr-
nymy Janom Janykowym soltysem Jablonkowskym, item Janem
Mategem a Ondregem strykamy gehu, strany mlina, a to w pry-
tomnosty gak pryteľůw, gmenowyte: Krisstoffa a Janyka, Jakuba
a Stassa a bratrůw swych, item w prytomnosty susedůw nekte-
rych totiž: Martina Osskrowarta, Jakuba Tengiho, Mychala Bo-
ssnyaka a Jasska Suriaka na tento spusob: Magjcze Jan Janykůw
w užywany geden kamen, který po swem strycznem bratru ne-
bohem Jakubowy Jablonkowskem a druhe cztwrt podle urada sol-
tyscho, strikowe pak gehu try czyastky kamene po swem otczy
nebohem Mategowy Wiczianowy Jablonkowskem. Kdi czastokrat
mnohe nesnadky medzy stranku a stranku znykaly, yak pry od-
byrany požitku, tak pri czineny nakladku, pro wiwarowanj tako-
wych roztržitosty tehdi gmenowany Mateg a Ondreg pryterskim
spůsobem prawem weczitym pustili ty try czastky kamene Jano-
wy Janykowy bratanku swemu. Naproti tomu ten Jan Janiků
poddal gim powoleny, ktere prigal od theho osviceneho pana na
postaweny mlina na geden kamen, k tomu položil gim padesat zla-
tých polských, pustyl gym luku pod Sybowym brehem w ssede-
saty zlatých polských, nadto stary mlin (krome kol, kossůw, ze-
leziwa) ze dwema kamenmy. A kdi urad soltysky na gineho
spadne, powinnen bude tomu soltysowy ze cztwrtý kamene odda-
wat, a tyž soltys nakladek činit. Takoweto pryterske dokonany
a contractum kdobykolwek zrussiti chtel a russil, podle vlastnyho
spolecneho posudku powinnen bude fl. 40 irremissibiliter pre-
padnuty, na gehu osvicenosti pana 20, a na kostel Jablonkowsky
fl. 20. Pro lepsy toho gistotu vlastnymi rukamy se podpysaly.
Actum in aedibus Jana Janykoveho, anno etc. die ut supra.

Jan Wiczianik Jablonsky.

Mattias Jablonkowsky.

Andreas Jablonkowsky mp.

Coram me Johanne Zahora parcho ecclesiae Jablonko-
viensis.

68.

Weliczna, 6 marca 1672.

Mikołaj Draskowith dyrektor pełnomocny Zamku Orawskiego, na prośbę Jana Słowiczaka i Jakuba Klinowskiego sołtysów Nowej Rabczycy, transumuje i zatwierdza wyrok sądu stołecznego orawskiego z d. 5 kwietnia r. 1659.

Or. pergaminowy z dwiema wyciśniętymi pieczęciami, dobrze zachowany, w posiadaniu p. Klinowskiego w Trnawie na Słowacji. U dołu dokumentu zatwierdzająca klauzula Jerzego Erdödy'ego, następcy Draskowitha, temi słowy: Confirmantur per me universorum bonorum Arvensium plenipotentiarium directorem praesentes praedecessoris nostri directoris. Actum in Nagyfalu 3 iulii 1676. Comes Georgius Erdödy mp.

Comes Nicolavs Draskovith de Trakostián comitatum Mo-soniensis et Arvensis supremus comes, arcium item ac bonorum Arva et Léthawa plenipotentiaris director, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliarius, camerarius eiusdemque janitorum regaliū per Hungariam magister, damus pro memoria, quod nos humilima instantia providorum Joannis Szloviczak et Jacobi Klinowszky scultetorum possessionis Novae Rabczicze vocatae et ad dominium praeinsertae Arva spectantis inque comitatu isto existentis (qua certarum literarum suarum super scultetia et iustis iuribus eorundem, in anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono die quinta mensis aprilis, ex sede iudiciaria dominorum terrestrium sub arce Arva eo tum celebrata, emanatarum et ob iniuriam temporum attritarum transumptionem plenipotentiaris directoratus nostri autoritate confirmandam demisse postulassent) coram nobis instituta, inclinati, easdem literas in specie in praesentia nostri productas transumendas prae-

sentibusque inserendas annuimus Quarum quidem litterarum tenor est talis:

Tu następuje wyrok sądu orawskiego z 5 kwietnia 1659 r. (ob. w tem wydawnictwie Nr 49).

Unde nos petitione eorundem uti iustitiae consonae moti, prescriptas litteras modo praevio coram nobis productas, non raras, non cancellatas nec in aliqua sui parte diminutas vel auctas, sed omni prorsus suspicione carentes, praesentibus nostris de verbo ad verbum inseri et transcribi facientes, in omnibus eorundem punctis, clausulis et articulis approbando, autoritate directoratus nostri confirmantes, easdem manus propriae subscriptione et sigilli nostri impressione roboravimus. Datum in oppido Nagyfallu, dominica Invocavit anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo.

Comes Nicolaus Draskouith mp.

69.

Obóz pod Św. Janem, 15 października 1672.

Paweł Esterhazy królewski radca i Krainy Węgierskiej najwyższy generał ostrzega ziemian i chłopów na Orawie, aby się nie łączyli z buntownikami i zdrajcami, grożąc w przeciwnym razie wojskowemi represaljami.

Or. na papierze folio, z dobrze zachowaną wyciśniętą pieczęcią wystawcy, przechowuje się w farze Górnio-Zubrzyciej. Na grzbiecie zapisek z XIX w.: № 2: übergiebt Julie Mo-nyak n: 17.

My groff Esterházy Pal z Galanthy zamku Fraknova urečity pan, svatosvateho Imperium Rimskeho posweczeny kavallir, jeho jassnosty prwssiho Leopolda rimskeho cziszare a Kragini Uhorskeg korunovaneho krale pana nasseho radcze, podszkarby

neb komornyk a w Uherskeg Kragine dworu kralovskeho negwissy hokmester, slawneho vydyeka sopronskeho hlawny ispan, tak tess predepsaneg Kraginy Uhorskeg dolnich stran podhornych a proty nowim zamkam wistawenych pokragisky negwyssy generall, Czubrancsu zamku a w nem ustanoweneho pokragiska gako tess y Orawskeho Zamku dedičny pan a negwissy kapitan, dawame znati wssem wubecz komu prinależy, žesme gistotne wyrozumely, yako timito časy chlapy sedlyaczy neb lid prosty pospolity, w widieku oravskem meskagiczy, z gedneg častky newy se, z gekowich lidy omilnich rečy nawedeny, yak Pana Boha tak tess y korunovaneho krale nasseho mylostiweho a no y prawa zemskeho opowrhnuwsse a nepozorugicze, yakowesy bezbožne zmatky a burlywe předwiženy su začaly z domnenim nadegy bezbožneho skrze to dobrečmeny, czo ginačeg z gruntu nicz gineho neny, ness tolyko samý klam a falessni wymisslena ossemetnost. Ponewadz pak gehu jasnosty cziszarskeg a kralowskeg pana nasseho mylostiweho mnoho silneho lidu vogenskeho tu gest, který ku vyhlaždeny a zetreny tich a takowych zradczuw hotowy gest, ničmeneg my nedorozumnemu medznemu chlapstwu neb sedliactwu konečnu skazu gesste ne žadagicze, od wykonany predsewzety tenže lid vogensky dosty tessko sme zadržely: s teg přičiny chcelysme wsselygakoweho radu panom zemanom znamo činity, a gak gich tak y lid pospoliti chlapow a szedliakow napomenuty, yako y prezni napominame skrze tento patent, aby wsselygakoweho proty gehu jasnosty sprnewereny a zradniho rebellowany se wistrihaly, ness radegy gich za uhlawnich nepřiteluw uznawsse, proty mu postawagicze, powinnu wernost proty gehu jasnosty zachowaly, a takowim zradczom w nicem wiri daty nepokussely; nebo ginaceg welika mocz a sila vogenska proty takowym obraczena bude a skrze to y wsseczek wydyek skazu wzity by musel. Datum ex castris ad Szent Ivan positis, die decima quinta mensis octobris anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo.

Comes Paulus Esterhazy.

70.

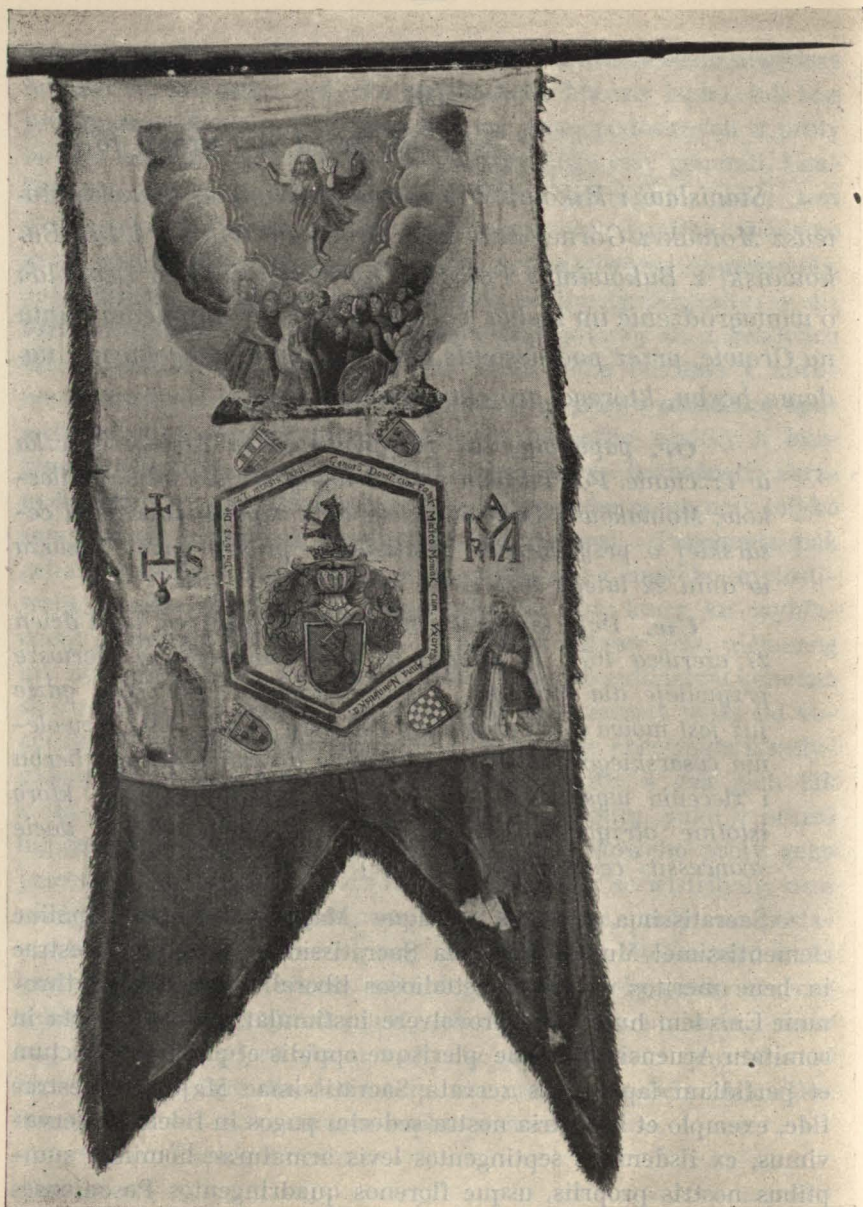
B. m., przed 27 czerwca 1673.

Stanisław i Mikołaj Wilczkowie z Wielkiej Orawki, Mateusz Moniak z Górnej Zubrzyicy, oraz Jan Wilczek i Jan Bukowiński z Bukowiny i Podszkła upraszają cesarza Leopolda o wynagrodzenie im zasług, położonych około stłumienia buntu na Orawie, przez podniesienie ich do stanu szlacheckiego i nadanie herbu, którego projekt zamieszczają.

Or. papierowy w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcinie. Pod tekstem wymalowany projekt herbu Wilczków, Moniaków i Bukowińskich, oraz zapisek kancelarii cesarskiej o przychylnem załatwieniu prośby przez cesarza w dniu 22 lutego 1674 r.

Uw. Daty tej prośby nie można przesuwac poza dzień 27 czerwca 1673, w którym to dniu datowane są pierwsze przywileje dla Moniaka, Bukowińskiego i Wilczków, gdzie już jest mowa o ich nobilitacji (ob. Nry 71—6). Data zezwolenia cesarskiego odnosi się widocznie do zatwierdzenia herbu i zlecenia wystawienia przywilejów nobilitacyjnych, które istotnie otrzymały daty 17—21 lutego 1674, bliskie dacie «concessit» cesarskiego (ob. niżej Nry 77—79).

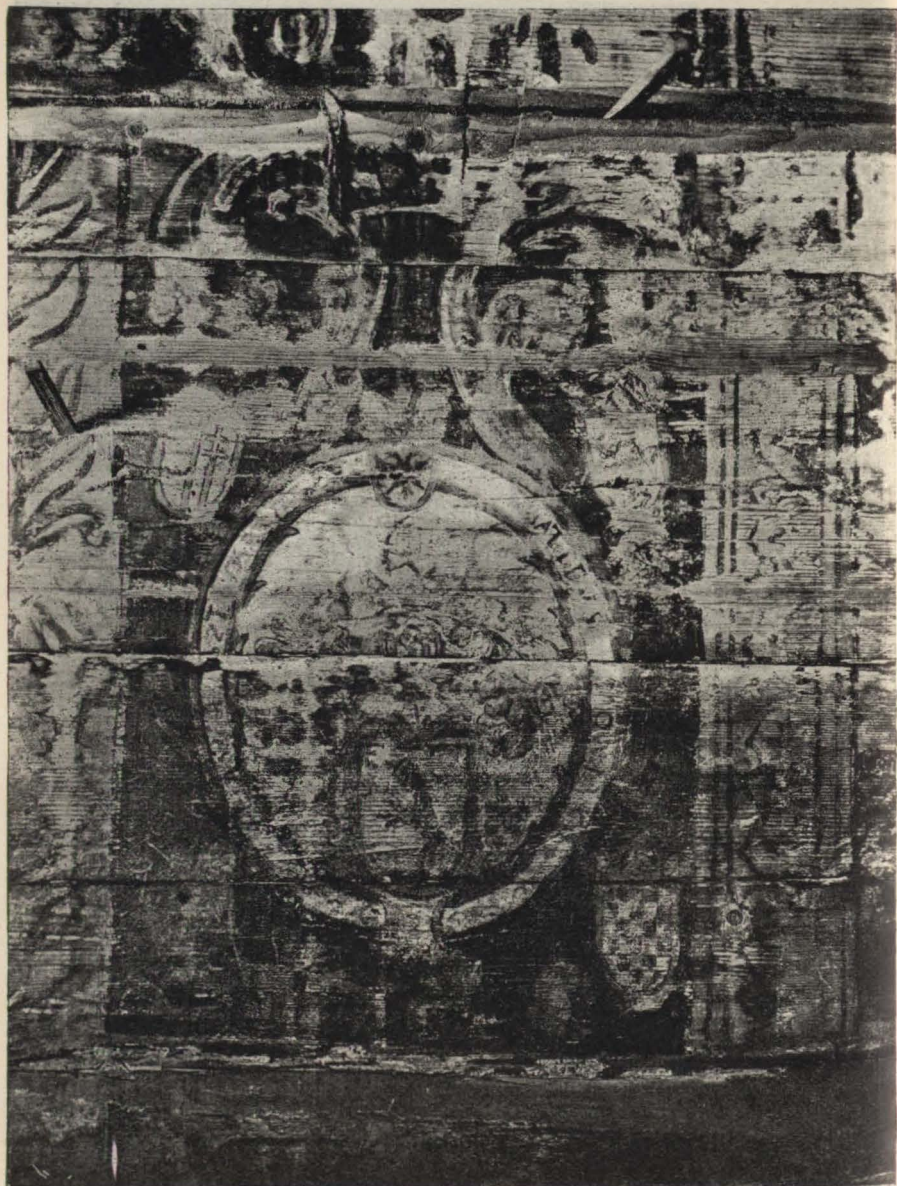
Sacratissima caesarea regiaeque Majestas, domine domine clementissime! Munificentissima Sacratissimae Maiestatis Vestrae in bene meritis et virtutis studiosos liberalitas et nos ad thronum Eiusdem humillime provolvere instimulat, quando exorta in comitatu Aruensi rebellione plerisque oppidis et pagis in defectum et perfidiam lapsis, nos servata Sacratissimae Majestati Vestrae fide, exemplo et industria nostra sedecim pagos in fidelitate servavimus, ex iisdemque septingentos levis armaturae homines sumptibus nostris propriis, usque florenos quadringentos Posonienses et ultra se extendentibus, conduximus, atque ita armati insurgendo, rebellium intentiones turbando, eorumque progressus impediendo,

Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zubrzycy (strona prawa). W po-
 środku, w otoczeniu herbów państwowych, herb rodzin Moniaków, Wilczków i Bukowińskich,
 wokoło w obramieniu napis: Genero(so) Domi(no) cum Fami(lia) Matteo Moniak cum Vxorem [sic]
 Anna Nouabilska (dalej zamalowane brunatną farbą, lecz jeszcze czytelne:) Datum in ciuitatem
 nostram Vianna (sic) Austria Anno D(omi)ni 1673 Die 27 mensis Junii.

Chorągiew wotywna Moniaków w kościele farnym w Górnej Zubrzycy (strona lewa). W pośrodku, w otoczeniu herbów państwowych, herb rodzin Moniaków, Wilczków i Bukowińskich, wokóło w obramieniu napis: Genero(so) Domi(no) cum Fami(lia) Stanislao Moniak cum Vxorem (sic) Ewa Abbaffii An(no) Do(mini) 1705 Die 10 Februa(rii) (dalej zamalowane brunatną farbą, lecz jeszcze czytelne:) Datum in ciuitatem nostram Vianna (sic) Austria Anno Do(mini) 1673 Die 27 men(sis) Junii.

Fresk ścienny w kościele farnym w Orawie z wyobrażeniem herbu rodzin Wilczków, Moniaków i Bukowińskich, w otoczeniu herbów państwowych.

interlapsis etiam nonnullis velitationibus domorum et terrarum nostrorum, perque [illos] vastationibus, contra aliquot rebellium millia iusta causa et fidelitate debita nixi imperterriti stantes, talem in nobis constantiam exhibuimus, quae fidelem subditum decens, ab eodem desideranda esse potest. Contestatur hoc excellentissimus Maiestati Vestrae Aruensi expeditioni praefectus generalis comes Spork, qui nos ita invenit, cuius nos ad adventum nutibus obsequentissime submisimus. Nec minus camera Suae M-tis Poseniensis huius etiam fidelitatis nostrae satis inscia restantiam expositi aeris nostri ex bonis Aruensibus persolvi assignavit. Cum autem augustissimae domui Austriacae nihil plane servitii sine ampla remuneratione factum constet, ita et nos ad thronum M-tis V-rae Sacr-mae nos provolvimus humillime supplicantes, quatenus ex clementissima fidelitatis nostrae complacentia, nos filiosque et posteritates utriusque sexus ex ignobili statu elevando, infra pictis armis nobilitaribus decorare, ac in cetum verorum regni nobilium adnumerare clementissime non dedignaretur. Quam Sacr-mae M-tis V-rae gratiam, humillima in fidelitate et studio bene merendi perseverantia ultro promereri nos ad ultimam usque guttam sanguinis conabimur, Sacr-mae M-tis V-rae omnem a Deo peroptimo maximo felicitatem exoptando.

Sacr-mae M-tis V-rae humillimi subditi:

Stanislaus Wilczek et Nicolaus Wilczek ex Magna Orauka.

Matthaeus Moniak de Superiori Zubricza.

Joannes Wilczek et Joannes Bukouinsky de Bukouina et Poskle.

W tem miejscu wymalowany projekt uproszonego herbu z literami po obu stronach klejnotu: S / W (= Stanislaus Wilczek).

Nad herbem zapisek kancelarji cesarskiej:

Concessit Sua Sacr-ma M-tas.

Viennae, 22 febr. anno 1674.

Thomas Pálffy ep. Nitriensis.

71.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarz Leopold Mateusza Moniaka sołtysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wyświadczone podczas tłumienia buntu na Orawie, zwalnia od wszelkich czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, opłacanych dotąd z należącej doń połowy sołtystwa wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, zakazując urzędnikom tak swoim węgierskim jak i zamkowym orawskim niepokojenia uprzywilejowanego sołtysa i jego dziedziców jakimikolwiek uroszczeniami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i w wierności dla siebie i swych następców.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią cesarską, przywieszoną na sznurze jedwabnym różowo-niebiesko-biało-żółtym, w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Górnej Zubrzycy.

Kop. urzędowa, wystawiona przez sąd orawski w Dolnym Kubinie d. 14 lutego 1731, w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 26, nr. 1^b.

Reg. Ks. Kohúth J. w *Katol. Novinách*. R. 1887, str. 139.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, dux Lucemburgae ac Superioris et Inferioris Silesiae, Wierthembergae et Thecae, princeps Sueviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kiburgi et Goritiae etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad humillimam nonnullorum fidelium nostrorum supplicationem, diligentissimamque recommendationem pro parte fidelis aequae nostri Matthaei Monyak apud maiestatem nostram factam,

tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus eiusdem servitiis, quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae et deinde maiestati nostrae hactenus semper et signanter quidem tempore nuperorum seditiosorum, rebelliosorumque motuum, in praefato regno nostro Hungariae exortorum, militibus nostris, in comitatum Arvensem ad capiendam illic eoque pacto debitae nobis ac sacro diademati nostro fidelitati ac devotioni subiiciendam eiusdem nominis arcem, sedandamque et compescen(dam) plebem tumultuantem expeditis, prompto animi obsequio adhaerendo et assistendo, constanter, strenue ac utiliter exhibuit et impendit, prout etiam in futurum pari fidelitatis et constantiae fervore sese exhibiturum et impensurum pollicetur, certam quandam mediam eiusdem scultetiam in Superiori Zubricza praefatoque comitatu Arvensi adiacente habitam, quam de facto incoletet, simul cum tribus molendinis et octo inquilinis in eadem possessione existentibus aliisve quibuslibet utilitatibus et pertinentiis quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem mediam scultetiam praerepetitaque molendina et inquilinos illos ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, a solutione omnium censuum, taxarum et contributionumstrarum ordinariorum pariter et colonialium, de eadem media scultetia antiquitus quomocunque et quomocunque exhiberi, provenire ac praestari debentium, antelato Mattheo Monyak haeredibusque et posteritatibus ipsius utriusque sexus universis ex gratia nostra speciali in perpetuum gratiose eximendam, libertandam supportandamque et nobilitandam esse duximus, (ita tamen et ea ratione, ut idem Matthaeus Monyak praerepetitique illius haeredes et posteritates utriusque sexus universi in fide catholica debitaque nobis et successoribus nostris legitimis scilicet Hungariae regibus fidelitate semper permanere debeant et teneantur, alioquin praesentem gratiosam exemptionem nostram iisdem minime volumus suffragari), immo eximimus, libertamus, supportamusque et nobilitamus praesentium per vigorem, salvo iure alieno, praesertim vero ecclesiarum Dei. Quocirca vobis fidelibus nostris praefecto, caeterisque camerae nostrae Hungaricae consiliariis, sed et comiti, vicecomiti ac iudicibus nobilem praenotati comitatus Arvensis, necnon dicatoribus et exac-

toribus quorumcunque censuum, taxarum et contributionum nostrarum ordinarium quemadmodum et colonialium, item praerecensitae arcis Arvensis capitaneis, praefectis, castellanis, provisoribus et officialibus praesentibus et futuris harum serie clementer ac firmiter committimus et mandamus, quatenus a modo in posterum supranominatum Mattheum Monyak, haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universos ratione praetactae mediae scultetiae, memoratorumque molendinorum et inquilinorum ad solutionem praescriptorum censuum, taxarum et impositionum, contributionumque nostrarum ordinarium prout et colonialium contra formam praemissae gratiose exemptionis, libertationis, supportationisque et nobilitationis nostrae arctare et compellere, vel eum haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universos quovismodo in rebus et bonis illorum quib[us]vis impedire, turbare, molestare et damnificare nusquam et nequaquam praesumatis, sed hanc ipsam gratiosam exemptionem, libertationem, supportationemque et nobilitationem nostram eisdem modo praedeclarat[o] factam et concessam pariter ac inviolabiliter semper tam vos ipsi observare, quam per alios omnes, quorum interest vel intererit, observari facere modis omnibus debeatis et teneamini, secus non facturi. Praesentes autem litteras secreto sig[illo nostro], quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communiri fecimus post earum lecturam iterum reddi volumus et iubemus praesentanti. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vig[esima] septima mensi[s] iun[i], anno domini millesimo sexcentesimo septuagesimo tertio, regnorum nostrorum Romani XV, Hungariae et reliquorum XVIII, Bohemiae vero anno XVII.

Leopoldus

Thomas Palfy ep. Nitriensis mp.

Stephanus Orban mp.

72.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i powinowatego jego Jana Wilczka sołtysów w Bukowinie-Podszklu.

Or. pergaminowy, dobrze zachowany, z pieczęcią cesarską, jak na poprzednim przywileju, był jeszcze w r. 1929 w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie, obecnie u p. Serafina Bukowińskiego, nauczyciela w Lietavie.

Kop. z XX w. w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.

Uw. Tekst tego dokumentu różni się od identycznego przywileju dla Moniaków (ob. Nr poprzedni) tylko odmieniami osobami uprzywilejowanych odbiorców, oraz treścią nadań: pro parte fidelium aeque nostrorum Joannis Bukouinszky et alterius Joannis Wilcsek inter se affinium apud maiestatem i t. d... Totalem et integram illorum scultetiam in possessione Poskle praefatoque comitatu Aruensi adiacente habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent ac incolerent, simul cum duobus molendinis et novem inquilinis ibidem, in alia vero possessione Bukouina sic dicta omnino in eo, quo immediate supra comitatu sita, quatuor itidem inquilinis existentibus, aliisve quibuslibet utilitatibus i t. d... antelatis Joanni Bukouinszky, alteri Joanni Wilcsek affinibus ipsorumque haeredibus et posteritatibus i t. d. (podobnie i dalej raz jeszcze).

73.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takiż sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, sołtysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku).

Or. pergaminowy, z pieczęcią cesarską, jak na poprzednich aktach, w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.

Uw. Tekst tego dokumentu różni się od dwóch poprzednich identycznych przywilejów (Nry 71 i 72) tylko od-

miennemi osobami uprzywilejowanych odbiorców, oraz treścią nadań: pro parte fidelium aequae nostrorum Stanislai, Nicolai et Thomae Wilcsek fratrum germanorum eorundemque fratrueiium Adam et Valentini similliter Wilcsek apud maiestatem i t. d. Totalem et integram illorum scultetiam in possessione Magna Orawka nuncupata, inque praefato comitatu Aruensi adiacente habitam, quam nimirum iidem de facto incolerent, simul cum duobus molendinis et tribus inquilinis in eadem possessione existentibus, aliisve quibuslibet utilitatibus i t. d. antelatis Stanislao, Nicolao et Thomae Wilcsek fratribus germanis eorundemque fratrueilibus Adamo et Valentino similliter Wilcsek, necnon haeredibus et posteritatibus i t. d. (podobnie i dalej raz jeszcze).

74.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarz Leopold Mateusza Moniaka, sołtysa w Górnej Zubrzycy, za wierność i szczególne usługi, wyświadczone podczas tłumienia buntu na Orawie, zwolniwszy od płacenia czynszów, danin i wszelakich kontrybucyj, poleca wprowadzić w posiadanie i władztwo połowy sołtystwa w Górnej Zubrzycy, wraz z trzema młynami i ośmiu zagrodnikami, pod warunkiem wytrwania w katolickiej wierze i wierności dla siebie i swoich następców.

Or. pergaminowy, z wiszącą pieczęcią cesarską (jak u dokumentów poprzednich), w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Górnej Zubrzycy.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae. Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae etc. fidelibus nostris honora-

bilibus capitulo ecclesiae Scepusiensis salutem et gratiam. Quum nos ad humillimam nonnullorum fidelium nostrorum supplicationem diligentissimamque recommendationem pro parte fidelis aequae nostri Matthaei Monyak apud maiestatem nostram factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus eiusdem servitiis, quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae et deinde maiestati nostrae hactenus, semper et signanter quidem tempore nuperorum seditiosorum, rebelliosorumque motuum, in praefato regno nostro Hungariae exortorum, militibus nostris in comitatum Arvensem ad capiendam illic eoque pacto debitae nobis et sacro diademati nostro fidelitati ac devotioni subiciendam eiusdem nominis arcem, sedandamque et compescendam plebem tumultuantem expeditis, prompto animi obsequio adhaerendo et assistendo, constanter, strenue et utiliter exhibuit et impendit, prout etiam in futurum pari fidelitatis et constantiae fervore sese exhibiturum et impensurum pollicetur, certam quandam mediam eiusdem scultetiam in Superiori Zubricza praefatoque comitatu Arvensi adiacente habitam, quam de facto incoleret, simul cum tribus molendinis et octo inquilinis in eadem possessione existentibus aliisque quibuscumque utilitatibus et pertinentiis quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem mediam scultetiam praerepetitaque molendina et inquilinos illos ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, a solutione omnium censuum, taxarum et contributionum nostrarum ordinariarum pariter et colonialium de eadem media scultetia antiquitus quomodocumque et quandocumque exhiberi, provenire ac praestari debentium, antelato Matthaeo Monyak haeredibusque et posteritatibus ipsius utriusque sexus universis, vigore aliarum litterarum nostrarum exemptionalium, superinde emanatarum, ex gratia nostra speciali in perpetuum clementer exemerimus, libertaverimus, supportaverimusque ac nobilitaverimus, (ita tamen et ea conditione, ut idem Matthaeus Monyak praerepetitique illius haeredes et posteritates utriusque sexus universi in fide catholica debitaque nobis et successoribus nostris legitimis scilicet Hungariae regibus fidelitate semper permanere debeant et teneantur, alioquin praesentem gratiosam exemptionem nostram iisdem minime volumus

suffragari), velimusque eundem in dominium eiusdem mediae scultetiae ac praefatorum trium molendinorum octoque inquilinorum per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. Super quo fidelitati vestrae harum seriae committimus et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem vestro pro testimonio fidedignum, quo praesente fidelis noster egregius vel nobilis Gasparus seu Alexander Abaffy aut Paulus Daud vel Simeon sive Petrus Reuiczky nam Joannes Baiczky namque Adamus Kubiny aliis absentibus homo noster regius, per nos ad id specialiter transmissus, ad facies praescriptae mediae scultetiae in Superiori Zubriczka inque praespecificato comitatu Arvensi adiacen(tis) habitae, necnon trium ac octo inquilinorum in iam fata possessione existentium, vicinis et commetaneis eiusdem et eorundem universis inibi legitime convocatis et praesen(tia) acceden(tibus), introducat praerepetitum Matthaeum Monyak in dominium eiusdem et eorundem, statuaturque eandem, eadem, eosdem, idem, eidem ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis praemissae nostrae exemptionis, libertationis, supportationisque ac nobilitations titulis ipsi incuben(tibus), simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibusbet perpetuo possiden(dum), si non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem idem testimonium vestrum contra annotatum Matthaeum Monyak in curiam nostram regiam, nostram scilicet personalem in praesentiam ad terminum competentem rationem contradictionis suae redditur(us) efficacem. Et post haec super huiusmodi introductionis et statutionis serie, simul cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorum et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt nominibus terminoque assignato ut fuerit expedien(dum) nobis suo modo et ordine fideliter rescribatis, secus non facturum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima septima mensis junii anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo tertio.

Leopoldus

Thomas Palffy ep. Nitriensis mp.

Stephanus Orban mp.

75.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takież sam przywilej dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka powinowatych, sołtysów w Podszklu i Bukowinie.

Or. pergaminowy z pieczęcią cesarską był jeszcze w r. 1929 w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie; obecnie u p. Serafina Bukowińskiego nauczyciela w Lietave.

Kop. 1. Ekstrakt Kapituły Spiskiej z d. 2 lipca 1674 w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie (ob. niżej pod Nrem 82). — **2.** Kopja urzędowa wydana w Dolnym Kubinie d. 9 lutego r. 1731 w Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 26, nr 2. — **3.** Odpis kopji z r. 1714 w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.

Uw. Tekst tego dokumentu różni się od identycznego przywileju dla Moniaków (ob. Nr poprzedni) tylko odmiennemi osobami uprzywilejowanych odbiorców i ich sołtystwami: pro parte fidelium aeque nostrorum Joannis Bukovinszky et alterius Joannis Vilcsek inter se affinium i t. d... Totalem etiam integram ipsorum scultetiam in possessione Poskle, prefatoque comitatu Arvensi adiacente, habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent ac incolerent, simul cum duobus molendinis et novem inquilinis ibidem, in alia vero possessione Bukovina sic dicta omnino in eo, quo immediate supra comitatu sita, quatuor itidem inquilinis existentibus aliisve quibuslibet utilitatibus i t. d.

76.

Wiedeń, 27 czerwca 1673.

Cesarza Leopolda takież sam przywilej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama

i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, sołtysów w Wielkiej Orawce (= Podwilku).

Or. ani **Kop.** tego przywileju nie były mi znane, jakkolwiek niewątpliwie akt taki musiał być wydany w formie analogicznej do dwóch poprzednich przywilejów dla Mateusza Moniaka i dla Jana Bukowińskiego oraz Jana Wilczka.

77.

Wiedeń, 17 lutego 1674.

Cesarz Leopold, wynagradzając wierność i niepospolite zasługi Jana Wilczka, wyświadczone w czasie tłumienia buntu na Orawie, podnosi go do dziedzicznego stanu szlacheckiego, a przez niego żonę jego Zofję Bukowińską, syna Aleksandra, córkę Annę, oraz Jana Bukowińskiego z jego żoną Zofją Wilczek i córką Agnieszką, nadając im herb, którego opis, zgodny z zamieszczoną na czele aktu minjaturą, szczegółowo przytacza.

Or. pergaminowy, dużych rozmiarów, 89×55+12 cm., doskonale zachowany z pieczęcią cesarską, przywieszoną na sznurze biało-różowo-niebiesko-żółtym, znajdował się jeszcze w r. 1929 w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie; obecnie ma ją w posiadaniu p. Emilja Varzelova w Medvedzi. Wspaniały ten dokument nobilitacyjny ozdobiony jest na czele piękną barwną minjaturą, której podobiznę tu się zamieszcza; nadto użyto farb do ozdobienia niektórych formuł i tak: intytulacja od Nos do gratia wypisana jest złotą farbą, od Electus do Lo(domeriae) czerwoną, od (Lo)domeriae do Lantgra(vius) znów złotą; również imiona i nazwiska uprzywilejowanych wypisane są w tekście farbą złotą. — Na okładce z lewej strony ręką współczesną: Anno 1674 feria secunda proxima post dominicam «Quasimodo geniti» (2 kwietnia) in oppido Nagyfalú comitatu Arvensi existente habito, sub termino videlicet celebrationis generalis congre-

gationis attacti comitatus Arvensis praesentes sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis domini domini nostri clementissimi, armales donationales, ad humilem instantiam intro-notatorum emanatae, solenniter sunt publicatae per me (*innę ręką*.) Caspar Andrianszky iuratum notarium praefati comitatus Arvensis mp.

Kop. 1. urzędowa z 9 lutego 1731 w Archiwum Zamków Orawskich, Fasc. 26, nr 2. — **2.** Odpis z w. XVIII w Archiwum Słowack. Muzeum Narod. w Turcz. Św. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha). — **3.** Odpis z w. XX w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniae, Ramae, Seruiae, Gallitiae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, dux Luxemburgae ac Superioris et Inferioris Silesiae, Wierthembergae et Thecae, princeps Sueviae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae, Ferreti ac Kiburgi, lantgravius Alsatie, marchio sacri Romani Imperii supra Anisum, Burgouiae ac Superioris et Inferioris Lusatie, dominus Marchiae Sclauonicae, Portus Nao-nis et Salinarum etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos, cum ad nonnul-lorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam maiestati, tum vero attentis et consideratis fi-delitate et fidelium servitiorum meritis fidelis nostri Joannis Wil-czek, quae ipse sacrae primum dicti regni nostri Hungariae co-ronae et deinde maiestati nostrae pro locorum et temporum va-rietate occasionumque exigentia, praesertim vero nuperrimae se-ditiosae in praedicto regno nostro Hungariae per nonnullos motae rebellionis tempore, exorta in comitatu quoque Aruensi simili ne-fanda rebellione et iam plerisque eiusdem comitatus oppidis et pagis in perfidiam lapsis, ipse tamen in fidelitate sua maiestati nostrae debita constanter perseverans exemplo hocce suo non mi-nus etiam industria sedecim pagos in pari fidelitatis constantia

*Minjatura z herbem Wilczków, Montaków i Bukowińskich na
aktach nobilitacyjnych cesarza Leopolda I z r 1674.*

servavit, cumque septingentis aere suo et consanguineorum suorum conductis sclopetariis, insuper aliquot etiam centenis ex praedictis sedecim pagis ad arma pro fidelitate Maiestati nostrae debita capessenda animatis insurgens, praefatorum nefariorum Arvensium rebellium progressum, habitis cum iisdem frequentibus velitationibus, impedire, non curatoque vitae et substantiarum suarum dispendio, rebellium aliquot millibus cum suis imperterritus se usque ad adventum eotunc illuc expedite militiae nostrae (cui ex post se etiam coniunxit) opponere non desistens, fidelissime exhibuit et impendit ac imposterum quoque pari fidelitatis constantia sese exhibiturum et impensurum pollicetur. Cum igitur ob id, tum vero ex gratia et munificentia nostra regia, qua quos-

que de nobis et republica christiana benemeritos virtutisque colendae studiosos antecessorum nostrorum divorum condam Hungariae regum exemplo prosequi eisque virtutum suarum monumenta, quae ad maiora quaeque praestanda eos incitare possent decernere consuevimus, eundem itaque Joannem Wilczek ac per eum Sophiam Bukovinsky consortem, Alexandrum filium, Annam filiam ac Joannem itidem Bukovinsky (qui praescripti motus tempore tam fidelitate quam industria ac in conducendis praescriptis sclopetariis aere suo similiter consurgens se aequae parem exhibuit) cum Sophia pariter Wilczek consorte et Agnete filia eiusdem affinem suos, e statu et conditione ignobili, in qua hactenus perstitisse dicuntur, de regiae potestatis nostrae plenitudine et gratia speciali eximentes, in coetum et numerum verorum atque indubitatorum memorati regni nostri Hungariae partiumve eidem annexarum nobilium duximus annumerandum, cooptandos et adscribendos. Annuentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus omnibus illis gratiis, honoribus, indultis, privilegiis, libertatibus, iuribus, praerogativis et immunitatibus, quibus caeteri veri atque indubitati praedicti regni nostri Hungariae partiumve eidem annexarum nobiles hactenus quomodo libet de iure vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisii utunturque et gaudent, uti, frui et gaudere possint ac valeant haereditaque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint. In cuius quidem nostrae erga eos exhibitae gratiae et clementiae ac libertatis testimonium veraeque et indubitatae nobilitatis signum, haec arma seu nobilitatis insignia: scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, fundum illius viridi campo occupante, in eoque lupo naturaliter effigiatus ad dextram scuti partem conversus stare, anterioribusque pedibus, dextro quidem evaginatum gladium, sinistro vero crucem Melitensem tenere cernitur; scuto incumbentem galeam militarem craticulatam sive apertam, regio diademate lupum mediotenus eminentem, anterioribus pariter pedibus, dextro quidem evaginatum gladium, sinistro vero crucem Melitensem tenentem proferente ornatam; a summitate vero sive cono galeae, laciniis seu lemniscis hinc flavis et

coeruleis, illinc autem candidis et rubris in scuti extremitates sese placide et venuste diffundentibus, scutumque ipsum decenter exornantibus; quemadmodum haec omnia in principio seu capite praesentium literarum nostrarum pictoris edocta manu et artificio, propriis et genuinis suis coloribus clarius depicta et ob oculos intuentium lucidius posita esse conspiciuntur, — eidem Joanni Wilczek ac per ipsum superius nominatim specificatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis gratiose danda duximus et conferenda. Decernentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus eadem arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum, antiquorum atque indubitatorum antefati regni nostri Hungariae partiumve eidem annexarum nobilium, sub iisdem iuribus, praerogativis, indultis, libertatibus, privilegiis et immunitatibus, quibus ipsi natura vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisī utunturque et gaudent, ubique in praeliis, certaminibus, pugnis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis, aliisque omnibus et singulis ac quibusvis exercitiis militaribus et nobilitaribus, necnon sigillis, velis, cortinis, aulaeis, annulis, vexillis, clypeis, tentoriis, domibus et sepulchris, generaliter vero in quarumlibet et expeditionum generibus, sub merae, verae, vetustae ac syncerae nobilitatis titulo, quo eos ab omnibus cuiuscumque status, gradus, honoris, conditionis, dignitatis et praeeminentiae homines existant, insignitos et ornatos, dici, nominari haberive et reputari volumus et mandamus, ferre, gestare illisque in aevum uti, frui et gaudere possint ac valeant, haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universi valeant atque possint, imo nobilitamus, damus et concedimus praesentium per vigorem. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras privilegiales secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitas, eidem Joanni Wilczek ac per ipsum superius nominatim specificatis personis ipsarumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis iam natis et deinceps Dei beneficio nascendis gratiose dandas duximus et concedendas. Datum per manus fidelis nostri nobis dilecti reverendi Thomae Pálffy ab Erdöd episcopi Nitrien-

sis, locique et comitatus eiusdem supremi et perpetui comitis, consilarii nostri et per antelatum regnum nostrum Hungariae aulae nostrae cancellarii, die vigesima prima mensis februarii in civitate nostra Vienna Austriae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto, Romani decimo sexto, Hungariae et reliquorum decimo nono, Bohemiae vero decimo octavo. Reverendissimis et venerabilibus in Christo patribus dominis Georgio Szelepcsény ecclesiae metropolitanae Strigoniensis archiepiscopo, per antefatum regnum nostrum Hungariae in iudiciis locumtenente nostro, altero aequae Georgio Széchény Colocensis et Bachiensis ecclesiarum canonice unitarum pariter archiepiscopo, Francisco Szegedy Agriensis, fratre Martino Borkouich Zagradiensis, praenominato Thoma Pálffy a dicta Erdöd Nitriensis, Georgio Barsony Vardiensis, dicto aequae Georgio Széchény administratore Jauriensi, Matthaeo Szenthamássy electo Transylvaniensi, Stephano Senniey de Kis Sennie Weszprimiensi, Georgio Pongracz Vaciensi, comite Ferdinando Pálffy a dicta Erdöd Csanadiensi, Ioanne Gubasoczy Quinqueecclesiensi, itidem Joanne Szászy electo Sirmien-sis, fratre Antonio Sottomaio electo Szamandriensi, Francisco Gorub electo Nouensi, Andrea Szily electo Scopiensi, altero Andrea Mokcsay electo Corbauien-sis, fratre Christophoro de Roxas Tinniniensi Scardouiensi vacante, fratre Nicolao Plumbeo electo Bosnensi, Jacobo Hasko electo Rosnoensi, Joanne Szmolianovich electo Segmensis et Modrusiensis ecclesiarum episcopis, ecclesias Dei foeliciter gubernantibus. Item spectabilibus ac magnificis officio palatinali vacante comite Adamo Forgach de Ghymes officii iudicatus curiae administratore, comite Nicolao Erdödy de Monyorókerék antelatorum regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae officii banatus aequae administratore, dicto comite Adamo Forgách de attacta Ghymes tavernicorum, comite itidem Adamo a Zrinio agazonum, comite Nicolao Pálffy a praedecarata Erdöd cubiculariorum, comite itidem Nicolao Draskouich de Trakosttyán ianitorum, comite Georgio Illyeshazi de Trenchin dapiferorum, comite Christophoro de Battyán pincernarum, comite Paulo Esterházy de Gálantha curiae nostrorum regalium per Hungariam, magistris ac dicto comite Nicolao Pálffy a mentionata Erdöd comite

Posoniensi, coeterisque quam plurimis saepescripti regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores.

Leopoldus

Thomas Palffy ep. Nitriensis mp.

Stephanus Orban mp.

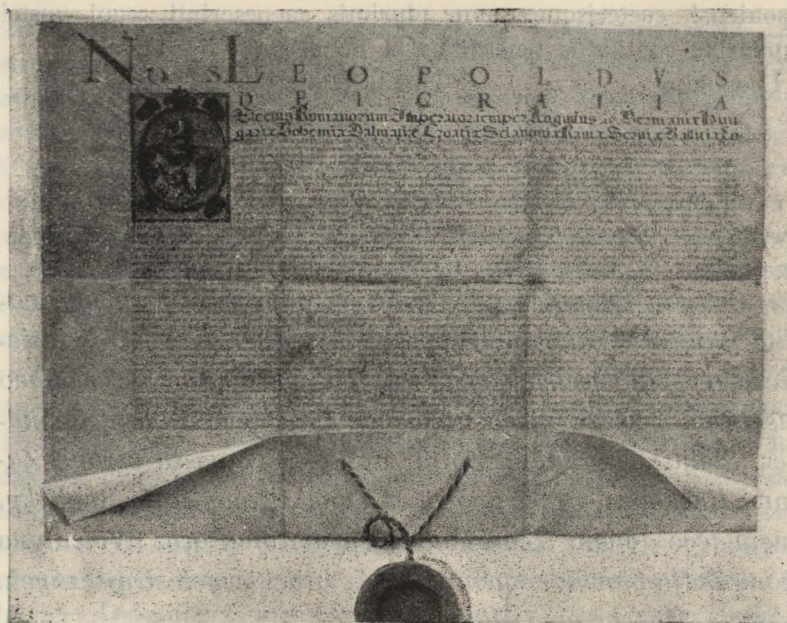
78.

Wiedeń, 20 lutego 1674.

Cesarza Leopolda takież sam jak poprzedni przywilej nobilitacyjny dla Mikołaja Wilczka, którego podnosi do dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu, szczegółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Dorotę Senkowicz, Stanisława z żoną Zofją Moniak, Tomasza z żoną Zuzanną Harkabuz, braci swoich, Adama z żoną Zofją Repitzky, synem jego Janem i córkami Marją i Anną, oraz Walentyna z żoną Zofją Słowik i synem jego A., braci swych stryjecznych, wreszcie Alberta syna Mikołaja.

Or. pergaminowy, z pieczęcią i minjaturą herbu, zupełnie tak jak w poprzednim akcie, znakomicie zachowany, w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcieńcu. — Na zakładce formuła publikacyjna z 2 kwietnia r. 1674, jak na poprzednim akcie.

Uw. Tekst tego dokumentu różni się od identycznego przywileju dla Jana Wilczka z 17 lutego t. r. (ob. Nr poprzedni) tylko odmiennymi imionami i nazwiskami nobilitowanych osób: fidelis nostri Nicolai Wilczek i t. d... Eundem itaque Nicolaum Wilczek ac per eundem Dorotheam Senkowicz consortem, Stanislaum cum Sophia Monyak consorte, Thomam cum consorte Susanna Harkabus fratres, Adamum itidem cum Sophia Repitzky consorte, Joanne filio ac Maria et Anna filiabus nec non Valentinum cum Sophia Szlovik consorte et A... (tu odstęp w tekście na 3—4 litery) filio aequae Wilczek fratrueles suos, ac similiter Albertum memorati Nicolai filium, e statu i t. d... Eidem Nicolao Wilczek ac per

Akt nobilitacyjny cesarza Leopolda I dla Moniaków z d. 21 lutego 1674 r.

eundem suprafatis personis fratribusque et fratrue libus ipso-
rum, qui praescripti motus tempore tam fidelitate quam in-
dustria ac in conducendis praescriptis sclopetariis aere suo
similiter consurgentes se aequae pares exhibuerunt, ipso-
rumque haereditatibus et posteritatibus *i t. d.*... Eidem Nico-
lao Wilczek suprafatisque personis ipsarumque haeredi-
bus *i t. d.*

79.

Wiedeń, 21 lutego 1674.

Cesarza Leopolda także sam, jak dwa poprzednie, przy-
wilej nobilitacyjny dla Mateusza Moniaka, którego podnosi do
dziedzicznego stanu szlacheckiego i udziela mu herbu szcze-

gółowo opisanego, a przez niego uszlachca żonę jego Annę Nowobilską, synów Jana i Stanisława, oraz córki Zofję i Annę.

Or. pergaminowy z pieczęcią i minjaturą herbu, jak w dwóch poprzednich aktach, doskonale zachowany, w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej. — Na zakładce formuła publikacyjna z 2 kwietnia r. 1674, jak na poprzednich aktach.

Kop. 1. Archiwum Zamków Orawskich Fasc. 26, nr 16, odpis urzędowy z d. 9 lutego 1731 r. — **2.** Odpis z w. XVIII na luźnym arkuszu w farze w Zubrzycy Górnej.

Uw. Tekst tego dokumentu różni się od dwóch identycznych przywilejów poprzednich z 17 i 20 lutego t. r. tylko odmiennymi imionami i nazwiskami nobilitowanych osób: fidelis nostri Matthaei Monyák i t. d... Eundem itaque Matthaeum Monyák ac per eum Annam Nowowilszky consortem, Joannem et Stanislaum filios, Sophiam item et Annam filias suos, e statu i t. d... Eidem Mattheo Monyák ac per ipsum i t. d... eidem Mattheo Monyák ac per ipsum i t. d.

80.

Weliczna, 30 marca 1674.

Sąd stolicy orawskiej zaświadcza, że przedłożony mu akt nobilitacyjny cesarza Leopolda dla Mateusza Moniaka i żony jego Anny Nowobilskiej polecił uroczyscie obwołać i opublikować.

Or. papierowy w farze w Zubrzycy Górnej, na zagięciach podklejony, z jedną pieczęcią sądu orawskiego, wyciśniętą przez papier, oraz z zapiskiem pod tekstem: Lecta, publicata et extradata per me Casparum Andreanszky iuratum notarium praefati comitatus Arvensis. Na odwrociu zapisek współczesny: Testimoniales super introscripta armalium publicatione; poniżej: Pro intronotato nobili Mattheo Mo-

nyak ac consorte eiusdem. *U dolu reka XIX w.*: Nro 1 übergiebt Julia Monjak nr 13.

Nos Joannes Guzith de Thurán et in Mokrad vicecomes, iudex nobilium et iuratus assessor, tota denique universitas dominorum magnatum et nobilium comitatus Arvensis damus pro memoria, quod nobis feria secunda proxima post dominicam «Quasimodo geniti» in anno hocce currenti 1674 praeterita, in oppido Nagy Falu, die videlicet et loco celebrationis generalis congregationis nostrae pro tractandis et concludendis nonnullis rebus et negociis, publicum commodum iustius comitatus nostri concernentibus simul existentibus et constitutis, extunc exhibitae et praesentatae fuerant nobis quaedam literae sacratissimi principis ac domini domini Leopoldi primi Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae ect. regis, domini nostri clementissimi, armales donationales sub impendenti secreto [maiestas] sigillo confectae et emanatae, quibus mediantibus sua maiestas sacratissima caesarea et regia providum Matthaeum Monyak ac per eum Annam Nowobylszky consortem ipsorumque haeredes et posteritates utriusque sexus universos e statu et conditione ignobili eximendos ac in coetum et numerum verorum et indubitatorum regni sui Hungariae partiumque eidem annexarum nobilium duxit cooptandos, adnumerandos et adscribendos. Quibus exhibitis et praesentatis mox egregius Adamus Kubiny senior petiit nos debita cum instantia, ut nos antefatas literas armales publicare et super ipsarum publicatione literas nostras testimoniales dare et concedere dignaremur. Cuius petitionibus uti iustis et legitimis inclinati, nos antefatas literas suae maiestatis per egregium Casparum Andreanszky iuratum notarium nostrum alta et intelligibili voce proclamare et publicare curavimus. In cuius quidem solennis proclamationis et publicationis evidens ac perpetuum documentum testimoniumque nos praesentes literas nostras testimoniales antefatis personis iurium ipsarum futuram ad cautelam necessarias, sub sigillo huius comitatus nostri authentico extradandas esse duximus et concedendas. Datum in praeallegato oppido Nagy Falu, die 30 mēsis aprilis, die videlicet et

loco celebrationis sedis nostrae iudiciariae, sigillatoriae ac generalis congregationis pro resignandis officiis anno praescripto 1674 indictae et celebratae.

(podpisy własnoręczne:)

Idem qui supra vicecomes comitatus Arvensis mp.

Petrus Rewisky iudex nobilium comitatus Arvensis mp.

Nicolaus Medwedsky iudex nobilium comitatus Arvensis mp.

Paulus David iuratus assessor mp.

Joannes Messko iuratus assessor mp.

Georgius Messko iunior iuratus assessor mp.

Stephanus Medwecky iuratus assessor mp.

81.

Weliczna, 30 kwietnia 1674.

Sąd stolicy orawskiej wydaje Janowi Wilczkowi zaświadczenie o wniesieniu przez Macieja Pongracza w imieniu Jerzego Illyésházy'ego, dyrektora Zamku Orawskiego, i innych komposesorów Państwa Orawskiego protestu przeciwko nobilitacji Moniaka, Wilczków i Bukowińskiego.

Or. papierowy z pieczęcią sądu orawskiego, wyciśniętą przez papier, w archiwum rodzinnem Divekých w Podwilku. Pod tekstem zapisek: Lecta, publicata et extradata per me Casparum Andreanszky iuratum notarium praefati comitatus Arvensis.

Nos Joannes Guzith de Thurán et in Mokrad vicecomes, iudex nobilium et iuratus assessor sedriae comitatus Arvensis damus pro memoria, quod nobis feria secunda proxima post dominicam «Quasimodo geniti» in anno hoc currenti 1674 praeterita, in oppido Nagy Falu, die videlicet et loco celebrationis generalis congregationis nostrae pro tractandis et concludendis nonnullis rebus et negociis, publicum commodum utilitatemque nostram concernentibus una existentibus et constitutis, egregius Matthias Pongracz nomine et in persona illustrissimi domini comitis do-

mini Georgii Illyeshazy etc. bonorum arcium Arva et Letava plenipotenciarum directoris etc., uti et reliquorum dominorum compossessorum, proposuit in hunc modum: Quomodo providi Matthaeus Monyak, Johannes, Nicolaus, Stanislaus Wilczek ac Joannes Bukovinszky coloni vero et iobbagiones dativi et censuales dictorum dominorum protestantium, postpositis et postergatis legibus patriis, tam in generali regni decreto, quam novellis constitutionibus regni et signanter articulo 30 anni 1630, superinde expressatis insciis et irrequisitis iisdem dominis protestantibus, a moderna sacratissima caesarea regiaeque maiestate domino domino nostro clementissimo quasdam literas armorum seu insigniorum nobiliarium donationales pro ipsorum parte obtinuissent ac etiam in isto comitatu Arvensi easdem solenniter publicari facere veriti non fuissent. Cum autem eiusmodi armorum impetratio legibus regni sit contraria, cum potissimum ad commendationem dominorum terrestrium aut comitatus, in quo eiusmodi impetratores decerent, iuxta prescriptas leges patrias id fieri deberet, proinde iidem domini protestantes (salvo nihilominus iure fisci), iuribus hiis mature consultum iri volentes, praemissae armorum impetrationi exindeque eorundem nobilitationi, publicationi et extraditioni, veluti nocivae, damnosae et legibus regni maxime contrariae contradicerent prohibendo et prohiberent contradicendo publice et manifeste coram nobis. Hac propositione facta, mox egregius Adamus Kubiny senior veniens [ad nostram praesentiam] pro praefato Joanne Wilczek ac reliquis inibi expressatis, paria praemissa contradictionis autentice sibi extradari poposcerat. Unde nos in praemissorum evidens testimonium ad postulationem procuratoris litteras supra paria praesentis contradictionis dicto Joanni Wilczek futuram ad cautelam necessarias sub sigillo istius comitatus nostro autentico dandas duximus et concedendas. Datum in praeallegato oppido Nagy Falu, die 30 mensis aprilis, die videlicet et loco celebrationis sedis nostrae iudicariae, sigillatoria ac etiam generalis congregationis pro resignandis officiis.

(innemi rékami:)

Idem qui supra vicecomes comitatus Arvensis mp.

Petrus Rewicky iudex nobilium comitatus Arvensis mp.

Nicolaus Medwedsky iudex nobilium c. A. mp.

Paulus David iuratus assessor mp.

Joannes Messko iuratus assessor mp.

Georgius Messko iunior iuratus assessor mp.

Stephanus Medwecky iuratus assessor mp.

82.

Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.

Kapituła Spiska (jako locus credibilis) donosi cesarzowi Leopoldowi, że w myśl jego przywileju dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka, powinowatych, z d. 27 czerwca 1673, który dosłownie przytacza, dokonała w d. 15 czerwca 1674 r. wraz z wyznaczonym w tym celu przez cesarza zaprzysiężonym asesorem Aleksandrem Abaffym w obecności wyszczególnionych świadków wprowadzenia wyżej wspomnianych w sołtystwo Podszkla i Bukowiny, zwolnione od wszelkich czynszów, opłat i danin, przeciw czemu wniesiony został protest ze strony przedstawiciela skarbu, oraz niektórych krewnych tychże sołtysów.

Or. papierowy na 2 arkuszach folio z pieczęcią Kapituły Spiskiej w archiwum domowym p. Albina Wilczka w Trzcianie. Na odwrociu ręką tekstu zwyczajny adres, oraz zapiski: 1) Lecta et correcta per me Andream Ondreikovits p. t. substitutum lectorem mp., a dalej: 2) Introductoriarum et statutoriarum ac evocatoriarum, relatorum.

Kop. 1. Archiwum Kapituły Spiskiej, Protokolla Loci credibilis, dział Introductoria et statutoria com. Lipt. et Arva, P. 1675, k. 141. — **2.** Extrakt na 2 arkuszach folio z r. 1714 w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie.

Sacratissimo principi ac domino domino Leopoldo Dei gratia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae,

Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slaviaeque etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchioni Moraviae, comiti Habsburgi, Tyrolis et Goritiae etc. domino domino ipsorum clementissimo, capitulum ecclesiae Sancti Martini de Scepus. Nosse dignetur Sacratissima caesarea regiaeque Maiestas Vestra, nos literas eiusdem introductorias et statutorias pro parte fidelium Maiestatis Vestrae Sacratissimae Joannis Bukovinszky et alterius Joannis Wilcsek inter se affinium in charta regali clause confectas et emanatas, sigilloque Eiusdem Maiestatis Vestrae Sacratissimae in superiori earundem margine ab extra rubrae cerae subimpresso communitas, nobisque praeceptorie sonantes et directas, honore ac reverentia quibus de-
cuit humillime recepisse, in haec verba:

Tu następuje przywilej cesarza Leopolda I dla Jana Bukowińskiego i Jana Wilczka z d. 27 czerwca 1673 (ob. w tem wydawnictwie Nr 75).

Nos itaque praemissis commissionibus et mandatis Sacratissimae Maiestatis Vestrae nobis factis, in omnibus uti semper tene-
mur humillime obedire et obtemperare volentes, una cum prae-
mentionato generoso domino Alexandro Abaffy, inclyti comitatus Arvensis in appellationibus iurato assessore ac Sacratissimae Maiestatis Vestrae homine regio, per eandem ad id specialiter trans-
misso, inque praetactis literis introductoriiis et statutoriis inter
alios homines regios ibidem nominatim conscriptos specificato,
unum e medio nostri, nempe admodum reverendum dominum
Georgium Lenczovicz abbatem Beatae Mariae Virginis de Gagy,
custodem, socium, fratrem et concanonicum nostrum, nostro pro
testimonio fidedignum ad praemissam introductionem et statu-
tionem suo modo, rite et legitime peragendam nobisque exinde
fideliter referendam exmiseramus. Qui tandem abinde ad nos re-
versi, nobis sub iuramento in generali regni decreto superinde
contento uniformiter retulerunt isto modo: Quomodo in anno Do-
mini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto modo currenti,
die decima quinta mensis iunii, praesentibus r-ndo, egregiis et
nobilibus domino Alberto Binkovicz, parcho Oravczensi et Jablon-

koviensi, Stanislao Wilcsek de Orawka Magna et Matthia Roke-ssino, Ladislao Lehoczky, item circumspectis et providis Casparo Jablonkowszky sculteto, Joanne Urbanecz iurato, Matthia Pekelniczky sculteto cum Nicolao Pekelniczky similiter sculteto, Blasio Richlik, altero Blasio Zittko de possessione Pekelnik, Stanislao Szarna sculteto de Orawka Minore, Valentino Harkabus sculteto, Thoma Novacsik iurato de eadem Orawka, Blasio Fifanszky, Joanne Csissczon, Alberto Andrasik, Andrea Szternal, Alberto Zonzel, Martino Kreczovszky, Simeone Zonzelik, Valentino Poziczak, Simone Natasta, Alberto Kaczinszky, Luca Kolodeg, Sebastiano Haszon, Blasio Welocza, Alberto Tiszczon, Thoma Haszon, Joanne Rubis, Stanislao Chlebek, Alberto similiter Chlebek, Christophoro Fifansky, Thoma Pagacz subditis arcis Arva, Alberto Kocsenda ex dominio regni Poloniae Neoforiensi, ac aliis plurimis vicinis et commetaneis, praelibatus generosus dominus Alexander Abaffy, inclyti comitatus Arvensis in appellationibus iuratus assessor et in praesenti actu homo Sacratissimae Maiestatis Vestrae regius, in praesentia praefati testimonii nostri capitularis, egregios Ioannem Bukovinszky et alterum Joannem Wilcsek haeredesque ac posteritates eorum utriusque sexus universos, iuxta benignissimum Sacratissimae Maiestatis Vestrae mandatum in totalem et integram scultetiam in possessione Podszkla, in praefato comitatu Arvensi habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent et incolerent, simul cum duobus molendinis et novem inquilinis ibidem, in alia vero possessione Bukowina sic dicta, in eodem comitatu Arvensi sita, quatuor itidem inquilinis existentibus et aliis quibuslibet utilitatibus et pertinentiis, quovis nominis vocabulo vocitatis, de iure et ab antiquo ad eandem suprafatam scultetiam pertinentibus, introduxit et statuit ac vigore aliarum literarum altenominatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae donationalium exemptam, liberam et a solutione omnium censuum, taxarum et contributionum ordinariarum et colonialium ac aliorum quarumvis supportatos, praefatos Joannem Bukowinszky et alterum Joannem Wilcsek enunciavit, declaravit et publicavit, modis, formis et clausulis in literis donationalibus uberius expressis et declaratis. Qua statutione, introductione et publicatione peracta, egregius Martinus Wodiczka

sine literis credentialibus et procuratoriis, iuxta comissionem solummodo uti asserebat verbalem, contradixit nomine fisci Sacratissimae Maiestatis Vestrae regii et inclytae Eiusdem camerae ac provisoris arcii Arva, die et loco ut supra. Similiter etiam nobilis domina Agnes Mleczkovszky, tam suo quam Catharine, Magdalenae et Annae Bukowinszky filiarum suarum nominibus et in personis, in quantum praesens statutio iuribus earundem praeiudicaret. Praeterea praetactae Agnetis Mleczkovszky gener, maritus vero praedictae Catharinae Bukovinszky, tandem etiam Albertus Kvassnovszky uxoris suae nomine praelibatae statutioni et introductioni contradixerunt. Quos omnes mox praerepetitum testimonium nostrum contra annotatos Joannem Bukovinszky et alterum Joannem Wilcsek affines, in curiam Sacratissimae Maiestatis Vestrae regiam, personalem scilicet Eiusdem in praesentiam, ad terminum competentem evocavit, rationem contradictionis suae reddituros efficacem. Seriem itaque huiusmodi introductionis et statutionis simul cum contradictorum et evocatorum vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererant nominibus, terminoque assignato ut est expedita, suo modo et ordine Sacratissimae Maiestati Vestrae fideliter rescripsimus. Datum decimo sexto die diei statutionis et introductionis prae-notatae anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto introscripto.

83.

Kapituła Spiska, 1 lipca 1674.

Takiż sam akt Kapituły Spiskiej dla Stanisława, Mikołaja i Tomasza Wilczków braci rodzonych, oraz Adama i Walentyna Wilczków ich braci stryjecznych, donoszący o dokonaniu w d. 15 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyżej wspomnianych w sołtystwo Wielkiej Orawki, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest.

Or. papierowy j. w. w posiadaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie. Na odwrociu ręką tekstu zwyczajny adres i zapiski jak w Nrze poprzednim.

Kop. Archiwum Kapituły Spiskiej, *Protocollo Loci credibilis, dzial Introductoria et statutoria com. Lipt. et Arva* P. 1675, k. 149.

Uw. Podaje się tu tylko te części tekstu, które różnią się od tekstu poprzedniego aktu.

Sacratissimo etc. Capitulum ecclesiae S. Martini de Scepus etc. Nosse etc. literas ...pro parte... Stanislai, Nicolai et Thomae Wilcsek fratrum germanorum, necnon eorundem fratruelium Adami et Valentini similiter Wilcsek,, in hac verba:

Tu następuje przywilej cesarza Leopolda dla braci Wilczków, wydany w Wiedniu 27 czerwca 1673 r. (ob. wyżej w tem wydawnictwie Nr 76).

Nos itaque etc. isto modo: Quomodo in anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto modo currenti, die decima quinta mensis iunii, praefatus homo Maiestatis Vestrae Sacratissimae regius et dictum testimonium nostrum ad facies praescriptae totalis et integrae scultetiae, in possessione Magna Orauka nuncupata inque praespecificato comitatu Arvensi adiacente, habitae, necnon duorum molendinorum ac trium inquilinorum in iam fata possessione existentium, accedentibus r-ndis, generosis, egregiis et nobilibus, item circumspectis et providis domino Simeone Odronvonszky decano Csarnodunaviciensi notario apostolico, domino Alberto Binkovics parcho Orauczensi et Jablonkoviensi, Joanne Bukovinszky, Mathia Rokessino, Ladislao Lehotszky, Ambrosio Medved, Petro Tribula, Joanne Brinkus, magnifici domini Raphaëlis Casimiri Markuiczky capitanei Tremboulensis subditis ex confinibus regni Poloniae, Casparo Jablonszky sculteto, Joanne Urbanecz iurato, Nicolao Pekelniczky sculteto, Blasio Zittko iurato de possessione Pekelnik, Stanislao Szarna sculteto de Orawka Minore, Valentino Harkabus sculteto de eadem Orauka, Stanislao Zubriczky sculteto, Christophoro Skocsyk, Matthia Boszacysk scultetis de Inferiori Zubricza, Martino Tichon, Blasio Kulik, Laurentio Kozacsyk, Valentino Borowy, Jacobo Kurinecz, Joanne Makuch, Nicolao Bonczak, Adamo Bahlit, Alberto Boszak, Jacobo Bednar-

czik, Martino Kluska, Joanne Osztras, Matthia Lebeda, Thoma Ptasniczak, Thoma Melczik, Michaële Krpecz, Alberto Varsel, Stanislaο Vencersky, Michael Petliczak, Matthia similiter Petliczak, Michael Szasek, et Joanne Jellen, necnon aliis vicinis et commetaneis subditis bonorum Sacratissimae caesareae regiaeque Vestrae Maiestatis arcis Arva, eiusdem et eorundem universis inibi legitime convocatis et praesentibus, idem homo regius in praesentia antelati testimonii nostri introduxisset prae-repetitos Stanislaum, Nicolaum et Thomam Vilcsek fratres germanos eorundemque fratrueles Adamum et Valentinum similiter Wilcsek in dominium eiusdem et eorundem, statuissetque eandem, eadem, eosdem, idem, eisdem ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis praemissae Sacratissimae Maiestatis Vestrae exemptionis, libertationis, supportationisque ac nobilitationis titulis ipsis incumbentibus, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ac ad eandem scultetiam praerepetitaque molendina et inquilinos illos de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, perpetuo possidendas; exindeque vigore aliarum altenominatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae literarum donationalium dictos Stanislaum, Nicolaum et Thomam Vilcsek, ipsorumque praementionatos fratrueles, Adamum et Valentinum Vilcsek, haeredesque et posteritates eorum utriusque sexus universos, et toties fatam totalem et integram illam scultetiam, in praedicta possessione Orauka Magna, Vilcsek sic vocata, ac in antenominato comitatu Arvensi habitam, quam nimirum iidem de facto possiderent et incolerent, a solutione omnium censuum, taxarum et contributionum ordinariarum pariter et colonialium, de eadem scultetia antiquitus quomodocunque et quandocunque exhibere, prouenire ac praestari debentium, modis et formis, in praeallegatis Sacratissimae Maiestatis Vestrae litteris donationalibus expressatis, declaratis, exemptos et liberos exemptamque et liberam pronuntiasset, declarasset et publicasset. Qua introductione, statutione et publicatione taliter peracta, extunc egregius Martinus Wodiczka sine literis credencialibus et procuratoriis, iuxta commissionem solummodo uti asserebat verbalem, eidem statutioni, in-

troductioni et publicationi nomine fisci regii ac provisoris arcis Arva et camerae Vestrae Maiestatis Sacratissimae die et loco ut supra contradixit, quem tandem testimonium nostrum suprafatum contra annotatos Stanislaum, Nicolaum et Thomam Wilesek fratres germanos, ac fratrueles eorundem Adamum et Valentinum similiter Wilesek, mox in curiam Sacratissimae Maiestatis Vestrae regiam, personalem scilicet eiusdem in praesentiam, ad terminum competentem rationem contradictionis suae redditurum efficacem evocavit. Seriem *i t. d.* Datum decimo sexto die diei statutionis et introductionis praenotatae anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto introscripto.

84.

Kapituła Spiska, 2 lipca 1674.

Takiż sam akt Kapituły Spiskiej dla Mateusza Moniaka, donoszący o dokonaniu w d. 16 czerwca 1674 r. wprowadzenia wyżej wymienionego w pół sołtystwa Zubrzycy Górnej, przeciw czemu przedstawiciel skarbu wniósł protest.

Or. papierowy na 2 arkuszach folio, z pieczęcią Kapituły Spiskiej, w archiwum p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej. Na odwrociu ręką tekstu zwyczajny adres oraz zapiski: 1) Lecta et correcta per me Martinum Szolczani p. t. lectorem substitutum m. p.; 2) Introductoriarum et statutoriarum, relatorum.

Kop. Archiwum Kapituły Spiskiej, *Protocolla Loci credibilis*, dział *Introductoria et statutoria com. Lipt. et Arva* P. 1675, k. 13 i k. 138.

Uw. Podaje się tu tylko te części tekstu, które różnią się od tekstu aktu pod Nrem 82.

Sacratissimo etc. Capitulum ecclesiae S. Martini de Scepus *i t. d.* Nosse etc. literas... pro parte... Matthaehi Monyak *i t. d.* recepissee in haec verba:

Tu następuje przywilej cesarza Leopolda dla Mateusza Monjaka wydany w Wiedniu 27 czerwca 1673 r. (ob. wyżej w tem wydawnictwie Nr 74).

Nos itaque *i t. d.* isto modo: Quomodo in anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto modo currenti, die decima sexta mensis iunii, praesentibus reverendo, generosis, egregiis et nobilibus dominis Alberto Binkovics, parocho Orauczensi et Jablonkouiensis, Joanne Bukovinszky, Stanislae, Joanne et Alberto Wilcsek, Matthia Rokessino, Ladislao Lehotszky, generosis item et reverendo Francisco Szadowszky de Sizina, Gregorio Kriviczky de eadem, Joanne Talarkouicz commendatario Dzisineni, Jacobo Zagak ex dominio regni Poloniae Laczkorunensi; item circumspectis et providis Matthia Boszak sculteto, Stanislae Zubriczky et Christophoro sculteto in inferiori Zubricza, Nicolao Pekelniczky sculteto, Blasio Sitko iurato de possessione Pekelnik, Gasparo Jablonkovszky sculteto, Joanne Urbaniczky iurato de Jablonka, Stanislae Sz[ar]na sculteto de Oravka Minori, Laurentio Jurczak, Blasio Duszak, Matthia Hluszak, Stanislae Wogtiak, Alberto Vogtiak, Michaelae similiter Wogtiak, Martino Borowyak, Michaelae Vengrinak, Andrea et Alberto Jurczak, Laurentio Gluszak, Blasio Vengrinak, Simone Firleg, Laurentio Vektor, Joanne Obertal, Simone Gyombala, Alberto Mszalik, Alberto Otala, Matthia Knap, Matthia Matulak, Johanne Kostolnik, Blasio Zagak, Martino Labus, Alberto Graczik dominii arcis Arva subditis, Matthia Lukageczyk, Valentino Kozelek ex dominio Jordanouienis, et aliis vicinis et commetaneis inibi legitime convocatis, praelibatus generosus dominus Alexander Abaffy homo Sacratissimae Maiestatis Vestrae regius, in praesentia praefati testimonii nostri capitularis, egregium Mattheum Monyak haeredesque ac posteritates eiusdem utriusque sexus universos iuxta benignissimum Maiestatis Vestrae mandatum in certam quandam mediam scultetiam in superiori Zubricza praefatoque comitatu Arvensi adiacente habitam, simul cum tribus molendinis et octo inquilinis in eadem possessione existentibus aliisque quibuslibet utilitatibus et pertinentiis, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandemque mediam scultetiam praerepetitaque molendina et inquilinos, illos ab antiquo spectantibus, introduxit et statuit ac vigore praetactarum litterarum altenominatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae donationalium liberam ac exemptam a solutione omnium censuum, taxarum et contributio-

num ordinarium et colonialium de eadem media scultetia antiquitus quomodocunque et quandocunque exhiberi, provenire ac praestari debentium pronunciavit, declaravit et publicavit, modis, formis et clausulis in literis sepefatae Sacratissimae Maiestatis Vestrae uberius expressis et declaratis. Quam introductionem, stationem et publicationem pretactam egregius Martinus Wodiczka sine literis credentialibus et procuratoriis, iuxta commissionem solummodo ut asserebat verbalem, contradixit nomine fisci Sacratissimae Maiestatis Vestrae regii et camerae ac provisoris arcis Arva, die et loco ut supra, quem suprafatum testimonium nostrum mox contra annotatum Matthaeum Monyak in curiam Sacratissimae Maiestatis Vestrae regiam, personalem scilicet eiusdem in praesentiam, ad terminum competentem evocavit, rationem contradictionis suae redditurum efficacem. Seriem etc. Datum decimo sexto die diei stationis et introductionis praenotatae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto introscripto.

85.

Zubrzyca Górna, 23 czerwca 1677.

Sąd stolicy orawskiej stwierdza dojście do skutku ugody między szlachetnymi Mikołajem, Stanisławem i Janem Wilczkiem, Janem Bukowińskim i Zofją Bukowińską żoną Jana Wilczka z jednej a Mateuszem Moniakim z drugiej strony o hale Sylec i Czernic, którą to ugodę przez strony zaprzysiężoną i karą umowną zabezpieczoną dosłownie przytacza.

Or. papierowy z dwóch kart folio, z pieczęciami podpisanych, w archiwum domowem p. Albina Wilczka w Trzcianie. Na odwrociu zapisek: Amicabilis transactio nobilium Nicolai, Stanislai, Johannis Wilček et alterius Johannis Bukowinsky ab una et Mattheum Monyak partibus ab altera, ratione introscriptorum pro iisdem Wilček et Bukowinsky.

Nos Alexander Abbaffy de Nagy Abbafalva et in Nagy Lehota vicecomes, Matthias Rewitsky iudex nobilium et Joannes

Messko iuratus assessor comitatus Arvensis damus pro memoria, qualiter anno currente millesimo sexcentesimo septuagesimo septimo die vigesima tertia mensis iunii ad instantiam nobilium Nicolai, Stanislai et Johannis Wilček et alterius Johannis Bukowsky, ac Sophiae similiter Bukowsky, praefati Johannis Wilček consortis, occasione praetensarum quarundam violentiarum actuumque potentiariarum, per nobilem Matthaeum Monyák (uti praetendebatur) patratorum, atque adeo litis materiarum exinde obortarum praetextu Alpium Szilecz et Černicz inter praetactas partes iuris ordine ex aequo determinandarum in et ad possessionem Felső Zubrica, personaliter accessissemus ibidemque ad reddenda ipsis partibus iura pro tribunali consedissemus, causamque unam ad discutiendum assumsissemus, tunc eadem partes re altius secum perpensa volentes potius mutui amoris charitativae unionis amoenitate frui, quam ipsas lites, quarum exitus dubius, saepiusque infaustus et incertus esse solet, ad seriam nostram et aliorum proborum virorum admonitionem, matura etiam animi deliberatione praehabita, in eam devenerunt pacis unionem inter ipsos et eorum haeredes et successores, perpetuo et inviolabiliter duraturam. Imo manibus stipulatis coram nobis sese obstrinxerunt et obligarunt, obstrictosque et obligatos reddiderunt, sub vinculo infra annexo et conditionibus subsequentibus, quae Slawonico idiomate in hac forma verborum comprehensae sunt:

Ponagprweg: predepsane stranky obidwe causi, roztržitosti wssecky a prawa wsseliyakowe, ktere až dosawad medzi stran-
kami tak take y medzi gegých poddanimy a zahradniky až do
roku bežycjho tisycyho ssestisteho sedemdesateho sedmeho znikly,
sproste wssecky dolu zložily, umrtwyli wespolek sobe odpustili
a wniwecz obratili samjm skutkem. Podruho: hole obidwe, yak
Szilecz tak Černicz řečene, zanechawagi se panom Wilczkom praw-
wem gjch prinaležegicým spolu z pánom Bukowským, abi oni
podle sweg wuole s njmy disponowali a dirigowali. Niczmeneg
pan Matuss Monyák y gehu potomcy na predepsaných obidwuch
holach Szilecz a Černicz nazwaných budu mity slobodný užitek
na padesiat owiecz dognich, swogých vlastných. Gestlibi gemu
anebo gehu potomkom Pan Buoh wice owiecz požehnal, strani ta-

kowých powinnen bude gich pohledati a prýtelským spusobom gemu dozwoľiwsse, slobodne a bezspeczne budu tam pasti. Ginačeg nebude gemu sloboda tam wice owiecz starých mimo mladých držati. Na salass kdy budu mýti se wiprawity a giti, abi spoleczne w gedden den se poradiwssy, spoleczne kossar i kolibu sprawili. V. pan Matuss Monyák y gehu potomcy naprwesnia (?) abi na predepsane hole sweho dobitka ne honili, a drewo w horach panow Wilczkow abi bez wuole a opowedeny týchže panow Wilczkow a Bukowinskeho, wisse potrebi, na owce a na kozi ne hubili. Drewo wsseliyakowe na okurowany, budowany, na pýlu y na ssindli y ginu wsseliyakowu domacy potrebu sloboda bude wyss napsanému panu Matussowy Monyakowy, gemu samemu a gehu potomkom toliko rubaty a braty, a nie gehu zahradnikom, který panow Wilczkow a Bukowinských strani drewa podlužný budú pohledawaty. Matonoga pak zahradnyk zanechawa se samym Bukowinským, z druhow chalupow, w ktorej messka Bulanda. Gestli pak pýlu postawia pani Wilczkowie z Bukowinskimy, bude mýti pan Matuss Monyák mocz a wladu, kdi se minie drewo a pracza týchže Wilczkow a Bukowinských, y potomcy Matussa Moniaka na swu vlastný potrebu, kolko mu bude potre(b)a, toliko abi ne predawal, swogow pilow popilit. Gestli pak na grunte pana Moniaka postawia pilu, magu se medzi sebow pekným spusobom sprawit'. Czo se pak dotiče čzrhle, ktera gest pod Černiczom, gestli doswečia pani Bukowinský, teda bude gegich, gestli pak doswečy Monyák, gehu bude čzrhle, ktera wecz ma se doswečit pred gednym služnodworským a druhým prisažným widieka tohoto orawského. A že sebe praetenduge Mattus Monyak cztiricet zlatých polských, tie magu se mu na expensa winaložene, na privilegia, proportionate wiratat' a wirazit.

Ad quae praemissa omnia et praemissorum singula praefatae partes coram nobis stipulatis manibus sub vinculo florenorum centum Hungaricalium sese obligarunt et obstrictos reddiderunt, toties, quoties praesentem amicabilem transactionem in toto, vel in parte violare attentarent penes commissionem domini vicecomitis, medio unius iudicis nobilium et alterius iurati assessoris huius comitatus Arvensis, in una pro parte laesa et in prae-

missis perseverante, in altera vero partibus pro iudicibus executi-
ribus primum de rebus mobilibus, his vero non repertis vel non
sufficientibus, de immobilibus et iuribus possessionariis. Idque
abscissis universis et quibusvis iuridicis remediis, iuristicis, item
omnibus non obstantibus nec obstare valentibus. Harum nostra-
rum vigore et testimonio litterarum mediante. Actum in posse-
ssione Felső Zubrica, anno millesimo sexcentesimo septuagesimo
septimo die vigesima tertia mensis iunii, quibus supra.

Idem vicecomes qui supra Alexander Abbaffy mp.

Idem qui supra Matthias Revitsky iudex nobilium mp.

Idem qui supra Ioannes Messko iuratus assessor mp.

86.

Požoń, 17 lutego 1682.

*Przełożony i radcy Kamery Węgierskiej zaświadczają, że
protest przeciw nobilitacji rodzin Wilczków, Moniaków i Bu-
kowińskich imieniem skarbu królewskiego wniesiony został
bez wiedzy, woli i nakazu tejże Kamery.*

*Or. papierowy, na arkuszu folio, w archiwum domowem
p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzyicy Górnej. Pod tekstem
inną ręką współczesną: Ex consilio Camerae Hungariae die
et anno suprascriptis — Paulus Mednyansky m. p., oraz cztery
pieczętki radców cesarskich wyciśnięte przez papier.*

*Kop. z r. 1731 w Archiwum Zamków Orawskich, fasc.
26, nr 1^b i 2.*

Nos sacrae cesareae regiaeque maiestatis domini domini no-
stri clementissimi camerae Hungariae praefectus et consiliarii da-
mus pro memoria, quod posteaquam superioribus praeteritis tem-
poribus altenominata sua maiestas ad humillimam familiarum
Wilczek, Monyak ac Bukovinszky in comitatu Arvensi degentium
supplicationem apud benememoratam suam maiestatem factam,
intuitu singularis fidelitatis et fidelium servitiorum earundem fa-
miliarum erga summetitulatam suam maiestatem in certis occa-
sionibus praestitorum, easdem familias e statu et conditione igno-

bili clementissime eximere, benignasque armales conferre iisdem dignata esset, temporeque solitae in generali attacti comitatus Arvensis congregatione publicationis earum, nomine reliquorum dominorum terrestrium, compossessionum attactae arcis Arva et bonorum ad eandem spectan(tium), immo et fisci regii tanquam ibidem comportionati nomine iisdem contradictum extitisset, quia vero praementionata contradictio nomine praelibati fisci regii ut praemissum est interposita absque scitu et voluntate tanto minus ordinatione praefatae huius camerae facta esset, ob hoc praesentes literas nostras superinde testimoniales, memoratis tribus familiis futura earum pro cautela necessarias, extradandas duximus et concedendas. Datum Posonii, die decima septima februarii anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo.

87.

Rabka we dworze, 27 lutego 1685.

Krzysztof Pytel i Wojciech Papiesz z Orawki (= Podwilka) na prośbę gromady a osobliwie Stanisława Wilczka z Orawki zobowiązują się zadość uczynić za zniewagi i rabunek, dokonany przez zbójników Pietrzaków na osobie Jana Skopińskiego towarzysza pancernego z dywizji Hieronima Lubomirskiego marszałka nadw. koron., gdy z wyprawy tureckiej do domu powracał.

Or. po polsku, papierowy, na arkuszu folio, pozostał w przechowaniu p. Albina Wilczka w Trzcianie, który go ofiarował prof. W. Semkowiczowi, a tenże złożył go w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie.

Wyd. Semkowicz Wł., *Z dziejów zbójnictwa na Orawie* (Ziemia, Warszawa, R. 1931, nr 8—10).

My niżej podpisani to iest Krzysztof Pytel y Wojciech Papiesz ze wsi nazwaney Orawka do Zamku Orawskiego należący, państwa cesarza jmci chrześciańskiego poddany, daiemy ten oblig na się y zeznawamy: Iż będąc proszeni od całej gromady naszej.

osobliwie tesz od pana Stanisława Wilczka ziemianina z Orawki, ziachaliśmy do Rabki, maiętności jaśnie wielmożnego jmci pana kanclerza wielkiego koronnego w dom do jm. pana Kaspra Winklera, dzierzawce natenczas tey maiętności, dla zagodzenia y uspokojenia sprawy y praetensiey jm. pana Jana Skopińskiego, towarzysza chorągwi jm. pana Mierzwińskiego z dywiziey jaśnie wielmożnego jmci pana Lubomirskiego marszałka nadwornego koronnego, na usłudze woienney nayiaśniejszego cesarza jmci zostaiącego. Ktory jm. pan Skopiński, gdy powracał z drugą kompanią swoją po skończonych okazyach woiennych z obozu z pod Budzina, noclegiem stanął we wsi naszej Orawce w same święta Narodzenia Pańskiego, to iest w dzień Szczepana świętego, a dla wielkich zamieci śniegowych y gwałtownych mrozow iako tesz y dla czeladnika swego chorego nie mogąc się ztamtąd ruszyć przededniem rowno z drugą kompanią, chłopci sąsiedzi nasi z karczmy piiani za poduszczeniem y namową Tomka Maryniaka gospodarza, u ktorego noclegował, naśli na niego, gdzie obrawszy go naprzod z armaty, pistoletow y szable, gwałtownym i rozboynym sposobem do pustki iedney sprowadzili, siekierami, berdyszami do szyie przymierzali y cela zabić na śmierć chcieli niewinnie y bez dania ocasiey naymniejszey. A gdy się im jm. pan Skopiński pokornie prosił, żeby go zdrowiem darowali, przysięgać mu kazali, iako się tego upominać nie miał, y rotę mu przysięgi według swoich wymysłów powiedali, berdyszami mu do szyie przymierzając. Potym zrabowawszy go z pieniędzy y wszystkich rzeczy, co miał przy sobie, z sakwami y zdobyczey kupney tureckiey, rzekomo mu drogę ukazuiąc, ktorędyby miał ze wsi iachać, w las go gęsty w zaspy y zamieci wprowadzili, tamże znowu wymyślać nad nim y zabić go chcieli, coby iusz byli wykonali, gdyby był ieden z tychże rozboynikow (znać że od P. Boga natchniony) od tak złego nie odwiódł ich uczynku. Zatym drugi rasz tamże w lesie przysięgać mu kazali, że tego nigdy wspominać, mścić y nigdy upominać się nie miał, wolno na iednym koniu oklep prawie, kulbakę obuchami potłukszy, puścili, a drugiego konia, który zdechł, ze złości na zabicie zbili. Czeladnika choro pozostałego, wrociwszy się, w gospodzie szukali, chcąc go

zabić, gdyby go był inszy gospodarz nie skrył. Po takowym tedy rozboiniczym uczynku, gdy się pomieniony jm. p. Skopiński tak sromotney zelżywości mścić y krzywdy dochodzić począł na sąsiadach naszych orawskich, ktorego mógł tu w Polsce zaskoczyć, tedy zabiegając temu, ażeby za winnych niewinni nie odpowiadali, imieniem całej gromady tę sprawę za pomiarkowaniem przyjacielskim ludzi godnych y szlachty polskiej zgodziliśmy w ten sposób, iż za te wszystkie zniewagi, rozboj y rabonek przesz naszych sąsiadow przezwiskiem Pietrzacy, osobliwych principałow, powinni będziemy dać jm. panu Skopińskiemu złotych polskich trzysta pięćdziesiąt względem pobranych przy nim pieniędzy, y do tego rzeczy wszystkie y armatę powracać wziętą. A to wszystko submittuiemy się przywieść tu do dworu Rabki do jm. pana Winklera na niedzielę wstępną blisko następującą. A dla pewności w prędszym dosyć uczynieniu tey zgody daemy w zastawie sąsiada naszego Tomka Maryniaka. Jm. zaś pan Skopiński powrocił exnunc grabieżne konie sąsiadom naszym. A jeżelibyśmy niedosyć uczynili tey ugodzie na terminie, tedy wolno będzie jm. panu Skopińskiemu grabić nas w Polsce, byle z Orawskiego Państwa, gdziekolwiek zaskoczy pod przypadkiem wszystkiey grabieży. Na co się podpisuiemy rękami swoimi, znak krzyża nami czyniąc. Działo się w Rabce, 27 lutego roku 1685. My iako proszeni przyiaciele podpisuiemy się do tey sprawy z obudwu stron rękami swoimi.

(innemi rękami:)

Będąc przy tey ugodzie przytomny ręką własną podpisuję się
Jan Rumelski. † Krzystof Pytel. † Wojciech Papiesz.

(Inną ręką:)

Zeznaię tym podpisem moym własnym, iako się wszystko działo w dobrach Rabskich, będąc dzierżawcą tych majątności. Iako się ci j. p. Orawci zięchali do ugodi a kontentować y dosyć uczynić we wszystkim tegoto jm. p. Skopińskiego, ktorzy j. p. Orawci tak listownie ymieniem gromad Orawskych iako y sami obecninie przyiechawszy do mnie, upraszali gorąco o to, ażebym ym do tego dopomógł y w ten sposób ażeby tego to jm. p. Skopińskiego iako ugodzić y ukontentować. Na prośbę ych uczyni-

łem to, o co do jm. p. Skopińskiego, listownie upraszając do siebie, posłałem, który tu na moję tak prośbę zięchał do mnie y dał się j. p. Orawcom przeproszyć, iako ta karta albo raczy ugoda wypisana opisuie. To się wszystko działo w dworze Rabskym. Na co się ręką moją własną podpisuje.

Kasper Winkler A. R. ss.

88.

(Zubrzyca Górna) 1671—1687

Różne protokoły umów i ugód między Zubrzycanami u ich sołtysa zdziałane i (w polskim języku) spisane.

Or. Karta papierowa, formatu folio, wyblakłym pismem jedną ręką zapisana, przechowana w farze w Zubrzycy Górnej z zapiskiem u dołu odwrotnej strony: Nr^o 1 übergiebt Julia Monyak nr 9.

1. Anno Domini 1671 die 18 aprilis. Postanowie(nie) z mlinarzem Woyciehem Bahledem strony mlinarza, ze nam ma dacz korci zo pol korca zita psenice miare, wieprzow 5 y korci siac korci 3, siana woz do tego w domie oprawicz według możności, y na piątek ribek y kolo mlina takze co trzeba zrobicz, Moniakowi korci 2, nam 30 y slot na kamienie, a miarky niebrac tylko samemu Moniakowuy a nam siac miare siemienia, zagon pod marhef y pod kapuste według postanowienia, wina złotych 20 panskiey a koscielney tym sposobem.

Matheus Zubrzicky Ostroz.

2. Anno Domini 1672.

Rekuomnici za M(i)halika Macka a Jana Sulaka: Błazey Ziaiak, Błazey Wegrziniak y Gregorz Obirtlik, Woyciech Woyciak, pod takim sposobem, ze wiecnich casow odrzekaia sie kartow graczy; iezeliby sie kiedy dopuscili, to w zamku siediecz y dwa razy w stara pania bicz.

3. Anno Domini 1672.

Stala sie zgoda miedzy dobrimi ludzmi iakos to: Mathiia Smalik y Utrata Woyciech y Krzis Swiatlak y Simek Swiatlak takem sposobem, ktoryby znowl te zgode to bedzie powinien dacz winy panskiej zlotyh 12 y na kosciol tym sposobem. Rekomia za Matyia: Woyceh Wrocizlak, Blazey Popcak, za Swiatlakow rekomnici: Jedrzey Jurcak, Stas Woyci[ech]. To sie stalo w domu soltiskym dnia 29 aprilis. Mathe[us] Zubrzickj O[stros].

Stalo sie postanowienie miedzi Swiatlakami y matka ich, ze im odda do wiernych rak i do iej wole; bedali sie klopocili y mnie trud nas zadawacz, to winy maia dac zlotych 40 y panskiej winy y na kosciol tym sposobem a mnie bedzie wolno przedacz komu insemu; a maia iej siac stirzi korci owsza y ogrodek i z deb[...] siana wozek. Rekomnici za Krzisia: Blazey Popcak, Blazek Burzelak, Simkowi rekomnici: Stanislaw Woyciak, Jedrzey Jurcak.

4. Anno Domini 1676.

Woyciakowi Macieiowi ziednat (?) mlin ma dac korci 4 y 6 y 5 wieprzow karmic, mlin mial zbudowacz nato korci 6 sie ma dac korci 6.

5. Anno Domini 1687.

Stala sie zgoda miedzy Woyciehem Giza a miedzy Jedrzeiem Fieckiem takym sposobem, ze Jedrzey ma dac font wosku na kosciol za to ze go pobyl, bo ma nato swiatkow, Fiecko Marcina Moniacika y Krzysia Swiatlaka, a Gyza ma zas Woyciecha Biela y Michala Kota, pod wina 10 zlotych panskie winy a y na kosciol 10 zlotych, ktory ktoremu wyrzucil na oci, albo sinowie ich.

89.

Jablonka, 20 maja 1690.

Jan Ghillany, Jan Okoliczany i Stefan Hrabowszky z ramienia Jerzego Erdödy de Monyowkerék, dyrektora Zamku Orawskiego, na prośbę Marcina Ramzy alias Rabczańskiego soltysa Rabczy transumuje przywilej Jerzego Thurzona, wy-

dany w Zamku Orawskim d. 9 sierpnia 1608 r. (zob. wyżej pod Nrem 20).

Or. pergaminowy w Archiwum Słow. Narod. Muzeum w Turcz. Ś. Marcinie (zbiory ks. J. Kohútha).

Uw. Nie podaje się tu tekstu tego transumptu, który oprócz formuł nie przynosi nic nowego.

90.

Zamek Orawski, 11 czerwca 1691.

Franciszek Dessevffy prefekt i Stefan Hrabowszky dyrektor Zamku Orawskiego, mając na względzie pomnożenie dochodów swoich panów, komposesorów wspomnianego zamku, zezwalają Michałowi Jurczakowi sottysowi Wasilowa założyć na wydzielonym obszarze pod Beskidem powyżej Klina Zakamiennego nową osadę zwaną Jurków (= dziś Nowoć), której granice szczegółowo opisują, z obowiązkiem płacenia w przyszłości czynszu w wysokości 100 talarów.

Or. pergaminowy był w r. 1909 w posiadaniu gminy Nowoć, gdzie zeń sporządził odpis p. Albin Wilczek z Trzcianny. Pismo było wtedy miejscami zatarte i nieczytelne.

Kop. 1. Odpis p. Albina Wilczka z r. 1909 w posiadaniu rodziny w Trzciannie. — **2.** Luźna kopja z XIX w., błędna i skrócona, w Archiwum Słow. Muzeum Nar. w Turcz. Św. Marcinie (zbiór ks. J. Kohútha).

Reg. Ks. Kohúth J. w *Katol. Novinách*. R. 1887, str. 164.

Nos Franciscus Dessevffy praefectus et Stephanus Hrabouszky causarum director illustrissimae familiae Thurzonianae et bonorum Arvensium damus pro memoria, quod cum nos die nona mensis iunii anni nunc currentis infrascripti ex [commissione] ill-mi domini comitis domini Georgii Erdődy de Monyorokerik (salvo in reliquo pleno titulo) ac etiam inclytae censurae specialium

commissionum et determinationum, supplicibus libellis providi Michaelis Jurczak sculteti de Waiszelow, ad arcem Arva pertinentis, ann[uentes], ad [loc]a propria dominorum, hucusque in nullum censum quibuspiam dominii incolis ellocata, ultraque metas territorii possessionis Klin Zakamenszky situata et versus Beszkid tendentia exivissemus, iisdem territoriis eorundemque locis et amplissimis sitibus una cum ad latus nostrum adscitis generosis, egregiis et nobilibus Matthia Revitszky vicecomite, Joanne Gu-zith iurato et Simone Revitszky vicensuariis necnon Alexandro Revitszky iudice nobilium et Jeremia Medveczky iurato assessore comitatus Arvensis, aliisque quamplurimis eiusdem dominii scultetis et coimcolis exacte reambulatis, revisis et indagatis, posteaquam manifeste comperiebatur, dicta loca et territoria nullum fructum hucusque importasse in sationem dominorum praedictae arcis Arva compossessorum, tanquam ab arce trium fere milliarium spacio dissita, officialibus arcensibus haud quamquam antehac vel nimis raro cognita, exeoque per vicinarum imo et inferioris comitatus districtus seu processus possessionum incolas subditos quidem dominii in praeiudicium dominorum, clam et absque praescitu eorundem aut officialium, solutione alicuius census vel arendae prorsus sine omni temerarie usitata..., floribus diversorum lignorum in amplissimis sylvis exstirpata, eradicata ac a potiori in pascua, prata et terra sativa (ut praemitteretur sylvis copiose excisis) redacta esse; unde nos nullum damnum vicinarum possessionum... (quibus alioquin etiam non deessent sufficientes propriorum amplissimorum territoriorum commoditates) sed potius memoratorum arcis repetitae Arva dominorum conspicientes, quod nimirum subditi eorum a multorum annorum decursibus quamplurima territoria dominorum propria extirpando, proprium solum commodum exinde secuti fuissent, praeterea tanta adhuc restarent similia dominorum propria territoria, ut plures quoque possessiones locari, erigi aedificarique cum aliarum possessionum subditis, quatenus vidulium dominorum accesserit, commode sustentari in iis valeant, praefato Michaeli Jurczak virtute mentionatarum commissionum et determinationum in ratione erigendae novae possessionis Gyurkow co-

gnominandae, ad beneplacitum dominorum (alioquin ut cum eodem exposit conventum, vel eidem pro qualitate erigendae, in quo suas sessiones colonicales observata ibidem locorum usitata mensura dividendae possessionis et secus territorii urbarialiter statutum fuerit) talleros centum post exaedificationem eiusdem possessionis, aut lehotae solitae imponendae expletionem ad censum urbarialem solutura, ex iisdem territoriis dominorum certam partem excidimus et demonstravimus suis signis metalibus circumscriptam, et ab aliarum possessionum metis, et territoriis hoc ut sequitur modo et ordine separatam et distinctam.

Prwnya meza ukazala se na wrssku Ussust reczenem, a tam gest kopecz z kameny a zemy wimerany; odtud jde prawo na lawu ruku na horu welky kopecz, s toho kopcza wrchom na polnocnu stranu ide se dolu prez rgeczku, ktera tecze z Trstya na maly kopecz; z malého kopcza ze sameho wrchu najwissiho winde na wrch Dessteneho, z wrchu Dessteneho pugde se na Oleksuku, od Oleksuku k Mutnyanskemu chotarowy; od chotara Mutnyanskeho staru Terchowniczu na odbyeranku na riglik, který se waly do Mutneho, z toho riglika prosto dolu potwoczkom okolo chotara Mutnyanskeho, czwo do Bresy wpaduge a dolu Brezu ide. Odtud prosto na wrch Czibuluwky, od Czibuluwky hore wrsskom na wrch Kurczinsky, kde se dely chotar Krussetniczky, Klinianský, Mutnyansky, a bude se delit odtud y Iurczakow, a tam gest kopecz wistaweny starodawny zo zeme a z kameny, od toho kopcza obecného dolu riglikom po pry chotaru na wrch Labuwky az do ryeky Klinianskej, od rieki Klinianskeg winde se na wrch Pripor, z Pripora do potoka Priehibskeho, který wpaduge do rieky Klinianskeg, od toho potoka okolo Oselneho ass pod Ussust a pospolu prosto na wrssek Ussust na najwissnejssy kopecz neb medzy, a tu se chotar zawira.

Quibus sic reambulatis, revisis et excisis ac eidem Michaeli Jurczak pro erigenda possessione et novo incolatu assignatis, eidem uti in eadem possessione erigenda futuro sculteto iudici eiusdemque posteritatibus et universis populis ac incolis inibi collocandis, praesentes litteras nostras usque tamen uberiorem earundem per altetitulum illustrissimum dominum comitem di-

rectorem fiendam gratiosam confirmationem, sub syngraphiis et sigillis nostris futura eorundem pro cautela necessarias extradandas duximus et concedendas. Datum sub praedicta arce Arva, die undecima mensis praescripti iunii anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo primo. Comes Georgius Erdödy, Franciscus Dezsöffy bonorum arcis Arva praefectus, Stephanus Hrabowszky, praesentibus nobis Mathia Reviczky memorati comitatus Arvensi vicecomite, Joanne Guzith iurato notario et substituto vicecomite Arvensi comitatus, Simone Reviczky iurato comitatus Arvensis, Alexandro Reviczky praeinditi comitatus Arvensis iudice nobilium et Jeremia Medwedsky eius comitatus iurato assessore.

91.

Wiedeń, 26 listopada 1696.

Cesarz Leopold na żale i skargi szlachejnych rodzin Wilczków, Bukowińskich i Moniaków, podniesionych niedawno do stanu szlacheckiego i zwolnionych od wszelkich czynszów i danin, których mimo to Państwo Orawskie obciąża nieproporcjonalnie wysokimi podatkami i ciężarami, nakazuje Jerzemu Erdödy'emu, najwyższemu żupanowi tegoż Państwa Orawskiego, aby przestrzegając ustawowej równości stanu szlacheckiego, zapobiegł uciążaniu wspomnianych rodzin, zwrócił im niesłusznie ściągnięte kwoty podatkowe, oraz zabrane przy egzekucji bydło.

Or. papierowy, na arkuszu folio, z dobrze zachowaną pieczęcią królewską, wyciśniętą przez papier, w Archiwum Zamków Orawskich fasc. 1, nr 39. Na odwrociu adres: Spectabili ac magnifico comiti Georgio Erdödy de Monyorókerék Montis Claudii et comitatum Varasdiensium supremo ac perpetuo, Barsiensi vero itidem supremo comiti, camerario et consiliario nostro, necnon tavernicorum nostrorum regalium per Hungariam magistro etc. fideli nobis dilecto.

Kop. z 14 lutego r. 1731 w temże Archiwum fasc. 26, nr 1^b.

Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex. Spectabilis ac magnifice comes, fidelis dilecte. Querulose et lamentabiliter representarunt maiestati nostrae fideles nostri nobiles familiarum Vileczek, Bukovinszky et Monyak in comitatu Arvensi degentes et residentes, quod licet nos his retroactis annis loca eorundem exponentium scultetia, consequenterque residentias ipsorum una cum appertinenciis in benignis literis nostris exemptionalibus superinde emanatis et coram ubi opus fuerit producendis, ob praestita eorundem fidelia servicia ab omnibus censibus et daciis in perpetuum exemerimus, libertaverimus ac etiam nobilitaverimus, per hocque eosdem exponentes in veros et legitimos praefati regni nostri Hungariae nobiles clementer cooptari fecerimus, consequenterque ipsi quidem nobilitari fruerentur praerogativa, residentiae vero et loca eorundem scultetia in nobilitarem curialem statum redacta essent. Mentionatus nihilominus comitatus Arvensis, non curata eorundem eiusmodi nobilitari praerogativa, ipsos in porcionibus aliisque oneribus subportandis conditioni rusticanae portasque in ipsas rusticanas annumerare et ab una ac media eorundem curia menstruatim viginti sex imperiales ac denarios quinquaginta extorquere, e contra ab aliis nobilium curiis a singula nonnisi singulos quatuor imperiales exigere, sicque mentionatos querulantes respective impropotionaliter aggravare et ad incitas fere redigere, pro praetensisque et ex praecitata manifesta improporcionalitate emersis restantibus quadringentis nonaginta florenis pecora eorundem in executionem summere ac de praesenti quoque prae manibus generalis dicti comitatus perceptoris retinere, nil pensi duxissent, gravi eorundem querulantium damno, nobilitarisque praerogativae praeiudicio et communis iustitiae laesione, valde gravibus et manifestis. Quia vero una eademque esset nobilitaris praerogativa, neque in eadem maior et minor libertas ac immunitas daretur, conditioque unius nobilis conditioni alterius deterior esse nequiret, quinimmo fidelitas quoque vestra praeattactas restantias usque dum dictorum querulantium

possessiones per substitutum eorum vicecomitem et unum iudicem nobilium ac iuratum assessorem praefati comitatus Arvensis oculate, revisae et superinde in comitatu relatio ulteriorque determinatio et petitae iustitiae administratio facta fuisset, inexacte per perceptorem habendas commisisset, qua commissione quoque vestra non obstante intuitu praeattactarum restantiarum executionem ut praemissum est subire debuissent, supplicatum itaque extitit maiestati nostrae nominibus et in personis praerepetitorum quaerulantium debita cum instantia humillime, quatenus iisdem in praemissis clementer providere, fidelitatie vestrae, qua supremo dicti comitatus Arvensis comiti (cui alias etiam ex obligatione eiusmodi iniurias in comitatu suo illatos vel inferendas antivertere competeret) de et super restitutione eorundem abactorum pecorum, nec non ob inaequalitatem repartitionis portionariae causatorum damnorum, ac ultra aequitatem extortae summae pecuniariae refusione per vos ordinanda, servandaque imposterum respectu reliquorum nobilium proportionem, benigne committere et mandare dignaremur. Quorum nos demissa supplicatione veluti iusta et legitima clementer exaudita et admissa, cum alioquin etiam nobilitaris praerogativa iuxta publicas praefati regni nostri Hungariae constitutiones signanter autem titulos secundum et tertium partis primae operis decreti Tripartiti et articulum duodecimum anni millesimi sexcentissimi octuagesimi septimi omnium statuum ac ordinum Regni una eademque esset, maiorque et minor in eadem libertas non daretur, sed nec conditio unius conditioni alterius deterior esse nequiret, commune vero onus Regni pro communi eiusdem necessitate, bonoque publico communiter et aequaliter per fideles regnicolas nostros supportandum veniret, aequalitate nobilitaris praerogativae ac identitate status, sed vel maxime ipsa iustitia id exposcente, porro quemadmodum nemini cum damno alterius locupletari licitum, ita nec communis oneris supportationem in alium cum sui alleviatione derivare, iustitiae consentaneum esset, unde ex manifesta inaequalitate repartitionis causata damna et ultra aequitatem extortae pecuniae, ab iis, qui per hoc alleviationem sensissent, merito praetendi quirent, iustitia namque cuilibet quod suum est reddi et restitui iuberet, eapropter fidelitati vestrae

harum serie clementer committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus et rebus sic ut praefertur stantibus, eum quantocius in praetacto comitatu Arvensi ordinem instituere et facere velitis, ut pro moderna publica necessitate in exolutionem quanti portionalis omnes omnino aequaliter concurrere debeant, neque debilioris sortis nobiles per potentiores aggraventur, verum velut una eademque nobilitari praerogativa gauderent, ita onera quoque iisdem obvenientia aequalibus humeris supportent, neque antelati quaerulantes maiori onere quam reliqui nobiles aggravari debeant, quinpotius ex inaequalitate hactenus factae repartitionis ab iisdem indebite et ultra aequitatem desumptas pecunias per eos, qui eatenus alleviationem adepti fuissent, reddendas et restituendas autoritate officii sui supremi comitis ordinare et demandare debeatis et teneamini. Executuri hac in parte benignam voluntatem et serium mandatum nostrum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima sexta mensis novembris anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto.

Leopoldus.

Ladislaus Mattyassovsky

ep. Nitriensis.

Paulus Mednyansky.

92.

(Maków), 23 grudnia 1703.

Stefan z Białej Bielski posesor Makowa stwierdza, że szlachetny Stanisław Moniak posesor Zubrzycy Górnej na Orawie, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech z rodziną swoją do Polski i zamieszkał w jego domu we wsi Grzechyni, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy.

Or. papierowy na arkuszu folio, zaopatrzony pieczętką lakową z herbem Prawdzic, w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej.

Universis et singulis quorum interest principibus, comitibus, baronibus, urbium omniumque locorum in regno Hungariae prae-

fectis significamus praesentibus literis nostris, quod nobilis Stanislaus Moniak Superioris villae Zubrzyca possesor in districtu Oraua propter conservandam et debitam fidelitatem subiectionem-que (quam ab antiquo suis cum successoribus fideliter sacrae caesareae maiestati tenebat) tempore presentis infelicis rebellionis tumultusque excessivorum in partibus Hungariae, fugiendo licentiam illorum, cum suis domesticis ad fines Poloniae migravit, et in aula mea cum omni modestia per totam aestatem manebat in villa Grzechynia, parochia Macoviensi, non ob aliam rationem, solum istorum rebellium indecentem licentiam fugiendo, ne istum nobilem Moniak stringant et ad hoc nefas ducant, uti alios vio-
lenter strinxerunt et dum ad illorum requisitionem per nuntium (ut cum illis teneat) recusavit, de omnibus fructibus terrae et sup-
plectili domestica istum nobilem Moniak spoliarent. Cuius calamitatem videndo propter hoc nefas et petitioni illius uti iustae annuendo, presens testimonium inferius subscripti damus et sigilla nostra inponimus, 23 decembris 1703 anno.

Stephanus a Biała Bielski possessor in Makow, villa Grzechynia vicinus, cum sigillo.

(inną ręką:)

Mikołaj Gorucki obywatel Grzehynsky.

93.

Jordanów, 16 października 1708.

Rada miasta Jordanowa zaświadcza, że szlachetny Stanisław Moniak z Zubrzycy Górnej, trwając w starej wierności dla cesarza, uszedł w czasie rebelji na Węgrzech do Polski i zamieszkał z rodziną swą we wsi Sidzinie koło Jordanowa, oddawszy cały swój dobytek na łup buntowników, aby tylko uniknąć ich gwałtu i przemocy.

Or. papierowy na arkuszu folio z pieczętkami lakowemi miasta Jordanowa i herbem Korczak (Michała Hubickiego) w przechowaniu p. Aleksandra Lattyaka w Zubrzycy Górnej.

Attestatum Stanislao Monyak per oppidum Jordanow super conservata fidelitate ss. maiestati editum.

Nos proconsul, consules totaque sessio oppidi Jordanow universis et singulis principibus, ducibus, dignitariis, officialibus, civitatum, oppidorum, arcium aliorumque locorum quibusvis praefectis, quorum interest, intererit, aut quomodolibet interesse poterit, significamus et ad notitiam indubitata deducimus, quod nobiles Stanislaus Moniak de Superiori villa Zubrzyca regni Hungariae propter conservandam et perhibendam fidelitatem et subiectionem, quam ab antiquo cum suis praedecessoribus exhibebat sacrae caesareae maiestati, sub tempus modernarum rebellionum tumultuumque, qui exorsi sunt in regno Hungariae, secessit ad partes Poloniae et in villa nunc Sidzina prope oppidum nostrum Jordonoviense cum tota familia sua per tempus hoc modernum incursionis rebelisantium mansit, idque non ob aliam rationem solum fugiendo et devitando rebelles, ne ipsum stringerent et perducerent ad istam rebellionem, uti quidem alios per vim strinxerunt et perduxerunt; quod summum est, omnem suppellectilem cum aedificiis eorum devastaverunt, frumenta ex horreis ad nihilum redigerunt, pecora et universa quaeque victualia surripuerunt et funditus everterunt. Cuius petitioni uti iustae libere annuendo, hoc praesens testimonium nos infrascripti illi extradimus et manibus propriis subscribimus, sigilloque oppidi nostri communicavimus. Datum in consulatu nostro Jordonoviensi, die 16 mensis octobris anno Domini 1708.

Joannes Maciaszkowicz notarius iuratus Jordonoviensis.

(*Innemi rękami:*)

Me tunc presente reverendo Simone.

Petro Grzybski promotore seu capellano ss. confraterniae Rosarii Jordanoviensis.

Jan Swiechowiez rayca.

Kazmirz Maciaskowic bormist Jordonowski.

Jakub Masztalski rayca.

Przytąmności moi Michał s Hubic Hubicki possessor woitostwa Sidzińskiego potwierdzenie pieczętką swoją.

WŁADYSŁAW SEMKOWICZ
PROFESSEUR À L'UNIVERSITÉ DE CRACOVIE

DOCUMENTS POUR SERVIR À L'HISTOIRE DE LA COLONISATION DE LA HAUTE ORAWA.

Il s'agit dans cette publication des sources concernant l'histoire de la colonisation de la haute Orawa, de la région située sur le versant sud des monts Babia Góra et Pilsko (Carpathes). Cette colonisation est assez tardive (XVI—XVII s.), mais curieuse à plusieurs égards. En voici les raisons:

1° Nous nous trouvons ici devant une forme très primitive de la colonisation d'une région forestière, passant de la phase nomade et pastorale à celle d'un état agricole fixe.

2° Il s'agit d'un territoire limitrophe entre la Pologne et la Hongrie, formant depuis des siècles une frontière naturelle, montagneuse et boisée. La frontière politique suivait de près cette frontière naturelle, non sans subir d'ailleurs certaines modifications de détail, et ceci depuis une époque très reculée¹.

3° La colonisation en question se poursuit sur le point de rencontre de deux éléments ethniques assez fortement caractérisés, l'élément polonais, se déversant à travers la barrière carpathique,

¹ C'est ainsi que Jablonka Orawska qui, au XIVe siècle encore, constituait une station douanière polonaise, passe par la suite à la Hongrie, et ne revient à la Pologne que par la décision du Conseil des Ambassadeurs en 1920.

du nord vers le sud, et l'élément slovaque, se dirigeant en sens inverse, du sud au nord. Bien entendu ces deux éléments sont sujets à des influences réciproques.

4° Dans le développement de cette colonisation on peut découvrir une participation prononcée d'un troisième élément, l'élément valaque (roumain), dont le rôle n'est toujours encore pas suffisamment éclairci, en ce qui concerne la colonisation des Carpathes.

5° Enfin, l'on peut trouver dans le pays d'Orawa un bon nombre de sources, inconnues pour le plupart et non publiées, qui permettent de suivre en détail toute l'histoire en question, ainsi que la vie sociale, économique et culturelle sur ce territoire limitrophe entre les deux pays carpathiques.

Voici les raisons qui ont décidé l'éditeur à publier ces documents qu'il divise en deux parties. La première partie contiendra les chartes (diplômes), la deuxième les autres actes (tableaux des impôts, livres dits «urbaria», correspondances).

Ces matériaux ont été trouvés dans les archives publiques de Slovaquie et de Hongrie et dans les collections privées du pays d'Orawa. Parmi les premières ont été mises à contribution: la précieuse collection historique léguée par l'abbé Joseph Kohúth aux Archives Slovaques du Musée National à Turčianský Sv. Martin; les riches archives du château d'Orava (Hrad Oravský), enfin les Archives Nationales à Budapest. Parmi les collections privées l'auteur a pu consulter les documents se trouvant dans la possession des descendants des anciens *sollys* (préposés de commune) de l'Orava: les Wilczek, les Bukowiński, les Jabłoński, les Lattyak, les Klinowski etc. Les archives du Chapitre de Spisz (locus credibilis) et de plusieurs paroisses de la région ont pu de même être accessibles aux recherches de l'éditeur.

La publication présente ne s'occupe que des communes et villages à population polonaise aujourd'hui encore, et chronologiquement elle couvre l'espace de quatre siècles (XIV—XVII).

Quant à leur nature, les documents de la partie présente se

répartissent comme suit: privilèges de *soltys*, privilèges de location et immunités, contrats, testaments, verdicts des tribunaux, actes de départition, actes de nobilitation.

On remarquera plusieurs fascimilés de documents, ainsi que d'armoiries des familles de *soltys*, annoblies par les rois de Hongrie.

Les Index seront joints à la 2e partie qui contiendra un abrégé de l'histoire de la colonisation de l'Orawa avec une carte géographique.
